Anföranden vid Region Stockholms budgetfullmäktigemöte den 6 – 7 december 2022

§ 159
Inledning och justering m.m.

O r d f ö r a n d e n : God förmiddag! Klockan har passerat 10, och jag förklarar fullmäktiges sammanträde för öppnat. Välkomna till två dagars intensiv debatt och beslutsfattande. Det är nu vi ska fatta beslut om budgeten som ska gälla under mandatperiodens första år. Det är ju alltid lite spännande, och jag hoppas att det ska bli en bra och god debatt under de här två dagarna.

Eftersom det här är ett budgetfullmäktige gäller särskilda debattregler, och jag tänkte att vi inledningsvis skulle berätta lite om dem. I era Ipads ska det nu finnas inlagt den debattöverenskommelse som partierna har slutit inför den här debatten. Först gäller de normala reglerna när det gäller inkallande av ersättare, ska jag säga, men dessutom gäller alltså den särskilda debattöverenskommelsen, där man har kommit överens om hur mycket tid som varje parti disponerar under budgetdebatten. Det finns också en fördelning mellan de olika debattblocken. Om en ledamot avbryter tjänstgöringen under sammanträdet ska en ersättare tjänstgöra i hans eller hennes ställe, och då får byte ske mellan de olika debattblocken. I vanliga fall får man ju inte byta under behandlingen av ett ärende, men här får man alltså göra det, och det beror på att budgetärendet är så stort och omfattande. Men tidpunkten då byte får ske är mellan debattblocken, och vi kommer att påminna om det. Det finns angivna cirkatider för debattblocken, och det är just cirkatider. Därför måste man ha lite tidsmarginal om man ska komma in senare och tjänstgöra. Det kommer att antecknas till protokollet vilka ledamöter som har tjänstgjort vid de olika debattblocken.

Vi har också en del andra ärenden under de här fullmäktigedagarna, som ni har sett i dagordningen. För att få fördelningen att bli någorlunda jämn mellan dagarna föreslår vi från presidiet att vi ska ta några av de ärenden som ligger efter budgetpunkten, punkt 4, och behandla dem innan vi går in på budgeten. Det handlar om punkterna 5, 6 och 7, som vi föreslår att vi tar redan nu. Därefter tar vi punkt 4, som vi ska behandla under resten av dagen och större delen av morgondagen, och till sist tar vi resterande ärenden. På det sättet hoppas vi få en någorlunda jämn fördelning mellan de båda dagarna.

Till middag i kväll kommer det att serveras ett julbord.

Jag ska också säga något om detta med säryrkanden. I era Ipads ligger en säryrkandebilaga med de yrkanden som man vill ställa under särskild proposition. Under senare år har vi samlat upp alla yrkanden som har gjorts under debatterna under dagen och röstat om dem vid dagens slut, innan vi går hem. Alla yrkanden från dagens debatter kommer alltså att behandlas i kväll. Resterande säryrkanden tar vi vid slutet av debatten i morgon, innan vi fattar själva budgetbeslutet.

§ 162
Reglementen för regionstyrelsen och övriga nämnder (förslag 2022:60)
RS 2022-0762

Anförande nr 1
Regionrådet H a d ž i a l i ć (S): Herr ordförande, ledamöter och åhörare! Regionfullmäktige beslutade om en ny politisk organisation på sitt sammanträde den 15 november i år, och nu, i och med ärendet om reglementen för regionstyrelsen och nämnder, tar vi nästa steg i förverkligandet av den nya politiska organisationen, som träder i full kraft efter årsskiftet.

Ett par justeringar har gjorts i reglementet efter att ärendet varit ute på remiss till nämnder och bolag. Vilka justeringar det handlar om framgår av ärendet.

Jag yrkar bifall till regionstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 2
Regionrådet S v e n o n i u s (M): Herr ordförande! I likhet med hur vi gjorde under regionstyrelsens behandling av ärendet kommer vi moderater inte att delta i beslutet i dag. Det är helt enkelt för att vi tycker att det är naturligt att en styrande koalition sätter upp sin organisation och därmed kopplade reglementen och själv tar fullt ansvar för de gjorda vägvalen. I det fall Liberalerna lägger fram samma särskilda uttalande som i regionstyrelsen instämmer vi också i det.

Anförande nr 3
Regionrådet P e t h r u s (KD): Herr ordförande! Kristdemokraterna gör på samma sätt. När det gäller nämndorganisationen har naturligtvis det nya styret möjlighet att sätta ihop sitt eget sätt att arbeta. Men vi har vi har sett ett problem med att det inte finns en psykiatrinämnd, och därför har vi inte deltagit i beslutet. Vi står också bakom Liberalernas särskilda uttalande från regionstyrelsen.

Anförande nr 4
Regionrådet T a r s c h y s I n g r e (L): Ordförande, ledamöter! Inte heller vi deltar i beslutet i ärendet, och vi lägger också fram samma särskilda uttalande som vi gjorde i regionstyrelsen.

Anförande nr 5
Regionrådet S w i g o n (SD): Herr ordförande! Jag tänkte bara säga att vi ansluter oss till den övriga oppositionen. Inte heller vi deltar i beslutet.

§ 163
Redovisning över beredningen av motioner som inte slutligt handlagts av regionfullmäktige (förslag 2022:61)
RS 2022-0401

Anförande nr 6
Regionrådet H a d ž i a l i ć (S): Herr ordförande, ledamöter och åhörare! Region Stockholm har ett nytt styre som utgörs av Centerpartiet, Miljöpartiet och Socialdemokraterna, vilket innebär att ett par nya regionråd med socialdemokratisk beteckning har tillträtt. Detta får konsekvenser för de motionerna som Socialdemokraterna lämnat in under föregående mandatperiod. Det här ärendet innebär att samtliga socialdemokratiska motioner föreslås av avskrivas av regionfullmäktige. Men misströsta ej: Jag ser fram emot att förverkliga förslagen i motionerna genom den politik som den styrande mittenkoalitionen ska bedriva. Jag yrkar bifall till regionstyrelsens förslag till beslut.

§ 164
Ägaranvisning Almi Företagspartner Stockholm Sörmland AB (förslag 2022:62)
RS 2022-0662

Anförande nr 7
Regionrådet H a d ž i a l i ć (S): Herr ordförande! Jag yrkar bifall till regionstyrelsens förslag till beslut.

§ 165
Budget 2023 för Region Stockholm RS 2022-0123 och övriga ärenden som behandlas i samband med budgeten RS 2021-0255, RS 2022-0608, RS 2022-0321, RS 2022-0482, RS 2022-0643, RS 2022-0739, RS 2022-0531 (förslag 59)
RS 2022-0123

Allmänpolitisk debatt

Anförande nr 8
Regionrådet H a d ž i a l i ć (S): Herr ordförande, ledamöter, åhörare! Vi befinner oss i ett tufft ekonomiskt läge. Sveriges kommuner och regioner, SKR, varnar för den värsta ekonomiska kris som vi har sett på över 30. En inflationsvåg sveper över Sverige. Priserna ökar på alltifrån mat till el och drivmedel. Och den begynnande välfärdskris som vi står inför drabbar alla, från moderatstyrda Östergötland till S-ledda Västra Götalandsregionen budgeterar man med underskott för nästkommande år. Alternativet för regionerna hade varit stora varsel inom sjukvården eller stora skattehöjningar, och den sortens politik hade spätt på lågkonjunkturen i ett redan mycket utsatt läge.

Herr ordförande! Region Stockholm är inget undantag. I budgeten prognostiserar vi för ett negativt resultat på 3,4 miljarder kronor nästa år. Skattesatsen lämnas oförändrad och vi presenterar också en återställningsplan för att ekonomin ska vara i balans senast 2025. Vårt ansträngda ekonomiska läge kan i sin tur härledas till att den höga inflationen lett till enorma kostnadsökningar vad gäller pensionerna. Kostnaderna beräknas öka med 4,5 miljarder kronor mer än planerat under 2023 och med lika mycket 2024. Samtidigt kommer region Stockholm redan under nästa år att gå miste om 6 miljarder kronor i intäkter som ett resultat av uteblivet stöd från den nya svenska regeringen. Därtill kommer det faktum att det kommunala utjämningssystemet kommer att träda i full kraft.

Mittenkoalitionen kommer inte att gå fram med en budget som späder på lågkonjunkturen eller eldar på inflationen. Det är ingen expansiv budget som presenteras. Det är tvärtom en budget som tar ansvar för kärnverksamheterna i Region Stockholm för att de ska kunna övervintra den ekonomiska kris som vi befinner oss i, precis som man gör i andra regioner runt om i vårt land, oberoende av färgen på det politiska styret.

Och låt mig inskärpa allvaret i denna kris. Våra sjukhus varnar för stora underskott som en följd av inflationen och att de har blivit strukturellt underfinansierade under tidigare mandatperioder. Det finns akuta styrningsproblem. Trots att Region Stockholm är Sveriges rikaste region har skattemedel tidigare inte styrts i ändamålsenlig riktning.

I 45 dagar har jag varit finansregionråd i den styrande mittenkoalitionen. En av våra viktigaste prioriteringar under den kommande mandatperioden kommer att vara transparens och ett inlyssnande ledarskap. Samtidigt måste det skapas förutsättningar för en långsiktigt hållbar ekonomisk politik. Det innebär att färdriktningen för Region Stockholm kommer att förändras. Vår verksamhet ska finnas till för patienterna, vårdpersonalen och resenärerna, och det synsättet innebär att vi i vår ledning ska ta till oss och fatta beslut utifrån evidens och de vittnesmål vi får från våra verksamheter. När sjukhusen i sina remissvar beskriver sina ekonomiska utmaningar behöver vi ta dessa larm på allvar.

Herr ordförande! Personalen är hälso- och sjukvårdens viktigaste resurs, och vi kommer under den här mandatperioden att genomföra en total översyn av sjukvårdens styrning för att vårdens pengar ska börja användas mer ändamålsenligt. Sjukvården ska bli mer jämlik, effektiv och behovsstyrd, och en av våra prioriteringar handlar om att stärka upp Stockholmssjukhus som under lång tid gått på knäna. Vi ska korta köerna på akutmottagningarna och förstärka patientsäkerheten.

Det är därför vi höjer uppräkningen från tidigare 1,5 procent till 4 procent, och vi lägger också ett uppdrag på regionstyrelsen att inrätta ett samverkansforum med vårdfackliga organisationer och Region Stockholm. Det är hög tid att ta hand om Region Stockholms personal.

Larmen om tystnadskulturen inom sjukvården måste därför tas på största allvar. Därför kommer mittenkoalitionen att se över möjligheten att inrätta en extern och oberoende visselblåsarfunktion. Vi som förtroendevalda förväntas nämligen göra livet enklare för medborgarna och personalen som arbetar i våra verksamheter. Stora strukturreformer måste därför äga rum för att skapa förutsägbarhet både i ekonomin och i verksamheterna. Men för att detta ska ske strategiskt, långsiktigt och stabilt kommer det att krävas parlamentarisk samling. Det är därför min ambition att under den kommande mandatperioden sträcka ut handen till er alla i denna sal för att stödja utvecklingen i den värsta ekonomiska kris som Sverige har sett de senaste 30 åren. Det kommer att krävas blocköverskridande överenskommelser mellan våra partier för att skapa samsyn i den ekonomiska kris som vi befinner oss i. Det kommer inte att duga att nästa mandatperiod slita upp stora strukturreformer och återgår till ryckighet, oförutsägbarhet, höga tonlägen och politiska spel.

Herr ordförande! Låt mig uttrycka mig i klartext: Vi har inte tid för politisk sandlåda. Nu är det tid för politisk samling. Jag vill avsluta med statsminister Ulf Kristerssons uppmaning till oss alla: Låt oss börja tala sakpolitik, för det är vad svenska folket förväntar sig av oss.

Anförande nr 9
Regionrådet S v e n o n i u s (M): Herr ordförande, fullmäktige, kära åhörare! Den som är satt i skuld är icke fri. Det är inte många gånger som jag har gått upp i fullmäktiges talarstol för att citera ledande socialdemokratiska företrädare, men ingen regel utan undantag. I dag är en sådan dag, då jag påminner om Ernst Wigforss och Göran Perssons kloka ord. Men trots att det alltså finns ledande företrädare i Aida Hadžialić s eget parti som har uttryckt detta så väl har det nya finansregionrådet tyvärr inte tagit intryck av ordens praktiska innebörd.

I sin första budget väljer Hadžialić, glatt påhejad av sina vänner i vänsterstyret, att köra Region Stockholm med underskott. 3,5 miljarder kronor — 1 500 kronor per stockholmare — fattas i den budget vi nu ska fatta beslut om. Denna underskottsbudget är ett svek mot alla som lyssnade på Socialdemokraternas fagra löften i valrörelsen. De får nu se löftena gå upp i rök i mötet med verkligheten. Guldet blev till sand när Aida Hadžialić tappade kontrollen över ekonomin direkt. Men vad som är än värre, det är att vänsterbudgeten riskerar att leda till massvarsel på våra sjukhus och neddragningar i kollektivtrafiken. Hälso- och sjukvårdspersonal behöver nu gå till jobbet med ont i magen av rädsla för vad som ska hända, och när ekonomin inte går ihop riskerar kollektivtrafikens resenärer snart att få se inställda turer eller chockhöjda priser. Så går det när man lovar allt till alla för att vinna ett val. Då blir det underskott, varsel och kaos redan i den första budgeten.

Herr ordförande! Vi moderater är inte beredda att medverka till vänsterstyrets ansvarslösa politik. I stället lägger vi en budget i balans med satsningar på regionens kärnverksamheter, hälso- och sjukvården och kollektivtrafiken. Det går nämligen inte att lägga en budget som ger allt till alla. Politikens själva kärna är att prioritera och hur man prioriterar att välja och att välja bort. Alla kanske inte vet vad underskott i en ekonomi faktiskt betyder, men det vet pappan som slåss för den unikt nya dyra medicinen för sitt lilla barn. Det vet den doktor som måste börja köställa patienter för att pengarna inte räcker till, eller husläkaren som inte vågar anställa den där sjuksköterskan som skulle behövas, för tänk om det inte finns pengar?

Moderaterna har aldrig varit och kommer heller aldrig att bli partiet som lovar allt till alla för att vinna val eller mediala strider. Vi är och förblir ett parti som tar ansvar och som tänker på stockholmarna. Vår vision för Stockholm är därför ganska enkel. Vi vill att stockholmarna ska kunna lita på sin region. Man ska kunna lita på att vi alltid har Sveriges kortaste vårdköer. Man ska kunna lita på att bussen kommer i tid. Man ska kunna lita på att politiken faktiskt håller koll på plus och minus, så att ekonomin går ihop på sista raden och att vi inte skickar en nota till kommande generationer. Det är efter den styråran som vi har navigerat under våra 16 år vid makten, och det är så vi kommer att navigera också i en konstruktiv och tuff opposition.

Herr ordförande! Jag vill ta tillfället i akt att ställa några frågor till representanterna för vänsterstyre och stödtrupp. Jag tror nämligen att väljarna är högst intresserade av hur de fagra löftena i valrörelsen så snabbt har förvandlats till just kaos, underskott och massvarsel. Aida Hadžialić, varför väljer du i din första budget som finansregionråd att både budgetera med miljardunderskott som hotar finanserna långsiktigt och samtidigt budgetera så att det hotar massvarsel på våra akutsjukhus? Anton Fendert, vad har du att säga till de resenärer som på grund av underskotten snart kommer att få se inställd trafik eller chockhöjda priser? Gustav Hemming, hur motiverar du inför Centerpartiets väljare att ni har gått med på en underskottsbudget som skulle motsvara en skattehöjning på 45 öre? Och sist, men verkligen inte minst, Anna Sehlin och Jonas Lindberg, ni har ju tydligt deklarerat att ni inte tänker rösta på en budget som leder till varsel på akutsjukhusen. Det tycker jag är bra. Innebär det beskedet från er att ni kommer att rösta på Moderaternas förslag till budget här i fullmäktige?

Ja, kära fullmäktige och åhörare, jag tror att vi är många här inne som är nyfikna på svaren på frågorna. Återigen vill jag avslutningsvis påminna om Göran Perssons så kloka ord som också vänsterstyret borde lyssna till: Den som är satt i skuld är icke fri. Prioritera i stället för att skuldsätta, prioritera i stället för att massvarsla och prioritera i stället för att äventyra regionens framtid!

Jag yrkar bifall till Moderaternas förslag till budget med tilläggsyrkanden.

Anförande nr 10
Regionrådet S e h l i n (V): Herr ordförande, ledamöter och åhörare! Vänsterpartiet lägger fram en egen budget och är ett oppositionsparti. Men vi har förhandlat med den styrande koalitionen, och när Vänsterpartiets budget faller, vilket vi tror att den kommer att göra om vi inte får hjälp, röstar vi på koalitionens budget.

Vänsterpartiet stöder intentionerna och många av skrivningarna i den styrande koalitionens budget. Men vi skulle vilja ha mer: större reformer, mer tydlighet och framför allt tydligare prioriteringar. Världsläget med krig och klimatförändringar och det nationella läget med en blåbrun regering som inte ger kommuner och regioner de medel som de behöver för att behålla välfärden gör att detta inte blir någon glädjebudget. Men att lägga en alltför optimistisk budget skulle också vara fel i det allvarliga läge som är nu.

Sedan är det ingen hemlighet att Vänsterpartiet hellre skulle vilja behålla en hög skatt och höja skatten än att ta ut det på avgifter, oavsett om det är i kollektivtrafiken eller i vården. Vi ser hellre fler anställda i vården än varsel, och vi vill hålla priserna i kollektivtrafiken så låga att fler kan resa. Vi har förhandlat fram en 4-procentig uppräkning till akutsjukhusen med den styrande koalitionen. Det är kanske inte nog, men tidigare majoriteter har gjort en uppräkning på 1,5 procent, och det har aldrig varit nog. I vår egen budget höjer vi ytterligare med 1 procent, vilket ger 234 miljoner mer till sjukhusen. Vi har också förhandlat fram en ökning till primärvården, där vi lägger in ytterligare 3 procent på koalitionens uppräkning, vilket leder till 8 procents uppräkning och 195 miljoner ytterligare. Vi förstärker koalitionens budget och gör den bättre.

Vi lägger även in en arbetstidsförkortning med bibehållen lön för barnmorskor och undersköterskor inom förlossningsvården på 145 miljoner. Vi satsar på specialistutbildning för undersköterskor med 40 miljoner och höjda ingångslöner för specialistsjuksköterskor med 50 miljoner. Så vi lägger. Mer pengar på vården än vad den styrande majoriteten gör. Vi har också förhandlat fram en frysning på SL-kortet på 2022 års nivå, 970 kronor, och det är alldeles för dyrt. Det är vi helt medvetna om, men sådan är situationen. I vår egen budget sänker vi taxan i två steg till 680 kronor för ett 30-dagarskort för 2024.

Vi har också förhandlat med den styrande koalitionen om ett permanentande av sommarlovskortet. Som ni minns var detta en vänsterreform som vi förhandlade med den socialdemokratiska regeringen om tidigare, och pengar kom till regionerna. Men sedan valde den dåvarande styrande majoriteten att bara ge barn och unga fritt resande under en sommar, trots att det fanns pengar kvar. Sedan poppade sommarlovskortet upp igen inför valet i det dåvarande styrets budget, och barnen blev återigen glada. Men nu ser vi i oppositionsbudgetarna att sommarlovskortet är ett minne blott. Det ska inte vara denna ryckighet! Vår förhandling med koalitionen har lett till att sommarlovskortet ska permanentas. Detta är barnen här utanför glada för, även om de skulle vilja gå hela vägen med fritt resande för barn och unga upp till 20 år. Det får de i vår oppositionsbudget, där vi lägger in medel för det. Barn och unga är framtiden. Dem ska vi satsa på.

Vi låter även SL-kortet gälla i skärgården året om. Vi vill inte ha den uppdelning mellan landtrafik och sjötrafik som finns i dag när det gäller taxorna, så det har vi lagt in i vår budget. Detta ser vi som en viktig och tydlig reform och framför allt att det blir enkelt att resa med kollektivtrafiken. Vi har också i förhandlingar med koalitionen börjat titta på om vi skulle kunna ha ett lågtrafikkort. Under 2023 ska vi titta på förutsättningarna för det. Då vill vi prioritera pensionärer, som ska få fritt resande i lågtrafik 2024.

Vi har också i förhandlingen med koalitionen fått till en paus när det gäller avvecklandet av tågvärdar. Det är vi såklart glada för, och i vår budget lägger vi både medel och ett tydligt stopp för avvecklingen av tågvärdar, så att det finns pengar så att de kan vara kvar.

Den budget vi ska debattera i dag är kanske inte den allra bästa. Den tillkom under en kort period efter valet då det också pågick förhandlingar. Det ska man vara medveten om. Det är också så att den här budgeten drabbades av den omvända budgetprocess som den tidigare styrande majoriteten hade lanserat, där man först gör klart en budget och sedan remitterar den till förvaltningar och bolag. För oss är det ju helt bakochfram och uppochned. Vi hoppas och tror att vi inte kommer att ha en sådan budgetprocess igen. Vi har också sett tendenser till det. Nästa år eller innevarande år kommer vi att ha en budgetprocess där vi först tar in vad förvaltningarna behöver och sedan gör en budget som vi remitterar. Så tycker vi att en budgetprocess ska gå till.

Vi i Vänsterpartiet gick till val på vårdplatser, vårdpersonal, vårdcentraler och sänkt pris på SL-kortet. Allt detta återfinns i vår budget, för vi håller vad vi lovar. Vi gör de svåra prioriteringarna, men vi resurssätter också och ser till att de vi har lovat ska få del av regionens stora budget också får det. Vi har ett fullt finansierat budgetförslag som är en förstärkning av mittenkoalitionens budget. Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets budget.

Anförande nr 11
Regionrådet S w i g o n (SD): Herr ordförande, ledamöter och åhörare! Den föregående mandatperioden präglades huvudsakligen av en pandemi och en kris, en kris som vi med all förhoppning har lämnat bakom oss. I dag ställs vi inför nya utmaningar: en växande inflation, högre energipriser och en global ekonomi där avmattningen är alltmer tydlig. Detta påverkar och kommer att fortsätta att påverka Region Stockholms verksamhet under de kommande åren.

I dag är Region Stockholm Sveriges folkrikaste region. Men det är det högsta skattetrycket som vi har och de högsta skatteintäkterna. Men trots våra ekonomiska förutsättningar har styrande politiker i åratal inte gjort tillräckligt.
Sjukvårdens köer blir allt längre. Sjukvårdspersonalen känner oro för varsel och nedskärningar i verksamheten trots fortsatta löften om bättre tider. Vår kollektivtrafik fortsätter att påverkas av ett lägre antal resenärer och minskade intäkter. De höga energipriserna, som till stor del beror på en misslyckad och naiv politik inte bara i Sverige men i hela Europa, har lett till att vår kollektivtrafik dras med allt högre kostnader.

Ordförande! Den ökade kostnadsutvecklingen har årligen varit ett problem för Region Stockholm. Men den beror inte bara på kriser eller den globala ekonomin. Dyrköpt symbolpolitik har blandats med dåligt förankrade sjukvårdsprojekt och slösaktiga upphandlingar. I vår budget går vi fram med realistiska och visionära förslag där vi prioriterar Region Stockholms kärnverksamheter, särskilt i en orolig tid utan politisk nonsens och miljömoralism. Det krävs tuffa tag, omtag och omprioriteringar inom regionens verksamheter för en god arbetsmiljö för vårdpersonalen, en vård i tid med hög kvalitet för patienterna och långsiktigt säkerställa en sund ekonomisk förvaltning av skatteresurserna.

Region Stockholm ska vara en attraktiv arbetsgivare för dem som arbetar i dag men också locka tillbaka vårdpersonalen som har lämnat oss. Även den yngre generationen måste se Region Stockholm som en eftertraktad arbetsgivare, en arbetsgivare som är pålitlig och har en tydlig framtidsvision. Sjukvårdssystemet är i behov av en omformning så att de mest behövande, alltså vara äldre multisjuka, får bättre vård. De ska inte längre kunna bollas runt mellan specialister. I stället ska en fast vårdkontakt med personlig kontinuitet erbjudas. Man ska kunna träffa samma läkare eller distriktssköterska vid besöket på sin listade vårdcentral. Den privata vården ska åtföljas av hård kontroll och höga krav på kvalitet för att gynna patienterna.

Samtidigt behöver vården, särskilt primärvården, mer pengar för att både tillgodose en bra arbetsmiljö och säkerställa bättre hälsa hos stockholmarna. Stockholmarnas tandhälsa är viktig, och alla ska ha råd att träffa en tandläkare eller en tandhygienist. Trots den historiskt goda svenska tandvården ökar tandvårdsbehoven med åldern. Samtidigt har Sverige en ökande äldre befolkning, och med det ökar även antalet pensionärer som inte har råd med tandvård. Därför säger Sverigedemokraterna nej till höjda taxor i Folktandvården under det kommande året.

Ordförande! Tryggheten och pålitligheten måste utökas i Region Stockholms verksamheter. För detta krävs att man i kollektivtrafiken ökar antalet professionella ordningsvakter. Deras rättigheter och underlag för att avvisa dem som inte ska vistas i kollektivtrafiken ska utökas med rätt verktyg och befogenheter som implementeras. Tryggheten på våra stationer måste återställas med utökad kameraövervakning. En välbehövlig återställning av spärrar där de saknas i dag måste ske. Vi ser också ett införande av civilklädda biljettkontrollanter samt hårdare åtgärder mot de fuskare som skor sig på vårt på våra skattemedel.

Flera behöver också lockas tillbaka till kollektivtrafiken. Åtgärder som pristak, fria biljetter för ungdomar under sommaren men även för pensionärer, de äldre — en fråga som Sverigedemokraterna var ensamma om att driva — har nu fått fler partier att hörsamma vårt förslag, vilket vi anser ökar möjligheterna för att det ska förverkligas. i en attraktiv region som Region Stockholm måste de boende ha möjlighet att ta sig fram tryggt och framför allt billigt. Som stockholmare ska man kunna välja om man önskar använda sig av bilen, kollektivtrafiken eller cykeln. Det måste bli ett slut på den politik som förstör vår infrastruktur och som ökar bilköerna.

Vi sverigedemokrater står upp för bilen, och vi vill att Region Stockholm ska aktivt verka för att minska köerna i Stockholmsregionen och stockholmstrafiken. Vi vill bygga en östlig förbindelse och med det få till en komplett ringled i Stockholm.

Utöver detta har vi en lång lista på projekt och andra åtgärder som är avgörande för vår gemensamma infrastruktur och Region Stockholms fortsatta tillväxt — åtgärder som kommer att bidra till fler tidseffektiva förbindelser, men inte bara för biltrafikanterna utan även för kollektivtrafikresenärerna.

För dem med särskilda behov är färdtjänsten väldigt viktig, och då måste kvaliteten också öka. Regionen måste införa en nolltolerans mot dåligt utförda uppdrag och öka tryggheten. Den som i dag nyttjar färdtjänsten ska känna sig trygg med att man kommer fram i tid och att den körning man har beställt faktiskt kommer, vilket inte är lika självklart i dag.

Region Stockholms uppdrag inom kulturen är något som vi också ser över. Den behöver ses över om vi ska klara en så ihållande budget. För det folkliga inflytandet behöver skattefinansieringen av konsten och kulturprojekt bli större. Kulturbidrag måste avgränsas så att de verkligen gör samhällsnytta. Föreningar som skapar en meningsfull vardag för våra ensamma äldre pensionärer ska ges stärkt möjlighet att verka. Alla kulturprojekt är inte lika mycket värda. Många når varken ut eller efterfrågas av stockholmare.

Likt våra kommuner har också Region Stockholm tvingats ta ett orimligt stort ansvar för tidigare regeringars oansvariga och orimliga invandrings- och integrationspolitik. Därför är det viktigt att vi tydliggör inte bara de rättigheter man har om man är ny här i landet utan också vilka skyldigheter som råder i vår region. Värden som sekularism och jämställdhet i kombination med krav på att lära sig språket måste eftersträvas av alla. Sverigedemokraterna vill därför införa förbud mot kvinnodiskriminerade klädsel hos våra regionanställda. Vi markerar mot skadliga kulturella sedvänjor som könsstympning av småpojkar och slopar den obegränsade möjligheten till kostnadsfri språktolk.

Vår budgetvision för Stockholm utgör ett realistiskt och konservativt alternativ, ett sverigedemokratiskt alternativ.

Med detta yrkar jag bifall till Sverigedemokraternas budgetförslag och till våra tilläggsyrkanden.

Anförande nr 12
Regionrådet P e t h r u s (KD): Herr ordförande, ärade ledamöter och åhörare! Valet i september innebar ju att vi fick ett nytt styre här i regionen. De har inte kunnat bestämma sig om de är ett majoritetsstyre eller ett minoritetsstyre. De säger att de är ett majoritetsstyre, och det gör de förstås för då får ju oppositionen lite mindre resurser. Skillnad var det för några år sedan när vi var i ett minoritetsstyre med Socialdemokraterna i opposition. Då fick de resurser om 70 procent medan vi nu får 50 procent eftersom de anser sig vara ett majoritetsstyre. Ja, detta har varit kutymen i vår region, men det gäller uppenbarligen inte längre.

Vänsterpartiets två regionråd betecknas på hemsidan som oppositionsregionråd. Men i partiöverenskommelsen som alla gruppledarna har skrivit under står det att de ingår i majoriteten med S, C och MP. Att vänstern har fått det inflytandet oroar mig och Kristdemokraterna, och det borde även oroa Centerpartiet, som traditionellt är ett borgerligt parti och hittills har varit med i alliansstyret och haft en budget i balans. Det här är nu ett mischmasch av partier som verkligen oroar.

När S och V får bestämma kan vi konstatera att det innebär underskott i ekonomin och förslag om skattehöjningar, detta trots att vi lämnar över en ekonomi med en prognos om 4 miljarders överskott det här året. Dessutom lämnar vi över en medelreserv på 3,5 miljarder. Hur i hela friden kan man budgetera för ett underskott? Jag hittar bara ett troligt argument, och det är att ni inte avser att ta ansvar.

Ni vill fortsätta som förut och ropa ”vargen kommer!” och ropa på att regeringen ska skicka pengar — att skylla på regeringens för allting som kan bli jobbigt i den här regionen. Det är ju helt oseriöst!

Regeringen tillför mer pengar i årets budget än tidigare om man räknar bort pandemipengarna. De ökade pensionskostnaderna är ju ingen nyhet, även om de blir högre än förväntat på grund av nytt beräkningssätt och på inflationen.
Varje seriös arbetsgivare måste budgetera för sina pensionskostnader, och det borde den här regionen också göra, och det har vi också gjort. Vi har satt av pengar. Det ändrade beräkningssättet för pensionerna beror dessutom på ett beslut av den tidigare socialdemokratiska regeringen, så det borde verkligen vara känt.

SKR:s chefsekonom har man hänvisat mycket till. Hon gjorde ett förtydligande nyligen i ett uttalande. Hon sade att många ändå klarar sig bra eftersom många kommuner och regioner har gått med överskott under 2020 och 2021 på grund av pandemipengarna. Många avstod ju från vård under pandemin, vilket gjorde att pengarna inte har gått åt ute i kommuner och regioner. Och vid sidan av detta har skatteintäkterna ökat med 5,7 procent under det här året, så de flesta går nu in i den här lågkonjunkturen med pengar i kassan.

I vår region har vi bland de kortaste vårdköerna i landet, något som SVT:s Uppdrag granskning påvisade i en granskning nyligen. Det är någonting som jag och många av oss som har lett det tidigare styret är väldigt stolta över. Inför valrörelsen hittade Socialdemokraterna och Vänsterpartiet en kö, och det var på akutmottagningarna. Det var ju inte köer, men det handlar om hur länge man vistas på akutmottagningarna, och detta lyfte man i stenhårt i valrörelsen och sade att vi hade så långa köer. Vi har ju de allra svåraste patienterna på våra akutmottagningar eftersom närakuterna tar de lättare fallen, men ändå mäter vi tiden på akutmottagningarna som SKR rekommenderar att vi ska göra. Därför är det lite intressant att den nya vänsterkoalitionen på senaste hälso- och sjukvårdsnämnden i ett remissvar till budgeten tog beslut om att man inte längre ska mäta vistelsetiden på akutmottagningarna. Varför tar vänsterkoalitionen ett sådant beslut? Vågar ni inte längre mäta det som ni har klagat på?

Valretoriken kring förändringarna inom BUP visar på hur vänstern har försökt att skrämma stockholmarna och svartmåla den vården. Det visade ju sig efter valet att det inte fanns någon genuin oro från Socialdemokraternas sida utan bara en ovärdig valkampanj. Och så fortsätter man som tidigare, utifrån beslutet från den tidigare koalitionen.

Om vi nu ska gå tillbaka till det nya vad det nya vänsterstyret har valt som strategi kan vi se att det handlar om att den nya regeringen inte skickar tillräckligt med bidrag till kommuner och regioner. Men om man tar bort de pandemimedel som regionerna har fått kan vi konstatera att den här regeringen bidrar med mer pengar än den tidigare socialdemokratiska regeringen. Till exempel får Region Stockholm i generella statsbidrag 7 miljarder för läkemedelskostnader, och sedan får vi cirka 1 miljard i riktade statsbidrag för förlossningsvård, vaccinationer och mycket annat. Sedan kan vi eventuellt få ett elstöd. 9,7 miljarder ska skickas ut till elkunderna i Stockholmsområdet. Hur mycket som vår region får av dessa medel är ännu inte klart, men vi kan vara tacksamma för vi har bundna elavtal så vi kommer kanske inte att drabbas så hårt.

När det gäller inflammationsdämpande åtgärder är det viktigt att regeringen inte gasar på nu och ökar sina utgifter i så stor omfattning att inflationen stiger ytterligare. Det drabbar i sådana fall bara våra enskilda medborgares ekonomi. Men att vår region med ett överskott på 4 miljarder för det här året och dessutom 3,5 miljarder i medelsreserv ska budgetera för underskott måste väl ändå vara att skjuta sig själv i foten? Nu lånar vänsterstyret dessutom 3,4 miljarder. Man lånar pengar och sätter oss i skuld helt i onödan. Varför? Soliditeten försämras, och det ökar våra räntekostnader. Hur kan ni anse att det är klok politik?

Vi kristdemokrater lägger fram en budget i balans där sjukvården ändå får mer resurser. Sjukhusen får, precis som i den styrande majoritetens eller minoritetens budget, en uppräkning med 4 procent. Primärvården fick i tidigare budget för det här året 4 procent, men vi har markerat att vi tycker att det är viktigt att satsa på vårdcentralerna och husläkarmottagningarna. Vänsterstyret har ju 5 procents uppräkning, men vi lägger 6 procent, precis som jag vet att även andra partier har gjort här.
Det innebär 402 miljoner kronor mer till husläkarmottagningarna. Vi vet att de har fått mer ansvar, och vi vill ju också att de ska ha färre listade patienter per husläkare. Målet om 1 100 listade patienter per husläkare, som Socialstyrelsen föreslår, kommer att ta tid att nå, men vi måste börja den resan.

Ja, det finns mycket som oroar oss kristdemokrater i den budget som vänsterstyret har lagt. Att ta över mer i egen regi kan leda till långa köer och sämre tillgänglighet inom såväl vård som kollektivtrafik. Vi behöver fler aktörer och vårdgivare som vill ta på sig uppdrag i regionens verksamhet, inte färre, och det kommer tyvärr att bli resultatet i det nya styrets budget, enligt min mening. Kristdemokraterna anser att vänsterstyret bara några veckor från mandatperiodens början lyckats haverera regionens ekonomi. Att börja direkt med ett underskott skapar osäkerhet och skadar vårdens utveckling i vår region. Därför är Kristdemokraternas budget, som är i balans, mer ansvarsfull, och vi har dessutom reserver kvar för att skapa den trygghet som vårdens personal behöver. Vi kommer att återkomma till flera av våra satsningar under budgetdebattens gång. Bifall till Kristdemokraternas budget!

Anförande nr 13
Regionrådet T a r s c h y s I n g r e (L): Herr ordförande, ledamöter, åhörare! Äntligen är vi samlade till budgetdebatt! Det är mörka skyar över Europa och Sverige när vi i dag samlas till budgetfullmäktige, och dessa mörka skyar höljer också himlen över Stockholmsregionen. Som liberal ser jag flera skäl till oro. Det är svåra tider för ekonomin, för klimatet och för friheten i den stora världen, men också i den lilla världen, i människors vardag. Stockholmarnas frihet inskränks när det ekonomiska utrymmet krymper. Det är också invånarna och skattebetalarna i Stockholms län som får bära den långsiktiga bördan när vänsterstyret budgeterar med ett underskott motsvarande över 1 400 kronor per invånare.

Invånare i region Stockholm har den bästa tillgången till vård i landet och ett av världens bästa kollektivtrafiksystem. Under de 16 år som Liberalerna har varit med och styrt har valfriheten ökat, vårdköerna kapats och vården flyttat närmare människor med stärkta vårdcentraler och vårdval. Vi har tack vare vårdpersonalens heroiska insatser hanterat den värsta pandemin på över 100 år. Historiska investeringar har gjorts i utbyggda och moderna vårdmiljöer och sjukhuslokaler. Kollektivtrafiken har blivit mer tillförlitlig, och en historisk utbyggnad av spårtrafiken i form av nya tunnelbanelinjer är på väg att förverkligas. Regionens miljö- och klimatavtryck har minskat radikalt i såväl trafik som vårdverksamheter, och Region Stockholm har som enda region i Sverige haft obrutet överskott i ekonomi sedan 2007. Men mer finns att göra.

I Liberalernas förslag till budget vill vi fortsätta att bygga ut den nära vården, värna tillgängligheten och öka jämlikheten i vår region. Kulturlivet ska förbli fritt och rikare, och kollektivtrafiken, regionens blodomlopp, ska fortsätta att byggas ut för att underlätta stockholmarnas vardag genom klimatsmarta transporter.

Men friheten för invånarna i Stockholms län undergrävs på fler sätt än bara ekonomiskt om vänsterstyret får sin vilja igenom. Friheten undergrävs när tillgängligheten till vården riskerar att krympa. Friheten undergrävs när planerna för nya närakuter för barn och vuxna skrotas och flera befintliga närakuter hotas av nedläggning. Friheten undergrävs när varje invånares möjlighet att välja vårdgivare sätts på undantag.

Och friheten undergrävs när man i stället för robustheten i kollektivtrafiksystemet väljer att satsa på att permanenta oprövade pendelbåtsprojekt, innan projekten antingen utvärderats eller ens påbörjats. Det är inte en ansvarsfull politik för stockholmarna.

Liberalerna gick till val på en liberal reformagenda. Den baseras på en vilja att öka människors frihet i deras liv och egenmakt i vardagen, på en övertygelse om politikens kraft att förändra, behovet av att prioritera och en tro på framtiden.
Liberalismen bygger inga utopier. Vi strävar efter att ge människor makten att forma sina liv och bygga samhället i dag, i morgon och alla dagar framöver.

Alla liberala reformer kan inte genomföras i morgon eller nästa år. Liberalerna gör tydliga prioriteringar. Därför budgeterar vi ett resultat i balans för att rusta och vårda det vi har, för en tillförlitlig kollektivtrafik, för fler närakuter och starkare vårdcentraler, för en vård där man har frihet att själv välja och få vård i tid.

Det finns andra delvis ännu större och mer långsiktiga hot mot vår frihet, mot människors rätt att få vård oavsett bakgrund, mot vårdpersonalens möjligheter att i sitt arbete alltid sätta patienten främst och där patienter och personal aldrig diskrimineras i vården på något sätt någonsin oavsett vem man är, och mot konstnärers och kulturkonsumenters frihet att skapa och uppleva konst och kultur. Därför är Liberalerna mycket tydliga, också i denna budget, om rätten till tolk i vården och om kulturens frihet.

Det är en mörk tid, men med en liberal politik finns det hopp. För oss liberaler finns ingenting bättre än framtiden, och vårt uppdrag är att ta ansvar och skapa trygghet och framtidstro för stockholmarna.

Jag yrkar bifall till Liberalernas förslag till budget och tilläggsyrkanden.

Anförande nr 14
Regionrådet H e m m i n g (C): Herr ordförande! Välkomna ledamöter och lyssnande allmänhet till budgetdebatt! Det är mörkt nu, men det blir ljusare igen. Som gruppledare för Centerpartiet är det här den 17:e budgeten i rad som jag föredrar å regionstyrelsens vägnar. 16 av budgetarna har jag presenterat tillsammans med Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna. Fyra tidigare budgetar har jag presenterat tillsammans med Miljöpartiet. Det här är den första budgeten Centerpartiet föredrar tillsammans med både Socialdemokraterna och Miljöpartiet i mittenkoalitionen.

Det har varit goda tider, det har varit dåliga tider och det har varit halvdana tider under dessa 17 år, men aldrig har det varit så här uselt budgetläge för Region Stockholm eller för någon region i Sverige. Det beror inte på vanstyre vare sig under de tidigare 16 åren eller under de senaste två månaderna. De dåliga tiderna beror på en internationell kostnadsutvecklingskris som skapat en tsunami i våra pensionskostnader. Det vet vi allesammans. Det beror också på infasningen av det nya mellankommunala utjämningssystemet som kanske mer liknar ett stigande hav. Därför är det här den första budget som Centerpartiet varit med och föredragit under 2000-talet som budgeterar med negativt resultat med hänvisning till synnerliga skäl.

Det är inte långsiktigt hållbart för Region Stockholm att gå med minus, men det är väl motiverat när de enda alternativen skulle vara kraftiga neddragningar i vården eller i kollektivtrafiken, eller att höja skatten i ett läge när hushållen redan trängs hårt av höga räntor och höga priser på energi och livsförnödenheter. Det är också motiverat när det finns en tydlig plan och goda utsikter att åter komma tillbaka till överskottsbudgetar när ekonomin väntas bli mer normal.

Herr ordförande! Det budgeterade underskottet för 2023 är 3 ½ miljarder. Det är mycket pengar, men det ska sättas i proportion till att enbart kostnaderna för pensionsavsättningar väntas öka med 6 miljarder kronor. Det är alltså en mycket stram budget som fullmäktige nu har att ta ställning till. Om man läser och inte låter sig förvirras av olika bokföringstekniker är det tydligt att skillnaderna mellan mittenkoalitionen och oppositionen till höger handlar om teknik för att bokföra intäkter och kostnader och det handlar om bråkdelars procent i verksamhetsbudgetarna. Det är inte skillnader som matchar det uppskruvade tonläget som vi hör i den här debatten.
Skillnaderna blir inte ett enda dugg mer reella för att oppositionen siffertrixar. Framför allt skapar siffertrixandet inte en enda ny hundralapp, och det hjälper inte en enda sjuksköterska eller en enda SL-buss.

Herr ordförande! Inom dessa snäva ramar gäller det att prioritera och styra strategiskt. Därför är det här inte den stora reformbudgeten, utan det här är en varsam förändringsbudget i en stor ekonomisk kris. Vi i Region Stockholm är inte ensamma i detta. Övriga regioner budgeterar också med stora underskott. Samtidigt är vi i regionerna ensamma eftersom regeringen inte tar sitt ansvar för att hjälpa till. Statsbidragen från tidigare partiers regering, som riktas till regionerna, är inte ens värda att nämna då de är så små att de praktiskt taget saknar relevans för regionernas ekonomi i det här läget.

Det gäller att prioritera. Det gäller att säkerställa att Region Stockholm har kontinuitet i de saker som fungerar bra och också vågar förändra saker som inte fungerar lika väl. Mittenkoalitionen vägleds i den här budgeten och kommer under de kommande åren att vägledas framför allt av fyra ambitioner:

För det första: Bygg primärvården stark så att hela vården avlastas. Det var Centerpartiets viktigaste valfråga, och vårt mål är att vi till 2030 ska nå en nästan fördubblad läkartäthet så att det inte ska behöva gå mer än 1 100 patienter på varje husläkare.

För det andra: Skapa förtroende hos personalen så att fler vill jobba hos oss eller hos våra privata vårdgivare så att vårt beroende av hyrpersonal och stafettläkare, som ger sämre vård till högre pris, kan minska.

För det tredje: Locka, inte tvinga utan locka, fler att ställa bilen och skaffa SL-kort eller börja cykla för klimatets, trängselns, samhällsekonomins och hälsans skull.

För det fjärde: Ta det regionala utvecklingsuppdraget på allvar, inte för att det ska bli ytterligare en fjäder i regionens hatt utan för att möjliggöra fler jobb och bättre matchning på arbetsmarknaden, mer innovation i både näringsliv och välfärd, säkrad energiförsörjning och ökat bostadsbyggande samt för att vi ska klara en hållbar utveckling med klimat och miljö i fokus.

Ordförande! Centerpartiet är Sveriges och Stockholmsregionens socialliberala och gröna mittenparti. Vi är stolta över mycket av det som gjorts under de senaste 16 åren, men vi är också självkritiska för det finns saker som inte fungerar väl, förändringar som inte har drivits med tillräcklig kraft och som gått alltför trögt, inte minst de senaste åren under coronapandemin. Centerpartiets lojalitet är mot våra väljare och mot invånarna i den här regionen. Vi är ett parti som ser att ju bredare majoriteter vi kan skapa i regionen desto bättre.

Om vi låter krutröken och stridsdammet, som vi kan se fram emot de närmaste två dagarna — för så kommer det nog att bli att döma av det vi hört hittills — lägga sig tror jag att det finns en hel del gemensamma nämnare som borde vara av intresse för ganska många partier i den breda mitten i Stockholmsregionen att samverka kring. Det gäller inte minst de under de senaste åren alltför svagt drivna men ändå ambitionerna till förändring, till exempel när det gäller vårdvalssystem, ägarstyrning i vården, personalförsörjning och kompetensförsörjning.

Det borde vi kunna samlas kring, liksom kring många av utmaningarna då det gäller bostadsförsörjningen, klimatomställningen och energiförsörjningen. Där skulle det vara en styrka om vi såg mer till det som förenar oss än till det som skiljer oss.

Det blir ljusare igen. Vi tror att vi kommer att ha en budget i balans 2025, det är det vi har planen för. Till Amelie Tarschys Ingre vill jag säga: Pendelbåtar är inte ett hot mot människors frihet. Jag tror att många ser att det kommer att ljusna när ytterligare två pendelbåtlinjer 2026 eller 2027 tuffar på Stockholms vatten.
Och 2030, mina vänner, ska vi ha fördubblat läkartätheten i primärvården. Då kommer vi att få en bättre vård för alla våra patienter och det kommer också att bli bättre för vårdens personal i alla delar av vår regions verksamheter och hos våra privata vårdgivare.

Jag yrkar bifall till regionstyrelsens budgetförslag.

Anförande nr 15
Regionrådet F e n d e r t (MP): Ordförande, ledamöter och åhörare! Väljarna var tydliga. De ville se ett maktskifte i Region Stockholm, och de ville också se ett skifte i politiken, en politik som sätter patienterna, personalen och resenärerna först. Med den budget som vi i dag röstar om tar vi de första stegen mot ett sådant skifte med målsättningen att bygga en mer robust, mer attraktiv och mer hållbar Stockholmsregion för framtiden.

Precis som mina kollegor varit inne på tidigare står Region Stockholm inför ett svårt ekonomiskt läge, det svåraste på många, många år. När pensionskostnaderna ökar med flera miljarder nästa år är det en klen röst att regeringen och Sverigedemokraterna förmår kompensera Stockholmsregionen med knappt en tiondel av detta genom ökningen av de generella statsbidragen. I och med det ställs vi i Region Stockholm inför en enorm utmaning där prioriteringen av kärnverksamheterna kommer att vara vår allra viktigaste uppgift de kommande åren. I svåra ekonomiska tider ska alla boende i Stockholmsregionen känna sig trygga med att sjukvården och kollektivtrafiken kommer att stå pall.

Det är inte bara regionen som står inför stora ekonomiska utmaningar de kommande åren. Även hushållens ekonomi står inför stora prövningar med skenande priser inom nästan alla områden. Att vi i koalitionen i det här läget säkerställer att priset för att resa med vår kollektivtrafik inte ökar är en enormt viktig markering som faktiskt får stor effekt för många i vår region. En pålitlig, trygg och prisvärd kollektivtrafik är inte bara önskvärd utan helt avgörande för att stockholmarnas liv och livspussel ska gå ihop.

För att säkerställa att vi kan leverera det till stockholmarna måste kostnaderna för drift, underhåll och avskrivningar mötas med effektiva åtgärder både för att behålla resenärerna och för att locka fler till kollektivtrafiken. Det är när fler väljer att resa kollektivt som kollektivtrafiken kan växa och vi kan möta klimatutmaningen. Av just den anledningen lägger vi fram en budget som ska säkerställa kollektivtrafikens långsiktiga finansiering och ge resenärerna ytterligare tid att hitta tillbaka till kollektivtrafiken. Mittenkoalitionens uttalade mål är att fler resenärer ska in i kollektivtrafiken och att kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna ska öka kraftigt.

Kollektivtrafiken i Region Stockholm ska bli världens bästa, och den ska utgöra ryggraden för persontransporter i vårt län. Det kräver att kollektivtrafiken är tillgänglig och att den är attraktiv. Därför pågår nu en historisk utbyggnad av kärnan i kollektivtrafiken i Stockholmsregionen. Tunnelbanan byggs ut mot Barkarby, Nacka och Arenastaden och snart även mellan Älvsjö och Fridhemsplan. Nästa steg i framtidens spårutbyggnad ska också påbörjas för att säkra att fler invånare får tillgång till en effektiv och tillgänglig kollektivtrafik. Vi tar därför redan nu de första stegen för att planera tunnelbana till Bromma Parkstad, som ska byggas när Bromma flygplats läggs ned.

Väljarna har bett om ett skifte i politiken i Region Stockholm och vi i mittenkoalitionen kommer att leverera på det under den här mandatperioden. Under 2023 tar vi viktiga kliv för att förbättra vårdpersonalens arbetsvillkor, vi storsatsar på vården för psykisk hälsa och vi tar ansvar för den gröna omställningen när vår nya regering inte förmår göra det.

Med det sagt önskar jag yrka bifall till regionstyrelsens förslag till budget och hoppas på en givande debatt under dagen och morgondagen.

Anförande nr 16
Regionrådet S v e n o n i u s (M): Herr ordförande! I Socialdemokraternas valkampanj dominerade sloganen ”Det räcker nu”. Det var en kampanj som framför allt skulle svartmåla Stockholmsvården. Vi hörde i inledningsanförandet Aida Hadžialić tala om att färdriktningen under hennes ledning ska ändras. När det gäller den ändrade färdriktningen undrar jag: Är det så att Sveriges kortaste vårdköer nu ska bli Sveriges längsta vårdköer? Ska Sveriges mest pålitliga kollektivtrafik nu bli den minst pålitliga? Och ska de i särklass bästa regionala finanserna i hela Sverige nu bli de sämsta under din ledning, Aida Hadžialić?

Anförande nr 17
Regionrådet H a d ž i a l i ć (S): Herr ordförande! Tack för din fråga, Irene Svenonius, även om jag inte riktigt förstår vad du åsyftar. Mittenstyret presenterar en ansvarsfull budget som värnar kärnverksamheterna, sjukvården och kollektivtrafiken, i den värsta ekonomiska kris Sverige sett på 30 år. Vi värnar primärvården, vi värnar akutsjukhusen och vi värnar vårdpersonalen för att man ska få vård efter behov och vård i tid trots den kris vi befinner oss i och trots att regeringen blundar såväl för den ekonomiska krisen som för den välfärdskris som Sveriges kommuner och regioner står inför.

Anförande nr 18
Regionrådet S v e n o n i u s (M): Herr ordförande! Aida Hadžialić, du säger att du inte riktigt förstår vad jag åsyftar — guldet blev till sand. Du lovade så mycket under valrörelsen. Du lovade runt och du har hållit tunt. Jag tycker inte att det är en stabil inledning på den här mandatperioden att du efter 16 år med balans i ekonomin startar med ett gigantiskt underskott på 3 ½ miljarder i budgeten. Sannolikt blir det ännu värre nästa år. Dessutom talar du om att värna vårdpersonalen. För mig är det inte att värna vårdpersonalen att lägga en budget för akutsjukhusen som innebär massvarsel. Läs remissvaren från akutsjukhusen! Enkla beräkningar visar att 1 500—2 000 personer måste lämna akutsjukhusen, och då kommer vårdköerna åter.

Kollektivtrafiken, den är helt bortglömd i din budget. Det var därför jag undrade vad du menade med den nya färdriktningen. Vad ska stockholmarna förvänta sig?

Anförande nr 19

Regionrådet H a d ž i a l i ć (S): Herr ordförande! Låt mig påminna regionfullmäktige att jag varit finansregionråd i 49 dagar. Irene Svenonius och framför allt hennes parti styrde Region Stockholm i över 16 år, fram till dess att stockholmarna röstade för förändring i september i år.

Det budgetförslag som ännu inte är antaget, men som förhoppningsvis kommer att bli antaget under dessa två dagar, presenterar en uppräkning för akutsjukhusen på 4 procent. Det är mer än dubbelt så mycket som du gav akutsjukhusen under din tid som finansregionråd, Irene Svenonius.

Jag skulle vilja fråga dig vilket ansvar du har för de strukturella underskotten och hålen som finns i sjukvårdens ekonomi i Region Stockholm, givet varsellarmen som präglat regionen, inte minst under föregående mandatperiod.

Anförande nr 20
Regionrådet P e t h r u s (KD): Herr ordförande! Det finns mycket att säga, men jag tänkte återkomma till det som jag tog upp i ett tidigare inlägg, nämligen vistelsetider på akuten. Vad är det som gör att ni vill ta bort det målet? Ett nationellt mål är ju att patienten ska vara bedömd inom en timme och ha max fyra timmars vistelsetid på akutmottagningen. Det är ett bra mål. Sedan vet jag att det kan vara svårt utifrån Stockholmsmodellen att mäta på ett bra sätt, men ni har sagt att ni ska ta bort det. Ska ni då ha ett annat alternativ? Varför vill ni ta bort målet att mäta vistelsetiden på akutmottagningen?

Anförande nr 21
Regionrådet H a d ž i a l i ć (S): Tack för din fråga, Désirée Pethrus! Jag tror att du är felinformerad. Vi kommer inte att ta bort någon sådan indikator eller målsättning. Mittenkoalitionen har som ambition att korta landets längsta väntetider på akuten och se till att folk får vård efter behov.

Anförande nr 22
Regionrådet P e t h r u s (KD): Tyvärr är jag inte det. I protokoll från senaste hälso- och sjukvårdsnämnden finns en bilaga där den allra sista punkten handlar om ifall man ska fortsätta att jobba med frågan om att följa vistelsetiderna på akutmottagningen. Där står ”Utgår”. Just nu finns det inget alternativ. Jag bedömer det som att det helt enkelt kommer att försvinna. Det är det som står i protokollet som dessutom har insänts av Jonas Lindberg från Vänsterpartiet, som också godkänt det.

Anförande nr 23
Regionrådet H a d ž i a l i ć (S): Det råder begreppsförvirring här. Det var ett förslag från förvaltningen. Det här styret har inte tagit bort sådana mål. Tvärtom vill vi korta landets längsta väntetider på akuten och se till att folk får vård efter behov.

Anförande nr 24
Regionrådet T a r s c h y s I n g r e (L): Herr ordförande, ärade ledamöter och åhörare! Tack, Aida, för ditt inlägg! Det är ingen hemlighet att vistelsetiderna på akutmottagningarna är långa, men väntetiderna för att träffa en läkare är betydligt kortare och bland de bästa i landet. Än en gång ligger vi bäst till i Region Stockholm.

Från 2018 och framåt har elva närakuter öppnat i Stockholm. Tanken är att de ska ta hand om lindrigare fall och avlasta akutmottagningarna. Sedan dess har antalet besök minskat markant på akutmottagningarna samtidigt som en större andel av de patienter som kommer dit behöver läggas in. Det betyder att rätt personer sannolikt kommit till akuterna. De andra har fått vård på närakuterna.

Liberalerna vill öppna fler vårdplatser på akutsjukhusen och skapa mer luft i systemet, öppna fler vårdplatser inom andra vårdformer för att avlasta akutsjukhusen och stärka primärvården för att minska besöken på akutsjukhusen.

Min fråga till dig, Aida, blir: Hur har ni tänkt avlasta akutmottagningarna när närakutsreformen inskränker antalet närakuter?

Anförande nr 25
Regionrådet H a d ž i a l i ć (S): Tack för din fråga, Amelie! Mittenstyret ämnar prioritera primärvården och akutsjukhusen, men vi ser också att närakuterna spelar en viktig roll i det ekosystem som är sjukvården i Region Stockholm.

Vi ämnar värna de närakuter som finns, men vi tillsätter också en utredning, gör en översyn, för att se över verksamheten, för att se var den bäst hör hemma i vårdkedjan i Region Stockholm. Det är ett tydligt önskemål, inte minst från vårdprofessionen. De har önskat detta, och jag ämnar föra en politik som hörsammar vad vårdpersonalen säger. Det är därför översynen kommer att genomföras.

Anförande nr 26
Regionrådet T a r s c h y s I n g r e (L): Det är spännande att lyssna på vårdpersonalen. Det är otroligt viktigt, jag håller helt med dig. Det finns ungefär 46 000 medarbetare i Region Stockholm och jag har pratat med många av dem, inte med 46 000 men med många. Många av medarbetarna tycker att närakuterna är en oerhört uppskattad vårdform som avlastar akutmottagningarna. Det är svårt att säga att man har lyssnat på medarbetarna när man sedan går i en helt annan riktning.

Ni pratar ofta om att folk röstat för en förändring. Min fråga blir: Tror ni i det nya vänsterstyret att stockholmarna röstat för en förändring som innebär att vi efter 16 år med en budget i balans nu har en budget med 3 ½ miljarder i underskott?

Anförande nr 27
Regionrådet H a d ž i a l i ć (S): Herr ordförande! Jag konstaterar att 85 procent av landets regioner kommer att budgetera med underskott i år på grund av den ekonomiska kris vi befinner oss i till följd av inflationen. Hälften av dessa regioner har blå kulör. Det sker för att ekonomin är tuff och hjälp från regeringen har uteblivit. Den budget som nu presenteras handlar om att kärnverksamheterna sjukvården och kollektivtrafiken ska övervintra.

Vi vill inte höja skatten. Vi vill inte massvarsla inom sjukvården. Därför väljer vi den lösning som är presenterad. Men märk väl, vi presenterar också en återhämtningsplan som innebär att ekonomin senast 2025 ska vara i balans. Det är oerhört viktigt för mig personligen men också för det mittenstyre som jag företräder.

Anförande nr 28
Regionrådet H a d ž i a l i ć (S): Tack, herr ordförande! Irene Svenonius, jag måste erkänna att jag blev förvånad när jag läste ert budgetförslag. Förslaget går nämligen inte att genomföra. Moderaterna har i strid med förvaltningslagen och riktlinjerna för god ekonomisk hushållning valt att flytta 2 miljarder i pensionskostnader från år 2022 till år 2023.

Regionens revisorer har påtalat att detta inte går att göra i juridiskt hänseende. De pengar som Moderaterna nu laborerar med i sitt budgetförslag går faktiskt inte att använda på det sätt som ni gör.

Herr ordförande, jag hade förväntat mig mer av ett parti som döper sitt budgetförslag till En budget i balans. Min fråga till Irene Svenonius är därför mycket enkel: Varför har ni presenterat ett budgetförslag som strider mot regelverken och gällande lagstiftning?

Anförande nr 29
Regionrådet S v e n o n i u s (M): Herr ordförande! Tack, Aida! Moderaternas budgetförslag strider inte mot någon lagstiftning.

Att revisorer kan tycka att man inte ska göra avsättningar i samband med bokslut för att täcka kostnader kommande år fast de är uppkomna och kända det året, det kan revisorer göra, men det är faktiskt ett beslut som fullmäktige förfogar över helt på egen hand.

På samma sätt kan fullmäktige i stor utsträckning förfoga över mandaten runt synnerliga skäl, som du åberopar. Synnerliga skäl, som du åberopar i ditt budgetförslag, är däremot kringgärdat av mycket hårdare regleringar i förarbetena till kommunallagen, och synnerliga skäl kräver att man måste ha en väldigt stark finansiell ställning, så stark finansiell ställning att det i dag bedöms vara bara en enda region i hela Sverige som skulle kunna åberopa synnerliga skäl på det sätt som Aida Hadžialić gör, och det är inte Region Stockholm! Det kan ju ägnas åt att förvåna.

Dessutom, när du nu väljer att driva regionen med stort underskott, så innebär detta ändå ett massvarsel på sjukhusen. Det kan förvåna!

Anförande nr 30
Regionrådet H a d ž i a l i ć (S): Herr ordförande! SKR, Rådet för kommunal redovisning, som ska agera vägledande för Sveriges kommuner och regioner säger att den lösning som du har valt i ditt budgetförslag är en lagstridig sådan.

Mittenkoalitionen väljer att hänvisa till synnerliga skäl för att hantera den ekonomiska kris som vi står inför, och det är en lösning som majoriteten av regionerna ute i landet väljer. Jag sade här tidigare att 85 procent av landets regioner budgeterar ett underskott nästa år. Hälften av dessa regioner är moderatstyrda. Många av dem väljer att hänvisa till just synnerliga skäl på grund av den skenande inflationen. Detta sker i enlighet med den rekommendation som Sveriges kommuner och regioner, SKR, har lämnat.

Herr ordförande, jag vill också ställa en fråga till Irene Svenonius om Moderaternas uppräkning för sjukhusen i det budgetförslag som är lagt. Inte bara är budgeten vilseledande som helhet, den innehåller även en uppräkning för akutsjukhusen under förutsättning att man ger med den ena handen och tar med den andra handen genom att höja resultatkraven för akutsjukhusen. Sammantaget är alltså uppräkningen som Moderaterna ger i sin vilseledande budget enbart 3 procent.

Detta skapar allvarliga problem för sjukhusen förutsatt att detta budgetförslag på något vis skulle bifallas.

Irene Svenonius jag vill fråga dig varför ni har lagt ett vilseledande budgetförslag vilket ni har gjort.

Anförande nr 31
Regionrådet S v e n o n i u s (M): Herr ordförande! Jag förstår att det smärtar det nya finansregionrådet att Moderaternas oppositionsbudget innebär 1,4 miljarder kronor mer till kollektivtrafiken och hälso- och sjukvården än vad hennes egen budget gör. Icke förty är det på det sättet. Det innebär att vi förstår att sjukhusen behöver mer pengar. Vi förstår att vårdcentralerna och kollektivtrafiken behöver ökade resurser eftersom inflationen är oerhört hög.

Nej, Aida Hadžialić, oavsett hur mycket du påstår det så har SKR inte givit några rekommendationer rörande resultatanvändandet i någon region eller någon kommun. Det har gjorts flera föredragningar för oss som sitter i styrelsen, på styrelsemötena, som jag har hört, och de säger att det finns flera olika metoder som man kan använda. Den metod som vi har valt att använda i vårt budgetförslag har SKR som organisation inte avrått ifrån. Det har inte heller styrelsen för SKR eller RKR.

Det kan finnas revisorer som tycker att det finns bättre metoder att göra detta på, men vårt sätt är inte olagligt.

Däremot har jag också fått lära mig den hårda vägen att det är finansiell stabilitet som krävs för att kunna åberopa synnerliga skäl utan krav på återställande på det sätt som du gör. Ni klarar inte lagens formkrav med det budgetförslag som ni har lagt.
Det är direkt förvånande att du väljer att göra så när vi samtidigt vet att det finns reserver på ungefär 7 miljarder kronor som du hade kunnat använda. Och det är det ju flera kommuner och flera regioner som gör. De har RUR och de använder de medlen, men det har du valt att inte göra.

Anförande nr 32
Regionrådet S e h l i n (V): Herr ordförande! Jag funderar över tempus, Irene. Du säger att vårdpersonalen nu har ont i magen när de går till jobben på grund av varsel. Men har de inte haft det under väldigt lång tid när du har styrt? De har väl haft ett pågående ont i magen?

Du har också sagt i den här salen att det inte är något problem att varsla eftersom det är för många huvuden inne på akutsjukhusen och att vi därför behöver minska antalet. Varför oroar du dig så mycket för de här varslen nu?

Anförande nr 33
Regionrådet S v e n o n i u s (M): Herr ordförande! Jag tänker att vi ska vara rädda om våra vårdanställda. Det är självklart så att vi ska ha de vårdanställda på rätt plats i vårdkedjan, på sjukhusen, på vårdcentralerna, på närakuter och inom specialistvården.

Det är min uppfattning att den typ av förändringar som behöver göras över tid, ska genomföras med så mjuka medel som möjligt.

Jag har aldrig stått bakom några varsel. Det var sjukhusen själva som för några år sedan valde att gå den vägen. Det var inte ett politiskt beslut!

Jag tycker att det är olyckligt när man måste gå den vägen, och jämförelsevis – med den budget som du nu verkar stå bakom, vilket förvånar mig väldigt mycket – handlar det om att 1 500 – 2 000 vårdanställda på sjukhusen måste bort. Hur kan Vänsterpartiet rösta för det budgetförslaget? Det är jättekonstigt för mig.

Anförande nr 34
Regionrådet S e h l i n (V): Det är bara under din ledning som det har lagts varsel. Den nuvarande koalitionen har inte ens tillträtt. Det här budgetförslaget har inte ens gått igenom. Det är bara under ditt styre som det har lagts varsel.

Vi i Vänsterpartiet är glasklara. Vi kommer inte att rösta för ett budgetförslag som leder till varsel, och vi lägger också mycket större resurser till akutsjukhusen i vårt budgetförslag så att det inte ska bli några varsel.

Anförande nr 35
Regionrådet S v e n o n i u s (M): Jag vill bara göra tydligt för fullmäktige att sjukhusens remissvar säger att det saknas 2,5 miljarder kronor i styrets budgetförslag, och att det innebär stora neddragningar på akutsjukhusen om det budgetförslaget går igenom under budgetdagarna.

Det är ju häpnadsväckande om Vänsterpartiet, med tanke på den retorik som ni har haft hela tiden, väljer att rösta för den budgeten med de konsekvenser som finns i de remissvar som vi alla har läst.

Anförande nr 36
Regionrådet H e m m i n g (C): Herr ordförande! Jag skulle vilja fråga Irene: Vilken praktisk betydelse har det, enligt din uppfattning, för regionens soliditet och för regionens kostnadsutvecklingstakt om vi låter 2023 års höga pensionskostnader täckas av resultatet år 2022, vilket ni i huvudsak föreslår, genom att använda resultatutjämningsreserven jämfört med ett budgeterat underskott med hänvisning till särskilda skäl som vi återtar från och med år 2025?

Vilken blir den praktiska effekten för soliditeten och kostnadsutvecklingstakten?

Anförande nr 37
Regionrådet S v e n o n i u s (M): Ja, det kan man verkligen ha en lång diskussion om, alltså de praktiska konsekvenserna.

Det är oerhört allvarligt i en stor offentlig ekonomi att öppna de dammluckor som planerade underskott innebär. Detta innebär nämligen en signal till alla att det här är okej. Och när man börjar med planerat underskott på 3,5 miljarder kronor så brukar det i slutet av ett sådant år inte sluta med 3,5 miljarder utan med mycket, mycket mer.

Därför är detta en dammlucka som riskerar att äventyra finanserna på lång sikt för regionen. Detta riskerar också att äventyra förtroendet för oss hos alla dem som ska låna ut pengar till oss för att vi ska klara inte minst våra investeringar. Våra räntor kommer att öka till följd av det bristande förtroendet, tron att vi inte har kontroll över den ekonomiska utvecklingen.

Efter nästan två decennier med en budget och ekonomi där vi har varit ett unikt undantag i hela Sverige så tror jag att det här kommer att få ganska dramatiska konsekvenser som ni inte fullt ut har tänkt igenom, tyvärr.

Anförande nr 38
Regionrådet H e m m i n g (C): Jag noterar då i ditt svar att den effekt du här hänvisar till är en psykologisk effekt i regionens verksamheter och i budgetuppföljningen och i ekonomistyrningen, inte att det faktiskt har någon påverkan på regionens soliditet eller kostnadsutveckling, jo, möjligtvis kostnadsutvecklingen med de följdeffekterna.
Det är naturligtvis en styrande koalitions centrala uppgift att säkerställa att budgeten hålls. Det kommer att bli svårt, säkerligen, och det kommer vi naturligtvis att göra vårt yttersta för att klara. Det här är inte en signal till att öppna några dammluckor. Det vill jag vara väldigt tydlig med.

Därmed är ditt svar lite av en spekulation i en möjlig effekt.

Jag känner dig väl sedan ett antal års samarbete. Jag känner dig som en person med oerhört stor energi och goda intentioner. Jag skulle ändå vilja ställa frågan till dig, även om vi har olika syn på energipolitiken: Tycker du, nu när du leder det störta partiet i oppositionen och har chansen att höja blicken, att utveckling av nya förslag till hur Region Stockholms verksamheter ska utvecklas är något som på ett bättre sätt kan bidra till Stockholmsregionens utveckling?

Är det här rätt sätt att använda energin, alltså att lägga ett budgetförslag och spela upp som en enormt stor skillnad olika bokföringstekniker som inte har någon påverkan på regionens soliditet?

Anförande nr 39
Regionrådet S v e n o n i u s (M): Tack, herr ordförande! Det har en väsentlig betydelse för hur man väljer att lägga fram sina budgetförslag. Jag kan aldrig som avgånget finans-regionråd och själv ekonom ställa mig bakom ett budgetförslag som innebär att man bryter mot förarbetena till kommunallagen, vilket ert budgetförslag gör.

Det hade varit renare om ni hade valt er metod att använda resultatutjämningsreserven. Jag anser att man ska använda det överskott som går i år, och som också hela detta fullmäktige ställde sig bakom för bara några veckor sedan i samband med tertialrapport 2 som vi alla hade fått föredragning om av förvaltningen i arbetsutskottet.

Jag tycker inte att det är felanvänd energi att vakta vårt ekonomiska rykte som gör att vi kan ha så låga räntekostnader som möjligt på lång sikt och som vaktar regionens kassa, för det är vad det innebär.

Anförande nr 40
Regionrådet F e n d e r t (MP): Herr ordförande! Jag fick en fråga riktad till mig och Miljöpartiet, men jag skulle nog säga att det är Moderaterna och Irene som är svaret skyldiga på den frågan. Jag skickar tillbaka den och ställer frågan: Vilka linjer i kollektivtrafiken hade Moderaterna dragit ner på om deras budgetförslag hade gått igenom?

M har flera osäkra intäkter i sitt budgetförslag. Om de inte inkommer så måste de göra neddragningar i sin budget, utöver att flytta pengar från år 2022 till 2023 så budgeteras det med ej beslutade statsbidrag i Moderaternas budget och med riktade statsbidrag, och i de fallen vet vi inte hur mycket som kommer att tillfalla Region Stockholm.

Vilken del av kollektivtrafiken prioriterar Moderaterna bort?

Anförande nr 41
Regionrådet S v e n o n i u s (M): Tack, Herr ordförande! Moderaterna står upp för den kapacitetsstarka kollektivtrafiken. Det är därför som vi har lagt ett starkt budgetförslag just för kollektivtrafiken, för att slippa göra neddragningar.

Ert budgetförslag kommer att innebära indragna bussar. Det vet du också, Anton Fendert. Du kan den här verksamheten, och det borde smärta dig lika mycket som det smärtar oss Moderater att du sitter i den sitsen. Det kommer att innebära drakoniska höjningar av taxorna under senare delen av den här mandatperioden, vilket bekymrar oss mycket.

Vi måste ha en attraktiv kollektivtrafik som lockar fler resenärer, inte färre. Med ert budgetförslag kommer det att bli färre människor som kommer att kunna resa kollektivt.

Anförande nr 42
Regionrådet F e n d e r t (MP): Herr ordförande! Irene, med ert budgetförslag så får regionen drakoniska höjningar av biljettpriserna i kollektivtrafiken. Vi har haft stora höjningar de senaste 16 åren, och ni fortsätter i ert budgetförslag med de höjningarna. Det är inte ett sätt att locka tillbaka människor till kollektivtrafiken.

Jag är genuint orolig för vad Moderaternas budgetförslag skulle ha inneburit för kollektivtrafiken och ser fram emot att få fortsätta att debattera den frågan senare i dag.

Anförande nr 43
Regionrådet S v e n o n i u s (M): Mindre successiva höjningar för att värna utbudet i kollektivtrafiken är ansvarsfullt gentemot resenärerna, och det förhindrar indragna bussturer.

Ni kommer att hamna i en situation då ni dra in bussar. Och sedan måste ni drakoniskt höja taxan desto mer framåt år 2024–2025. Det är direkt ansvarslöst gentemot resenärerna, tycker jag.

Anförande nr 44
Regionrådet P e t h r u s (KD): Herr ordförande! Jag har en fråga till Vänsterpartiet och Anna Sehlin som gäller passiv listning, som det står om i ert budgetförslag.

Styret har beslutat att genomföra en passiv listning, och det betyder att 9 procent av Stockholms befolkning, som inte har gjort ett aktivt val och listat sig någonstans, automatiskt kommer att listas på en husläkarmottagning i närheten av sin bostad. Kostnaden blir med nuvarande ersättningsnivå 420 miljoner kronor.

Vi är egentligen kanske inte motståndare till passiv listning, men vi har noterat att ett område med lägst listningsgrad är Östermalm. Därmed går det ju då att fundera på om det här är väl avvägda pengar, 420 miljoner när man ska skicka de pengarna till Östermalm.

Anförande nr 45
Regionrådet S e h l i n (V): För Vänsterpartiet är det viktigast att vi kommer ner i 1 100 patienter per läkare på vårdcentralerna. Det finns sätt att nå det målet, men framför allt handlar det om att ge mer resurser till vårdcentralerna så att vi når målet. Nu går det 2 200 patient per läkare och det är alldeles för mycket.

Vi har lagt förslag om områdesansvar och sådana saker. Det handlar om att ha en bild av vilka patienter som finns i upptagningsområdet för respektive vårdcentral. Det kan ju gynna Östermalm också, man måste ju veta vilka som bor i området, vilka som är listade, så det kan ju vara bra.

Anförande nr 46
Regionrådet P e t h r u s (KD): Då kan jag bara konstatera att det är helt okej att satsa en halv miljard kronor på passiv listning, enligt Vänsterpartiet. Därmed får ni Östermalmsborna listade. Den kostnaden är ni beredda att ta.

Anförande nr 47
Regionrådet S e h l i n (V): Som jag sade handlar detta om att ge mer resurser till vårdcentralerna så att vi kan nå målet 1 100 listade patienter per läkare. Det är ju det som är målet. Vårdcentralerna behöver helt enkelt mer resurser.

Anförande nr 48
Regionrådet T a r s h y s I n g r e (L): Herr ordförande, ledamöter, åhörare! Tack, Anna, för ditt inlägg!

Jag skulle vilja ha ett litet förtydligande. Ni ingår inte i styret och kommer inte att stödja ett budgetförslag som leder till varsel på sjukhusen. Samtidigt är det ju det ni gör om ni, efter det att ert budgetförslag har fallit, röstar för vänsterstyrets budgetförslag.

Gratis är gott, enkelt och trevligt. Problemet är att någon alltid måste betala för att tåg ska rulla och för att busschaufförer ska få ut sin lön. Ert villkorade stöd – om jag har uppfattat det korrekt – verkar vara ganska lätt att släppa.

Anförande nr 49
Regionrådet S e h l i n (V): Vänsterpartiet röstar i första hand på sitt eget budgetförslag. När den faller röstar vi för koalitionens budgetförslag. Vi har ju förhandlat med koalitionen och fått högre uppräkningar än vad de skulle ha varit annars. Det är ju det som är vår ingång.

Men vi är tydliga: det ska inte läggas några varsel och inte genomföras några indragningar. Vi kommer ju att jobba, även när budgeten är fastlagd, för de frågorna, så att de sakerna inte inträffar. Och så att sjukhusen får budgetar i balans.

Anförande nr 50
Regionrådet T a r s h y s I n g r e (L): Och det gör ni alltså trots de remissvar som sjukhusen har skickat in och som visar vad vänsterstyrets budget kommer att leda till för sjukhusens räkning.

Anförande nr 51
Regionrådet S e h l i n (V): Det är du och din tidigare majoritet som har gjort den här budgetprocessen sådan den nu är, helt omvänd och helt rörig.

Vi skulle ha velat få de här remissvaren innan vi lade vårt budgetförslag. Det var ni som gjorde om budgetprocessen och bestämde att man först ska lägga ett budgetförslag och sedan få in remissvaren. Det är ni som får svara på hur vi ska reda ut den här röran som ni har skapat!

Anförande nr 52
Regionrådet H e m m i n g (C): Herr ordförande! Tack, Désirée, för ett väl hållet anförande! Du är en mycket god talare.

En av nyckelfrågorna som du tog upp är ju statsbidragen, som vi verkligen skulle behöva få till Stockholmsregionen och till de andra regionerna i det här läget. Ni har räknat med en betydligt högre nivå på vilka statsbidrag vi skulle få än vad vi kan se och förutse. Då har ni väl förhoppningar om de riktade statsbidragen, kan vi tänka. Tyvärr så brukar de också komma med en arbetsuppgift som kan vara väl så krävande. Det är också därför som SKR och vi är väldigt kritiska till riktade statsbidrag, men sådana hoppas vi naturligtvis ändå på i det här läget.

Du påpekar att det här ändå är mer pengar i statsbidrag än vad bidragen var under pandemin. Det var förstås för att pandemin var en oerhörd påfrestning på Region Stockholm. Ändå är den påfrestning som vi nu har, av den höga kostnadsökningen, större när det gäller dess inverkan på regionens ekonomi än vad pandemin hade samtidigt som faktiskt pandemin fortfarande pågår och belastar regionen trots att stödet nu dras in.

Min fråga till dig är ju denna: Tycker inte du att det ändå vore rimligt att en sådan här kostnadskris för regionerna som vi nu har, och som alltså är större än påverkan av pandemin, och samtidigt som pandemin pågår att man då också skulle få tydligt ökade statsbidrag? Har inte regeringen här ett ansvar?

Anförande nr 53
Regionrådet P e t h r u s (KD): Herr ordförande! Tack för frågan! Jag har siffror här, ifall Gustav skulle vilja ha dem, med uppgift om hurdana statsbidragen är med avdrag för pandemin. Om man till exempel tittar på smittspårning och testning så ser man att det skickats ut 6,9 miljarder i förra budgeten. Det får vi inte nu. Vi har ju inte särskilt mycket testning och smittspårning kvar.

Däremot skickar man 200 miljoner kronor till Folkhälsomyndigheten för att de ska kunna följa frågan och se vilka behov som finns i regionerna. Och om det skulle uppkomma behov så får man ju lägga en tilläggsbudget under våren till exempel, om det skulle komma en ny smittvåg som inte vi har med i beräkningen.

Jag tycker ändå att det är rimligt att vi inte sitter och gasar på mer nu, precis som SKR:s chefsekonom har sagt. Det finns ganska mycket pengar ute i regionerna. Ta vara på dem, som hon säger i sitt förklarande uttalande nyligen. Det innebär att det som vi i första hand ska göra, men när jag har siffrorna, så ser jag att det läggs mer pengar till regionerna och kommunerna än vi fick före pandemin.

Jag tycker bara att det är det som vi kan konstatera. Jag delar gärna med mig av de siffror som jag har fått.

Anförande nr 54
Regionrådet H e m m i n g (C): Det är ju här någonstans som jag inte följer med i resonemanget. Det är ju just nu som vi är i ekonomiskt hänseende för regionerna, i ett värre läge än under pandemin eftersom det handlar om att vi har väldigt stora, ökade pensionskostnader. Även andra kostnader stiger kraftigt. Och så har vi förstås också skatteutjämningssystemet, som vi hoppas att Irene och du och Amelie ska förmå regeringen att se över.

Du sade också att vi från koalitionens sida ropar på vargen. Vargen kommer, vargen kommer! Jag uppfattade det som att åtminstone Centerpartiet har varit väldigt konsekventa. Under förra styret krävde vi att den dåvarande regeringen skulle ge full kompensation till exempelvis kollektivtrafiken för corona-relaterade kostnadsbortfall. Vi var kritiska tillsammans mot att det inte fullt gjordes. Ändå lyckades vi skrapa ihop överskott både i budgeten för år 2021 och i budgeten 2022.

Då är vi väl ganska konsekventa. Och den konsekvensen skulle man ju kunna förvänta sig av dig och ditt parti och av de andra partierna i det tidigare blågröna styret, alltså att vara konsekventa här. Det är inte att ropa vargen kommer, utan det är att slåss för Stockholms-regionen och Stockholmsregionens invånares intressen att påtala detta gång på gång. Asymmetriska chocker för regionerna måste mötas av ökade kostnader.

Du talar om att ropa på vargen. Det finns många talesätt om varg och även portabla kläder som vargar eller får kan ha, men jag tycker inte att det är riktigt klädsamt att byta kläder beroende på om man själv är i majoritet eller opposition eller ens parti är i regeringsställning eller ingår i oppositionen på det nationella planet.

Jag måste därför ställa frågan till dig Désirée: Var ligger lojaliteten egentligen? Ligger den hos Stockholmsregionens invånare, hos våra sjuksköterskor, hos våra kollektivtrafikresenärer eller ligger den hos Ebba Busch och hennes regering?

Anförande nr 55
Regionrådet P e t h r u s (KD): Ordförande! Det här med pensionskostnaderna är ju ett nytt beräkningssätt. Det visste vi sedan tidigare.
Det är ingen nyhet att kostnaderna skulle öka, och vi började också göra avsättningar i budgeten för innevarande år till pensionerna, för den ökade kostnaden. Det hade vi koll på.

När det gäller pandemipengarna så är det så att vi fick en hel del för de delarna som handlade om de sjukvårdande insatserna, men när det gäller trafiken så var det ett underskott på 2 miljarder. De pengarna fick vi inte från regeringen, men vi klarade det tack vare ökade skatteintäkter.

Som jag sade har vi nu ökade skatteintäkter det här året, säger SKR:s chefsekonom, med 5,7 procent i landet. Det är inga småpengar, och Stockholmsregionen har gått väl. Att då börja brassa på med mera statsbidrag tror jag inte är rätt väg att gå. Det är bara det att jag tycker att vi ska ta ansvar för den nationella ekonomin och för regionens ekonomi för stockholmarnas bästa.

Anförande nr 56
Regionrådet T a r s c h y s I n g r e (L): Herr ordförande, ledamöter och åhörare! Gustav apostroferade mig i sitt anförande, så därför vill jag väldigt gärna ställa en fråga.

Gustav! Tack för ditt anförande! Det finns en första gång för allt, och efter 16 år med en budget i balans väljer Centerpartiet en budget med gratis sommarlovskort för barn och nya inte utvärderade pendelbåtlinjer. Jag är ju öbo och gillar verkligen pendelbåtlinjer men inte innan de är utvärderade. Det är inte genom att öka kostnaderna som man skapar en budget i balans. Jag skulle vilja höra lite vad du säger om detta.

Den andra fråga jag vill ställa till dig handlar om det här med att bygga primärvården stark. Det har ni i ert parti pratat om mycket, och ni har ett mål om 25 procent till primärvården. Men varför minskar ni då den andel av budgeten som går till primärvården? Det blir lite felnavigerat om målet är en ökad andel till primärvården. Hur tänker ni här?

Anförande nr 57

Regionrådet H e m m i n g (C): Jag börjar med den första frågan. Vi behöver ha en planering som möjliggör att ett försök, när det är färdigt, ska kunna fortsätta sömlöst med permanent trafik. Skulle det dock inte vara någon resenär som vill åka via en sådan reserelation eller om det visar sig vara ett uppenbart misslyckande får man självklart ta ställning till det då. Men poängen här är att vi inte ska hamna i de tyvärr väldigt tröga processer som vi hade i det blågröna styret när det gällde att hantera hur man skulle gå över från ett försök med lyckad pendelbåtstrafik till permanent trafik. Jag vet ju att invånarna i Stockholms län, och särskilt personer där man kan åka pendelbåt men även andra, verkligen uppskattar pendelbåtstrafiken och ser den som ett mervärde när de köper SL-kort och annat.

Vad gäller den andra frågan talar du om primärvårdsnämnden. Jag ska vara helt ärligt med att siffran 25 procent, eller en fjärdedel av vårdens budget, är något som vi lyfter fram för att illustrera en kraftig förstärkning av primärvårdens andel av vården, det vill säga en annan struktur för vården. Det handlar framför allt om att husläkaruppdraget behöver förbättras kraftigt.

Än har vi inte planen klar. Vi har ett antal förslag som vi lanserade under valrörelsen, men vi har ännu inte lagt fram och utvecklat dem i regionen eftersom det krävs en utredning för det; det behövs en samlad analys. Men husläkaruppdraget, som är det som vi framför allt vill förstärka, räknas förhoppningsvis upp snabbare än kostnadsutvecklingstakten. Och jag är väldigt glad över att oppositionspartierna lyssnade på oss i Centerpartiet under valrörelsen och också lägger ambitiösa budgetar för kärnuppdraget i primärvården.

Anförande nr 58
Regionrådet T a r s c h y s I n g r e (L): Om man har ett mål och om man gör ett försök vore det ganska bra om man styrde mot målet – primärvården – eller utvärderade försöket. Man borde i varje fall påbörja försöket innan man beslutar om hur utvärderingen har gått och låter försöket fortsätta. Om man vill fortsätta ha en ekonomi i balans och på riktigt ta ansvar för stockholmarnas vardag, för stockholmarnas sjukvård och för stockholmarnas kollektivtrafik är det viktigt att man är varsam om medborgarnas skattepengar.

Anförande nr 59
Regionrådet H e m m i n g (C): Ingen kan hålla med Amelie mer än vad jag gör i det avseendet. Det är absolut så att det vi i det nuvarande styret och från Centerpartiets sida till varje pris vill undvika är att vi hamnar i den gamla övningen där det bara ser ut som att vi tillför mer pengar till primärvården. Men precis som i *Alice i Spegellandet* blir det som att vi trots att vi springer snabbt springer bakåt. Det är därför som vi behöver ha en målbild om att primärvårdens och framför allt husläkaruppdragets andel av sjukvårdsbudgeten behöver öka. Men det krävs en mycket bred palett av åtgärder för att nå dit. Inte minst behöver det kopplas till kompetensförsörjning, men det gäller även forskning och liknande. Detta kommer vi att återkomma till.

Anförande nr 60
Regionrådet P e t h r u s (KD): Det är trevligt om alla får en replik, eller hur? Jag tänkte säga något om fossilfri reservkraft. I budgeten står det att regionstyrelsen ska ta fram en plan för att påbörja arbetet med att ställa om Region Stockholms reservkraft från fossilfritt till förnybart.

MSB, det vill säga Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, har tydliga riktlinjer för reservkraftens funktionalitet på sjukhus. Reservkraftens kapacitet bör vara så hög som möjligt, helst 100 procent eller mer av sjukhusets max last. Säker reservkraft kräver bränsle som tål att lagras, och det är därför större reservkraftaggregat oftast drivs av dieselmotorer. Jag förutsätter att det finns ute på sjukhusen nu.

Styret vill nu lägga utredningsresurser för att utreda något som vi alla vet inte fungerar och som går emot MSB:s rekommendationer. Det räcker att läsa det som MSB har skrivit. Det behövs ingen utredning. Är det här inte ett vårdslöst användande av skattebetalarnas pengar? Och riskerar det inte att senarelägga den nödvändiga utbyggnaden av reservkraften på Södersjukhuset? Det riskerar i slutändan att äventyra patientsäkerheten. Hur ser Anton Fendert på detta?

Anförande nr 61
Regionrådet F e n d e r t (MP): Ordförande! Tack, Désirée, för frågan! Jag förstår att man av gammal vana ställer detta slags frågor till Miljöpartiet, men det är inte Miljöpartiet som kommer att ansvara för den rotel som ska hantera denna utredning. Jag har dock stor tillit till att mina kollegor som ska hantera utredningen kommer att säkerställa att inga av de risker som du räknar upp kommer att inträffa.

Anförande nr 62
Regionrådet P e t h r u s (KD): Herr ordförande! Då får vi verkligen följa kostnaden – vi vill ju spara pengar, eller hur? – och effekten.

Anförande nr 63
Regionrådet F e n d e r t (MP): Ordförande! Utöver det vill jag tillägga att vi ska säkerställa att vi får ned regionens klimatutsläpp.

Anförande nr 64
Regionrådet S w i g o n (SD): Herr ordförande och Anton Fendert! Jag vill ställa en fråga till dig, Anton. Ni är ju ett parti som har haft ett enormt inflytande över regionpolitiken under väldigt lång tid. I dessa hårda tider då vi har problem med bland annat ekonomin driver ni en i hög grad symbolisk politik utan att egentligen ha några åtgärder som har betydelse. Min fråga till dig är följande. Om Miljöpartiet skulle behöva prioritera sjukvård eller kollektivtrafik med avseende på er miljöpolitik och ekonomin, vad skulle ni då sätta främst?

Anförande nr 65
Regionrådet F e n d e r t (MP): Ordförande! Jag tackar för frågan även om jag inte uppfattar att den innehåller särskilt mycket substans. Den är snarare ett sätt att raljera över Miljöpartiets politik, som jag tycker är långt ifrån symbolisk. Den har väldigt mycket faktiskt värde och har gynnat regionen enormt mycket de senaste fyra åren då vi har varit med och styrt.

Jag tycker inte att något parti skulle gynnas av att ställa dessa två kärnvärden mot varandra. Vi vill prioritera kärnverksamheterna i regionen. Både resenärerna och patienterna ska känna sig trygga med att vi levererar inom de områden som vi ska.

Anförande nr 66
Regionrådet S w i g o n (SD): Min poäng var att er politik är väldigt kostnadsdrivande, och i dessa tider är detta det sista vi behöver. Det här är något som återfinns i Sverigedemokraternas budget. Vi sparar på det slags politik som inte har någon verkan i det verkliga livet – förutom att skicka ut en signal till de egna väljarna. Det är detta jag ifrågasätter hos er.

Jag ifrågasätter också det som är det viktiga i kärnuppdraget för regionen. Det är sjukvården och kollektivtrafiken. Det ska fungera, och våra invånare ska få bra vård och kollektivtrafik. Det här kommer Sverigedemokraterna alltid att prioritera. Vi kommer alltid – jag menar *aldrig* – att prioritera symbolpolitik framför det som verkligen är kärnuppdraget.

Anförande nr 67
Regionrådet F e n d e r t (MP): Ordförande! Där uppfattade jag något som kanske var lite av en freudiansk felsägelse. Men det är kanske talande att Sverigedemokraterna prioriterar symbolpolitiken framför kärnverksamheterna.

Om det finns något parti som är det symbolpolitiska partiet är det väl just Sverigedemokraterna, som för något slags kulturkrig mot de flesta delar av vårt samhälle.

Anförande nr 68
Regionrådet A l k u r d i (S): Ordförande, ledamöter! ”En människa kan leva utan syn, en blind är också människa. Men blir man inte sedd, då är man ingenting.” Detta citat är hämtat ur PO Enquists roman *Nedstörtad ängel*.

Det finns många anledningar till att vi i mittenkoalitionen ständigt återkommer till att vi ska arbeta för ett inlyssnande ledarskap. Under alltför många år har vårdpersonalen larmat om en ohållbar arbetssituation. Det har handlat om sjuksköterskor som måste springa mellan patienter på akuten, om allmänläkares stora önskan att kunna ha tid för sina patienter, om undersköterskorna på vårdavdelningarna som ådrar sig arbetsrelaterade förslitningsskador innan de har hunnit fylla 40 år eller om barnmorskorna som aldrig hinner bygga upp förlossningserfarenhet innan de har gått in i väggen.

Blir man inte sedd är man ingenting. Alltför ofta har begreppet ”hamna mellan stolarna” formulerats om patienter som fångats i en vårdkarusell med uppsplittrad vård som drivits in absurdum.

Den som har tur har en anhörig som kan agera vårdadministratör åt en när den egna orken inte räcker till. Vårdens pengar har där fördelats till snabb vård för dem med lägst vårdbehov och missgynnat dem med störst behov. Lägg där till vårdpersonal som inte hinner med och som inte har hunnit bygga erfarenhet för det ansvar som åläggs dem eller otillräckligt bemannade jourlinjer där kompetensen försvunnit ut på vårdval. Det blir ännu en patient som hamnar mellan stolarna och ännu en av våra invånare, våra uppdragsgivare, som inte blir sedd.

Just därför påbörjar vi en resa för hela regionen. Den handlar om det inlyssnande ledarskapet där vi hör, ser och förstår de konsekvenser som uppstått av en fragmentiserad vård. Kostnadskontroll har saknats. Kompetens och erfarenhet har försvunnit från de platser där de behövs som mest. Patienter har hamnat mellan stolarna. Trots den stora ekonomiska krisen, där vi inte tycks få den stöttning från staten som sjukvården behöver, tar vi i mittenkoalitionen vårt ansvar.

Med denna budget påbörjar vi resan och agerar på det som vi har hört, sett och förstått. Vi gör nödvändiga uppräkningar till akutsjukhusen, och vi gör det till vårdcentralerna för att nå målet om 1 100 patienter per läkare. Vi gör det även till BUP för att förbättra arbetsmiljön och villkoren. Och vi gör det till det nödvändiga strukturarbetet med att reformera vårdvalen och gå mot en mer jämlik, sammanhållen och kostnadseffektiv vård. Där ska vårdbehovet och inte postnumret utgöra grunden för den vård man får. Tilliten till vår välfärd och Region Stockholms sjukvård ska stärkas. Därför yrkar jag bifall till mittenkoalitionens budgetförslag.

Anförande nr 69
Regionrådet T a m s o n s (M): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Att vara folkvald i Sveriges näst största parlament, Stockholms regionfullmäktige, är ett hedersuppdrag. Det är ett uppdrag som vi som samlas här i dag vill använda för att ta ansvar för världens näst bästa kollektivtrafik och för en sjukvård i världsklass. Att vilja ta ansvar är vad som förenar oss här i salen. Hur vi vill göra det är vad som skiljer oss åt. Bäggedera är i dag ämne för debatt.

Det vi mer specifikt debatterar här i dag är Socialdemokraternas första budget som styre – vänsterstyrets första budget – och om denna innebär rätt ansvar och ordning och reda i Region Stockholms verksamheter eller om det finns bättre alternativ.

Ordförande! Vänsterstyret prioriterar aktivt för ett miljardunderskott i Region Stockholm. För första gången på 16 år är det röda siffror i budgeten, och många är de som därför ser rött. Riskerna för sjukvården har vi redan kunnat läsa om i medierna. Den röda tråden från dagens beslut till morgondagens sjukvård riskerar att leda till färre sjuksköterskor och läkare, sämre tillgänglighet och längre vårdköer. Effekterna för kollektivtrafiken är lika allvarliga. Här riskerar de röda siffrorna att det blir färre röda bussar som rullar i länet. Låt mig därför slå fast: Vi moderater kommer alltid att sätta röda bussar före röda styren med röda siffror.

På sikt innebär vänsterstyrets bristande ansvar för ekonomin en regelrätt skattehöjning. De röda siffrorna i regionen riskerar med detta att bli röda siffror hos hushållen – just de hushåll som i en svår tid nu kämpar för att få ekonomin att gå ihop.

Kollegor i fullmäktige! Den egentliga fråga jag vill väcka i dag hos alla er som har tagit på er uppdraget att sitta här i Sveriges näst största parlament är: Är detta verkligen en budget som ger ordning och reda i vår sjukvård och kollektivtrafik? Är detta verkligen den budget du sökte väljarnas förtroende för?

Du som stod bland maskrosor i Södertälje och lovade kraftigt sänkta priser för studenter, ungdomar och Södertäljeborna själva har nu att försvara en budget som innebär att biljettpriserna snart måste chockhöjas. Är detta verkligen den budget du sökte väljarnas förtroende för?

Du som stod i Märsta med röd stjärna på jackan och lovade väljarna att inga varsel i vården skulle ske men nu stöttar ett styre som krattar för just det – är detta verkligen den budget du sökte väljarnas förtroende för? Eller du som stod på Strömkajen med centerjacka och lovade sänkt skattetryck och nu har att försvara en budget med historiska underskott som öppnar för motsatsen – är detta verkligen den budget du sökte väljarnas förtroende för?

Eller för den delen: Du som stod i Botkyrka med sosserosen på kavajslaget och lovade en helt ny pendeltågsuppgång vid Tullinge station men nu har att försvara en budget där dina vallöften skrotats och inte ens går att spåra – är detta verkligen den budget du sökte väljarnas förtroende för?

Låt mig säga att jag har ödmjuk förståelse för att det här inte är den budgeten. För redan i valrörelsen stod det klart att det inte skulle bli möjligt att få ihop allting som där och då lovades. Vi var också några som påpekade detta redan då eftersom de oroliga tiderna inte var okända. Vi visste alla om de utmaningar som stundade. Likväl gicks det på ett sätt som var och som nu har bevisats vara ohållbart.

Ordförande, fullmäktige! Vårt löfte till stockholmarna och denna församling var och förblir något annat. Moderaternas löfte är ordning och reda och ansvar för ekonomin. Punkt. Vi vet nämligen att allt börjar och slutar där, oavsett om vi talar om patienterna och vården, resenärerna och trafiken eller regionskatten och hushållen. Vårt budskap är därför fortsatt att vi står fast och står redo. Vi står fast vid ett ansvar i där det börjar och slutar, och vi står redo att låta valrörelsens knutna nävar nu bli vardagens utsträckta händer. Sjukvården och kollektivtrafiken förtjänar bättre än svikna vallöften, miljardunderskott och nedskärningar.

Tuffa ekonomiska tider kräver att vi kan lägga prestige åt sidan och att vi kan ta varandra i hand och göra upp för att verksamheterna och människorna som är beroende av dem ska veta att de finns där också i morgon. Det är det som är grunden i Moderaternas erbjudande. Vårt erbjudande till alla som bor, lever och verkar i vår fantastiska Stockholmsregion är en budget i balans, ordning och reda, fokus på kärnverksamheterna och en utsträckt hand till alla som vill ta ansvar för framtiden i en svår tid. Det är vårt fortsatta löfte till den här församlingen och ytterst till stockholmarna. Med detta vill jag yrka bifall till Moderaternas förslag till budget.

Anförande nr 70
Regionrådet H e m m i n g (C): Jag noterar att Kristoffer Tamsons förväxlar Centerpartiets valmanifest med Moderaternas eget.

Anförande nr 71
Regionrådet T a m s o n s (M): Jag läste högt ur ett pressmeddelande från er distriktsordförande om vad som var Centerpartiets prioriteringar vad gällde det förtroende ni sökte från väljarna i valet.

Anförande nr 72
Regionrådet H e m m i n g (C): Det citatet vill jag se, tack.

Anförande nr 73
Regionrådet T a m s o n s (M): Det kan du få göra. Konstigt att jag har bättre koll på Centerpartiets politik än vad du själv har – eller kanske inte.

Anförande nr 74
Regionrådet L i n d b e r g (V): Ordförande, ledamöter och den tappra skara som kanske lyssnar på nätet! Äntligen sitter Moderaterna i opposition här i regionen. Så tycker jag att man får säga. Vi har nu en annan färg på det politiska styret.

Ni på den andra sidan i politiken, som har styrt regionen i 16 år, fick uppenbarligen tummen ned av väljarna. Man får nog se det som väldigt unikt att protesterande sjukvårdspersonal har sett det som så angeläget att informera om konsekvenserna av er förda sjukvårdspolitik att man annonserade i tunnelbanan före valet i syfte att få allmänheten att göra ett genomtänkt och väl underbyggt regionval.

Vi i Vänsterpartiet har uppfattat signalen från väljarna. Det behövdes ett nytt regionstyre, och vi har varit med och tagit ansvar för att det skulle kunna träda fram. Men det får inte stanna bara vid ett skifte av färgerna på de partier som nu ska styra, utan det måste också bli ett maktskifte i dess verkliga mening vad gäller politikens innehåll. Vi förutsätter därför att de aviserade hyreshöjningarna på våra akutsjukhus och de pensionskostnader som inte täcks fullt ut och som i värsta fall kan generera nya underskott och personalneddragningar täcks och att resurser skjuts till. Vi kan inte ha en ordning i den här regionen där vårt eget fastighetsbolag bidrar till att sätta krokben för vår sjukvårdsverksamhet. Stockholmarna har röstat för fler vårdplatser och bättre villkor för vårdpersonalen. Man har inte röstat för fler varsel.

Att ändra politik tar dock tid och kräver mödosamt arbete och fokus. Region Stockholm är nog som Titanic, och det förra styret får väl då representera isberget. Men nu backar vi ur isberget. Vi ska reparera hålen i skrovet, och vi ska ta ny kurs. Men det här kommer att ta tid.

Vår regions förutsättningar handlar också om vad vår omvärld gör och vilken regering vi har. Vi har gått från en regering som under svår pandemikris slussade stora statsbidrag till regionerna till en ny regering som i denna kris stryper statsbidragen. Det är klart att det får betydelse. Om vi gör en utblick och tittar på regeringens budget är det uppenbart att man blankt struntar i den situation som Sveriges sjukvård befinner sig i. Det finns ingen ansats till att skjuta till medel så att vårdplatserna kan bli fler, att vårdcentralerna kan förstärkas eller att arbetsmiljön för vårdpersonalen kan förbättras. Vad gör man då? Jo, man drar in de återhämtningspengar för vårdpersonalen som fanns för covidvården. Man minskar statsbidragen. Och när SKR säger att det behövs 20 miljarder för att undvika nedskärningar i regioner och kommuner skjuter regeringen till knappt 6 miljarder.

Det är de gamla och sjuka patienterna som får betala när regeringen i stället prioriterar att sänka skatten för dem som tjänar 70 000 kronor i månaden med 1 400 kronor eller mer. Dessutom fortsätter man att ge bidrag till dem som både vill värma och städa sin pool. Man bränner därtill en tredjedel av sitt reformutrymme på att öka fossila utsläpp.

När moderata instinkter får härja fritt i Regeringskansliet är det direktörer som får guldregn, och vårdpersonal, välfärden och vanliga medborgare kan förvänta sig ett stålbad av nedskärningar. Men det gäller väl att säkerställa att de sms man fick före valet från välfärdsbolagens ägare om att man är duktig och sköter sig också fortsätter att komma efter valet.

När Moderaternas instinkter får härja i regionens budget blottas både bruna och lobbyistvänliga förslag.

De förslag på nationell nivå som finns om att begränsa rätten till skattefinansierad tolk, något som vårdpersonal både dömt ut och skåpat ut som lagvidrigt och patientfarligt, ska ni i regionen gå vidare med. Hemlösa ska få betala för sin egen slutenvård. Insatser från ambulans och akutläkarbilar ska avgiftsbeläggas. Men nätläkarbolag ska fortsatt ha fördelar, och ätstörningsvården ska öppnas upp för lönsamhetstänk och ett nytt vårdval. På detta kryddas ett siffertrixande utan dess like där pengar flyttas från ett år till ett annat, i strid med regelverket, för att få det att gå ihop. Ni kallar det en budget i balans. Vore det inte bättre att kalla det en budget i kollaps?

När regeringen sviker ställs mer krav på oss i regionerna att prioritera rätt och våga ta itu med den pengarullning som vi har sett i den fria marknadsutsatta sjukvården. När Vänsterpartiet är med och förhandlar får det avtryck. Våra sjukhus går från svältnivån på 1,5 procent i uppräkning till 4 procent. Vi påbörjar ett kraftfullt arbete för att avveckla detaljstyrning, interndebiteringar och meningslösa indikatorer som göder ekonomisk och administrativ överbyggnad. Den söndersplittrade och fragmentiserade vården ska hålla ihop. Vårdvalsmarknader ska avvecklas och reformeras. Och en kommission för vårdpersonalens arbetsmiljö ska tillsättas. I stället för att skriva vårdpersonal på näsan, negligera deras larm som enskilda upplevelser och hellre lyssna på höga chefer än dem som står närmast patienterna på golvet vill vi bidra med ett ledarskap som lyssnar, vill ha delaktighet och skapar samverkansforum med personal och beslutsfattare på golvet.

Bifall till Vänsterpartiets budgetförslag!

Anförande nr 75
E v a v o n W o w e r n (KD): Socialdemokrater, miljöpartister och centerpartister har med stöd av Vänsterpartiet haft en och halv månad på sig som styre. Det är den första budget vi nu ser och som vi ska ta ställning till. Vi har såklart ett eget förslag. Ni presenterar en budget med ett rejält underskott. Det tog bara en och en halv månad. Jag förstår att det finns en vilja att göra avtryck som nytt styre, att det pockar på. Men hade det inte varit bättre att i en orolig tid göra avtryck med en budget i balans? Efter 16 år med ett tryggt, stabilt styre och en budget i balans tog det bara en och en halv månad innan det hela hade havererat genom en budget i underskott.

Jag tänker också på det här med förtroende. Vi talar mycket om förtroende för vården och att våga bli synad i kanterna och visa resultatet av de beslut man har tagit. Här vill ni förändra sättet att mäta. Ni vill inte mäta de invånare som bor i regionen, utan ni vill bara mäta dem som besöker vården. Då missar man fullkomligt dem som inte vågar söka vård. Ni vill mäta förtroendet hos dem som har besökt vården, men ni vill inte mäta förtroendet hos dem som har valt bort att söka vård. Jag undrar varför.

Jag vill även lyfta värdet av att få välja själv – valfrihet. Ni tar bort fritt val inom primär hörselrehabilitering, och patienter kommer därmed endast att ha tillgång till regionens upphandlade sortiment och får annars betala för hela kostnaden ur egen ficka. Jag ser inte nyttan i det. Det är att försämra för patienter och ta ifrån dem valfriheten.

Man ska alltid säga någonting som är positivt. Därför tänker jag göra det. Jag tycker att det är väldigt positivt att Socialdemokraterna har visat sina väljare att de tycker att reformen inom BUP är bra. Désirée Pethrus nämnde Peter och vargen – pojken som ropade varg hela tiden trots att vargen aldrig kom. Det är precis vad ni gjorde. Ni skrämde upp en väldigt skör patientgrupp genom att säga att det här var uruselt. Jag tycker inte att det var bra gjort.

Sedan görs det faktiskt ekonomiska satsningar på BUP. Jag tycker att det borde ges en tydlig signal om att dessa ska gå till löneökningar så att det blir lättare att rekrytera personal. Jag ser att Sandra Ivanovic Rubin nickar. Trevligt, trevligt. Hon instämmer.
Jag tycker alltså att detta ska gå till personal så att man kan höja lönerna och skapa utrymme att rekrytera personal som vill stanna. Det vore stabilt för patienterna, så att de slipper träffa nya personer åter och åter igen. Jag ser att Sandra nickar. Hon tar till sig detta. Bra. Tack!

Jag yrkar bifall till Kristdemokraternas förslag till budget.

Anförande nr 76
Regionrådet T a r s c h y s I n g r e (L): Ordförande, ledamöter, åhörare! Socialdemokraterna gick till val på att ta tillbaka den demokratiska kontrollen över välfärden, men de menar såklart mer politisk kontroll och mindre frihet för patienterna, vårdgivarna och medarbetarna. Och på många sätt har deras politik gett utslag i vänsterstyrets budget. Mer vård ska bedrivas av regionen själv. Mindre vård ska utföras av fristående aktörer. Mer vård ska utföras på sjukhusen. Mindre ska utföras utanför dem.

Liberalerna bejakar mångfalden. Liberalerna värnar valfriheten. Men framför allt vill vi se till invånarnas bästa. Ingen annanstans i landet finns en bättre tillgänglighet till vård än här i Stockholm. Efter 16 år med Liberalerna i styret får 93 procent medicinsk bedömning i primärvården inom tre dagar. Snittet i riket är 84 procent. Vi är bäst i landet. 88 procent får komma till sitt första besök inom den specialiserade vården inom 90 dagar. Snittet i riket är 67 procent. Även i detta avseende är Stockholm bäst i landet. Cirka 60 procent får träffa samma husläkare. Snittet i riket är 50 procent. Återigen är vi bäst i landet.

I våras gjorde *Uppdrag granskning* ett reportage om vården i Sverige. I programmet konstaterades att Region Stockholm har bäst tillgänglighet och tillhör således vårdens A-lag. Sämst tillgänglighet och således sämst i B-laget är det vänsterstyrda Region Västerbotten. På grund av det nya S-ledda styret är jag orolig för stockholmarnas tillgång till vård.

Låt mig ta upp ett annat exempel som riskerar att drabba stockholmarnas tillgång till vård. Vi befinner oss i jultid. Många förknippar det med en högtid och festligheter. Men som vi vet innebär det också en risk för halka och olyckor. De slutar ibland i benbrott och andra frakturer. I fjol hade närakuterna över 350 000 patientbesök som ofta rörde frakturer bland både barn och vuxna. Den lyckade närakutsreformen har således gjort att akutmottagningarna avlastas. Väntetiderna på närakuterna är kortare, och ett besök på närakuten kostar för samma skada mindre än ett besök på akutmottagningen.

Vänsterstyret vill nu se över närakutsreformen. Det är inte rätt väg om man vill ha mer vård för mindre pengar och mer effekt för varje krona. Det första som görs är att de redan beslutade närakuterna i Skärholmen och Jakobsberg skrotas, det vill säga de närakuter som ska samlokaliseras med akutmottagningarna. Vad händer med de fristående närakuterna utanför akutsjukhusen som finns över hela länet? Här bör även nämnas att Sverigedemokraterna och Vänsterpartiet krokar arm genom att helt slakta närakuterna i deras nuvarande form. Liberalerna vill det motsatta: Öppna närakuterna i Skärholmen och Jakobsberg! Öppna ytterligare två närakuter i Bromma och Dalen. På detta sätt gör vi julen lite drägligare för dem som får ett benbrott eller för den delen sjukvårdspersonalen på akutmottagningarna.

Anförande nr 77
Regionrådet L o r n e (C): Ordförande! När vi nu ska anta budgeten för 2023 känns det delvis lite tråkigt, för egentligen vill vi så mycket mer, men i och med rådande ekonomiska förutsättningar lägger vi nu fram en ansvarsfull budget. Delvis känner jag mig därför ändå ganska hoppfull. Trots läget ser vi nämligen till att stärka primärvården, akutsjukhusen och barn- och ungdomspsykiatrin. I valet mellan drastiska nedskärningar i både vården och kollektivtrafiken och att budgetera med underskott på grund av synnerliga skäl väljer vi det senare.

Budgeten har en balans mellan förändring och kontinuitet. Vi behåller det som fungerar men gör förändringar där det behövs för att bygga vården såväl starkare som mer behovsstyrd. Det handlar om att stärka grunden och få till välfungerande vårdcentraler. Men det handlar också om att de med störst behov ska få vård snabbast, precis så som vård är tänkt att fungera. Vi kommer att arbeta för mer jämlik vård efter behov, och vi vet att en god arbetsmiljö för vårdpersonalen är en förutsättning för att vi ens har en fungerande sjukvård.

Det finns många saker som vi tycker olika om här i dag, men en sak som vi alla verkar vara överens om är just att förstärka vårdcentralerna och se till att fler har en fast läkare. Förutsättningarna ökar betydligt när vi alla är överens om något. Därför ser jag fram emot att vi tillsammans kommer att dra åt detta håll.

Bifall till mittenkoalitionens budgetförslag!

Anförande nr 78
S a n d r a I v a n o v i c R u b i n (MP): Åhörare, ledamöter, ordförande! Det mest spännande med budgetdebatten är egentligen de där siffrorna som vi fyller verksamheter med. Det är kanske inte det budgettekniska som är det mest avgörande.

Jag är oerhört glad och stolt över att vår koalition, trots stora ekonomiska utmaningar, tydligt pekar ut politisk riktning och vilja. Vi har tydligt pekat ut att vi delar detta och vill åtgärda den personalomsättning som finns i våra verksamheter. Vi vill också stå upp för att vara goda arbetsgivare och möjliggöra ett hållbart arbetsliv för våra medarbetare.

Den vägen är lång och krånglig. När vi påbörjar resan kommer det att kräva en hel del av oss. Efter att ha varit del av den tidigare koalitionen vet vi i Miljöpartiet hur svårt det är att styra och leda hälso- och sjukvården och att hur mycket resurser man än tillsätter går en del åt helt fel saker. En översyn och inriktning på att styra och leda hälso- och sjukvården kommer att vara oerhört viktig och avgörande för att våra resurser ska hamna rätt.

Vi har vidare otroligt tydligt pekat ut primärvården. Om primärvården och vårdcentralerna ska kunna arbeta på ett förebyggande och avlastande sätt i hälso- och sjukvårdssystemet behövs både resurser och handlingsplan så att man kan komma ned till 1 100 patienter per läkare.

Den tredje riktningen handlar om att vi har en styrka som region genom den mångfald av aktörer som finns. Men vi ser också att detta har lett till en fragmentiserad hälso- och sjukvård. Ibland har det kanske gynnat fler friska än sjuka. Därför behöver vi göra justeringar under mandatperioden för att säkerställa en behovsstyrd vård, allt för att hela sjukvårdssystemet …

(A n d r e v i c e o r d f ö r a n d e n: Där tog Miljöpartiets talartid slut. Det blir säkert fler tillfällen att tala om hälso- och sjukvården.)

Anförande nr 79
Regionrådet S j ö s t r ö m (S): Ordförande, ledamöter, åhörare! Regionstyrelsens ordförande inledde dagens budgetdebatt med att tala om det allvarligaste ekonomiska läget på 30 år. Jag vill verkligen understryka vikten av att ta in den enorma osäkerhet som ligger framför oss med hög inflation, höga räntor, ökade priser och risk för lågkonjunktur med arbetslöshet och minskade skatteintäkter som följd. Det är särskilt allvarligt i en tid då vi har en regering som verkar helt oförmögen att stödja välfärden. Det är en regering som snarare kommer att förstärka lågkonjunkturen och spä på arbetslösheten. Därmed minskar skatteintäkterna ytterligare.

Mittenkoalitionen består av partier som är beredda att ta ansvar, se verkligheten för vad den är och också vidta de åtgärder som krävs. Region Stockholm gör över en tioårsperiod nu investeringar för 127,3 miljarder. Det är investeringar som är viktiga för att hela vårt län ska fungera, med en snabb, pålitlig och attraktiv kollektivtrafik och med närhet till en jämlik och behovsstyrd vård i hela länet. Investeringarna ska också gå hand i hand med en hållbar samhällsutveckling: energieffektiviseringar, egen energiproduktion, klimatsmarta val av byggmaterial och transporter likaväl som bra och säker arbetsmiljö.

Att göra investeringar som ökar jämlikheten och bidrar till ökad tillväxt i hela länet är viktigt för mittenkoalitionens investeringspolitik. Vi måste även skärpa arbetet med investeringar för beredskap på grund av oron i vår omvärld men också för att vi ska få en robusthet när det gäller att klara klimatförändringarna.

Herr ordförande! Helhetsgreppet och kostnadskontrollen över investeringar blir avgörande för Region Stockholms möjligheter att bedriva en bra kollektivtrafik och vård i framtiden. Investeringarnas påverkan på kapitalkostnaderna, såsom räntekostnader och avskrivningar, och därmed driftsbudgeten för kommande generationer måste tydliggöras. Alltför länge har regionens investeringar setts i stuprör. Trafiken hanterar sina investeringar för sig. Fastighetsinvesteringarna hanteras för sig. Man har glömt att dessa ligger i samma investeringsplan och i samma regionala budget.

I och med den ekonomiska situation som vi nu står inför, med inflationsökningen och krig i Europa, och som påverkar bland annat materialtillgång kommer det att vara ännu viktigare att ha nära och noga kontroll över investeringsobjekten. Det kommer att bli fördyringar, troligen bara baserat på de faktorer som vi inte har kunnat ta hänsyn till i vår indexering då situationen är så oförutsägbar just nu. Men den undfallenhet som i många år fått råda under Moderaternas år vid makten, då man låtit projekt efter projekt spräcka budgeten, måste och ska upphöra. Roslagsbanan, tunnelbanan, Danviksbron – ja, listan kan göras lång över fördyrade projekt.

Vi kommer därför att ge ett uppdrag till regionstyrelsen om att uppdatera Region Stockholms riktlinjer för investeringar i syfte att åstadkomma bättre styrning och kontroll. En del, ska jag erkänna, har gjorts på detta område under den förra mandatperioden, men inte tillräckligt. Revisorerna har återkommande riktat stark kritik mot den interna kontrollen och investeringsstyrningen. Det gäller inte minst regionstyrelsen. Vi kommer nu att ta detta vidare och skärpa arbetet. En ny ordning behövs. Nämnderna måste nogsammare och med transparens följa upp projekten. Regionstyrelsen måste återupprätta sin uppsiktsplikt över regionens samlade investeringar.

Investeringar är långsiktiga, och det tar tid att genomföra dem. Då krävs också stor samsyn mellan partierna för att undvika ryckighet, något som ofta leder till fördyringar och är dåligt för verksamheten. Investeringsområdet under de kommande åren kommer att vara tufft, och det kommer att kräva hårt arbete, transparens och prioriteringar av oss alla här i salen.

Jag kommer i varje fall att göra allt för att arbeta för att vi ska ha en stor, blocköverskridande enhällighet när det gäller dessa frågor. Jag vill därför, fru ordförande, yrka bifall till mittenkoalitionens och därmed regionstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 80
Catarina Wahlgren (V): Ordförande, fullmäktige! Jag konstaterar att samtliga partier nu har övergivit en överenskommelse som har funnits gällande finansieringen av sjukvård och omsorg i Norrtälje. Det är bra. Det är bra att samtliga partier nu verkar inse att det inte går att låsa fast en uppräkning på 2 ½ procent.
Den har inneburit en fastlåsning i en underfinansiering som har funnits med sedan Norrtäljemodellen sjösattes 2006. Det är bra att samtliga partier nu föreslår en ökning med 5,5 procent på medlemsbidraget.

Efter att budgeten skickats ut på remiss till regionens sjukhus och verksamheter, vilket vi har talat om här i dag, har vi blivit varse att fortsatt stora underskott befaras. Men hur det ser ut på Norrtälje sjukhus eller i verksamheterna i Norrtälje vet vi ingenting om, eftersom kommunalförbund inte inkluderas i budgethanteringen. Det är bristfälligt. Det är också en brist att uppföljning och utvärdering av verksamheten i Norrtälje fortfarande efter 15 år är så gott som osynlig för ledamöter i regionen – vi ledamöter som har att tillse rätt finansiering av regionens olika verksamheter.

Ett problem med finansieringen av Norrtäljemodellen är fördelningen av det statliga bidraget för läkemedelsförmånen. Bidraget tilldelas regionen baserat på en behovstrappa utifrån ålder men också enligt en modell för solidarisk finansiering. Det är inte meningen att någon ska gå med underskott genom detta bidrag. Men när regionen vidarebefordrar bidraget till Kommunalförbundet sjukvård och omsorg i Norrtälje tas inte hänsyn till dessa fördelningsnycklar utan man fördelar rakt av efter andel av befolkning, vilket leder till ett underskott i Norrtälje och ett överskott för den övriga regionen.

I Norrtälje kommun beräknas nästan 30 procent av befolkningen vara över 65 år 2024. I regionen i övrigt är den siffran 16 ½ procent. Enligt den fördelningsprincip som SKR har tagit fram för statsbidraget fördelas underskott på grund av läkemedelsförmånen mellan stat och region, men eftersom regionen i stort gör ett överskott på detta bidrag blir det inga andra än invånarna i Norrtälje kommun som betalar för att de är äldre och sjukare än resten av regioninvånarna.

Vår förhoppning är nu att det nya styret har kapacitet att se till att arbetet med en ny överenskommelse mellan region, Norrtälje kommun och kommunalförbundet omgående kommer i gång och att det tar hänsyn till Norrtälje kommuns demografi och fördelningen av statsbidraget för läkemedelsförmånen.

Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets budgetreservation.

Anförande nr 81
Karl Henriksson (KD): Fru ordförande! För åtta år sedan anordnades en landstingsrådsresa till Barcelona för att vi skulle titta på hur man byggde ny tunnelbanan där. Vi var ju noviser när det gällde att bygga ny tunnelbana, eftersom vi inte hade gjort det på många decennier. Jag fick som en katt bland hermeliner följa med på resan och lärde mig oerhört mycket.

En sak som jag har burit med mig sedan dess var svaret på frågan varför den nya linjen bara var en liten stump i stans norra förorter. Det visade sig att man hade planerat en lång linje tvärs genom staden, från flygplatsen i söder till de norra förorterna. Man hade till och med grävt den tunnel som tågen skulle gå i, men sedan tog pengarna slut. Nu stod man där med en skärva av det man hade planerat. Det var faktiskt den allra viktigaste lärdomen jag drog om tunnelbanan i Barcelona: Ta hand om ekonomin! Gör du inte det kan allt braka samman.

Det har vi envist gjort år efter år sedan dess i det som Socialdemokraterna lite nedlåtande kallat Sveriges rikaste region för att visa att det minsann inte är någon bedrift att få regionen att gå runt, tills nu förstås. För när Socialdemokraterna till sist har fått makten är vi visst inte så rika längre. Då är det plötsligt ”synnerliga skäl” som gäller och som gör att det nya vänsterstyret planerar för att regionen ska gå med 3 ½ miljard kronor i förlust. Smaka på det! De planerar för 3 ½ miljard i underskott!

Ja, jag vet att vi inte är vana vid inflation, men vi vet samtidigt inte om de här särskilda omständigheterna är tillfälliga eller om de är det nya normala. Och när inflationsproblemet så småningom är över kan det komma andra nya särskilda skäl. Då slår den demografiska krisen till med full kraft, eller så är det något annat. Plötsligt står vi då där med tunnelbane-tunnlar som vi inte har råd att bygga färdigt och fylla med trafik, som i Barcelona, för att Socialdemokraterna bränt sig igenom våra samlade buffertar som en australiensisk skogsbrand.

Vi behöver säga nej till sådan politik, och vi kan göra det redan i dag. Jag yrkar bifall till Kristdemokraternas budgetförslag.

Anförande nr 82
Regionrådet J o h a n s s o n (S): Fru ordförande! Kära ledamöter och åhörare! Det nya styret för Region Stockholm ska vara ett inlyssnande styre. Det betyder att vi kommer att lyssna på såväl vårdpersonal som patienter, trafikanter, medborgare, tjänstemän och opposition. Den budget vi nu lägger fram präglas av både förändring och kontinuitet. Jag kommer att återkomma till det men vill först göra en utblick.

Det finns svarta svanar, precis som det finns vita älgar. Men på varje svart svan går det miljontals vita. Helt plötsligt när man minst anar det, och absolut inte förväntar sig det, ser man en svart svan. Inom vetenskapsteori och framför allt inom finansiell ekonomi finns också begreppet ”svarta svanar”. Just på grund av att de är så ovanliga har detta begrepp inom finansiell ekonomi kommit att representera en totalt oväntad händelse som på ett kraftfullt sätt förändrar villkoren för aktörerna på marknaden.

Ledamöter! I världen har nu inte bara *en* svart svan visat sig – vi har en hel flock: covid, Rysslands olagliga anfallskrig mot Ukraina, energikris, stigande inflation och en ny lågkonjunktur bakom hörnet. Jag vet att andra ledamöter som kommer efter mig ska tala mer om ekonomi och finans som ett eget underblock, så jag ska inte fastna i detta. Men jag vill ändå säga att det är i denna kontext som vi befinner oss i. Trots detta lägger vi fram en budget som satsar på personalen, sjukhusen och vårdcentralerna. Men framför allt tar vi tillbaka kontrollen över styrningen.

Nu ska jag göra något som tyvärr är ovanligt bland politiker, även om de som känner mig vet att jag inte brukar rädas detta: Jag ska ge den tidigare majoriteten beröm. I spåren av pandemin tror jag att det började komma en insikt hos den förra majoriteten. Splittringen av vårdkedjorna, konkurrensen mellan våra egna sjukhus och bristerna i samordning skapade problem för produktionsstyrningen. Därför gav den förra majoriteten moderbolaget Landstingshuset i Stockholm AB i uppdrag att utreda synergieffekter i Region Stockholms egenägda vårdproduktion och föreslå åtgärder för att bättre använda resurser över tid.

Det här var ett mycket klokt beslut av den förra majoriteten. Vi fortsätter nu detta arbete. Vi står för kontinuitet, och vi lyssnar till kloka idéer. Men vi står också för förnyelse, för det räcker inte med att öka produktionsstyrningen av vår egenägda sjukvård. Vi måste även se över hela sjukvårdens styrning. En självklar sak i detta är att sjukhusen ska kunna bedriva mer öppen specialistvård, något som tidigare varit förbehållet vårdvalen. Det kommer att korta köerna, öka vårdkvaliteten och stärka sjukhusens ekonomiska förutsättningar. Dessutom förstärker det uppdraget inom forskning och utbildning, och det kommer även att förbättra sjukhusens arbetsmiljö och i synnerhet läkarnas. Det här är med andra ord en lågt hängande frukt för att förbättra ekonomi, styrning, arbetsmiljö och patientnytta.

Ledamöter! Det är dags nu att ta hand om dem som tar hand om oss. Jag vet att jag har tjatat om det under den förra mandatperioden, under valrörelsen och nu även efter valet. Men jag kommer att fortsätta med mitt mantra, och jag kommer att göra allt som står i min makt för att vår region ska leva efter det.
För när du ligger där på en sjukhusbrist och kanske inte kan göra dig förstådd, kanske har ont och hela din överlevnad beror på andra människor hade du nog velat att vi tog hand om dem som tar hand om dig.

I morgon ska vi debattera personalpolitik, och då kommer jag med stolthet att presentera dragen i den nya mittenkoalitionens personalpolitik. Dessutom kommer jag att säga några ord om vår kulturpolitik, som jag också är väldigt stolt över.

Fru ordförande! Jag vill med detta yrka bifall till mittenkoalitionens förslag till budget.

Anförande nr 83
Regionrådet H a d ž i a l i ć (S): Fru ordförande, ledamöter och åhörare! Som jag nämnde i mitt inledande anförande befinner sig Sverige i ett tufft ekonomiskt läge. Detta gäller också Region Stockholm. Jag inledde därför med att bjuda in till breda, tvärpolitiska överenskommelser och påtalade att vi gemensamt måste ta ansvar. Jag noterar att mitt önskemål inte togs om hand i denna sal. Låt mig därför återigen påminna om den ekonomiska kris som vi står inför.

Den begynnande välfärdskris som vi går mot drabbar oss alla. Av landets regioner budgeterar 85 procent för negativt resultat, och hälften av de regioner som budgeterar med underskott leds av Moderaterna. Majoriteten av dem hänvisar till synnerliga skäl i sina budgetförklaringar – detta för att även moderater runt om i landet förstår att alternativet för regionerna annars hade varit stora varsel, inte minst inom sjukvården, eller stora skattehöjningar. Sådan politik hade spätt på lågkonjunkturen i ett redan mycket utsatt läge.

I det budgetförslag som har presenterats prognostiserar vi för ett negativt resultat nästa år. Skattesatsen lämnas oförändrad, och vi presenterar också en återställningsplan för att ekonomin ska vara i balans senast 2025. Runt om i landet använder regioner samma modell. Det råder alltså politisk samsyn runt om i riket vad gäller detta.

Låt mig få lov att påminna om hur det såg ut när Moderaterna styrde i Region Stockholm under 16 år. Övertidstimmarna blev fler och ökade till över en miljon. Köerna på akutmottagningarna fick växa till att bli de längsta i hela Sverige. Parallellt var styrningsproblemen så akuta under pandemin att vi inte kunde styra vårdens resurser rätt under den värsta kris som Sverige någonsin har sett.

Nu lägger alltså Moderaterna en budget där de tecknar in miljarder som de egna revisorerna säger att man inte får teckna in. Det är med andra ord en budget som är ett luftslott.

Samtidigt tecknar Moderaterna i sin oppositionsbudget in flera hundra miljoner i statsbidrag som regeringen sagt att den inte kommer att tillskjuta Region Stockholm. Det är bara Moderaterna i Region Stockholm som använder denna innovativa modell, och det finns en enkel förklaring till att ingen annan i landet gör detta. Det är helt enkelt inte möjligt, och det är inte seriöst. Trots att de trollar fram miljarder som inte finns lyckas de också med konststycket i sin budget att rikta besparingskrav mot sjukhusen på hundratals miljoner i relation till mittenkoalitionens budget.

Nu står vi återigen i en kris, men den här gången får vi ingen hjälp från regeringen. På ett år kommer regeringen att halvera det samlade stödet till Region Stockholm. Samtidigt kommer regionen att tvingas brottas med de strukturella underskott och den strukturella underfinansiering som det tidigare styret riktade mot regionens sjukhus.

Fru ordförande! Väljarna har röstat för förändring och en ny riktning. Låt mig därför avsluta detta anförande med lärdomar från Göran Persson, som adresserades här tidigare.
För visst stämmer det att ”den som är satt i skuld är icke fri”, precis som titeln på Perssons bok från 1997 lyder. Men om ni hade frågat honom i dag hade han också återkommit till det han sade 2019 om vad han själv lärde sig av finanskrisen under 90-talet: Möjligen klarar man den nationella ekonomin på den statliga nivån, men det finns en risk att man rullar över bördan på kommunerna. Det kan man faktiskt möta genom att se till att de får större intäkter genom statsbidrag.

Detta tycker jag gott att regeringen Kristersson kan hörsamma för att stötta Sveriges kommuner och regioner i den värsta ekonomiska kris som detta land har sett de senaste 30 åren. Jag yrkar härmed bifall till regionstyrelsens förslag.

Anförande nr 84
Regionrådet S v e n o n i u s (M): Fru ordförande! Vi kan konstatera att denna region har haft svarta siffror i ekonomin i 16 år. Senaste gången det var stora underskott var i bokslutet 2006. Socialdemokraterna lämnade efter sig ett par miljarder i underskott. Också då förenades underskotten med stora problem i hälso- och sjukvården och i kollektivtrafiken. Vårdköerna ringlade långa. Jag kommer ihåg dem från 2005 och 2006. Det höll faktiskt på att hindra mig från att bli mamma. Detta vill jag aldrig att någon ska behöva uppleva.

Nu, första året med socialdemokratisk budget, finns det återigen ett budgeterat underskott på 3 ½ miljard kronor, och det är inte ett prognostiserat underskott – vi fattar beslut om budgetar, Aida Hadžialić. Återigen väntar krisen för regionen.

Ovanpå det larmar sjukhusen om att det saknas 2 ½ miljard kronor om de inte ska behöva varsla medarbetare och om de inte ska behöva minska antalet vårdanställda. 1 500–2 000 vårdanställda på akutsjukhusen hotas alltså av denna budget.

Du låter väldigt nöjd med din budget, Aida Hadžialić. Det tycker jag inte att du ska vara. Jag tycker att du ska fundera över vilken kontroll du har över ekonomin. Och kom inte släpandes med att du är 49 dagar in på jobbet. Du har suttit som vice ordförande i regionstyrelsen sedan 2019 och borde därmed vara väl rustad för att nu axla ansvaret utan att belastas alltför mycket av att vara helt ny på jobbet.

Jag vill passa på att fästa uppmärksamheten på ett tilläggsyrkande som Moderaterna lägger till budgeten här i dag. Flera sjukhus hävdar nämligen att den kompensation som ges för pensionskostnader nästa år inte stämmer med deras egna beräkningar. De hävdar att det är fel i den budget som är lagd.

Om det är felräkningar från regionledningskontoret eller inte får andra svara på, men vi föreslår att fullmäktige ger i uppdrag till regionstyrelsen att säkerställa att konsekvenserna av ökade pensionskostnader 2023 är korrekt beräknade i budgeten för regionens egenägda vårdgivare och att regionstyrelsen i samband med ärendeavstämning av nämnders och bolags verksamhetsplaner för 2023 eller senast i samband med bokslut för 2022 ska korrigera ersättningen till den egenägda vården för det fall pensionskostnaden visar sig vara högre än beräknat i budget 2023. Rätt ska vara rätt. Sjukhus ska få rätt pengar och kunna bedriva sin vård.

Och nej, Aida Hadžialić, stockholmarna har inte röstat för en förändring som innebär vårdköernas återkomst, inställda bussar och ett skenande underskott som kommer att drivas framåt med höjda skatter och/eller kanske till och med lån som våra barn får betala under många, många år.

Det gamla styret som nu har lämnat har lämnat efter sig en ekonomi i balans, sjunkande lånesättning och därmed sjunkande räntebelastning på regionen samt en mycket hög kreditvärdighet. Vi har till och med kunnat finansiera hundra procent av investeringar via egen kassa, vilket är unikt. Allt detta hotas nu av vänsterstyret.

Anförande nr 85
Regionrådet Hadžialić (S): Fru ordförande! Jag ska inte rikta frågor till Irene Svenonius eftersom hon inte har någon talartid kvar utan konstatera att 85 procent av regionerna runt om i landet använder den modell som styrande mittenkoalition valt för att finansiera verksamheterna nästkommande år. Hälften av dessa regioner är moderatstyrda och hänvisar till synnerliga skäl och nyttjar ett negativt resultatkrav.

Jag antar att Moderaterna i Region Stockholm tycker att moderater runt om i landet för en ”oansvarig vänsterpolitik”, däribland regionstyrelsens ordförande i Östergötland, Marie Morell, som även är Moderaternas sjukvårdspolitiska talesperson i SKR.

Trots att Moderaterna lägger en budget som inte får läggas enligt redovisningsreglerna lyckas de inte få ihop ekonomin för regionens sjukhus i de förslag som läggs fram. Moderaterna presenterar ett budgetförslag som är mindre än mittenkoalitionens. De lägger fram ett förslag för sjukhusens ekonomi som innebär mindre pengar än vad mittenkoalitionen presenterar, vilket naturligtvis spär på bilden av att Moderaterna inte riktigt har koll på hur ekonomin nu ser ut, vad sjukhusen behöver och vad som krävs för att vi ska garantera vård efter behov.

Ordningsfråga

Anförande nr 86
Regionrådet Svenonius (M): När en sådan här situation inträffat tidigare och någon blivit apostroferad på det sätt som jag nu blev av Aida Hadžialić, har presidiet kunnat bevilja en extra minut. Det har hänt tidigare.

Andre vice ordföranden: Jag noterar detta och ska överlägga med presidiet.

Anförande nr 87
Samuel Klippfalk (KD): Fru ordförande, åhörare, ledamöter! I ett kärvt ekonomiskt läge måste man våga prioritera, och det har vi kristdemokrater gjort i vårt budgetförslag. Det leder till att vi inte lägger ett budgetförslag med 3 ½ miljarder i underskott. När inflationen är på den högsta nivån på decennier är det läge att prioritera, inte att införa förmånscykel för de anställda.

När räntorna är på väg upp är det läge att prioritera, inte att expandera regionstyrelsens budget med ytterligare 150 miljoner för att få någon odefinierad besparing någon gång i framtiden. Syftet må låta gott, men vi ser en betydande risk att det bara expanderar budgeten i stället för att spara pengar.

När det är krig på Europas kontinent är det läge att prioritera, och där prioriterar de rödgröna fel när de ska ha 100 procent förnybar reservkraft. Vi kristdemokrater vill ha en fungerande reservkraft i stället för en symbolpolitik. När det är krig i Ukraina, när det är sönderbombat och när det inte levereras ny el i elledningarna laddar du inte upp batterierna, men du kommer att få tag på bensin och diesel även om det kommer att vara kärvt. Vi vill att verksamheten ska fungera. Vi kristdemokrater vill helt enkelt ha en fungerande kraft.

Jag vill fästa er uppmärksamhet på det som Désirée var inne på i ett av de tidigare inläggen. Man tar bort målet om andelen patienter som vistas högst fyra timmar på akutmottagningen. Hela det målet tas bort. Det står svart på vitt i tabellen. Vad är det för mål? Jaha, det målet. Status? Det ska utgå. Ingenting ersätter det målet. Vilka utgår det för? Jo, för samtliga enheter som mäter. Det har i näringslivet sagts att det som mäts det uppmärksammas. Nu ska de rödgröna se till att det inte uppmärksammas, ett utomordentligt dåligt sätt att bedriva politik på.

Jag yrkar bifall till Kristdemokraternas budgetförslag och säryrkande.

A n d r e v i c e o r d f ö r a n d e n : Jag har överlagt med presidiet och fått en liten historiebeskrivning. Därmed tillåts Irene Svenonius att svara på Aidas replik. Det kommer efter följande replikskifte.

Anförande nr 88
Regionrådet L i n d b e r g (V): Tack, Samuel, för ditt inlägg! Jag tycker att vi ska reda ut de fyra timmarna på akuten för nu är det en berättelse som cirkulerar från ert håll. Det sjukhusen sagt i flera år är att man dubbelstyr i den här regionen. Förvaltningarna och nämnderna belastar dem med mätbara indikatorer, därav till exempel vistelsetid på akuten i fyra timmar, och regionfullmäktige gör det i sina indikatorer som vi fattar i budgetfullmäktige i dag. Om man tittar i koalitionens förslag till budget ser man att indikatorn gällande vistelsetid på akuten finns kvar, men varför ska vi dubbelstyra? Det genererar bara mer byråkrati. Sedan finns det ett värde i att följa vistelsetiden på akuten kontra att styra mot den med bonus och viten som man gör i dag. Sjukhusen sitter internt och debiterar varandra viten för att patienterna blir kvar på akuten alltför länge. Vill Kristdemokraterna verkligen ha kvar en sådan ordning där vi både dubbelstyr och leker viten och bonus med patienter som blir kvar på akuten?

Anförande nr 89
S a m u e l K l i p p f a l k (KD): Fru ordförande! Jag läser vad som står svart på vitt. Enligt den utredning som gjordes våren 2022 fångar indikatorn inte upp det som ska mätas med precision. Det kan man tycka. Problemet är att om detta är ett nationellt mått som ska finnas behöver man ha det att jämföra med i förhållande till andra regioner. Det förväntar jag mig att man ska kunna göra även i fortsättningen.

Anförande nr 90
Regionrådet L i n d b e r g (V): Man kan inte stå och påstå saker som inte stämmer. Då får ni säga att ni har dålig koll på ärendena. Det står i regionfullmäktiges förslag till budget att den indikatorn ligger kvar från fullmäktige men den tas bort från hälso- och sjukvårdsnämnden som ett styrningsinstrument.

Dessutom kan du fråga på alla akutmottagningar vad de tycker om att man styr med den typen av indikator. Alla gör tummen ned, för den är väldigt konstig. Att Socialstyrelsen har den kvar som ett nationellt mått ska vi såklart följa, men vi ska inte leka bonus och viten med våra sjukhus och våra patienter, för då får vi också fler byråkrater. Vad jag har förstått vill även Kristdemokraterna städa i det träsket.

Anförande nr 91
Samuel Klippfalk (KD): Det är helt riktigt att vi kristdemokrater vill minska administrationen med inte mindre än 5 procent i regionen. Det är helt korrekt att vi vill ha bort det och detaljstyrningen. Det är dock viktigt att påpeka att den utgår. Jag ser fram emot den fantastiska styrningen som den så kallade mittenkoalitionen med stöd av Vänstern eller ett majoritetsstyre med Vänstern — hur det nu är — ska komma med.

Anförande nr 92
Regionrådet Svenonius (M): Tack för den pragmatiska inställningen från presidiet! Nu är inte Region Stockholm fullt ut som alla andra regioner. Vi har en urstark ekonomi. Aida Hadžialić har själv många gånger sagt att det är Sveriges rikaste region. I bokslutet för i år bedöms vi ha ett överskott på nästan 5 miljarder kronor. Vi har reserver på ungefär 7 miljarder.

Jag förstår inte poängen med varför just Region Stockholm måste gå med underskott. Det är helt poänglöst att jämföra oss med andra regioner för de måste fatta sina beslut utifrån sina resultatutjämningsreserver, sina verkligheter och sina analyser av finansiell ställning. Att åberopa synnerliga skäl på det sätt som Aida Hadžialić gör i det här budgetförslaget bedöms bara en enda region kunna göra inom lagens råmärken. Det är inte Region Stockholm. Det är Region Jönköping.

Anförande nr 93
Regionrådet Hadžialić (S): Fru ordförande! Jag bara konstaterar att om M har lika dålig koll på regionens ekonomi som man har på sin talartid, sina minuter, finns det mycket kvar att önska.

Anförande nr 94
Regionrådet Tarschys Ingre (L): Liberalerna prioriterar en budget i balans utan miljardunderskott. Efter två års pandemi, höjda räntor, stigande inflation, höga drivmedels- och elpriser, en stundande lågkonjunktur, höjda pensionskostnader och dessutom en höjd utjämningsskatt behövs en budget i balans mer än någonsin, detta för att kunna hantera dagens ekonomiska utmaningar men också för att skydda oss mot framtida ekonomiska utmaningar. Med ett underskott på 3 ½ miljarder går vänsterstyret i motsatt riktning. Det är första gången på 16 år som Region Stockholm går med underskott. Senast Region Stockholm gjorde det var före 2006 då de borgerliga partierna tog över. Vilka var det som styrde då? Jo, Socialdemokraterna.

Mot bakgrund av det ekonomiska läget behöver satsningarna vara mer genomtänkta än någonsin, och jag yrkar bifall till Liberalernas budgetförslag.

Anförande nr 95
Martin Nigals (SD): Fru ordförande, ärade regionfullmäktigeledamöter och åhörare! Jag ska fatta mig kort och yrka bifall till Sverigedemokraternas förslag till budget samt till samtliga säryrkanden från Sverigedemokraterna.

Trafik

Anförande nr 96
Regionrådet F e n d e r t (MP): Herr ordförande, ledamöter och åhörare från Grisslehamn till Nynäshamn! Ingen uppgift kan vara mer självklar eller mer viktig än att stötta invånarna i vår region genom dessa tider av kriser. Därför är jag stolt över att i dag representera mittenkoalition och dess budget för trafiknämnden 2023.

Varje dag reser drygt 900 000 resenärer med kollektivtrafiken i vårt län. Vår uppgift är att se varje enskild individ bakom dessa siffror och inse att våra beslut påverkar deras vardag. Därför vill jag ta några minuter i anspråk och tala om vad styrets förslag till budget för trafiknämnden syftar till. Det handlar om att den klimatsmarta resan också ska vara den bästa resan för plånboken. Det handlar om familjerna som varje sommarlov sliter med ekonomin för att kunna ta med barnen på utflykter och äventyr. Det handlar om att vi ska skapa förutsättningar för att studenter som går back varje månad på grund av högre levnadskostnader ska få en chans att behålla lite pengar i slutet av månaden. Det handlar om pensionärerna som tvingas leva sparsamt eftersom de har låg pension trots att de arbetat hela livet.

Med den här budgeten påbörjar vi ett arbete och ger samtliga resenärer i kollektivtrafiken en välbehövlig paus från biljettprisökningar då vi fryser taxorna på 2022 års nivå.
Vi permanentar sommarlovskortet för barn och unga mellan 12 och 18 år och utökar det nästkommande år till att gälla samtliga lov. Utöver det tillsätter vi en särskild utredning om framtidens taxor och biljettdokument för barn, unga, pensionärer och studenter.

Den här budgeten handlar också om att säkra den historiska utbyggnad av kollektivtrafiken som nu pågår, och vi påbörjar även nästa steg i utvecklingen av kollektivtrafiken i vårt län. Fler ska kunna ta sig till jobbet, träningen, mataffären, plugget, vännerna och familjen framöver när vi bygger nya spår, startar nya busslinjer och får fler pendelbåtar.

Fler ska kunna välja kollektivtrafiken och därmed kunna bosätta sig i Stockholmsregionen. Med en fortsatt utbyggd kollektivtrafik kommer vi att få möjlighet att bygga tusentals nya bostäder som garanterar människor rätten att få ett eget hem. Vi inleder till exempel utredningen av en ny tunnelbana till Bromma flygplats, ett projekt som ensamt skulle möjliggöra 50 000 nya bostäder.

Budgeten handlar också om att säkerställa en kollektivtrafik för dem som behöver ta sig fram snabbt och enkelt i vårt län. Alla de som förlitar sig på kollektivtrafiken för att deras vardag ska fungera ska kunna känna sig säkra på att komma fram snabbt och enkelt dit de ska. I den här budgeten accelererar vi arbetet för att skapa en snabb och enkel resa för just dem. Vi ska utvidga pilotprojektet för buss 4 med påstigning genom bussens alla dörrar till fler linjer. Målet är att det ska omfatta alla busslinjer i Stockholmsregionen. Därutöver gör vi ett framkomlighetslyft med ännu fler åtgärder för att kollektivtrafikens resenärer ska komma fram snabbare.

Men budgeten handlar också om att de som oroar sig för framtiden och klimatförändringarna ska få svar från politiken. De unga som demonstrerar, studenter som organiserar sig och pensionärerna som fyller torg, alla de som kämpar för att stoppa klimatförändringarna, alla de som förväntar sig att kollektivtrafiken ska vara motorn i den gröna omställningen, de ska få svar från den här salen. Det svaret är att utsläppen måste ned, och kollektivtrafiken är det allra viktigaste verktyget i det arbetet.

Vi tar i denna budget stormsteg för att möta deras krav. Vårt mål är en utsläppsfri kollektivtrafik fram till 2030. Bussar, båtar och färdtjänst ska ställas om — en nödvändig ambitionshöjning för kollektivtrafiken, som kommer att göra den världsledande i den gröna omställningen.

Vår uppgift och vårt mål är att göra kollektivtrafiken i Stockholmsregionen till världens bästa kollektivtrafik. Det är vad som krävs av oss när fler resenärer ska hitta tillbaka till kollektivtrafiken. Det i sig är vad både klimatkrisen och kollektivtrafiken behöver. Fler måste hitta tillbaka till kollektivtrafiken både för att vi ska lyckas minska utsläppen och för att vi ska lyckas få en budget i balans i trafiken.

Avslutningsvis vill jag kort stanna upp vid vad den här budgeten inte handlar om. Den handlar inte om att förbjuda fattiga människor att be om hjälp i kollektivtrafiken. Den handlar inte om att fortsätta att höja biljettpriserna i kollektivtrafiken, som ökat med 62 procent sedan Moderaterna fick makten i Region Stockholm. Den handlar inte om att bygga tre nya stora motorvägar som leder till mer trafik och kraftigt ökade utsläpp. Den handlar inte heller om att ställa pensionärer och ungdomar mot varandra eller att göra chansen att uppleva sommarens olika aktiviteter och nöjen till ett lotteri som de olika grupperna får ta del av när vi varje år fattar beslut om budgeten. Och framför allt handlar den inte om att göra neddragningar i miljardklassen i kollektivtrafiken.

Med det sagt yrkar jag bifall till koalitionens förslag till budget.

Anförande nr 97
Regionrådet T a m s o n s (M): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Stockholmsregionen har i dag världens näst bästa kollektivtrafik och Sveriges sämsta trafikpolitik.

I mätning efter mätning rankas SL-trafiken i världstopp. När den internationella kollektivtrafikorganisationen UITP senast rankande kollektivtrafiken i världens storstäder rankades SL som näst bäst. När Oliver Wyman Institute nyligen rankade kollektivtrafiken i världens storstäder blev vi tredje bäst. Så ser det ut i undersökning efter undersökning, i rankning efter rankning. Det ska vi vara stolta över. Det är resultatet av hårt arbete att vi har hög turtäthet och en kapacitetsstark kollektivtrafik, att vi ligger i framkant avseende automatisering, digitalisering och elektrifiering, att vi bygger för framtiden, att vi har en öppenhet för innovatörer, entreprenörer och operatörer, att vi är en föregångare när det gäller grön omställning sett till huvudstadsregioner i vår omvärld, att vi vågat gå före avseende trygghetsarbetet och att vi och resenärerna kort och gott tror på kollektivtrafiken, något som inte minst bevisas av såväl kundnöjdhetsundersökningar som trygghetsundersökningar under senare år.

Tyvärr är kontrasterna stora. Stockholmsregionen har Sveriges och världens kanske näst bästa kollektivtrafik, och Stockholm har Sveriges sämsta trafikpolitik. Det gör att vi halkar efter när vi skulle kunna vara ännu bättre. När väginfrastrukturen är ovärdig en storstad, när bilar som skulle kunna åka runt staden i stället tvingas igenom den, när bussar kör fast i bilköer och pendlingstrafiken sätts på undantag, ja då är det någonting som är fel. När den internationella tillgängligheten och tillgängligheten för övriga Sverige hotas, och det på politisk väg, är det ännu mer som är fel. När den statliga järnvägen brister, viktiga vägar stängs av och vissa fordon helt ska förbjudas då minskar människors frihet och utrymme att röra sig i Stockholm.

Det behöver inte vara så här. Vi ska inte ha det så här. Oredan som råder i Stockholms trafikpolitik får inte sprida sig och skapa oreda också i världens näst bästa kollektivtrafik.

Ordförande! Tyvärr är det som staplas i vänsterstyrets budgetförslag uttryck för just denna oreda. Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Centerpartiet med stöd av Vänsterpartiet har med sin budget skrivit ut en enkelbiljett från toppen i riktning mot botten avseende kollektivtrafikens världsrankning. Att lösa en returbiljett kommer man inte att ha råd med då man samtidigt öppnar för att köra ekonomin i botten.

Miljardunderskott, sparprogram och trafiknedskärningar, sänkta ambitioner och konsultutredningar för miljoner är inte min tolkning av deras budget, det står där svart på vitt. Alla valrörelsens vallöften spricker som troll i solsken när de möter verkligheten. Där finns ingen utökad nattrafik, där finns ingen tiominuterstrafik på pendeln och garanterat ingen utökad busstrafik, där finns ingen mångmiljardsatsning för att lösa ut passageavgiften på Arlanda, där saknas inte mindre än sex pendelbåtlinjer, där finns inga sänkta taxor för vissa grupper. Listan kan göras lång när ingenting av det man lovade och sade inför valet finns kvar.

I stället lägger man ett underskott på SL om 1,2 miljarder kronor 2023. Man underfinansierar kollektivtrafiken på ett sätt som kräver nedskärningar i trafiken, detta om drygt 350 miljoner kronor redan nästa år. Och det, mina vänner, bedöms bara vara början.

Samtidigt ska inga priser förändras, i alla fall inte enligt den version av budgeten som vi har framför oss i dag. Den vänsterbudget vi fick framför oss på regionstyrelsen ville omvänt se chockhöjda priser på SL-taxan med 4 procent per år kommande år.
Nu aviseras i stället att det är antalet resenärer som ska öka, inte taxorna. Problemet är bara att de vackra orden inte har något stöd i förslagen och siffrorna. Jag ska återkomma till det.

I vänsterstyrets budget kan samtidigt läsas att trafiken ska skäras ned, detta för att, som man säger, anpassa trafikutbudet till ändrade ekonomiska förutsättningar.
I klartext, mina vänner: Resenärer och medarbetare i kollektivtrafiken ska betala för de ändrade ekonomiska förutsättningar som vänsterstyret nu självt skapar med sin politik, som enligt budgetunderlag från förvaltningen kommande år riskerar att summeras till över 2 miljarder kronor. Resandet ska öka samtidigt som trafiken ska minska. Man budgeterar för ökade intäkter, men prognoserna över resenärer som ska få stå för notan säger något helt annat. Det går inte ihop. Detta är inte en budget för ansvar, ordning och reda i kollektivtrafiken. Tvärtom är risken att kollektivtrafiken på grund av vänsterstyret tappar i placeringar, attraktivitet och styrka. Det vill vi undvika.

I det sammanhanget är jag stolt över att vårt budgetförslag anger en motsatt riktning. Moderaterna prioriterar turtäthet och en kapacitetsstärkt kollektivtrafik. Vi garanterar de uthålliga satsningar som långsiktigt ger fler, nöjdare och tryggare resenärer. Vi orkar prioritera och satsar därför 520 miljoner kronor mer för att säkra trafiken, turtätheten och tryggheten. Vi möjliggör nattrafik och satsningar på underhåll. Vi genomför en historisk satsning på pensionärer. Nu är det pensionärernas tur att få en frihetsbiljett över sommaren.

Vi lägger grunden för de fortsatta investeringar som behövs i Stockholmsregionens infrastruktur, inte bara genom att slå vakt om framtidsbygget och tunnelbanans utbyggnad utan också genom att möjliggöra för en östlig förbindelse. Så vill vi ge Stockholm en kollektivtrafik och en trafikpolitik i världsklass.

Ordförande, fullmäktige, åhörare! Kommande år görs investeringar och moderniseringar i kollektivtrafiken i Stockholmsregionen med upp till 90 miljarder kronor. Det är beslut initierade av Moderaterna, Alliansen och ett tidigare blågrönt styre. Det möjliggör att Saltsjöbanan rustas i historisk omfattning med dubbelspår, och att vi fattat beslut om att investera i nya tåg på Saltsjöbanan. Vi möjliggör med detta en förnyelse av kollektivtrafiken och hela vagnparken från pendeltåg och tunnelbanor och nu till våra lokalbanor. Drygt 500 nya elbussar ska driftsättas för en elektrifierad innerstad med Nacka, Värmdö, Södertörn och Solna, Bromma, Sundbyberg som grund. Det är ett kliv mot vårt mål om att nå en fullt elektrifierad bussflotta kommande år.

Nästa år kommer bergmassor att sprängas bort och tunnlar och stationer att växa fram under jord när vi fortsätter den historiska utbyggnaden av tunnelbanan i fyra väderstreck, vilket vi förhandlat fram. Ovanpå mark dundrar samtidigt grävmaskinerna för att nästa år säkra driften för tvärbanans utbyggnad.

Vi fortsätter en historisk investering i Roslagsbanan, där nya tåg ska släppa ombord resenärerna samtidigt som plankorsningarna i Frescati och i Enebyberg ska byggas om. Allt detta lägger grunden för att vi ska kunna fortsätta att vara regionen med världens näst bästa kollektivtrafik.

Ordförande, grunden till allt detta stavas ordning och reda i ekonomin – en ekonomi som vi vände från underskott till överskott när jag tog över som trafikregionråd, en ekonomi där vi hade reserver för att kunna möta såväl pandemi som kris och krig. Det är en ekonomi som måste värnas kommande år.

Ordförande, fullmäktige, ledamöter, Moderaterna går nu i opposition. Vi gör det stolta men inte nöjda över vad vår kollektivtrafik uppnått och förmår, stolta över den förvaltning och alla medarbetare som gjort detta möjligt liksom över våra koalitionsvänner som orkat göra skillnad.
Vi gör det med en idé att resan är målet och toppen bara vägen dit, med insikten om att en ännu bättre trafik byggs på en grund, en grund i termer av att vara konstruktiva, att sträcka ut en hand och våga fatta en annans för trafikens bästa och sedan gå sida vid sida i med- och motgång.

Vi tänker ta tag i vardagen och forma framtiden, vi tänker orka vara långsiktig i tanke och uthållig i handling, och lyssna och lära av vår omvärld. Vi lovar inte allt till alla men håller det vi lovar. Vi tänker alltid stå på resenärernas, skattebetalarnas och länsinnevånarnas sida, vi tänker våga förändringen, våga fortsätta att kämpa för en kollektivtrafik i världsklass och tro på kollektivtrafiken. Det är vårt löfte till framtiden.

Med detta yrkar jag bifall till Moderaternas förslag till budget!

Anförande nr 98
Regionrådet S e h l i n (V): Ordförande, ledamöter, åhörare! Vänsterpartiets mål med kollektivtrafiken i Region Stockholm är att den ska vara ett förstahandsval för alla. Det är på det sättet som vi kan bidra till att nå klimat- och miljömålet både i vår region, på det nationella planet och globalt. Kollektivtrafiken är nyckeln till det.

Utsläppen från inrikes transporter står för en tredjedel av Sveriges totala utsläpp, och i Region Stockholm är det ungefär hälften av utsläppen som kommer från transportsektorn. Vi har ett gemensamt mål att minst 70 procent av alla resor i länet år 2030 ska ske med gång-, cykel- och kollektivtrafik, och cykelandelen ska vara minst 20 procent.

I den senaste resvaneundersökningen från 2019 står kollektivtrafiken för 47,5 procent av de motoriserade resorna, och bilen står för resterande 52,5 procent. Det behövs alltså krafttag för att biltrafiken ska minska och för att vi ska öka andelen resenärer som åker med kollektivtrafiken. Det duger inte som det är nu.

Kollektivtrafiken måste vara navet i en storstadsregion, men för att nå dit måste vi bygga ut den och tillgängliggöra den, vi måste underhålla den så att den blir mindre störningskänslig och går att lita på.

Kollektivtrafiken måste också vara tillgänglig när det gäller priset. Vänsterpartiet har i förhandlingarna med den styrande mittenkoalitionen nått en frysning av priset för SL-kortet, det ska stanna på 970 kronor, 2022 års nivå, och i vårt eget budgetförslag sänker vi taxan i två steg så att den år 2024 blir 680 kronor för ett trettiodagarskort.

Vi har också förhandlat med koalitionen om att införa permanenta sommarlovskort. Den ryckighet som har förekommit har inte varit bra för barn och unga och för barnfamiljerna. Det införs ett år, så försvinner det, så utlovas det och så vidare. Det ska finnas ett sommarlovskort, det är jätteviktigt. Vi har också förhandlat med koalitionen att sommarlovskortet ska utökas till att bli ett lovkort år 2024, som ska gälla för skolloven för barn och unga.

I vårt eget budgetförslag går vi hela vägen. Vi har fritt resande för barn och unga upp till 20 års ålder i kollektivtrafiken, och vi låter också SL-kortet gälla i skärgårdstrafiken året runt. Det är viktigt att kollektivtrafiken ska vara enkel och tillgänglig så att fler ska kunna resa med den. De olika taxesystemen gynnar inte det.

Vi har också i den styrande koalitionen kommit överens om att vi ska studera frågan om lågtrafikkort, vilket gör att vi i budgetförslaget har lagt in ett lågtrafikkort för pensionärer år 2024. Detta är taxereformer som vi tror kan leda till just att resenärerna både kommer tillbaka och stannar i kollektivtrafiken, det måste de göra.

I dag är all kollektivtrafik upphandlad i Region Stockholm, från förare med säkerhetstjänst till minsta lilla skruv. Vi i Vänsterpartiet är glasklara. Vi vill se en återgång till egen regi inom kollektivtrafiken.

Vi vill att förare och anställda inom kollektivtrafiken ska vara anställda av Region Stockholm, även städare, även underhållspersonal. Det är för resenärernas, för de anställdas och det är för plånbokens och för klimatets skull. Vi tror att egen regi kan ge oss de verktyg som vi behöver både när det gäller kontroll över kostnaderna, när det gäller de viktiga satsningarna för klimatet och när det gäller arbetsmiljö och det som vi tror på. Vi här i rummet vill ju vara bra arbetsgivare, och det måste vi vara även för dem som arbetar i kollektivtrafiken.

Vi kan även rekrytera fler, för i kollektivtrafiken är det också så att vi står inför svårigheter med att få rätt kompetens på rätt plats, precis som inom vården. Vi har också ett väldigt splittrat system. Vi märkte det under pandemin, det var svårt att flytta resurser mellan områden.

Vi får rådigheten över detta om vi bedriver verksamheten i egen regi. Därför har vi tillsammans med koalitionen kommit överens om att vi ska studera frågan om det går att återgå till egen regi i områden, och vi ska framför allt se till att trafikförvaltningen, som i dag är en ren beställarorganisation, också ska kunna utföra arbeten i egen regi. Det är en liten resa, men den resan ska vi börja. Vi är överens om att vi ska ha ett neutralt synsätt på verksamhet i egen regi och upphandlad trafik, något som vi absolut inte har i dag då vi enbart har upphandlad trafik.

Vi tror att vi, genom tydligare styrning, tydligare prioriteringar och trygga anställda, också får fler resenärer. Då ökar intäkterna och vi får också en budget i balans. Det är det som vi försöker skapa med vårt budgetförslag, som är en förstärkning och, med vårt synsätt, en förbättring av mittenkoalitionens budgetförslag.

Bifall Vänsterpartiets budgetförslag!

Anförande nr 99
S a m u e l S t e p h a n (SD): Ordförande, fullmäktige ledamöter och åhörare! Tryggheten i kollektivtrafiken är viktig för resenärerna. Oavsett vilken tid på dygnet som man reser ska man känna sig trygg. Som resenär ska man inte känna oro för att bli påhoppad, rånad, slagen, förnedringsrånad, bespottad, sparkad, tafsad på eller trakasserad. Vi borde ha kommit längre än så år 2022.

Ordet trygghet hittar jag endast på 19 platser i det nya röda styrets budgetförslag, medan ordet klimat finns 90 gånger. Detta visar hur man väljer att prioritera. För oss är tryggheten viktig, och det är just därför som vi betonar det området mest.

Vi ser annorlunda på tryggheten, vi anser att trygghetsvärdar, som det nya röda styret vill satsa på, inte är lösningen. Just trygghetsvärdar är något som ger mig lite *flash backs* av hur det var förut med Lugna gatan. För er som inte minns vad Lugna gatan var så kan jag berätta att de var trygghetsvärdar. Det här är vad medierna skrev under tiden då Lugna gatan var verksamma som trygghetsvärdar: Ungdomsvärdarna i tunnelbanan har själva begått brott under anställningen; SL om Lugna gatan: Vi har bett dem plocka bort kriminellt belastade; Brotten som fick SL att häva avtalet med Lugna gatan; Aftonbladet: Lugna gatan inte alls så lugn; Expressen: SL bryter med Lugna gatan ”kriminella”. SL bryter med Lugna gatan ”kriminella värderingar”.

Min fråga är då: är det detta som det nya röda styret vill satsa medborgarnas skattepengar på?

Vi vill ha en utökning av spärrarna för att minska antalet obehöriga på spårområdet. Det nya röda styret vill minska och göra ett så kallat spärrfritt pilotprojekt. Vi vill att trygghetscentralen ska ansvara för hela trygghets- och säkerhetskedjan. Vi vill få en satsning på fler kameror, även kroppsburna kameror, för att öka säkerheten och tryggheten.
Utöver det som trafiknämnden redan utför och kommer att utföra så vill vi att regionen inom området trygghetsarbetet utreder och budgeterar för att ordningsvakter ska utföra biljettkontroller, utöver det som trafiknämnden redan utför, alltså.

Biljettkontroller ska även vara civila som ett steg i arbetet med att minska fusket. Ordet biljettkontroll finns bara på en plats i det nya röda styrets budgetförslag. Det ska bli intressant att följa hur det nya röda styret ”kommer att samla ordningsvakterna och biljettkontrollerna i egen regi”.

Det återstår alltså att se hur det nya röda styret kommer att jobba med trygghetsfrågorna framöver. Tyvärr är jag inte så hoppfull, men jag antar att den som lever får se.

Som avslutning yrkar jag bifall till SD:s förslag till budget samt yrkande!

Anförande nr 100
K a r l H e n r i k s s o n (KD): Herr ordförande! Jag ska börja med att yrka bifall till Kristdemokraternas förslag till beslut!

Vi har en fantastisk kollektivtrafik i Stockholms län. Jag är oerhört stolt över den och har på olika sätt varit med och jobbat med den i många år. Vi har redan hört det tidigare nämnas att enligt UITP, den internationella kollektivtrafikorganisationen, har vi näst bäst kollektivtrafik i hela världen. Detta är faktiskt en fantastisk bedrift för vår lilla region

Jag vill rikta ett väldigt, väldigt stort tack till alla de medarbetare som varje dag gör det här möjligt. Det är ju inte bara vi i den här församlingen som är ansvariga för det. Vi har en stor skara medarbetare på trafikförvaltningen, som jobbar med detta varje dag för att se till att varje upphandling görs på rätt sätt för att se till att utbyggnaden av kollektivtrafiken sker på ett klokt sätt och så vidare.

Inte minst har vi en oerhörd mängd medarbetare ute på de olika företag som genomför trafiken åt oss, som sliter för att det hela varje dag ska fungera. Vi vet alla att det finns dagar då inte allt har fungerat på bästa sätt, men så är det dessvärre i en stad som är i vår klimatzon. De gör ett fantastiskt arbete och de ska ha vårt fulla tack för det arbetet!

Även om vi redan i dag har en väldigt bra kollektivtrafik så måste vi fortsätta att bygga ut den. Jag är stolt över den utbyggnad som pågår genom att vi gräver tunnlar för ny tunnelbana åt olika håll. Vi planerar och bygger ut ny spårväg, vi håller på att bygga ut Roslagsbanan. Vi håller med arbetet för nya satsningar på Saltsjöbanan och så vidare, och så vidare.

Det är ett fantastiskt arbete som pågår. Vi bygger tunnlar, vi bygger räls, vi utrustar nya stationer men vi är ännu inte färdiga med det som behöver göras, och vi kristdemokrater vill inleda förhandlingar om frågan hur vi *både* ska kunna bygga ut östlig förbindelse med god spårburen kollektivtrafik, det vill säga en förlängning av Tvärbanan *och* hur vi ska kunna få bättre kollektivtrafik till Arlanda. I båda de här fallen vill vi se till att det blir en statlig förhandling i frågan om hur vi ska kunna komma vidare med de här jätteviktiga projekten.

Men det vi lägger fram i dag med vårt budgetförslag är samtidigt ett stramt budgetförslag. Vi kan inte lova allt till alla, och det finns faktiskt 3,5 miljarder skäl till att vi inte kan det. Vi måste våga prioritera eftersom vi inte kan ha en situation där vi går med 3,5 miljarder i förlust i Region Stockholm. Vi måste öka intäkterna.
Vi vill införa en liten årlig höjning av biljettpriserna, vi vill öka reklamintäkterna, vi vill öka fastighetsintäkterna och förbättra servicen för våra resenärer. På det området finns det oerhört mycket att göra.

Vi vill också ha tuffare tag mot fuskåkningen. Vi ser helt andra signaler från den styrande koalitionen, men för vår del är det oerhört viktigt att vi är tuffa mot fuskåkarna.
Det ska bli enkelt att göra rätt för sig. Jag är jätteglad över de möjligheter som vi nu har att blippa oss in i SL-trafiken genom att bara dra kreditkortet. Men vi vill göra det ännu enklare, för vi vill att man inte ska behöva tänka på var man hittar den billigaste lösningen. Vi vill införa ett pristak, det som kallas *capping*, i SL-systemet. Det tror vi är en oerhört viktig reform som gör det enklare att resa. Det ska vara lätt att göra rätt.

Vi måste också vara restriktiva med kostnader. Vi vill satsa på fler trygghetskameror och det är ju en kostnad, men det är samtidigt ett sätt att öka intäkterna när fler känner sig trygga i trafiken, men också ett sätt att minska skadegörelsen som ju orsakar SL-trafiken enorma kostnader varje år.

Vi måste fortsätta att modernisera trafiken med smarta tekniklösningar som långsiktigt sänker kostnaderna. Ett sådant exempel är att vi vill ha mer anropsstyrd trafik som kan ge bättre service både för de färdtjänstnära resenärerna så att säga, och i glesbebyggda områden samt vid resor till olika arbetsplatsområden, där man i dag ofta har oerhört illa utbyggd trafik utanför absolut högtrafiktid. Det ska bli lättare att resa med kollektivtrafiken och lätt att göra rätt.

Vi tycker också att det är viktigt att vi fortsätter att satsa på våra infartsparkeringar. Vi vill ha tillbaka ett system där man kan blippa SL-kortet när man betalar sin infartsparkering. Det har ju tyvärr i samband med bytet från SL Access-systemet till det nya biljettsystemet tagits bort. Vi tycker att det är viktigt att satsa på det systemet och att det kommer tillbaka så att det är rätt personer som använder våra infartsparkeringar så att man ska kunna göra kloka kombinationsresor med SL-trafiken.

Jag yrkar bifall till Kristdemokraternas förslag!

Anförande nr 101
J e s p e r S v e n s s o n (L): Ordförande, fullmäktigeledamöter och eventuella åhörare! Efter att i 16 år ha tagit ansvar för ledningen av Region Stockholm lägger Liberalerna nu ett budgetförslag i opposition.

Vi gör det, stolta över det som vi har åstadkommit tillsammans med våra koalitionspartners under de här 16 åren: vi har fattat beslut om en historisk utbyggnad av tunnelbanan, vi har fasat ut den sista fossildrivna bussen ur SL-trafiken. Vi har återinfört rullstolstaxi, vi har utvecklat skärgårdstrafiken, vi har byggt Spårväg City, rustat upp Roslagsbanan, förlängt Tvärbanan och mycket, mycket mer.

Som ett par talare före mig berört har Stockholms kollektivtrafik av internationella organisationer utsetts till den näst bästa i världen. Ännu trevligare är kanske att 85 SL-resenärer av 100 är nöjda med kollektivtrafiken, en siffra som gått upp under de år som vi har varit med och tagit ansvar.

Med ett sådant utgångsläge är det inte så konstigt att en huvudinriktning i Liberalernas budgetförslag är att vårda det vi har. Det var vårt budskap i valrörelsen, och det är också ett bärande budskap i det budgetförslag som vi har lagt.

I de tuffa ekonomiska tider som vi har framför oss behöver regionen sätta fokus på åtgärder som underhåll och reinvesteringar för att ta hand om befintliga anläggningar och befintlig utrustning.

Det innebär också att vi tvingas att prioritera och säga nej till exempelvis en permanentning av pendelbåtsexperiment vars kostnader och nyttor ännu inte vägts samman i en seriös utvärdering.

Ett sätt att vårda det vi har är Liberalernas satsning på kampanjen Tryggt och snyggt i kollektivtrafiken. Vi avsätter 20 miljoner kronor i vårt budgetförslag för att kollektivtrafiken ska bli mer attraktiv, trygg och tillgänglig för alla.

Alltför ofta möts kollektivtrafikens resenärer av rulltrappor som står stilla eller hissar som luktar illa. I det fallet behöver vi höja ambitionerna för att hissar och rulltrappor ska fungera, vara tillgängliga och användbara. För många av oss är det en komfortfråga, men för andra är det en förutsättning för att man ska kunna använda kollektivtrafiken.

Vi vill genomföra fler försök med flexibla nattstopp så att bussen kan stanna där det är tryggast för resenären att stiga av. Det är en viktig reform inte minst med tanke på att mer än hälften av kvinnorna känner sig otrygga kvälls- och nattetid.

Vi vill ha en resa-hem-garanti på SL-kortet som är ett slags kredit som återställs nästa gång kortet laddas. Med den har man friheten att veta att man alltid kommer hem även om saldot på kortet är lågt.

Liberalismen går ut på att öka människors frihet. En trygg, attraktiv och väl utbyggd kollektivtrafik ger frihet. Därför blickar vi liberaler så klart också framåt mot de satsningar som vi inte kommer att kunna få med i 2023 års budgetförslag men som Stockholmsregionen behöver på sikt.

Vi behöver bygga nästa etapp av Spårväg City så att spårvägen förlängs till Ropsten och knyts samman med Lidingöbanan. Det är viktigt inte minst för att säkerställa en kapacitetsstark kollektivtrafik till Norra Djurgårdsstaden med dess 12 000 bostäder och 30 000 arbetstillfällen.

Ni är välkomna att ansluta er till våra förslag! Ju fler partier som ställer sig bakom detta desto bättre, men konstaterar också att det är vi Liberaler som avsätter 20 miljoner i vårt budgetförslag för att få fart på planeringsarbetet igen.

Därutöver behöver regionen ta initiativ för att den östliga förbindelsen ska byggas och dimensioneras med en kapacitetsstark kollektivtrafik både på väg och på spår. Vi behöver föra dialog med beslutsfattarna i riksdagen så att trängselskatten kan regionaliseras, och vi behöver arbeta för att fler vältrafikerade pendeltågsstationer får fler uppgångar.

Liberalerna lägger ett förslag till budget i balans, till skillnad från vänsterstyrets stora underskottshål. Med vårt budgetalternativ får trafiknämnden mer resurser och bättre förutsättningar att fortsätta att erbjuda våra länsinnevånare en kollektivtrafik i absolut världsklass, nu och i framtiden.

Med detta yrkar jag bifall till Liberalernas förslag till beslut!

Anförande nr 102
M i c h a e l a H a g a (C): Kära vänner, åhörare, presidium! I början av förra mandatperioden hade vi inte en aning om hur omvärlden skulle vara i dag och vad vi skulle vara tvungna att hantera de här senaste åren. Det vet vi nu. Även om framtiden fortfarande inte kan utläsas och kan kännas lite oviss och svårplanerad så vet vi att kollektivtrafiken fortfarande är en viktig verksamhet för att vår region ska fungera, oavsett om det är en kris eller om dagarna går i sin vanliga lunk.

Det är därför som kollektivtrafiken behöver fortsätta att vårdas. Den behöver utvecklas och prioriteras. Den ska finnas där i vått och torrt för dem som inte kan eller vill åka i egen bil och den ska finnas där för dem som besöker vår region. Kollektivtrafiken är också en viktig pusselbit för att vi ska nå klimatmålen och för att vi ska kunna minska trängseln.

Vi ska fortsätta det goda arbete som vi har gjort de senaste åren, med de projekt som har påbörjats.

Vi ska fortsätta att gräva tunnlar, bygga spår, bygga ut kollektivtrafiken. Vi ska bygga ut, vi ska tänka nytt, ställa om, få fler att resa med SL och vi ska stärka tryggheten. Sådant som vi har prioriterat de senaste åren kommer vi att fortsätta att göra.

Vi har en orolig omvärld och nutid, och det är inte bara hushållen som drabbas av stigande priser och den här osäkra framtiden. Även vi som region och våra verksamheter drabbas. Det finns en rad kloka personer som har myntat uttryck någon gång i historien: vi ska inte slarva bort de här möjligheterna som kommer med en kris. Därför ska vi ta till vara de lärdomar som vi har fått genom att hantera det som hänt de här senaste åren och på ett ansvarsfullt sätt också använda detta för att bygga robusthet i systemet. Vi ska se över både intäkter och kostnader. Vi kommer också att behöva göra de nödvändiga anpassningarna för att möta ökat resande och den nya framtid som vi ser, en helt ny trend där fler också väljer att arbeta hemifrån.

Vi kommer att pröva nya biljettyper och mobilitetslösningar. Vi har också fokus på att hålla nere, åtminstone ha konkurrenskraftiga priser för barn, unga, studenter och pensionärer, målgrupper som kan ha det ekonomiskt mer ansträngt, men det är viktigt att kollektivtrafiken finns där för dem.

Vi kommer också att framtidssäkra kollektivtrafiksystemet genom att ta steget till fler tvärförbindelser för att kunna binda ihop vårt län bättre och även avlasta de inre snitten där trängseln är som störst.

Vi ska utveckla vattenvägarna och även utreda hur framtidens spårkarta ska utformas. Vi ska vända på alla stenar för att just jaga för att just jaga de här intäkterna.

Vi ska nyttja vårt fastighetsbestånd klokt, både vad det gäller uthyrning och när det gäller energieffektivisering och energiproduktion. Här har vi också möjlighet att utveckla service, en tillgänglig service för dem som reser med oss. Kulturinslag kan vi också utveckla här som stärker både tryggheten och attraktiviteten för kollektivtrafiken givetvis tillsammans med tillgänglig och synlig personal som finns där för resenärerna som behöver det stödet i sin vardag.

Men i den här budgeten räknar vi inte med statsbidrag, något som många har nämnt, som vi enbart kan hoppas på. Den hanterar också pensionsåtaganden på den här sidan av budgetåret där de hör hemma, och den låter också trafiken rulla på även under nästa år, men för att varsamt också kunna gå fram och göra justeringar för år 2024 och åren framöver.

Med detta yrkar jag bifall till koalitionens förslag till budget!

Anförande nr 103
Regionrådet S j ö s t r ö m (S): Ordförande, ledamöter och åhörare! Vi ska ha världens bästa, inte näst bästa, kollektivtrafik! Region Stockholm ska vara ledande i den hållbara utvecklingen där kollektivtrafiken är motorn för den gröna omställningen i Stockholmsregionen eftersom den också utgör navet för hållbart resande och är en förutsättning för att nå Region Stockholms klimatmål.

Vi förbereder oss för framtiden, både genom att fortsätta den enorma utbyggnad av kollektivtrafiken som vi också varit med om att driva på och kring vilken vi funnit samsyn även med den nya oppositionen. Mittenkoalitionen vill fortsätta det arbetet.
Stockholm behöver framtidssäkras med fortsatt tunnelbaneutbyggnad, och därför kommer vi också att utreda nya tunnelbanedragningar bland annat till Bromma flygplats – som vi sedan hoppas ska kunna bli ett enormt bostadsområde med plats för 50 000 bostäder –, till Hagsätra, Fagersjö, Hjulsta, Barkarby och så behöver vi någon form av spårförbindelse till Tyresö.

Om vi inte utreder fortsatt utbyggnad i tid så kan vi inte heller bereda ekonomisk plats för den utbyggnaden. I dag ser vi att kapacitetstaket har nåtts på flera platser i tunnelbanan, och det ger regionen onödig växtvärk och minskar kollektivtrafikens attraktivitet eftersom trängseln ökar.

Vi ska ha ordentligt på fötterna för att ta itu med beslut för att undvika de fördyringar som drabbat investeringsprojekt de senaste åren.

Det ger bättre förutsättningar för Stockholm att fortsätta att vara en av världens bästa storstadsregioner som lockar fler att vilja bo, leva och arbeta i vår region.

Mittenkoalitionen kommer också att se över kollektivtrafikens fastighetsbestånd och anläggningar utifrån frågeställningen hur de kan utnyttjas mer effektivt, inklusive genom energieffektivisering, i syfte hela tiden att minska kostnaderna men också genom att öka intäkterna och dessutom stärka tryggheten och attraktiviteten för att få till stånd ökat resande.

Oroligheter i omvärlden tränger naturligtvis även in i Region Stockholms verksamheter. Vi påverkas av kriget i Ukraina. Sverige och Stockholmsregionen förs in i en antågande lågkonjunktur med hög inflation, och därför måste också kostnadskontrollen öka både på driftssidan och på investeringssidan. Därför genomför mittenkoalitionen fler viktiga åtgärder. Jag nämnde tidigare att vi kommer att ge ett uppdrag att uppdatera Region Stockholms riktlinjer för investeringar i syfte att åstadkomma bättre styrning och kontroll och detta också får genomslag på hela regionens investeringsarbete.

Inom kollektivtrafiken inleds också under år 2023 en konsultväxling som är nog så viktig. Denna pågår, väntas åtminstone pågå, under tre års tid i syfte att uppnå en stärkt intern styrning och dessutom bättre kontroll över våra investeringsverksamheter där vi tar kompetensen *in house* i stället för att hela tiden bygga verksamheten på inhyrda konsulter. På det sättet förväntas det också leda till att vi får lägre investeringsutgifter.

Kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna ska öka i högre takt. Redan före pandemin sjönk resenärsandelen gentemot biltrafiken, vilket vi har talat om många gånger, och det var ett misslyckande i Moderaternas styrning av kollektivtrafiken. De uppdrag som Moderaterna lägger fram här i dag visar att de saknar idéer för att utveckla kollektivtrafiken. De kör på i ungefär samma gamla hjulspår. Varför skulle samma politik för att lösa problemen lyckas nu när de inte lyckats på 16 år?

Trygghetsfrågan för oss i mittenkoalitionen är oerhört viktig. Känner man sig inte trygg i kollektivtrafiken finns en risk att man väljer bort den. Därför är mer synlig personal något som är viktigt för oss; det är den viktigaste trygghetsfaktorn. Men det behöver inte bara vara i form av ordningsvakter utan även gärna annan personal och civilsamhället, som också ger trygghet. Därför behöver vi utreda tågvärdarnas roll ur ett trygghets- och tillgänglighets-perspektiv. Vi kan inte avveckla tågvärdarna om inte också dessa aspekter garanteras

Just nu planerar man att lösa tillgängligheten när det exempelvis gäller rampservice med en kundvärd som åker runt med tåget till de stationer där det inte finns någon stationsvärd på plats. Det är ett fruktansvärt komplicerat förfarande och en lösning som riskerar tillgängligheten för många människor med funktionshinder som har dagligt behov av att kunna resa i vår kollektivtrafik.

Ordningsvakternas roll är viktig. Vi vill utreda om det ger bättre effekt och större samordningsmöjligheter att ha ordningsvakter och biljettkontrollanter i samma organisation som trygghetscentralen. Det skulle kunna leda till bättre möjligheter för samarbete med kommuner, Polismyndigheten och även civilsamhället, vilket vore väldigt positivt.

Moderaterna styrde regionen i 16 år, och samtidigt kan vi konstatera att otryggheten har ökat. Särskilt kvinnor känner sig mer otrygga i kollektivtrafiken nu än tidigare. Regionen kommer inte ensam att klara av allt, men vi behöver göra mer än vad Moderaterna har åstadkommit. Att bara fortsätta att göra mer av det som visat sig inte fungera tillräckligt bra kommer inte att räcka.

Det finns, slutligen, en enorm potential i Region Stockholms kollektivtrafik. Att ta vara på den, få tillbaka resenärer och genom aktiv styrning fortsätta bygga ut kollektivtrafiken på ett hållbart sätt för framtiden är vad mittenkoalitionen kommer att uppnå med sitt budgetförslag.

Ordförande! Jag yrkar härmed än en gång bifall till regionstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 104
Regionrådet T a m s o n s (M): Herr ordförande! Jag vill visa en bild. Vad Anton Fendert säger i talarstolen om ökat resande i vår fantastiska kollektivtrafik låter fint, men vad han säger och vad han föreslår hänger inte ihop. På sidan 140 under punkt 6:3 går det i tabell 65 i den budget som man föreslår att vi ska fatta beslut om att läsa att intäkterna ska öka som följd av ett ökat resande – detta med 4 procent per år. På sidan 5 i bilaga 2 går det samtidigt att läsa att det prognostiserade resandet bara förväntas öka med 1,6 procent per år under motsvarande tidsperiod. Detta skapar enligt trafikförvaltningen det glapp mellan budget och prognos som man nu har när det gäller utfallet på 700 miljoner kronor under planperioden.

Min fråga till Anton Fendert är därför följande: Hur kan du räkna med en högre intäkt till följd av ökat resande än vad man faktiskt räknar med att resandet ska öka? Hur förklarar och försvarar ni mellanskillnaden på 700 miljoner kronor i intäkter?

Anförande nr 105
Regionrådet F e n d e r t (MP): Ordförande! Tack, Kristoffer, för din fråga! Ja, det stämmer att vi i den nya mittenkoalitionen spänner bågen. Vi ser att vi både för klimatets skull och för ekonomin i SL behöver få in fler resenärer i kollektivtrafiken. Siffran 1,6 procent är satt utifrån den prognos som man har gjort med utgångspunkt i den nu förda politiken. Vi vill ju föra en mer aktiv politik för att få in fler resenärer i kollektivtrafiken. Jag ser fram emot att få göra det under det kommande året tillsammans med trafiknämnden. Vi kommer då att få vända på enormt många stenar.

Jag är den förste i den här salen att erkänna att det här är ett högt uppsatt mål. Vi har spänt bågen något enormt. Men vi måste göra det för att klara klimatkrisen och för att få en budget i balans.

Anförande nr 106
Regionrådet T a m s o n s (M): Nej, där har du fel. Detta baseras inte på några historiska prognoser. Det här är de prognoser som ligger till grund för det budgetarbete som nu väntar. Faktum är att förvaltningen till och med har skruvat ned prognoserna något för kommande år, kanske just på grund av den budget som ni har lagt fram som går ut på att skära ned i trafiken. Redan från start saknas det hundratals miljoner som man ska skära ned i så kallat anpassat trafikombud.

Du har alltså inget svar på frågan. Ni lägger fram en budget som i sig är underfinansierad på kollektivtrafiksidan, och därtill går ni fram med ett siffertrixande som saknar 700 miljoner kronor. Det är fakta. Hur kan ni förklara detta? Och hur försvarar du mellanskillnaden på 700 miljoner?
Det finns nämligen ingen annan expertis eller någon inom förvaltningen som kan förklara den. Den finns heller inte spårbar i några av de förslag som finns i den budget som ni nu lägger fram. Det är fakta.

Anförande nr 107
Regionrådet F e n d e r t (MP): Ordförande! Det är intressant att bli anklagad för siffertrixande. Jag tycker ju att det är Moderaterna som av alla i den här salen trixar allra mest med siffrorna i sin budget. De budgeterar genom att föra över 2 miljarder kronor från 2022 till 2023. Om man inte får göra det, vad händer då med budgeten för trafiknämnden i Moderaternas förslag? Hur täcker ni dessa hål? Det är väl detta som är det riktiga siffertrixandet här.

Anförande nr 108
K a r l H e n r i k s s o n (KD): Herr ordförande! Tack, Anton, för ditt anförande! Lycka till i ditt nya uppdrag!

Jag hörde en hel del i det du sade som handlade om vikten av att hålla nere priserna och att det inte skulle bli några prishöjningar i det här läget. Men som jag har tolkat er budget har ni ändå kalkylerat med 4-procentiga prisökningar under de kommande åren. Det blir ingen prishöjning i dag men däremot 4 procent, vilket är en ordentlig prischock, under kommande år. Hur går det här ihop, Anton?

Anförande nr 109
Regionrådet F e n d e r t (MP): Ordförande! Tack, Karl, för din fråga! Det går ihop av just den anledning som Kristoffer nyss tog upp och som han visade på skärmen. Vi talar om en biljettintäktsökning. Det är i sig inte ett behov av att höja priserna med 4 procent varje år. Där finns det en viss skillnad.

Vi kommer att spänna bågen och arbeta för att få in fler resenärer i kollektivtrafiken. Vi tycker att man de senaste åren har haft en alldeles för ensidig syn på hur man ökar intäkterna till SL. Det är bara prisökningar som har varit svaret när man har ställt dessa frågor. Vi ser att det går att lösa detta genom en 4-procentig biljettintäktsökning genom att få in fler människor i kollektivtrafiken. Det behövs både för att klara SL:s ekonomi och för att klara klimatutmaningen.

Anförande nr 110
K a r l H e n r i k s s o n (KD): Jag håller verkligen med om att det behövs fler betalande resenärer i trafiken, och det är naturligtvis en del av lösningen. Men ni har samtidigt ett antal förslag som snarare går ut på att det ska vara lättare att komma in i kollektivtrafiken utan att betala, nämligen genom att undersöka möjligheten att ta bort spärrar, ha ingång i bussar utan att passera busschaufför och så vidare. Är det verkligen rimligt att göra detta slags åtgärder och inte höja priserna men samtidigt räkna med att man ska få en väldigt kraftig intäktsökning?

Anförande nr 111
Regionrådet F e n d e r t (MP): Ordförande! Just dessa åtgärder som du räknar upp, Karl, är ett sätt att se om vi kan göra kollektivtrafiken mer attraktiv. Det står inte i budgeten för 2023 att vi ska göra ett försök att ta bort spärrar i tunnelbanan.
Däremot står det att vi ska utöka pilotprojektet som handlar om att man kan stiga på bussarna vid fler dörrar än bara där fram.

Efter att vi nu har påbörjat ett försök med detta på busslinje 4 ser vi att fuskåkandet faktiskt inte ökar. Däremot står bussen stilla på busshållplatsen under mycket kortare tid. Det är fantastiskt, och jag tror att det är ett sätt att få fler människor att lita på att stombussarna i innerstaden kommer att leverera.

Man vågar gå av tunnelbanan för att stombusslinjerna är precis lika leveranssäkra. Detta tror jag kommer att avlasta tunnelbanesystemet, vilket i sig gör kollektivtrafiken mer attraktiv. Därmed kan vi få in fler människor i kollektivtrafiken.

Anförande nr 112
J e s p e r S v e n s s o n (L): I likhet med Karl Henriksson vill även jag passa på att hälsa dig välkommen till ditt nya och viktiga uppdrag, Anton Fendert.

Du sade ungefär så här tidigare: Stockholmarna behöver en välbehövlig paus från biljettprisökningar. Det kan man tycka. Problemet är att samhället i övrigt inte har fått någon välbehövlig paus från prisökningar. Tvärtom ökar kostnaderna för det mesta i samhället just nu. Det gäller drivmedel, löner, inflation, räntor och så vidare.

Jag förstår att det känns kul att kunna säga till väljare och allmänhet att de nu får en paus, men risken är att Region Stockholm då målar in sig i ett hörn när vi tvingas till en drakonisk biljettprishöjning om några år. Dessutom betalar inte denna paus de kostnader som SL-trafiken drar på sig. Jag undrar därför vad du tänker spara in på för att finansiera pausen för biljettprisökningar.

Anförande nr 113
Regionrådet F e n d e r t (MP): Ordförande! Tack, Jesper, för dina kloka frågor! Jag förstår att de behöver ett svar.

Det enkla svaret är att i ett läge där inflationen ligger på närmare 10 procent ska inte vi i Region Stockholm göra så att människor och hushåll i vår region måste öppna plånboken ännu mer för att åka klimatsmart här. Det är vårt utgångsläge.

Vad sparar vi då in på i regionen? Vi sparar på administrationen. Vi lägger 100 miljoner i besparing på administration på förvaltningen. Vi genomför en konsultväxling. Vi ska få till effektivare trafikavtal där mycket ska upphandlas de kommande åren. Jag är helt övertygad om att vi kommer att få ihop det här i slutändan, men det viktiga att ta med sig från denna diskussion är att vi också måste ta ansvar för hushållens ekonomi och inte bara för Region Stockholms ekonomi. I det avseendet tycker jag att det är enormt viktigt att vi nu kan göra en markering och säga att priserna i kollektivtrafiken inte kommer att öka under 2023.

Anförande nr 114
J e s p e r S v e n s s o n (L): Vi delar såklart ambitionen att fler stockholmare ska välja att åka kollektivt, inte minst för klimatets skull. Det är detta som gör mig så bekymrad. Det är bra om vi kan spara 100 miljoner på administration, men jag är inte helt övertygad om att det räcker i SL:s totala budget, som väl ligger på runt 25 miljarder nu, för att täcka det inkomstbortfall som vi riskerar om vi inte låter biljettintäkterna möta de ökade kostnaderna i samhället.

Jag är bekymrad över att vi snart kan behöva fatta beslut om att stänga ned, dra ned och minska på trafiken. Det kommer inte att leda till att fler åker kollektivt om den busslinje som går hem till dem inte längre finns kvar.

Anförande nr 115
Regionrådet F e n d e r t (MP): Jag håller verkligen med om det. Betydligt färre kommer att åka med kollektivtrafiken om vi drar in deras busslinjer eller avgångar i övriga delar i kollektivtrafiken. Utmaningen och problembilden är att prisutvecklingen i kollektivtrafiken historiskt inte har matchat prisutvecklingen i samhället. Sedan 2006 har vi haft en 62-procentig ökning av priset för att åka i kollektivtrafiken. Det matchas inte över huvud taget med prisutvecklingen för att till exempel resa med bil i vår region. Det är det här som är problemet.

Den klimatsmarta resan ska vara den bästa resan för plånboken, vilket alla skriver under på. Men när det väl kommer till kritan är man inte beredd att göra de justeringar i synen på taxan som krävs för att vi ska kunna åstadkomma just det. Prisutvecklingen i kollektiv-trafiken kan inte vara högre än prisutvecklingen i samhället generellt, och framför allt inte i relation till prisutvecklingen för att resa med bil i vår region.

Anförande nr 116

Regionrådet T a m s o n s (M): Herr ordförande! Jag tänkte visa en bild. Vänj er vid den, för den kommer ni att få se många gånger under de kommande åren.

Eftersom jag inte fick ett fullgott svar på min fråga från den tillträdande ordföranden för trafiknämnden vänder jag mig till, misstänker jag, hans tillträdande vice ordförande, Jens Sjöström. På sidan 140 punkt 6:3, under tabell 65, går att läsa att intäkterna ska öka till följd av ett ökat resande med 4 procent per år, samtidigt prognostiserar ni bara med att resandet ska öka med 1,6 procent per år, vilket står på sidan 5 i bilaga 2.

Min fråga till dig blir också: Hur kan vänsterstyret räkna med en högre intäkt till följd av ökat resande än vad ni faktiskt räknar med att resandet ska öka? Hur förklarar och försvarar ni en mellanskillnad, som ni budgeterar för, på 700 miljoner kronor?

Anförande nr 117
Regionrådet S j ö s t r ö m (S): Man blir i varje fall förbluffad över variationen på frågeställningen. Det måste jag säga.

När det gäller svaret på frågan, Kristoffer, ligger det till så att vi har höga ambitioner. Vi gör ett antal insatser i budgeten för att resandet ska återkomma och för att vi ska kunna utjämna de skillnader som finns i kollektivtrafikandelen och som under de år då du har varit ordförande har ökat markant. De insatser som vi gör är sådant som vi räknar med också ska ge resultat.

Jag blir lite förbluffad över att du har så högt tonläge här mot bakgrund av hur det har sett ut i regionens trafikutveckling under de senaste åren. Du har dessutom använt i princip samma budgetsiffror i de tre senaste budgeterna som 2019. Ditt budgetarbete avstannade på något sätt i samband med att pandemin bröt ut.

Anförande nr 118
Regionrådet T a m s o n s (M): Ordförande, fullmäktige! Vi gick igenom en svår pandemi, och Socialdemokraterna hade exakt samma siffror som vi i det blågröna styret, så då har väl du, Jens, också stannat upp. Men likväl går det inte att få ihop det. Höjda ambitioner, säger du. De höjda ambitioner innebär en besparing på trafiken utöver det som finns i er budget på minst 300 miljoner nästa år, säger förvaltningen själv. Fram till 2025 blir det totalt 2 miljarder, varav 700 miljoner är direkt kopplade till dessa.

De pengarna finns inte i ert budgetförslag. Ni luftbudgeterar, och de som kommer att betala för det är resenärerna, med indragen kollektivtrafik, de som är medarbetare i kollektivtrafiken, med sämre möjligheter att behålla sina jobb, och ytterst skattebetalarna som riskerar att få plocka upp notan när det återigen är dags att städa efter ett socialdemokratiskt vänsterstyre i Region Stockholm.

Anförande nr 119
Regionrådet S j ö s t r ö m (S): Kristoffer! Jag vill bara säga en sak: Du kan känna dig trygg. Vi har siffror för 2024 och 2025, som du lyfter fram nu, med en beräknad ökning på 4 procent när det gäller budgetunderlaget. Vi har naturligtvis som ambition att under det år som nu ligger framför oss, 2023, stärka kollektivtrafiken så att vi återtar kollektivtrafikandelen – jag säger det igen – då vi ser till att öka resandet. Och om inte annat kommer vi vad det lider naturligtvis att återkomma med en budget för 2024.

Jag blir fortfarande förbluffad över att detta kommer från någon som under många år har styrt i den här regionen och orsakat en hel del strukturella problem i vår organisation, som också lett till stora kostnadsfördyringar. Det gäller inte minst konsultverksamhet för miljardtals kronor, men det gäller också i form av ett upphandlingssystem som det i mångt och mycket finns en del i övrigt att önska av eftersom det har genererat ökade kostnader.

Anförande nr 120
K a r l H e n r i k s s o n (KD): Jens! När jag hörde ditt anförande slogs jag av det lite absurda i att ni i år, när man räknar med 3 ½ miljard i underskott i regionens budget, ska börja utreda en utbyggnad av ny tunnelbanan till den stadsbebyggelse som eventuellt någon gång i framtiden kommer efter att Bromma flygplats har lagts ned. Regeringen har ju deklarerat att det inte kommer att ske några förändringar vad gäller Bromma flygplats i fråga om nya avtal eller beslut om nedläggning under denna mandatperiod, och avtalet gäller fram till 2038. Varför denna brådska, när ni nu har 3 ½ miljard i underskott som ni egentligen borde hantera?

Anförande nr 121
Regionrådet S j ö s t r ö m (S): Ordförande! Det här tror jag är en grundläggande skillnad mellan mig och Karl och kanske även en del moderater. Jag tror att man ska ha ett bra planeringsunderlag innan man skrider till verket. Man ska ha bra utredningar. Man ska ha bra förutsättningar för att veta hur kostnadskalkylerna ser ut, och inte göra som gjorts tidigare. Jag ska inte kalla det servettskiss, för det vore orättvist, men de underlag som fanns inför Stockholmsförhandlingens tunnelbanebeslut och som vi nu ser genomföras har ökat med 9 miljarder kronor. En av de grundläggande orsakerna till det är faktiskt att man hade väldigt dålig kontroll i förarbetena och de geotekniska undersökningarna. Det är en del av svaret.

En annan del är att vi har en lång sträcka framför oss innan man kan påbörja utbyggnaden. Men vi har också en fantastiskt bra uppbyggd organisation i dag i form av förvaltningen för utbyggd tunnelbana. När vi nu har denna kompetens menar vi att man måste ligga i framkant och fundera på hur man bäst utnyttjar resurserna för att kunna koppla på nästa generations utbyggnader.

Och inte minst, Karl, behöver vi gå hand i hand och förhandla med staten och regeringen om dessa utbyggnader. Det är viktigt med medfinansiering för vår regions utveckling och vår ekonomi.

Anförande nr 122
K a r l H e n r i k s s o n (KD): Jag tror också att det finns en grundläggande skillnad här mellan Kristdemokraterna och Socialdemokraterna. Det gäller inte vikten av att planera och undersöka i god tid innan man fattar investeringsbeslut – där håller jag helt med dig.
Men däremot är det ett problem att vi har 3 ½ miljard i underskott i budgeten för i år. Det tycker vi är helt oacceptabelt. Denna utredning hade man gott kunnat skjuta på till slutet av mandatperioden, om läget i ekonomin hade sett bättre ut då.

Anförande nr 123
Regionrådet S j ö s t r ö m (S): Du kan känna dig trygg, Karl. Den här utredningen är ingenting som görs på ett år, utan det kommer att ta tid under mandatperioden för att den ska göras på ett korrekt sätt.

Anförande nr 124
Regionrådet F e n d e r t (MP): Ordförande! Moderaterna säger att de inte lovar allt till alla, vare sig nu eller i valrörelsen. De lovar dock att bilisterna ska få nya motorvägar och att resenärerna i kollektivtrafiken ska få nya spår. För att låna ord från Kristoffer under valrörelsen börjar detta låta som det stora bilrånet mot kollektivtrafiken.

Ser inte Moderaterna att det finns en motsättning i att bygga fler nya motorvägar i stället för att bygga fler nya spår för att få in fler resenärer i kollektivtrafiken? Förmår inte Moderaterna att prioritera kollektivtrafiken när det faktiskt gäller? Hur många kilometer tunnelbana vill Moderaterna ska stå tillbaka framöver för att staten och regionen i stället ska pumpa in miljardbelopp i ännu fler motorvägar som ytterligare ökar klimatutsläppen?

Anförande nr 125
Regionrådet T a m s o n s (M): Ordförande! Jag vet inte om det fanns någon fråga i detta. Det kanske var det slags polemiska inlägg som kanske inte riktigt är samma sak som att emotta en utsträckt hand. Du kommer att behöva den, Anton. Välkommen till jobbet! Tuffa tider väntar. Jag vet att ditt och mitt parti kan lösa de tuffa tiderna tillsammans, om det gäller. Bind och surra dig inte för hårt vid masten – vid de där röda partierna. De är ingenting att ha när det stormar. Det kan jag garantera dig.

Jag är stolt över att vi under min ledning samlade oss kring en historisk utbyggnad av kollektivtrafiken i Stockholmsregionen på över 90 miljarder. 46 nya spårstationer och den första och största tunnelbaneutbyggnaden på över 40 år ser nu dagens ljus – eller måhända underjordens mörker, om man så säger. Det är någonting jag är stolt över. Jag tror att det är extremt viktigt att vi över blockgränserna håller i detta och ser och förstår den storlek som den breda samlingen kring utbyggnaden har inneburit. Men tuffa tider väntar då det kommer att vara viktigt att vara både långsiktig i tanken och uthållig i handlingskraften.

Därtill vet jag ytterligare en sak. Det är att den politik som ställer trafikslag mot varandra eller den som hävdar att vi enkom ska åka med tunnelbana och aldrig någonsin få åka med moderna elbilar tenderar att landa fel. Det blir lika fel som den politik som tenderar att landa i att vi ska trycka in all tung genomfartstrafik i och igenom Stockholm och inte låta den fara runt Stockholm via förbifarter eller kringfartsleder. Det skulle skapa gigantiska problem också för kollektivtrafiken.

Titta bara på busstrafiken som din företrädare hade ansvar för i fyra år vad gäller framkomlighetsfrågorna. Titta på hur det gick just för att man inte kunde bemästra framkomligheten om man inte ser till att lösa frågan om att bilar och annan trafik som inte måste åka in i Stockholm i stället kör runt Stockholm. Och ställ dig frågan: Är lösningen på detta ändå inte att de som trots allt måste ta bilen eller måste lösa sin vardag med tyngre transporter ska kunna åka runt och inte behöva åka igenom Stockholm?

Det tror vi. Vi står upp för den idén, eftersom vi tror att i en växande, modern storstadsregion behövs en väl utbyggd kollektivtrafik.
Men vi tror också att man gör dumt i att tänka bort bilen, framför allt den nya, moderna gröna elbilen som nu ökar och tar marknadsandelar i en omfattning som vi faktiskt inte kunde förutspå för bara några år sedan.

Anförande nr 126
Regionrådet F e n d e r t (MP): Ordförande! Jag hade hoppats på mer av ett svar om prioriteringarna när det gäller nya satsningar framöver. Men jag hör att det är allt åt alla som gäller när vi ska bygga ut trafiken i Stockholm.

Jag vill bara skicka med att all seriös trafikforskning pekar på att det överlägset mest effektiva sättet att få ned trängseln i biltrafiken är att få in fler människor i kollektivtrafiken. Det är det överlägset mest yteffektiva och det överlägset snabbaste och enklaste sättet att se till att minska trängseln för bilisterna. Men då måste man också våga prioritera. Jag hoppas att Moderaterna vågar göra det framöver och vågar fortsätta prioritera utbyggnaden av tunnelbanan och annan spårbunden trafik för att minska trängseln för bilisterna och klara klimatutmaningen.

Anförande nr 127
Regionrådet T a m s o n s (M): Ordförande, fullmäktige! Det är lite fascinerande att vi samma dygn som ett ledande språkrör för Miljöpartiet säger att man inte ska lyssna på forskningen här har en miljöpartistisk företrädare som säger att vi minsann ska göra det. Ibland gäller det tydligen bara i vissa sammanhang.

Jag tycker att vi ska lyssna på den forskning som också säger att priset inte är det viktiga för att uppnå en högre andel kollektivtrafikresande. Det avgörande är att man har en väl utbyggd kollektivtrafik med hög turtäthet, att den är hel, ren, snygg och trygg, att den är punktlig och att den håller takten med sin samtid vad gäller den tekniska utvecklingen. Det säger forskningen i Sverige och internationellt.

Då är det helt fel politik att som vänsterstyret nu gör ge upp detta och grunda stora nedskärningar och sparbeting på kollektivtrafiken. I stället börjar man med taxeexperiment. Vi har sett det förut. Detta gjordes för ett antal år sedan och efterlämnade miljardunderskott för regionens verksamheter. Vi var tvungna att städa i en kollektivtrafik med låg kundnöjdhet och urusel punktlighet, och man hade inte byggt en enda meter nya spår på många, många år. Dit ska vi inte tillbaka. Jag är rädd för att man nu gläntar på denna dörr. Vi kommer att göra vårt yttersta för att se till att hålla den stängd.

Anförande nr 128
Regionrådet S j ö s t r ö m (S): Ordförande! Kristoffer var mån om att visa bilder förut. Jag tänkte därför anknyta lite grann till det som Anton var inne på tidigare i ett replikskifte och även till det som regionstyrelsens ordförande tog upp i morse.

På tal om siffertrixande, Kristoffer, kan vi konstatera att Moderaterna har ett budgetförslag som faktiskt saknar 2 miljarder, om man tar utgångspunkt i att man ska följa gällande lagstiftning och dessutom de rekommendationer som SKR ger på området. En underfinansierad budget måste även få konsekvenser för trafiken. Och det är inte bara med lite ni har underfinansierat budgeten.

Min fråga blir därför: Hur stor andel av dessa 2 miljarder tänker ni ta från trafiksidan? Eller har ni något annat sätt att hantera det faktum att ni nu har lagt fram en budget som inte håller kraven på lagmässighet?

Anförande nr 129
Regionrådet T a m s o n s (M): Som tydligt avgjordes i debatten i förmiddags är det vänsterstyret som lägger en budget som strider mot kommunallagen och dess förarbeten avseende hur man hanterar balanskravet. Det är fakta. På samma sätt är det också väldigt tydligt att SKR snarare nu arbetar med att rekommendera regioner att arbeta på precis det sätt som vi lägger fram vår budget. Anledningen är att det här är ett ansvarsfullt sätt att hantera en svår och tuff tid, utifrån att vi har förberett oss på det här och sparat i ladorna. Vi har sett till att inte bränna överskotten utan tvärtom bygga skyddsvallar som ska kunna skydda oss under oroliga tider.

Vi är inte svaret skyldiga på den punkten. Det är däremot vänsterstyret, som budgeterar med ett underskott på 3 ½ miljard. De budgeterar dessutom med ett miljardunderskott inom kollektivtrafiken. Trots detta saknas hundratals miljoner i kollektivtrafiken bara under nästa år. Därför måste nedskärningar göras, utöver deras förslag, i den rullande trafiken. Summerat under de kommande tre åren av planperioden blir det enligt förvaltningens egna beräkningar 2 miljarder kronor i underskott. Det är pengar de inte har. Det är pengar som inte går att spåra i deras budgetalternativ. Det är pengar som kommer att tas från bussen, pendeltåget och tunnelbanan och från möjligheten att göra framtidsinvesteringar.

Och nej, Jens Sjöström, det löfte som du ställde ut i valrörelsen om en ny pendeltågsuppgång i Tullinge kommer inte att finnas i några av era framtida budgetar heller, ty det har ni inte råd med. Jag tycker att det är beklagligt.

Anförande nr 130
Regionrådet S j ö s t r ö m (S): Ordförande! När det gäller investeringar i uppgångar och annat kommer vi att återkomma i vederbörlig ordning efter utredningar under mandatperioden. Det är ju något som Kristoffer Tamsons har lovat i åtta år, men det har fortfarande inte hänt.

Är det inte egentligen så här, Kristoffer, att ni var väldigt snabba på hanen? Ni gick ut och kritiserade vårt finansregionråd och mittenkoalitionen efter tre kvart eller så och sade att det här var en underfinansierad budget, att den bröt mot lagstiftningen och att det inte fanns någon balans. Det var ingen hejd i hur ni ville låta påskina att detta inte var ekonomiskt ansvarsfullt. Var det inte så enkelt att ni när ni sedan satte er ned och gjorde ert eget budgetarbete kunde konstatera: Aj fasiken, mittenkoalitionen kanske har rätt i det här. Det finns tillräckligt mycket underlag som visar att det blir ett väldigt stort bekymmer när det gäller hur vi själva ska finansiera vår egen oppositionsbudget.

Så vad gjorde ni då? Det blev ett siffertrixande som innebär att ni flyttar pensionskostnader från ett år till ett annat. Det görs på ett sätt som det inte finns något stöd för. Det är inte tillämpbart. Snarare är det tvärtom. Om vi ska tala om fakta är synnerliga skäl något som är tillämpbart.

Återigen blir min fråga till Kristoffer: Hur mycket tänker du skära ned på trafiken för att få ihop en riktig budget som är finansierad och inte underfinansierad?

Anförande nr 131
Regionrådet T a m s o n s (M): Några månader har man styrt regionen, och redan lyser desperationen i ögonen. ”Kan ni inte hjälpa oss att få ihop det, för vi klarar det inte själva?”

Det finns en god lösning på detta, Jens Sjöström, och det är att rösta på Moderaternas förslag till budget.

Det är en budget i balans. Det är en budget som följer kommunallagens balanskrav och som gör att vi kan undvika att få varsel på våra sjukhus och nedskärningar i kollektivtrafiken och som möjliggör för denna region att fortsatt arbeta utifrån positionen näst bäst kollektivtrafiken i världen, i riktning mot den bästa.

Och på tal om pendeltågsuppgången i Tullinge: Är inte dina ord väldigt märkliga när du säger att ni förbereder er för detta? Vi lade in 50 miljoner i det som kallas brukarspecifik inredning för att kunna arbeta med den här frågan. Dessa pengar rycker ni bort från er budget, så att det nu inte finns en krona för att ens göra förarbetet för den här uppgången. Så kan det gå om man inte har koll på ekonomin. I detta fall handlar det om något som kan verka väldigt litet som en uppgång men som är ack så viktigt på pendeltågstationen i Tullinge. Jag är bekymrad över vad det kommer att innebära när det gäller kollektivtrafikens ekonomi och motsvarande 23 miljarder kronor.

Anförande nr 132
Regionrådet T a m s o n s (M): Låt mig visa en bild. Jag frågade ordföranden i nämnden, men fick inget svar. Jag frågade vice ordföranden, men fick inget svar. Så nu vänder jag mig till dig som bestämmer i vänsterstyret. Jag undrar hur du får ihop det hela när du ser den budget som du riskerar att rösta för senare i eftermiddag.

Det uppstår ett glapp motsvarande 700 miljoner kronor mellan de budgeterade intäkterna och den budgeterade resandeökningen som ska stå för intäkterna. Känner du inte som jag en rätt stor oro för just detta? Jag vet att Vänsterpartiet har ett annat budgetförslag, men det här är inte helt stabilt. Det måste vi väl ändå vara överens om?

Anförande nr 133
Regionrådet S e h l i n (V): Vänsterpartiet har som sagt en egen budgetreservation som jag röstar för i första hand. När det gäller budget gör man ju en avvägning av intäkter och resultat. Det vi har diskuterat ända sedan vi inledde denna budgetdebatt är vad man lägger på resultatet och vad man lägger på intäkterna. När det exempelvis gäller trafikförvaltningens resultat är det visserligen ett minusresultat, men det är ett budgeterat minusresultat. Är man lite haj på det här med ekonomi förstår man att det inte är ett problem i sig att budgetera för ett minusresultat, bara man har budgeterat för det.

Du, Kristoffer Tamsons, har tyvärr styrt regionen länge och då det har kommit minusresultat trots att det i budgeten låg ett plusresultat. Förvaltningen brukar ju gå med 404 miljoner i plus men har under många år egentligen gått med minus. Det är ett större problem än att budgetera med ett minusresultat och veta att det är det man gör, så att säga.

Anförande nr 134
Regionrådet T a m s o n s (M): Jag uppfattade det som att vi var ganska överens under pandemin om att inte börja skära ned i kollektivtrafiken, utan vi skulle se till att använda våra reserver för att fortsätta köra. Jag är även fortsättningsvis stolt över detta.
Vi vek inte ned oss när andra kollektivtrafiksystem i världen gjorde det. Jag hoppas och tror att Vänsterpartiet fortfarande backar upp den linjen.

Jag tolkar ändå ditt svar som att det finns ett orosmoln här. Om ingen annan i vänsterstyret vill tala om detta med mig är jag inte främmande för att tala om det med dig, för jag kommer aldrig att ställa upp på att en dålig budget ska leda till att man måste skära ned på busstrafiken, pendeltågstrafiken och tunnelbanetrafiken eller någon annan kollektivtrafik i vårt län. Det kommer jag att kämpa mot. Är du villig att kämpa med mig mot risken för de nedskärningar som nu väntar?

Anförande nr 135
Regionrådet S e h l i n (V): Det är jag absolut. Precis på samma sätt som när det gäller varsel i vården vill Vänsterpartiet inte bidra till några nedskärningar i trafiken. Det var visserligen inte du som var trafikregionråd då, men under ditt partis styre här i regionen har det skett oerhörda neddragningar inom trafiken vilket har fått oerhört stora konsekvenser. Dit vill vi aldrig igen. Om vi kan undvika det kommer Vänsterpartiet att kämpa för det i alla lägen.

Anförande nr 136

Regionrådet F e n d e r t (MP): Ordförande! Under Sverigedemokraternas anförande i denna debatt kunde jag inte annat än känna att vi var tillbaka i den allmänpolitiska debatten i morse då ett flertal här i salen tyckte om att ropa varg. Även Sverigedemokraterna verkar älska att ropa varg.

Samarbetet med Lugna gatan avskaffades 2019 av oss och det blågröna styret, och det gjordes av flera goda skäl. Men det framstår nu i budgetdebatten som om Sverigedemokraterna tror att det sedan 2019 inte har funnits några trygghetsvärdar i kollektivtrafiken. Det finns inget likhetstecken mellan trygghetsvärdar och Lugna gatan.

Vad är det Sverigedemokraterna har så stora problem med när det gäller trygghetsvärdar? De är ju en enormt uppskattad funktion i kollektivtrafiken?

Anförande nr 137
S a m u e l S t e p h a n (SD): Ordförande, fullmäktigeledamöter, åhörare och Anton! Jag upplevde absolut inte att jag ropade varg någon gång. Ja, mycket riktigt finns det trygghetsvärdar, men vi ska inte bidra till att de ökar. Vi har ju sett vad resultatet blir när man har för många trygghetsvärdar. Vi vill i stället öka antalet ordningsvakter och öka deras befogenheter. Jag förstår inte riktigt vad problemet är med det.

Anförande nr 138
Regionrådet F e n d e r t (MP): Ordförande! Tack, Samuel Stephan, för svaret! Ja, vi har ju sett vad resultatet av fler trygghetsvärdar är; de ger större trygghet i kollektivtrafiken. När fler människor rör sig i kollektivtrafiken skapas trygghet. Det borde Sverigedemokraterna kunna förstå. Jag förstår inte riktigt varför det är en utmaning i att förstå just det. Det finns inget likhetstecken mellan Lugna gatan och trygghetsvärdar. Fler trygghetsvärdar ska anställas, och de ska anställas i vår regi för att skapa trygghet i kollektivtrafiksystemet.

När man säger att vi kommer att behöva samarbeta med Lugna gatan igen om vi anställer fler trygghetsvärdar tycker jag att man ropar varg.

Jag vill ställa ytterligare en fråga till Sverigedemokraterna. Det gäller varför ni vill överpröva redan beslutade utbyggnadsprojekt för mer spår i vår region.
Vilken effekt tror Sverigedemokraterna att man uppnår om resten av partierna likt Sverigedemokraterna börjar darra på manschetten och inte står upp för fattade beslut om utbyggd spårtrafik här i länet?

Anförande nr 139
S a m u e l S t e p h a n (SD): Ordförande! Återigen upplever jag absolut inte att jag ropade varg, men Anton var kanske inte så uppmärksam när jag visade bilder. Även jag visade som sagt bilder.

Det finns inget likhetstecken, men jag får ändå flashbacks från hur det har varit och hur det har sett ut. En ökning av trygghetsvärdar som inte är ordningsvakter bidrar inte till ökad trygghet så som ordningsvakter gör. Jag står fast vid den ståndpunkten.

Anförande nr 140
Regionrådet F e n d e r t (MP): Ordförande! Presidiet undrar om jag har stegräknare på mig i dag, och det kan nog vara så. Det kan även vara så att jag sedan 2021 inte har fått stå i en talarstol vid ett fullmäktigesammanträde, och jag känner mig ganska taggad den här dagen. Det är trots allt en demokratins högtidsdag.

Till Karl Henriksson vill jag ställa frågan varför Kristdemokraterna vill slopa försöket med kortläsare därbak på stombusslinje 4, trots att vi, nu när de första siffrorna börjat komma, ser att fuskåkandet över huvud taget inte ökar. Det vi däremot ser är att bussen kommer i väg snabbt från busshållplatsen. Är Kristdemokraterna emot att ha påstigning genom bussens alla dörrar även om fuskåkandet inte ökar?

Anförande nr 141
K a r l H e n r i k s s o n (KD): Det som Kristdemokraterna vänder sig emot är naturligtvis risken för ökat fuskåkande. Det finns ingenting annat som ligger bakom detta. Vi ser att så länge det bara gäller en busslinje kommer det kanske inte att vara ett kraftigt ökat fuskåkande jämfört med om man hade kunnat åka så i hela bussystemet. Som vi såg under pandemin använde många människor systematiskt fuskåkning som ett sätt att ta sig fram i Stockholmstrafiken. Det skedde i betydligt större utsträckning än när man var tvungen att passera bussföraren. Om man kan organisera det här på ett klokt sätt kan vi absolut tänka oss det. Vi är inte principiellt emot det, utan det handlar om att man måste hålla nere fuskåkandet eftersom SL behöver intäkterna så att man kan köra trafiken med den frekvens och turtäthet som våra resenärer verkligen behöver.

Anförande nr 142
Regionrådet F e n d e r t (MP): Ordförande! Tack, Karl, för ditt svar! Då ser jag fram emot ett fruktsamt samarbete med Kristdemokraterna i trafiknämnden för att utöka detta pilotprojekt framöver och se till att inte fuskåkandet ökar på de stombusslinjer som kommer att inkluderas i projektet efter att pilotprojektet på busslinje 4 har avslutats.

Trafikförvaltningen har pekat på att problemet under pandemin var att det spreds ett rykte om att det var gratis att åka buss i Stockholm. Så var ju inte fallet. Och vi ska se till att så inte blir fallet nu heller. Utan vi ska säkerställa att alla kan blippa när de går på där bak så att fuskåkandet inte ökar. Alla ska göra rätt för sig när de kliver på bussarna och får gå på genom bussens alla dörrar.

Anförande nr 143
K a r l H e n r i k s s o n (KD): Jag kan försäkra att Kristdemokraterna kommer att engagera sig i alla förslag som minskar fuskåkningen i Stockholms kollektivtrafik.

Anförande nr 144
I n a D j u r e s t å l (M): När jag inte sitter som ledamot i regionfullmäktige jobbar jag i byggbranschen med stort fokus på budgethållning. I näringslivet finns en önskan om att man ska maximera varenda investerad krona för att få så mycket pang för pengarna som möjligt. För att förvalta skattebetalarnas pengar i regionen bör vi agera på exakt samma sätt. Pengar ska noggrant prioriteras för att säkerställa att de kommer stockholmarna till allra störst nytta.

Socialdemokraternas budget vittnar däremot om något annat. Med ena handen vill de öka kostnaderna till den grad att de inte har pengar i plånboken för att finansiera kalaset. Med den andra handen lägger de pengar på kostnader som utredningar och konsulter i stället för att visa på en stark politisk kraft. Denna kombination leder till att skattebetalarna får mindre pang för pengarna.

När Aida Hadžialić kandiderade i valet pratade hon ofta om att hon ville minska administrationen och byråkratin. Hon talade ofta om en god hushållning av ekonomin. Därför blev jag förvånad när jag såg denna budget som verkar sträva mot det direkt motsatta.

I Moderaternas budget har vi däremot lyckats med det som Socialdemokraterna misslyckats med.

Vi har lyckats lägga mer pengar på kärnområden i regionen samtidigt som vi har en budget i balans. Detta visar på prioriteringarnas kraft när den politiska viljan finns. Vi lägger inte bara en budget som upprätthåller och förvaltar den verksamhet som har bedrivits tidigare, utan vi tillskjuter också medel för särskilda satsningar, som exempelvis att öka tryggheten för kvinnor i kollektivtrafiken. Det är med Moderaternas budget som vi säkerställer att stockholmarna faktiskt får mesta möjliga pang för pengarna.

Anförande nr 145
M o n i k a R o l l (V): Ordförande, ledamöter, åhörare! För att få trygga resenärer i Stockholms kollektivtrafik krävs en trygg personal. Den kollektivtrafik som ska vara tillgänglig för alla, oavsett behov, kräver en större andel personal jämfört med den situation som vi ser i dag. Det behövs också en större marginal när det gäller personaltätheten för att klara situationer som den pandemi som vi nyligen har gått igenom men också då det behövs akuta åtgärder i underhållet, såsom infrastruktur, hissar och rulltrappor.

Vi ser i dag misslyckandet efter fyra mandatperioder av borgerligt styre då ansvaret för personalen i första hand lagts på operatörerna. Där har säkerheten dessutom riskerat att bli en vara som kostar för mycket. För personalen handlar det om att man har väldigt pressade scheman. Man får inte den återhämtning som man behöver. I värsta fall kan det leda till sjukskrivning eller att man säger upp sig. Övertidsarbete och otrygga anställningar sätts i system, och hotet och våldet ökar samtidigt som stora delar av personalen inte har tid eller möjlighet att gå på toaletten under sina arbetspass. Det här är oacceptabelt.

Vi i Vänsterpartiet anser att SL måste ta ett större ansvar för bemanningen. SL måste också ta ett större ansvar för personalens trivsel och kompetens. Det handlar om att ställa krav på kollektivavtal, på personalövergång och på en bra arbetsmiljö på fordon, i resandeutrymmen och i lokaler. Vi anser även att entreprenörskedjorna måste begränsas, inte minst för den demokratiska insynens skull. Ett nöjd-personal-index skulle också kunna fylla en viktig funktion för att ge sanktioner mot de arbetsgivare som inte lever upp till kraven.

Dagens system med upphandlingar har blivit dyrt för stockholmarna, eftersom man ofta har behövt göra upp om sista-minuten-lösningar bakom stängda dörrar. Det är dessutom slöseri med våra skattepengar eftersom de inte går tillbaka till kollektivtrafiken utan skickas utomlands.
Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets budgetförslag för att säkra tryggheten för både resenärer och personal.

Anförande nr 146
M a g n u s P e r s s o n (C): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Jag är glad över att vi i detta budgetförslag tydligt fortsätter arbetet med att jobba för framkomlighet i kollektivtrafiken och särskilt för bussarna.

Kollektivtrafikkörfält, signalprioritering och andra liknande åtgärder ger kortare restider, bättre tidhållning och även sänkta kostnader för att köra bussarna eftersom väntetiderna inte behöver vara lika långa när förarturen faktiskt når fram till ändstationen i tid. När man kan lita på att bussen kommer leder det till att trafiken också blir mer attraktiv.

Att göra framkomligheten bättre för resenärernas bästa är också en självklar del av omställningen till de hållbara färdsätt som gång-, cykel- och kollektivtrafik utgör. Ett exempel är busslinjerna 176 och 177 från Mälaröarna till Danderyd. Där har både Solnas och Stockholms kommuner inrättat kollektivtrafikfält längs Huvudstaleden och Frösundaleden. Det leder till att bussen kan köra förbi köer av bilar när det är rusningstrafik. Ett större antal personer som åker buss ska inte behöva vänta på ett litet antal som ensamma kör bil centralt i vår region. Liknande åtgärder behövs på fler platser i samarbete med både kommunerna och med Trafikverket.

Jag vill dessutom uppmärksamma arbetet med att använda kollektivtrafikens fastighetsbestånd för att öka intäkterna och få fler verksamheter, fler som rör sig och ny energiproduktion. Tack, Michaela, för att du ligger på!

Bifall till mittenkoalitionens budgetförslag!

Anförande nr 147
Nina Unesi (S): Fullmäktige, presidium! Jag ska tala om vårt läns behov av kollektivtrafik, från jordbruksföretag i Norrtälje till industrierna i Södertälje och däremellan förstås huvudstaden som knutpunkt för jobb.

Själv bor jag i en kranskommun, Södertälje. I likhet med de 1,5 miljoner stockholmslänsborna är jag beroende av kollektivtrafiken. Den måste vara förutsägbar och komma i tid. Vi som är 1,5 miljoner är förstås olika. Vi röstar olika, och vi har olika jobb. Men det finns två saker som ändå förenar oss. Den ena är att vi vaknar lite tidigare på morgonen för att ta oss till jobbet. Den andra är att vi kommer hem lite senare efter jobbet. För oss innebär det livskvalitet att kollektivtrafiken är förutsägbar och att den svarar mot de behov vi har av att ta oss till de platser som vi vill.

Fullmäktige! Moderaterna har styrt regionen i 16 år. Till skillnad från dessa 16 år hoppas jag att de kommande 16 åren skiftar fokus. Jag vill särskilt lyfta upp tre saker. Den första är att vi i högre takt ökar kollektivtrafikens andel av de motoriserade resorna, till exempel det som har berörts i talarstolen tidigare, nämligen att frysa taxan under 2023. Den andra är att kollektivtrafiken är en förutsättning för den gröna omställningen i Stockholmsregionen, eftersom den är central för ett hållbart resande. Den tredje är att hela tiden blicka framåt. Vi måste fortsätta arbetet med att utreda och prioritera för att se kollektivtrafikens behov fram till 2025, enligt den plan som finns.

Anförande nr 148
Christer Mattsson (M): Herr ordförande! Med vänsterstyre i region och stad får stockholmarna åter underfinansierade budgetar och ett skuldberg framför sig. Men det räcker inte med det. Det nya vänsterstyret i staden vill omöjliggöra biltrafiken.
Pandemin har ändrat resmönster, och resenärerna reser på andra tider. Man ska utreda lågtrafiktaxa och sänkt taxa för vissa grupper i kollektivtrafiken.

Vi har kostnadsökningar på grund av inflation och höga bränslepriser. Vi går dessutom in i en avtalsrörelse som kan komma att höja lönerna rejält under de kommande åren. Allt detta samverkar för att driva upp kostnaderna, ändra resmönster och öka behovet av en utökad kollektivtrafik under dygnets alla tider.

I det läget väljer vänsterstyret att underfinansiera kollektivtrafiken, vilket kommer att leda till neddragningar i trafiken eller kraftiga prishöjningar och/eller skattehöjningar framöver. Som vanligt drabbar vänsterstyrets politik de vanliga medborgarna här och nu men även för lång tid framåt när skulderna som vänsterstyret har försatt oss i sedan ska hanteras. Därför yrkar jag bifall till Moderaternas budgetförslag.

Anförande nr 149
Lina El Yafi (V): Ordförande, fullmäktige! Utanför Landstingshuset demonstrerade en klass från Skaparskolan i dag för en avgiftsfri kollektivtrafik för barn och unga. De har helt rätt. För klimatets och jämlikhetens skull måste biljettpriserna vara lägre. Vänsterpartiet har fått igenom att permanenta sommarlovskortet som till 2024 ska gälla samtliga skolor. Taxan ska frysas för 2023. Det är en förbättring efter år av allt dyrare biljettpriser.
I vår egen budget föreslår vi att barn och unga upp till 20 år ska åka avgiftsfritt, och vi föreslår fria resor för pensionärer i lågtrafik.

Systemet med upphandlingar har skapat otrygga anställningar men också ett sårbart system där det saknas en helhetsöversikt. Moderaterna, som varit pådrivande i systemets upphandlingar, skriver i sin budget om mer effektivisering och resurser som kan sparas in.

Jag har fått samtal från bussförare som undrar varför ingen bryr sig om deras arbetsmiljö, som berättar att de får sitta fyra timmar i förarstolen utan att hinna gå på toaletten. Den lilla paus som fanns har effektiviserats bort.

Flera har i sina anföranden sagt att kameror ska ge oss en tryggare kollektivtrafik. Men om kameror vore lösningen, varför minskar då inte skadegörelsen i kollektivtrafiken med tanke på den ökning vi ser av kameror? Kameror kan vara ett komplement, men de kan aldrig ersätta personal. Till exempel tar man bort tågvärdarna på pendeltågen. Det innebär att förarna själva ska ansvara för fullastade pendeltåg med 1 800 resenärer. Det är klart att det riskerar att försämra trafiksäkerheten.

Jag har en förhoppning om att ett nytt styre ska innebära förbättringar för personalen även i kollektivtrafiken. De har röstat för en förändring. Vänsterpartiet föreslår i sitt budgetförslag att kollektivtrafik ska drivas i egen regi. Vi har också förslag till bättre arbetsvillkor för personalen, såsom kollektivavtal och meddelarfrihet samt att krav ställs på nöjdkundindex i upphandlingar. I förhandlingar med styret fick vi till en paus i avvecklandet av tågvärdar, och i vår egen budget avsätter vi pengar för att de ska vara kvar.

Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets budgetförslag.

Anförande nr 150
Robert Steffens (C): Ordförande, kära fullmäktige! Att få en tryggare kollektivtrafik där alla känner sig trygga är otroligt viktigt. Det är därför vi behöver mer synlig personal, fler trygghetsvärdar och en bättre samordning med trygghetscentralen, vilket också tagits upp av många andra tidigare. Jag tror att det är en målbild och en vision som delas av alla partier här i salen. Dock kan vi notera att det finns vissa skillnader i utförande.
Moderaterna har dammat av sina allra hårdaste hårda tag och vill införa *stop-and-search* i vår kollektivtrafik. I andra städer som infört detta har nästan nio av tio stoppade personer visat sig vara helt oskyldiga pendlare på väg, oftast kanske med en hudfärg som inte stämmer överens med majoritetsbefolkningens. Det är inte rätt väg att gå.

Låt oss skapa en tryggare kollektivtrafik. Låt oss göra så att alla känner sig välkomna i trafiken. Men vi kan inte kasta vår integritet, vår frihet, våra demokratiska värderingar ut genom fönstret i jakten på falsk trygghet.

Anförande nr 151
Regionrådet Fendert (MP): Ordförande! Jag kände att det krävdes ett sista inlägg eftersom vi i dag har diskuterat just trafikjusteringar en hel del. Jag vill därför ta någon minut i anspråk och fokusera på det.

Vi kan se att andelen resenärer i kollektivtrafiken återhämtar sig stadigt efter pandemin. Allt fler hittar tillbaka till kollektivtrafiken. Samtidigt ser vi att resandet har förändrats, mycket på grund av utvecklingen av distansarbete och ändrade resvanor som en följd av pandemin. När invånarnas resvanor och resmönster förändras är det vårt ansvar att anpassa trafikutbudet efter den utvecklingen. I ljuset av detta kommer trafiknämnden att få i uppdrag att göra en översyn av trafikutbudet för att se hur det ska justeras inför trafikplaneringen för 2024. Det sker för att anpassa det till ett förändrat resande.
Även här behöver anpassningar ske för att locka fler resenärer till kollektivtrafiken och för att garantera ett effektivt utnyttjande av vår gemensamma kollektivtrafik.

Anförande nr 152
Alexander Petersson (S): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Under förra mandatperioden frågade jag förvaltningspersonalen om de utrett vilka driftsformer som var mest kostnadseffektiva i trafikförvaltningens verksamheter. Jag fick till svar att driftsformer som inte var privata inte utretts eftersom trafikförvaltningen inte tilläts utreda detta. Det är anmärkningsvärt. Hur kan man, oavsett politisk hemvist, låta bli att förutsättningslöst ta reda på hur vi bedriver Stockholms kollektivtrafik mest effektivt när det i grund och botten är stockholmarnas surt förvärvade skattepengar vi folkvalda fått förtroendet att förvalta? Så tänkte jag.

Därför är jag som socialdemokrat i dag glad. Jag är glad för att den nya mittenkoalitionen mycket klokt konstaterar att Region Stockholm ska ha ett neutralt synsätt på driftsformen i kollektivtrafiken. Det är en viktig och efterlängtad nyordning som nu initieras av det nya styret, ja, ett paradigmskifte. Det handlar om att utan ideologiska skygglappar analysera vilken driftsform som med hänsyn till och varsamhet om skattebetalarnas pengar är mest gynnsam för dem som reser med kollektivtrafiken i Stockholm.

Ordförande, fullmäktige, åhörare! Det här är bra och därför yrkar jag bifall till mittenkoalitionens budgetförslag.

Anförande nr 153
Björn Häll Kellerman (V): Ordförande, ledamöter! Mycket klokt har redan sagts av mina partikamrater i dag, men jag vill ändå göra ett litet tillägg med inriktning mot och fokus på full tillgänglighet för oss som reser med färdtjänst. Även om färdtjänsten av många ses som en självklar och viktig del och att bilen ska komma fram och till och från olika stadsdelar är den reguljära kollektivtrafiken minst lika viktig.

Vi har från Vänsterpartiet gång på gång påpekat att tågvärdarna på pendeltågen måste få vara kvar och att de bör sättas in igen på ett flertal lokalbanor som det var tidigare, detta för att kunna garantera ett tryggt, säkert och tillgängligt resande, inte minst när den fysiska miljön brister.

För att alla ska kunna resa fritt och tillgängligt måste såväl fordon som stationer vara tillgängliga. Ett antal stationer är i dag fullt ut tillgängliga utan några barriärer i form av hissar eller rulltrappor, men i och med att vi bygger djupare och djupare blir fler och fler beroende av hiss. Därför ökar också behovet av att driften av hissar, rulltrappor och annat är säker och stabil samt att eventuella brister och avbrott dels kommuniceras ut, vilket alltför sällan sker i dag, dels åtgärdas så snart som möjligt.

I Vänsterpartiets budget föreslår vi att ansvaret för detta ska återtas i egen regi. Det skulle öka möjligheten att få det hela att fungera. Vi har även en hel del annat att prata om på det här området, det som gäller tillgängligheten på bussar, hållplatser och perronger runt om i staden, men det får bli en diskussion vid ett annat tillfälle.

Jag yrkar härmed bifall till Vänsterpartiets förslag till budget för 2023.

Anförande nr 154
Stefan Johansson (S): Ordförande, ledamöter och åhörare! Det känns skönt att vara tillbaka i talarstolen i regionfullmäktige efter fyra år på flykt med andra uppdrag.

Den särskilda kollektivtrafiken färdtjänst är en viktig rättighet för att tillgodose allas möjligheter till deltagande i samhället. Därför är jag glad att vi i mittenkoalitionen ökar antalet fritidsresor till 250 resor per år. Det är viktigt för att öka allas rätt att ta del av samhället.

Jag minns Britt-Marie, som beställde sin färdtjänstresa efter att ha deltagit i en familjedag i Västertorp. Trots att hennes beställda bil inte dök upp och vi fick vänta i över två timmar efter utsatt tid i regnet var Britt-Marie ändå glad att denna särskilda kollektivtrafik fanns i det område där hon bor. Hon, liksom många andra, hade då behövt fler fritidsresor med färdtjänsten.

Vi ska inte glömma att personalen i verksamheten är en nyckel till att färdtjänsten ska fungera. Den tidigare majoriteten valde att gå vidare med en upphandling av färdtjänsten vilket kom att skapa problem med täckning i hela länet och svårigheter med arbetsförhållandena. För att uppnå full täckning i länet kommer vi att inom ramen för avtalet behöva genomföra olika direktupphandlingar. Jag vill passa på att säga att det vore positivt om vi kunde samlas kring en ny modell som bidrar till ökad tillgänglighet för resenärerna, det i form av en auktoriseringsmodell.

Med detta, ordförande och fullmäktige, vill jag avsluta med att yrka bifall till regionstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 155
M a r t a A g u i r r e (V): Ordförande, ledamöter, åhörare! Efter pandemin har vi haft svårt att få tillbaka antalet resenärer som reser kollektivt.
Vi är många här som gör vårt bästa för att det ska bli så, men för den särskilda kollektivtrafiken, färdtjänsten, kommer vi inte att se några påkostade kampanjer eller jaga på dessa resenärer för att de ska resa mer. Du som är färdtjänstresenär ska ha samma rätt att nyttja kollektivtrafiken som vi utan normbrytande funktionalitet. Det låter som en självklarhet men är i dag tyvärr en avlägsen dröm för många.

Vardagen för färdtjänstresenärer kräver stora mängder tålamod. Ofta är det svårt eller till och med omöjligt att få en färdtjänsttaxi för att ta sig till ett läkarbesök, ett viktigt möte eller dotterns födelsedagskalas. I regionens ytterkanter är läget ännu värre då det helt enkelt inte finns några taxibolag som vill köra färdtjänstresorna. Kontentan blir att du som färdtjänstresenär i praktiken inte har samma möjligheter att ta dig fram i din egen stad trots att det är din rättighet.

Att samhällsservice ska upphandlas på samma sätt som varor har i Stockholmsregionen varit en ideologisk grundpelare som dragits till sin spets. Högerns tro att marknaden löser alla problem är i bästa fall naiv, på gränsen till korkad. Företagen som går in i upphandlingar gör det för att tjäna pengar, och för att vinna en upphandling måste antingen servicen eller löner och anställningsvillkor bli lidande, oftast båda. Inom färdtjänsten skapar det ett system där många av de erfarna välutbildade förarna söker sig från yrket, vilket i sin tur skapar en otrygghet för resenärerna.

I Vänsterpartiets budget vill vi ändra på detta genom att ta tillbaka i egen regi de delar som är möjliga och där det gör störst skillnad, nämligen rullstols- och vårdtaxi, och framför allt beställningscentralen. Vi vet att det mest prisvärda och bästa i slutändan är att gemensamt äga samhällsnytta och ha rådighet över en verksamhet, det gäller både själva verksamheten och personalen. Just personalen har hamnat mest i kläm i marknadsexperimentet Stockholm, och därför vill vi i vår budgetmotion införa ett ”nöjdpersonalindex” för dem som är direktanställda av regionen eller av regionupphandlade företag.

Tryggheten för färdtjänstresenären måste sättas i fokus. Ett steg på vägen är sjysta anställningsvillkor genom kollektivavtal för förarna, ett annat är en adekvat utbildning. På det sättet kommer vi att komma upp i samma NKI för färdtjänsten som för den övriga kollektivtrafiken. För att få en mer tillgänglig och rättvis kollektivtrafik för alla, rösta på Vänsterpartiets budgetmotion!

Anförande nr 156
S a m u e l S t e p h a n (SD): Ordförande, fullmäktigeledamöter och åhörare! Färdtjänsten är för många av Stockholmsregionens invånare mycket viktig för att kunna ta sig till jobb, olika uppdrag och fritidsaktiviteter. Det krävs därför särskilda insatser för att uppnå stor trygghet, god kvalitet och särskilt gott omdöme av dem som gör jobbet. Sverigedemokraternas budget är därför koncentrerad på ett par huvudområden.

Trygghet genom utbildning. Den särskilda kollektivtrafiken bör ställa högre krav på förarna än på vanlig taxiverksamhet. Färdtjänstresenären måste känna trygghet och kunna lita på att föraren utför sitt jobb korrekt. Det handlar om ett värdigt bemötande, god kommunikativ förmåga och en djupare förståelse för olika funktionsvariationer. En välfungerande utbildning är en trygghet för både föraren och kunderna. Goda kunskaper i svenska språket är ett måste så att kunden kan kommunicera med föraren och förmedla sina särskilda behov.

Fritt val för leverantörer. Det borde vara en självklarhet utifrån kundens egen erfarenhet att kunna boka den leverantör man tycker gör jobbet bäst, så att bilen kommer i tid, att bilen kommer fram i rätt tid och till rätt plats samt att man får en behaglig och trafiksäker resa.

Beställning enbart via svenska beställningscentraler. Ett modernt och enkelt bokningssystem via en svensk beställningscentral borde vara en självklarhet för att undvika många missförstånd i samband med beställningen. Att kunna betala och identifiera sig genom ett enhälligt betalkort ska vara en självklarhet i dagens moderna IT-samhälle.

Jag hoppar vidare till sjötrafiken. Där ser Sverigedemokraterna utifrån förslagen vilket parti de kommer ifrån. Vi är mycket positiva till att man ska vidareutveckla den sjötrafik vi har. Vi tycker att det är oerhört roligt att Centerpartiet följer vår linje att bevara och utveckla den båttrafik vi har. Vi ser fram emot att fortsatt jobba med dessa frågor i nämnden och i utskotten och att hitta framtida samsyn i frågorna.

Anförande nr 157
F r e d r i k W a l l é n (KD): Ordförande! Det är härligt att få stå här och prata färdtjänst, som kristdemokrat med lite principiell och praktisk sorg i hjärtat eftersom färdtjänstnämnden inte kommer att finnas i alla fall nästa år. Kom ihåg var ni hörde det först. Jag tror att det nya styret kommer att ångra beslutet att avskaffa färdtjänstnämnden. Men det återstår att se. Jag ska inte fastna i det alltför länge. Det är en komplicerad, ibland problematisk, verksamhet som samtidigt är så avgörande för så många medmänniskor. Vi har fortfarande över 63 000 färdtjänsttillståndsinnehavare i vårt län, och färdtjänsten är avtalsmässigt också våra sjukresor. Sjukresor kan många av oss av olika skäl ha under perioder i livet. Det här är alltså en oerhört viktig verksamhet.

Vi kristdemokrater har på olika sätt varit ansvariga för den här verksamheten i åtta år, och vi lämnar den nu motvilligt ifrån oss. Vi gör det med stor kunskap om att det inte är ett lätt regionalt verksamhetsområde, men vi gör det också med viss stolthet, för färdtjänsten i Region Stockholm fungerar bra.

Det är en svår verksamhet med 10 000 resor om dygnet. Vi har genomlevt en pandemi, och i perioder gick resorna ned till noll.
Men i stället kunde vi i den snart tidigare färdtjänstnämnden ställa om trafiken till att leverera covidtester, vilket faktiskt räddade den stockholmska taxinäringen. Vi skulle inte ha haft några färdtjänsttaxibilar eller sjukresetaxibilar alls om vi inte hade vidtagit de åtgärder vi vidtog i Region Stockholm under pandemin. Det är något som vi för alltid kan vara stolta över.

Vi kristdemokrater kommer att fortsätta bevaka denna fråga. Vi kommer att fortsätta arbeta för en färdtjänst som ska gå i tid, i övrigt hålla god kvalitet, vara ekonomiskt hållbar och inte kunna missbrukas. Det innebär att vi kommer att titta på det kontinuerliga utvecklingsbehovet av hur förarna, våra leverantörers förare, utbildas i bemötande och också i kunskap om olika funktionsnedsättningar. Vi kommer även att följa hur avtalen utvecklas.

Låt mig stanna till ett ögonblick inför den kommande utredningen om den auktorisationsmodell som vi kristdemokrater, inte minst jag personligen som snart avgången färdtjänstnämndsordförande, är väldigt skeptiska till. Det ska bli intressant att se vad utredningen kommer fram till. Jag vill gärna skicka med, för jag lär få tillfälle att så att säga kvittera faktaunderlag senare, att det avtal som man kan säga att det nya styret får i julklapp av oss i det tidigare styret, det nya färdtjänstavtalet som i och för sig inte börjar gälla förrän i april nästa år, är ett väldigt bra avtal. Att taxibranschen i vårt län just nu ser ut så att det i den första upphandlingsvändan inte med automatik blev täckning i hela länet är ingenting nytt. Det har vi varit med om i 30—40 år, alltså att man ibland får göra direktupphandlingar. Det nya styret behöver kanske inte oroa sig så mycket för just den delen, för det är ett väldigt bra avtal.

Vi tror inte att en auktorisationsmodell är en framkomlig väg för världens största system för särskilda persontransporter. När jag säger det går jag alltid och väntar på att någon från Chicago eller New York kommer rusande och försöker säga emot mig, men jag har gjort det i fyra år så jag chansar även i dag.

Vi har en färdtjänst att vara stolt över. Vi har en färdtjänst som, precis som all annan regional verksamhet som vi har, vi alla utifrån olika infallsvinklar vill ska fungera så bra som möjligt. Jag vill med detta lite försiktigt tacka för de fyra åren som färdtjänstnämndsordförande. Vi i oppositionen, inte minst mitt parti, kommer att fortsätta bevaka de här frågorna. Det ska bli intressant att följa utvecklingen under de kommande åren.

Med detta vill jag yrka bifall till Kristdemokraternas förslag till budget.

Anförande nr 158
M a g n u s P e r s s o n (C): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Färdtjänst är en frihetsfråga. För den som inte har möjlighet att på egen hand förflytta sig antingen till fots, med cykel eller den vanliga SL-trafiken är färdtjänsten en förutsättning för att åka till jobbet, besöka familj och vänner, genomföra läkarbesök, gå på konserter eller för den delen ha förtroendeuppdrag som här i regionfullmäktige. För den som inte är fysiskt kapabel att använda andra färdsätt är det en självklarhet att man, precis som alla vi andra, vill kunna påverka sin resa, exempelvis kunna välja bort ett bolag som inte dykt upp i tid, haft ett dåligt bemötande eller på andra sätt skött sitt uppdrag på ett mindre bra sätt.

Jag undrar hur många här inne vet hur beställning av färdtjänst går till. Risken är att hur tidigt man än bokar får bolaget veta det först en timme före resan. Det gör det svårt för dem att planera. Ett byte till ett mer kundorienterat sätt skulle kunna ge bolagen bättre planeringsmöjligheter. Det är också svårt för leverantörerna att anpassa fordonsflotta och förare till kundunderlag som skiftar över dagar och månader.

I det avtal vi har finns många parametrar som måste justeras för att alla körningar ska tas. Upplägget är inflexibelt med varierande geografiska förutsättningar. Stora, komplexa upphandlingar brukar företagare och småföretag inte gilla, för det är krångligt. Därför är jag glad att vi i det här budgetförslaget har ett uppdrag att utreda ett auktorisations- och därmed förhoppningsvis kundvalsbaserat system.

Jag noterar att Moderaterna planerat sin talartid så att de nu har tio sekunder på sig att svara på frågor om en besparing på 140 miljoner kronor i färdtjänstbudgeten. Det kanske var lite dåligt tajmat.

Slutligen yrkar jag bifall till mittenkoalitionens budgetförslag.

Anförande nr 159
Jesper Svensson (L): Herr ordförande! Jag nämnde i mitt inledningsanförande att kollektivtrafik är frihet, och kanske gäller det i alldeles särskilt hög grad den delen av kollektivtrafiken som vi brukar benämna färdtjänst. Vi liberaler har under lång tid arbetat för att utveckla och förbättra färdtjänsten i regionen, även här ser vi tillbaka på fyra mandatperioder då vi bland annat har lyckats utöka resetilldelningen. Vi vill såklart gå ännu längre. Vi tycker att det är viktigt att öka friheten för dem som använder färdtjänsten och lägger därför fram ett förslag i vår budget att se över i vilken omfattning man kan utöka tilldelningen av resor. Vi vill också se över ifall man kan göra en mer individualiserad bedömning av tilldelningen så att vi i högre grad kan tillmötesgå dem som helt enkelt behöver resa mer än hittills.

I grund och botten vill vi, liksom många andra här, att den ordinarie kollektivtrafiken ska vara tillgänglig för så många som möjligt. Det är den största friheten att kunna resa med buss, tunnelbana, spårvagn, båt och så vidare. Vi lägger fram förslag även om det. Jag talade tidigare om vår satsning på tryggt och snyggt, inte minst att hissar och rulltrappor ska fungera och att man som resenär ska kunna känna sig trygg med att inte behöva bli stående på någon station och därmed inte heller kunna göra sin resa som man har tänkt.

Självklart vet vi att alla inte har möjlighet, oavsett hur väl hissarna och rulltrapporna fungerar, att åka genom att använda den ordinarie kollektivtrafiken. Då ska färdtjänsten finnas där som ett tryggt och bra alternativ. En viktig del som vi behöver jobba med, något som flera andra också varit inne på, är bemötandet och kompetensen hos dem som kör bilar och färdtjänstbussar. Det handlar dels om förståelse för och kunskap om olika kunders eller resenärers funktionsvariationer och sjukdomstillstånd, dels om faktiska kunskaper om hur man spänner fast en rullstol för att den ska sitta fast hela resan. Tyvärr nås man fortfarande av rapporter från färdtjänstresenärer som till exempel lossnat vid en hastig inbromsning. Det ska inte någon behöva stå ut med i vår färdtjänst i Stockholmsregionen.

Som Fredrik Wallén var inne på är också vi försiktigt skeptiska till den auktorisationsmodell som nu lanseras. Vi får väl se hur den utvecklas. Vi ser framför oss att våra färdtjänstresenärer i högre grad ska kunna välja vilka bolag de åker med utifrån nöjdhet och så vidare, också det en viktig reform för att stärka resenärsmakten i färdtjänsten.

Jag har sagt det tidigare och jag säger det gärna igen: Jag yrkar bifall till Liberalernas förslag till budget.

Anförande nr 160
Regionrådet Fendert (MP): Ordförande! Färdtjänstens service är en rättighet som utgår ifrån att samhället ska säkerställa jämlika möjligheter till deltagande i samhället och att tillgodose alla invånares behov av att röra sig fritt i vår region.

Mittenkoalitionen har gett ett uppdrag om att taket för fritidsresor med färdtjänst ska höjas till 250. Att höja gränsen för fritidsresorna kommer att öka friheten för invånarna i vårt län. Vi vill att våra resenärer ska vara nöjda med färdtjänsten, och det här är ett viktigt första steg för att förbättra färdtjänsten för resenärerna.

Resenärernas nöjdhet ska också öka. I det syftet uppdras trafiknämnden att utreda en ny upphandlingsmodell med auktorisationsförfarande som innebär att fler aktörer kan vara med och köra färdtjänsten och att resenärerna har möjlighet att göra ett välinformerat val mellan de olika aktörerna.

Mittenkoalitionen vill också arbeta långsiktigt för att stärka möjligheten till färdtjänst i de områden där det tidigare beslutade avtalet i dag visar brister och där vi i dag måste direktupphandla färdtjänst.

Vi måste också arbeta med att skapa bättre kvalitet och sänka kostnaden för verksamheten. Det ger tryggare villkor både för dem som kör och för våra resenärer.

Anförande nr 161
S t e f a n J o h a n s s o n (S): Ordförande och fullmäktige! Jag vill börja med att säga att jag gläds åt Fredrik Walléns engagemang i färdtjänstfrågorna. Vi socialdemokrater och vi i mittenkoalitionen delar Fredriks ambitioner för färdtjänsten och förstår hur viktig den är för de medborgare som är i störst behov av den.

Jag vet inte om den julklapp som det tidigare styret gav oss i mittenkoalitionen – ett treårigt avtal som vi nu inte kan ta oss ur utan i stället tvingar oss till ökade kostnader genom direktupphandling för att kunna ge den färdtjänst som vi alla vill till hela länet – är en julklapp som vi vill ha, men det är en julklapp som vi tvingas att leva med.

Jag vill även passa på att tillägga till de utmaningar som Liberalerna och Jesper nämnde här nyss med kunskapen bland dem som är ute och kör färdtjänstbilarna.
Därför är jag också glad över att vi även framdeles ger ett uppdrag att fortsätta arbetet med att stärka just kvaliteten inom färdtjänsten så att den som nyttjar den kan få bästa möjliga färdtjänst.

Anförande nr 162
F r e d r i k W a l l é n (KD): Jag blev ju så välvilligt apostroferad, så bara för den sakens skull skulle jag kunna ge en kort replik.
Jag vill verkligen understryka att mina kunskaper bygger på åtta års kristdemokratisk erfarenhet. Ja, ska vi räkna riktigt kan vi nästan tala om tolv år.

Det är så att vi har en verksamhet som är väldigt stor. Trots att vi ännu inte har samma resandevolym som före pandemin, så handlar det, inklusive sjukresor, om ungefär tiotusen resor om dygnet.

Vi är beroende av en välfungerande taxinäring och vi är beroende av, vågar jag påstå, avtal. Vi får väl ha det som en liten *teaser*. Jag hävdar fortfarande att avtalet är en fin julklapp med fina rosetter och rött omslagspapper, ett avtal som kommer att börja gälla i april. Sedan får vi se hur det utvecklas.

Att upphandla så här komplicerade verksamheter är en utmaning. Jag har haft förmånen att titta på hur avtalen har utvecklats under fyrtio års tid. De blir bättre och bättre, och det här är det bästa avtalet någonsin, det som ni nu får i present. Så jag får önska Lycka till!

Anförande nr 163
S t e f a n J o h a n s s o n (S): Ordförande! Jag vet inte om jag riktigt skulle dela uppfattningen att detta avtal är den bästa av julklappar. Det kanske ser väldigt fin ut till det yttre, men det saknas väldigt mycket i det inre.

Jag tänker i alla fall att vi fortsättningsvis kommer att tvingas leva med det här avtalet. Vi kommer att göra det vi kan för att se till att alla som är berättigade till det ska ges möjlighet till färdtjänst var man än bor.

Anförande nr 164
M i c h a e l a H a g a (C): Herr ordförande! Sjötrafiken är ett av våra mest uppskattade kollektivtrafikslag. Pendelbåtar bidrar både med en attraktiv stadsmiljö och med härliga resor. Skärgårdstrafiken ger förutsättningar att både bo och besöka de mer glest befolkade delarna av länet.

Vattenvägarna är till för att användas, sjötrafiken är här för att stanna. Vi står också inför ett skifte där vi kommer att se mer av fartyg som är bra för miljö och klimat.

Vi får ändå inte glömma att vi har tagit stora steg i miljö- och klimatarbetet redan nu. Vi har varit och är bäst i klassen. Vi har arbetat med allt ifrån energieffektivisering, förnybara drivmedel och nya miljöklassade motorer, och nu ser vi även över behovet av nya fartyg. Vi kommer att höja ambitionen ännu mer och miljö- och klimatkraven kommer att vara höga. Vi ser också fördelarna med att äga detta strategiskt viktiga tonnage.

Vi följer utvecklingen av nya innovationer och följer utvecklingen av ny teknik både i vår omvärld och genom samarbeten och pilotprojekt. Många privata initiativ kommer också att sjösättas, både när det gäller elektrifierade och hydrogendrivna fartyg och även inom kort när det gäller autonoma fartyg.

Givetvis vill vi att resenärerna här i Stockholms län också ska kunna resa sömlöst och enkelt, oavsett om det är med en privat aktör eller om det är med vår offentligt drivna trafik. Vi kommer också att se över intresset och möjligheten till både biljettsamverkan och integrering i reseplanerare.

Boende i Vaxholm, Värmdö och Stockholm kan ju glädjas åt att pendelbåtsförsöken, linje 83 och linje 84, kommer att permanentas. Det är viktigt att ge det här beskedet för att undvika ryckighet och osäkerhet i planeringen och också ta hänsyn till de lokala, kommunala investeringsbudgetarna. För Täby, Sundbyberg, Solna och Stockholm kommer dialogen att fortsätta för att kunna förbereda dem för trafikering av framtidens pendelbåtlinjer.

Vi har också ett bryggstöd som till exempel samfälligheter kan ansöka om för medfinansiering vid restaurering av bryggor – vi finansierar ju inte allt från regionens sida när det gäller infrastrukturen för sjötrafiken, det är någon annan som står för den kostnaden – men med en liten brasklapp för att de bryggorna ska trafikeras av SL eller Waxholmsbolaget.

Vi ska också ta ett större grepp när det gäller replipunkternas utveckling. Vi ska åstadkomma förbättrad resenärsmiljö, väderskydd och belysning, för det är viktigt att de resenärer som reser till sjöss får samma förutsättningar som de som reser med landtrafiken har.

Jag ser att fler partier har sjötrafiken som en prioriterad fråga, och det är väldigt glädjande även om inte alla har med det i sina budgetförslag. Jag ser ändå fram emot konstruktiva och bra samtal under året och under mandatperioden, eftersom sjötrafiken också behöver långsiktiga spelregler.

Anförande nr 165
Lina El Yafi (V): Ordförande, fullmäktige! Jag ska säga några ord om sjötrafiken.

Vi vill ju att skärgården ska vara tillgänglig för alla invånare. Det ska vara lätt att åka ut till skärgården, och det ska också ges bättre förutsättningar att leva och bo i skärgården. Därför behöver vi integrera sjötrafiken med resten av regionens kollektivtrafik.

I dag har SL:s pendelbåtar och Waxholms båtarna olika system för biljetterna, vilket är oerhört förvirrande för trafikanterna. Hur, var och när man ska köpa biljett och vilka priser som gäller är oklart. Detta leder också till ökad arbetsbelastning för dem som jobbar på båtarna.

Det är bra att mittenstyret vill höja ambitionen när det gäller sjötrafiken, att de ska se över biljettsystemet. Därför vill jag tillägga att för oss i Vänsterpartiet är det självklart att vi ska ha samma SL-taxa på båtarna som vi har i resten av kollektivtrafiken. Detta har vi drivit på länge, och i vårt budgetförslag har vi lagt till ett förslag om att regionen ska införa samma biljett- och taxesystem.

Det är också viktigt att större bryggor bemannas med personal för att öka servicen till resenärerna. Och, precis som i övriga kollektivtrafiken, har upphandlingar inneburit färre kollegor och sämre arbetsvillkor för dem som arbetar på båtarna. Därför vill vi dessutom att skärgårdstrafiken ska drivas i egen regi.

Därmed vill jag tacka för debatten!

Anförande nr 166
Christina Blom Andersson (KD): Herr ordförande, fullmäktige! Stockholms län är ett fantastiskt vackert län med många möjligheter att färdas på vatten, både inne i staden och ute i länets alla delar. I alla tider har stockholmarna nyttjat vattenvägarna för att förflytta sig, alltifrån roddarmadammerna inne i staden till de snabba, fina fartyg som går i skärgården i dag.

Som kristdemokrat vill jag säga att jag är otroligt glad över den utveckling som sjötrafiken har haft de senaste 16 åren. Jag kan tillägga att jag i över tjugo års tid har arbetat för att få till stånd linje 89 som går från Ekerö in till stan.

Pendelbåtarna är nu en naturlig del av vår trafik och avlastar på sikt vägnätet i vår region. När befolkningen i Stockholm år 2050 förväntas vara 3,4 miljoner så är det viktigt för oss att hitta alternativa resvägar, och det här är ett infrastrukturprojekt som vi inte behöver betala särskilt mycket för, eftersom vattnet finns där.
En tillgänglig och pålitlig skärgårdstrafik är en förutsättning för att skärgården ska vara en levande plats året om oavsett om man är fastboende, deltidsboende, arbetande eller besökare där. I dag har vi en kundnöjdhet på 98 procent! Detta är ett kvitto på hur välskött och uppskattad den här transportverksamheten är.

Samtidigt har regionen ett stort arbete kvar att göra när det gäller omställningen till en fossilfri pendelbåtsflotta. Vi kristdemokrater står bakom den investering i nytt tonnage till år 2025 som behövs, och vi förväntar oss att investeringarna ska vara ett steg på vägen mot att uppnå högre takt i omställningen.

Jag vill ändå lyfta ett litet varningens finger och säga att jag ser med oro på det nya styrets satsningar. Nya linjer kan vi inte permanenta om det inte finns en kalkyl som visar att vi har ett resenärsunderlag att lita på. Det här är viktigt. Sjötrafiken är alltså det dyraste trafikslag som vi har inom Stockholms kollektivtrafik och därför behöver vi vara noggranna när vi permanentar en linje.

Sjötrafiken är i dagsläget också beroende av många privata entreprenörer som står för två tredjedelar av trafiken. Det är duktiga entreprenörer som kör båttrafiken, ger arbetstillfällen och en levande skärgård. Det är med stor oro som vi också ser ett förslag om att utreda trafiken i egen regi, särskilt då verksamheten i dag är så väl fungerande. Om Stockholms skärgård ska vara en levande del av vår region behövs en trygg, tillgänglig kollektivtrafik i skärgården året om. Och nu är det er uppgift att säkerställa att det arbetet fortsätter.

Jag yrkar bifall KD:s budgetförslag!

Anförande nr 167
M e e r i W a s b e r g (S): Ordförande, ledamöter, åhörare! Vattenvägarna har ju traditionellt sett varit viktiga transportleder både för människor och för gods. Stockholms län har en stor och mycket omtyckt skärgård, och mängder av besökare söker sig ut i skärgården. Många har fritidshus som de besöker under stora delar av året. Detta blev märkbart inte minst under pandemin.

Skärgårdsbefolkningen består av ungefär 1 500 personer som i dag bor permanent på öar utan fast landförbindelse. För alla dessa och för alla dem som besöker vår fantastiska skärgård är en väl fungerande sjötrafik oundgängligen en nödvändighet för att få livet att fungera.

Precis som Michaela Haga från Centerpartiet betonade anser mittenkoalitionen att det är viktigt att kunna ge ett besked om att vi fortsätter utbyggnaden av pendelbåtstrafiken dels genom att permanenta linjerna 83 och 84, dels genom att förbereda tre nya linjer för att även framgent kunna koppla ihop målpunkter med varandra för att på ett smidigare sätt via vattenvägarna förkorta restiderna mellan brygghållplatserna. För, som sagt, vattnet finns där, och ytbeläggningsarbete behöver vi inte arbeta så väldigt hårt med som vi behöver när det gäller en del andra trafikslag.

Därför uppdras till trafiknämnden att genomföra relevanta utredningar gällande bryggor, tonnage och tidplan för upphandling. Det är klart att det ändå finns investeringar som vi behöver göra när det gäller sjötrafiken.

Investeringar. En viktig investering för sjötrafiken är det framtida tonnaget för skärgårds- och pendelbåtstrafiken.
Mittenkoalitionen avser att förbereda ett investeringsutrymme för ett nytt skärgårds- och pendelbåtstonnage med sjötrafikutredningen som grund, för det är viktigt att vi har ordentligt underlag att arbeta med.

Detta är en viktig satsning för att regionen ska kunna åstadkomma god trafik samtidigt som vi måste minska våra klimatutsläpp och nå våra faktiskt högt satta klimatmål.

Till sist också några ord om replipunkterna som är viktiga knutpunkter där skärgårdens öar verkligen öppnar upp sig mot fastlandet. De här replipunkterna måste utvecklas och moderniseras, och för detta krävs nya resurser och en gemensam standard. Det ser faktiskt bedrövligt olika ut på olika håll i dag. På somliga ställen går det inte ens att läsa båttidtabellen!

Därför ger vi uppdrag till trafiknämnden att ta ett större samordningsansvar för replipunkterna som innebär att vi också ska se till att vi kan höja standarden inom våra egna ansvarsområden exempelvis såvitt gäller väderskydd och trafikinformation. Det är ju viktigt att man kan läsa när båten beräknas ankomma, när båten är tänkt att avgå och huruvida det finns möjlighet att ta sig till och från den där punkten som många tror heter replipunkt, men det heter replipunkt.

Med denna lilla folkbildningsinsats på slutet yrkar jag bifall till mittenkoalitionens förslag till budget!

Anförande nr 168
M a t h i a s L i n d o w (L): Herr ordförande och ledamöter! Jag har den stora förmånen att bo på en plats som heter Österskär. Det är en väldigt vacker plats. Där möter Roslagsbanan skärgården.

Det är en plats som i dag inte har skärgårdstrafik men som jag länge har kämpat för att vi ska få. Nu finns det initiativ i syfte att den ska komma dit. Det är en punkt där man kan koppla ihop skärgården med tågtrafiken för att på allvar få vettiga och bra förbindelser för dem som bor ute i skärgården där det inte finns några andra alternativ. Det här är viktigt för oss i Liberalerna: där det inte finns andra alternativ.

Michaela Haga nämnde skärgårdens härliga resor, att pendelbåtarna ger en förskönad stadsbild. Det handlar om sträckor där vi alltid kan hitta andra alternativ såsom bussar som drivs fossilfritt, elbussar eller tåg. Man hittar oftast pendelresor som har samma restid eller resor som inte ger någon restidsförkortning. Det hon talar om är att det handlar om förskönande och härliga resor.

Det kan ställas mot min dotters klasskompis som inte längre kan spela innebandy eftersom laget bytte träningsdag från torsdag till onsdag, och det är bara på torsdagar som det finns en kvällsbåt ut till skärgården. På de ställen där man verkligen behöver båten så tycker jag att regionen måste fundera på vilken roll pendelbåtarna ska spela, för det är viktigt att vi har skärgårdstrafik, men det är också väldigt viktigt att den ska prioriteras för dem som inte har något annat alternativ!

Mysresor för att det är härligt att åka vattenvägen, det är sådant som vi kan ha om vi har råd, men i en situation där vi har minskad budget för trafiken så måste vi faktiskt ha fokus på dem som inte har något annat alternativ. Därför tycker jag att det är oansvarigt att regionen permanentar en linje som precis har testats och permanentar en linje som inte ens har sjösatts! Det viktigaste är att vi erbjuder en sjötrafik för dem som verkligen behöver den och inte för dem som vill göra mysresor in till jobbet.

Anförande nr 169
M i c h a e l a H a g a (C): Tack, Mathias! Det är precis som du säger. Det är viktigt att utvärdera vilken funktion pendelbåten ska ha. För mig är det viktigt att pendelbåtarna och sjötrafiken i stort också ses som en del av kollektivtrafiksystemet och utvärderas på likartat sätt. De här frågorna har i viss mån hanterats vid sidan om och sjösatts, och nu finns det permanenta båtlinjer som också visar att många faktiskt ställer bilen och åker med kollektivtrafiken och väljer att åka pendelbåt.

Det gäller ju att hitta de reserelationer där vi kan binda ihop kommuner med varandra, alltså hitta kommunrelationer där det inte finns någon bro eller väg eller som avlastar övrig trafik. Om du ser det som en buss på vatten så tror jag att vi har kommit lite längre och att vi faktiskt kan se både tidsvinsten och att också pendelbåtarna hjälper till att minska trängseln.

Anförande nr 170
M a t h i a s L i n d o w (L): Visst är det så att det skapas vissa nya målpunkter för vissa resenärer, men det är för väldigt få resenärer som du skapar de nya målpunkterna med pendelbåtar. De flesta skulle ändå kunna nå dem inom rimlig tid med det andra kollektivtrafiknät som vi har.

I en värld där vi har outtömliga resurser så skulle jag vilja se hur många pendelbåtar som helst, men det handlar om att prioritera, det handlar om att stärka de fastboendes möjlighet i skärgården att leva ett vettigt liv!

Det tar alltså fyra timmar att resa med båt från Ingmarsö in till kajen i stan. Det tar tre timmar om man går via Värmdö. Det är enorma restider. Det är deras restider som vi måste ta hänsyn till och inte på frågan om huruvida man kan åka buss eller båt från Vaxholm. Det tycker jag är en illegitim diskussion i det läge som råder. Men det är väldigt mysigt att åka båt, det håller jag med om.

Anförande nr 171
M i c h a e l a H a g a (C): Jag tänker inte heller ställa skärgårdsbor mot en pendelbåtsresenär eftersom det är två olika målgrupper som också kan har olika behov i vardagen.

I alla fall är den geografiska bilden helt annorlunda, precis som du säger. Det är glesa turer och på det här området behöver vi jobba med bättre turtäthet, vi behöver jobba med en bastrafik för skärgårdstrafiken som är robust året runt.
För pendelbåtstrafiken är det också viktigt med god turtäthet så att man vet att det finns en tur, så att det inte är kanske två timmar mellan båtturerna och man råkar missa båten precis vid bryggan när det är höst och stormigt.

Det finns mycket att jobba för, både för pendelbåtarna och för skärgårdstrafiken. Det tror jag att vi har ett gemensamt intresse för, du och jag, Mathias. Jag vet också att du och jag faktiskt har ett likartat intresse av långsiktighet när det gäller planering av både infrastruktur och sjötrafik. Jag ser fram emot fortsatt god dialog.

Anförande nr 172
Regionrådet S w i g o n (SD): Herr ordförande! Jag är inte föranmäld talare men jag har i alla fall några saker som jag tänkte ta upp efter att ha lyssnat igenom hela debatten här.

Jag kan börja med sjötrafiken. Det är bra för er att känna till att Sverigedemokraterna har varit väldigt drivande under den gångna mandatperioden för att utveckla sjötrafiken. Vi tycker att det är bra att man satsar ökade resurser på just pendelbåtarna.

Det som är nyckeln till det hela är ju, om det ska vara ekonomiskt hållbart, att man prövar sig fram. Det är väldigt svårt med så kallade pilotprojekt, då man prövar linjer och ser till att resealternativen för dem som ska bruka trafiken kan testas. Det går inte bara att förutspå att det inte finns något underlag. Resmönstren ändras så fort man får till stånd en extra linje och så. Det tycker vi faktiskt är bra i det nya budgetförslag som förmodligen kommer att styra verksamheterna. Det är väl Centerpartiets förtjänst som också har framhållit den här frågan om att utveckla båttrafiken i Stockholm, vilket vi stöder.

Det man inte har gjort, däremot, när det gäller sjötrafiken, eller det man var väldigt sen med, fast vi har varit väldigt tidiga med att det är att båttrafiken står för en ganska stor eller betydande del av de utsläpp som är hänförliga till kollektivtrafiken.

Vi måste modernisera flottan, se till att den är eldriven, kanske vätgasdriven ute i skärgården. De tankarna fanns ju inte riktigt i nämnden tidigare. De har tillkommit med tiden, vilket vi uppfattar som vår förtjänst. Det är absolut inte Miljöpartiets förtjänst, det har inte hänt särskilt mycket på det området från deras sida. Nog om det.

Jag tänkte också beröra det som nämndes om att Sverigedemokraterna inte vill bygga spårtrafik, något som ju inte är sant. Det Sverigedemokraterna har pratat om under de senaste åren är ju Roslagsbanan förlängning till T-centralen. Det är ett projekt som går på över 9 miljarder kronor. Det innebär en tunnel som ska gå från Universitetet, via Odenplan till T-centralen. Vi anser att det fanns bättre alternativ när man fattade det beslutet.

Det beslutet togs också innan vi ens hade någon representation i Region Stockholm. Alternativen som fanns då var nästan likvärdiga, med större kapacitet och bättre helt enkelt. I dag har det projektet ännu inte påbörjats. Det är väl i någon undersökningsfas och så, och går det på något sätt att ersätta med något annat som är bättre eller likvärdigt eller åtminstone kapacitetsmässigt större och bättre så är vi gärna med på det tåget, om man säger så. Men just nu är det inte värt de pengarna. Det handlar inte om ifall det är spårbunden trafik eller vad det är, det handlar bara om att vi får väldigt lite för de pengarna. De ger väldigt liten effekt.

Jag tänkte också ställa en fråga. Jag blev lite orolig generellt sett över den debatt som har varit om hur Miljöpartiet ska ta över styret, om man säger så, för regionens kollektivtrafik. Man tar bland annat upp frågan om att man inte vill satsa mer på vår infrastruktur. Miljöpartiet glömmer så klart bort att vår infrastruktur är viktig för kollektivtrafiken, vilket är motsägelsefullt mot det som Socialdemokraterna har sagt under många år i opposition här. Man vill ju satsa på busslinjer inne i stan och även i våra kranskommuner. Det är sådant som aldrig kommer att bli av om vi inte bygger ut vår infrastruktur.

På samma sätt så blir jag också orolig för att det i den nya budgeten över huvud taget saknas ett resonemang om tryggheten i kollektivtrafiken.
Min förra kollega pratade just om det. Jag tycker att det är jätteviktigt. Men, som sagt, det saknas över huvud taget några idéer, förslag och åtgärder. Det är också en sak som får mig att vara orolig.

En annan sak som får mig att tänka till är ju frågan om hur Stockholm egentligen ska klara en kris, en ekonomisk kris. Det innebär ju att man på något sätt under krisen, men så fort den är över också, investerar i sin infrastruktur, i effektivitet, utbyggnad och lockar till sig arbetskraft och så vidare. Det gör man inte genom att gå back i utvecklingen, genom att inte satsa på just infrastrukturen och se till att alla saker fungerar i kollektivtrafiken.

Med detta yrkar jag åter igen bifall till Sverigedemokraternas förslag till budget!

Anförande nr 173
B r i t t - M a r i C a n h a s i (SD): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag skulle vilja återvända till Anton Fenderts, trafikregionrådets, tidigare anförande här. Det första anförandet han hade avslutade han med att, som jag tolkade det, anspela på SD:s säryrkande genom att berätta vad de inte skulle göra i sin budget.

Jag skulle därför vilja förtydliga lite grand vad vårt budgetförslag handlar om. Det handlar om att ge stockholmarna en dräglig tillvaro för att de ska få vardagen att gå ihop och det betonade vår Msciwoj Swigon här med trafiken, att vi måste bygga ut kollektivtrafiken och möjligheterna att resa kollektivt.

Vi vill inte låta stockholmarna bli ett verktyg för klimatinfluencers här i regionen när Miljöpartiet försöker sälja in budskapet att vi ska gå före för att rädda klimatet här i Stockholm.

Därmed skulle jag också vilja återvända till finansregionrådet Aida Hadžialić s bestämda uppfattning i början av debatten, alltså att det ska finnas evidens för alla beslut man fattar.

Jag skulle verkligen vilja ha bevis för att det är människor som följer efter oss, att det är andra länder som följer efter oss när vi tror att vi går före. Det skulle vara väldigt intressant att se.

Annars tycker också SD naturligtvis att det är väldigt bra med kollektivtrafik, att det är bra för miljön. En omställning kräver så klart också mer energi. Vad gör vi nu när det inte blåser? Vad händer då med elpriserna? Går de upp ytterligare? Det är bra frågor.

Om Miljöpartiet så mycket värnar de svagas ekonomi, om de värnar studenter och pensionärer så skulle de ha tänkt på det lite tidigare. De skulle helt enkelt ha gett sjutton i att stänga ner kärnkraften!

Den elbrist som vi nu kan se driver också upp elpriserna och därmed också andra kostnader som nu gräver hål i allas fickor, särskilt för studenter och pensionärer som inte har det så bra i ekonomiskt hänseende. Då är det ett väldigt litet plåster på såret att ta till sänkta biljettpriser i kollektivtrafiken. Det är bara att få infektionen att växa till sig under plåstret.

Med de orden vill jag ändå säga att jag yrkar bifall till Sverigedemokraternas budgetförslag och tackar för ordet!

Anförande nr 174
M a r t a A g u i r r e (V): Vi har pratat rätt mycket om trygghet här från talarstolen och det pratas väldigt mycket om väktare. Som en som har jobbat inom kollektivtrafiken i över 20 år av sitt liv kan jag säga att väktare inte utgör säkerhet inom kollektivtrafiken.
Det är bara personal inom kollektivtrafiken som gör skillnad inom kollektivtrafiken. Det handlar om att du kan ditt jobb, att du vet vad som ska göras, att du kan hjälpa till och att du är tillgänglig. Det är då det gör skillnad. Det är då det blir tryggt i kollektivtrafiken.

Personal som finns tillgänglig hela resan och som kan ta vara på de behov resenären har är vad som gör det tryggt. Det är personal som syns som gör det tryggt, inte väktare. Väktare kan å sin sida till och med göra att det blir bråk på tåget. Detta vill jag skicka med: Vill man ha en trygg kollektivtrafik ska man också se till att personalen stannar kvar, både inom den särskilda kollektivtrafiken och den allmänna kollektivtrafiken.

Regional utveckling, klimat och hållbarhet.

Anförande nr 175
Regionrådet H e m m i n g (C): Fru ordförande! Mittenkoalitionens budget har huvudfokus på att stärka primärvården, förbättra personalsituationen i vården, locka fler att ställa bilen och köpa SL-kort eller cykla liksom att stärka regionens bidrag till en god och ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbar regional utveckling. Det innebär bland annat att vi permanentar det viktiga arbetet med Klimatarena Stockholm. Det innebär att vi förbereder att vi första gången som region tar lead inför nästa huvudstadsförhandling och förbereder oss i stället för att vänta på att staten ska komma och säga till oss vad vi ska förhandla om för att vi ska få mer hållbara transporter.

Det innebär att vi tar de regionala bostadssamtalen från förra mandatperioden vidare till en mer permanent kraftsamling tillsammans med kommunerna.

Det innebär att vi stärker regionens samlande roll för energiförsörjning och elektrifiering.

Det innebär att vi går från ord till handling när det gäller att utveckla de regionala stadskärnorna runt om i vårt land tillsammans med kommuner, näringsliv och kulturverksamheter. Det innebär lika å att vi höjer ambitionerna när det gäller vad det ska betyda att vara utpekad som en kärnö i skärgården. Det ska också betyda någonting i form av åtaganden från kommunernas och regionens sida. Det är en kort sammanfattning.

Fru ordförande! I den här debatten har det varit många upprepningar från alla läger och snart sagt alla partier om att Region Stockholm ska prioritera sina kärnverksamheter vården och kollektivtrafiken. Det är inte tu tal om att vården och kollektivtrafiken är extremt viktiga i vår region och att det är där som Region Stockholm har sitt direkta ansvar i förhållande till invånarna i vårt län. Men sanningen att säga är det också så att i den budget som ligger och i de budgetar som har legat tidigare går 99,2 procent som går till dessa kärnverksamheter, åtminstone om man räknar in forsknings- och innovationsinsatser som är direkt kopplade till vården och kollektivtrafiken. Av resterande 0,8 procent går ungefär två tredjedelar till kulturnämnden — också det är en viktig verksamhet som behöver värnas.

Fru ordförande! Jag vill kanske i kontrast till övriga partier hävda att regionplanering, deltagandet och kvaliteten i den statliga infrastrukturplaneringen, arbetet med det regionala utvecklingsansvaret, landsbygds- och skärgårdsutvecklingen och insatserna för att skapa ett bra innovations- och kompetensförsörjningssystem över kommungränserna i vårt län — i detta heterogena storstadslän som samtidigt är landets tredje största landsbygdslän räknat till befolkning — faktiskt också är viktiga kärnuppgifter för Region Stockholm som är väl värda att investera mer än de cirka 300 miljoner kronor som vi i koalitionens budgetförslag lägger till klimat- och regionutvecklingsnämnden och till regionstyrelsen för dessa uppgifter.

Och ärligt talat tror jag att de av de borgerliga partierna som inte ingår i mittenkoalitionen gör ett misstag när de så tydligt vill dra ned resurser ytterligare och backa tillbaka ambitioner som en gång av det blågröna styret uttrycktes som att Region Stockholm skulle vara Stockholmsregionens borgmästare.

I mittenkoalitionen skalar vi trots allt, om än försiktigt, upp resurser och ambitionsnivåer när det gäller Region Stockholms arbete inom det här viktiga området. Vi menar att efter en solid start som ny region 2019 är det dags att ta nästa steg i progressionen. Vi uttrycker det som att vi ska sluta krypa. Det är ingen skam att göra det när man är ny, men vi måste börja gå. Varför gör vi då detta? Därför att invånarna i Stockholmsregionen lider av årtionden av alltför svag bostadspolitik på alla nivåer, vilket inte har löst problemen utan har sett dem förvärras för ensamstående föräldrar, för studenter, för sjuksköterskor som vill flytta till vår region och för dataprogrammerare från avlägsna länder som behövs till våra snabbväxande företag.

Det är vi i Region Stockholm som faktiskt är utpekade i lagstiftningen att på alla sätt gripa oss an den här typen av gemensamma problem som hotar utvecklingen i hela vår region och som inte någon enskild kommun kan klara av på egen hand. Stockholmsregionen behöver mycket mer el för att klara klimatomställningen och elektrifieringen, och en energiproduktionsutbyggnad kan uppfattas som ett lokalt problem i till exempel västra Stockholm eller för den delen utanför Stockholms skärgård. Och de nya kraftledningar som vi nu drar fram norrifrån för att öka överföringskapaciteten och som vi behöver dra in österifrån för att få in elen från de åländska vindkraftsparkerna och kanske också från de svenska vindkraftsparker som vi hoppas på utanför Stockholms skärgård kan uppfattas som lokala olägenheter. Men de är regionala intressen. De är avgörande för att Stockholmsregionen ska kunna bygga fler bostäder, elektrifiera transporterna, ta ny tunnelbana i drift eller erbjuda rimliga elpriser för våra hushåll och företag.

Det är faktiskt vårt ansvar i Region Stockholm att stå upp för den större regionala nyttan och inspirera och samla kommuner, näringsliv, andra aktörer och ibland också pressa och utmana de särintressen som inte ser den större bilden.

Det är också vi som behöver ha både förmågan att utforma en trafikslagsövergripande och kommungränsöverskridande analys av hur trafiken i Stockholmsregionen ska utvecklas. Vi måste ha kraft och förmåga att göra de bästa analyserna, men vi måste också ha kraft att lägga på dialog och förankring av slutsatserna, så att Stockholmsregionens blodomlopp, trafiken på spår och vägar, på cykeldäck och på långtradare, ska fungera både klimatsmart och samhällsekonomiskt effektivt och på så sätt att utsläpp och trängsel minskar och ilskan bakom rattar och cykelstyren ersätts av glada trafikanter i både morgon- och eftermiddagsrusningen. Centerpartiet och mittenkoalitionen är medvetna om att detta viktiga ledarskap är en kärnverksamhet och att några tiondelars procent av regionbudgeten kan ge en långt större avkastning i jobb, livskvalitet, välfärd och hållbar utveckling, som i slutändan är mycket viktigt både för vården och för kollektivtrafiken. Bifall till regionstyrelsens förslag!

Anförande nr 176
Regionrådet T a m s o n s (M): Ordförande, fullmäktige! Varför krypa om man kan flyga? Det är detta som min fråga handlar om. Du, Gustav, nämnde samtliga trafikslag i ditt inlägg utom just flyget. Det har dock nämnts av dina kollegor i vänsterstyret. En aktuell fråga som i dagarna har blivit lite brännande är er hållning till Bromma. Jag undrar om du skulle kunna redogöra för Centerpartiets hållning i frågan om Bromma flygplats vara eller icke vara och hur det förhållningssättet kommer att märkas i vänsterstyrets agerande i frågan.

Anförande nr 177
Regionrådet H e m m i n g (C): Det torde inte bli alltför lätt. Vi har ju två partidistrikt som tycker olika i den här frågan. Men för min egen del tycker jag att det kan vara en god och borgerlig utgångspunkt att värna det lokala självstyret. Vad vill egentligen Stockholms stad?

Och kanske ska man också lyssna på de företagsekonomiska bedömningar som Swedavia gör när det gäller den ekonomiska hållbarheten av Bromma flygplats. Min personliga uppfattning är att det lokala självstyret bör respekteras i det här fallet. I stället för en olönsam flygplats är det kanske bättre med ett starkare Arlanda. Det tycker jag personligen skulle vara bättre för Stockholmsregionen. Jag tror det skulle bli bättre för hela landet.

I det här sammanhanget vill jag också lyfta fram något som jag önskar att också Mälardalsrådet ska lyfta fram tydligare, nämligen vikten av att utveckla våra järnvägstransporter inte bara lokalt i vår egen region utan ända bort till Oslo. Det kan faktiskt innebära att ett par miljoner flygresor kan lyftas över till spår på ett samhällsekonomiskt effektivt och till och med företagsekonomiskt effektivt sätt. Så låt oss gemensamt kroka arm för att se till att Oslo-Stockholm 2.55 blir verklighet. Det är en lika viktig investering i internationell tillgänglighet som flyget.

Anförande nr 178
Regionrådet T a m s o n s (M): Jag frågade ju framför allt utifrån regionens ansvar när det gäller tillväxt- och utvecklingsfrågor kopplat till den regionala utvecklingen. Där har ju flyget tidigare haft en väldigt tydlig utpekad roll att fylla. Den typen av målbild har vi ju mejslat ut i bred partipolitisk överenskommelse i Region Stockholm. Det jag uppfattade av ditt svar var kanske att det inte fanns en riktigt färdig uppfattning. Därför blir mitt medskick till dig att innan regionen agerar, tänk in att det mandat som ni hämtar in bygger på en bred blocköverskridande inställning till viktiga nyckelfrågor för den regionala utvecklingen, inte minst infrastrukturfrågorna, som håller över tid. Vi har tidigare sträckt ut en hand i många frågor under debatten här. Just när det gäller den här frågan känns det väldigt viktigt att vår utsträckta hand också återbekräftas.

Som den som kommer att vara ansvarig för dessa frågor i mitt parti under de kommande åren ser jag det som väldigt viktigt att styret snart samlar sig till en formell inbjudan till samtal om hur vi ska samverka över partigränserna och blockgränserna för att nå den samsyn som Region Stockholm kommer att hämta sitt politiska mandat utifrån. Ensam är inte stark. Det gäller i infrastrukturfrågorna, tro mig. Jag har lärt mig detta genom hårt arbete. Jag tror att den historiska läxan är viktig för oss att bära med sig också framöver.

Anförande nr 179
Regionrådet H e m m i n g (C): Vi hade kunnat spara talartid både för dig, Kristoffer, och för mig om du omedelbart hade sagt att det var detta din fråga gällde. Jag uppfattade att den handlade om vad Centerpartiet anser i frågan om Bromma flygplats. För min del — och det utgår jag från gäller för mittenkoalitionens del också — har vi en överenskommelse om hur vi ser på den nuvarande nationella planen. Där vi enades över blockgränserna kring ett svar på remissen på nationell plan. Vi avser att eftersträva en bred överenskommelse även i framtiden när det gäller infrastrukturfrågorna.

När vi nu har antagit vår länsplan måste jag ändå erkänna att jag blev mycket förvånad över bland annat Moderaternas agerande i slutfasen när vi skulle anta vår regionala plan, länsplan, för transportinfrastruktur, där betydelselöst sifferdribblande i slutet av en tolvårig plan drevs så att det skulle ha kunnat äventyra att vi hade fått planen antagen inom lagstadgad tid. Centerpartiet visade förmåga att backa inför andra partiers synsätt för att säkerställa en bred uppslutning.

Denna förväntan kommer också att finnas på Moderaterna om vi ska kunna nå samsyn när det gäller synen på nationell plan och länsplan under den kommande mandatperioden.

(Regionrådet T a m s o n s (M): Jag tolkar det som ett långt ja.)

Anförande nr 180
Regionrådet T a m s o n s (M): Ordförande, fullmäktige! Det sägs att mål utan gedigna planer bara är önskningar. Detsamma brukar sägas om planer utan pengar. De riskerar att bli önskelistor som de med tiden tenderar att bli längre snarare än bockas av. Kanske fångas vår regionplanerings utmaningar någonstans här. Vi har ofta ambitionerna men saknar både miljonerna och miljarderna. Ofta vill vi så mycket mer. Ibland hoppar vi vidare till nästa sten innan vi säkert tagit avstamp på den första. Därtill lägger så mycket av det vi vill utanför vår möjlighet att både besluta om och att förverkliga.

I planeringens svaghet ligger samtidigt dess styrka. Det handlar om insikten om att ensam inte är stark. Den insikten lade grunden till framgångar som Cederschiölds-överenskommelsen, Stockholmsöverenskommelsen och Sverigeförhandlingen. Vår insikt om att vi fullt ut inte själva äger vårt öde skapar oftast en vilja till dialog med kommuner storregionalt, nationellt och internationellt liksom med akademi och näringsliv, vilket lägger grund för framgång.

Kommande år behöver vi lägga detta till grund för att också med långsiktighet och uthållighet tillsammans politiskt ta oss an Stockholmsregionens framtidsfrågor. Det finns många sådana. Jag skulle vilja addera några som vi kanske inte alltid berör med den aspekten. Det är framtidsfrågor som kan sammanfattas med tre t: tillväxten, tryggheten och tiden. Tillväxten, därför att vi måste skapa den grund för jobben och företagandet som lägger grund för såväl den privata som den offentliga välfärden. Tryggheten, för att den är vår tids stora frihetsfråga. Tiden, för att öka mobiliteten och bygga bort den stress som så många människor nu upplever i sin vardag.

Tillväxten handlar om den samling och de strukturreformer som krävs för att säkra Stockholmsregionens konkurrenskraft. Vi har skäl att fortsatt kräva att skatten på arbete och företagande ska ned och regelbördan för människor och företag bantas. Regionen själv måste också tydligt anlägga ett tillväxtperspektiv i sina beslut för egen och andras del. Vågar vi förändringen, använder vi skattebetalarnas pengar effektivt, har vi tydlig öppenhet för innovatörer och entreprenörer och driver vi på i de forum vi kan för investeringar, byggande och utveckling — då orkar vi över tid och oaktat regering kämpa för en reformerad utdelningsskatt. I detta ligger några stora tillväxtutmaningar.

Tryggheten — ingen kan gå runt den som regional ödesfråga. Vi får aldrig acceptera en utveckling där Stockholmsregionen blir internationellt förknippad med skjutningar, sprängningar eller så kallade särskilda utsatta områden där gängens grepp hårdnar. Det handlar om att stå upp för människovärdet. Jag skulle vilja sträcka mig så långt som att säga att det kanske till och med både börjar och slutar där. Men det handlar också om så många andra frågor i vår tid.

Ställ er själva frågan: Vilket globalt företag vill förlägga sitt huvudkontor och anställa personal i en region där deras medarbetare kan tvingas bo eller tvingas sätta sina barn i skolor och förskolor ett stenkast från gängens skjutbanor? Och om de inte är tilltalade av tanken, varför ska då människor som redan bor, lever och verkar i vår region behöva leva i den vardagen? I torsdags rapporterade Ekot om Mohammed som försökt fly tillbaka till Somalia med sin son för att undvika det gängvåld han upplevde i Husby. Han är inte ensam i den slutsatsen.

Att flytta ungdomar utomlands har blivit svaret för att rädda allt fler barn och ungdomar från att drabbas av eller dras in i kriminalitet. Det är ett tragiskt svar som aldrig borde accepteras.

Tryggheten och regionens roll i den frågan kommer vi att ha skäl att återkomma till, för vi har en fortsatt stor roll att fylla. Vi är efterfrågade. Vi märkte detta när det gäller vårt arbete med trygghetskommissionen under förra mandatperioden.

Tiden, slutligen, handlar om vår region och, som så ofta, om trafiken i densamma. Det handlar om vardagspusslet och om möjligheten att bo och verka i Stockholmsregionen. Vi har skäl att vara stolta men inte nöjda med många av de långsiktiga och breda överenskommelser vi har fattat beslut om här i regionfullmäktige tillsammans med andra som bidragit till att bidra till att säkra historiska satsningar på utvecklad infrastruktur och utvecklad kollektivtrafik. Vi vet samtidigt att behoven är långt större. Det gäller drift och underhåll, nyinvesteringar, spår och vägar och hamnar och flyg. Utöver de nödvändiga satsningarna på underhåll, som jag tror kommer att vara en extremt viktig fråga att enas och samlas kring under kommande år vill jag nämna tre ytterligare konkreta punkter där vi bör samlas: Ett färdigställande av överenskommelserna i Stockholms- och sverigeförhandlingarna, byggandet av en östlig förbindelse för både spår och biltrafik och att utveckla och värna både Arlanda och Bromma. Det handlar om tillväxten, tryggheten och tiden. Här ligger några av de frågor för en bättre och hållbar Stockholmsregion som vi har skäl att samlas kring och diskutera under kommande år.

Det är några inspel i vad som kommer att behöva bli en palett av insatser under kommande år där vi kan och bör fortsätta arbeta för en Stockholmsregion som lägger grund för jobb, företagande och boende för fler, för trygghet mot våldet och gängen och för ökad mobilitet och rörelse. När vi gör det då ökar människors frihet. Och vet ni: Det är något konstigt med friheten, för när den ökar så skapar den en vilja att bo, leva och verka här som tidigare inte fanns. Bifall till Moderaternas förslag till budget!

Anförande nr 181
M a r t i n N i l s s o n (S): Ordförande, fullmäktige! Det är lätt att hålla med om mycket av det som sägs. Jag tror att det här området är ett område där vi i många avseenden har gemensamma utgångspunkter. Det finns naturligtvis ett starkt värde i att regionen kan agera tillsammans och samfällt. Det har vi gjort, och det ska vi göra framgent också.

Med detta sagt måste jag ändå säga att jag tycker att det är lite djärvt — nästan lika djärvt som att kalla det moderata budgetförslaget en budget i balans när man trixar med siffror — men kanske inte helt förvånande att Kristoffer Tamsons håller ett anförande på området regional utveckling utan att med ett ord nämna el- och energiförsörjningen. Jag kan förstå att moderater i dessa dagar inte riktigt vill prata om el och energi, men det är ju viktigt, och ni skriver ju trots allt om det i ert budgetförslag. Ni skriver tydligt att det behövs mer kraft i Stockholmsregionen. ”Mer planerbar kraft” tror jag att det står. Då måste jag fråga: Innebär detta att ni hart ändrat er uppfattning om havsbaserad vindkraft?

Anförande nr 182
Regionrådet T a m s o n s (M): Vi är ju många företrädare i mitt parti. Ibland får man ge sig till tåls tills någon annan kommer upp i talarstolen, så kanske man får svar på sina frågor. Precis som du vet är vi väldigt utvecklade i vår budget när det gäller att vi betraktar detta som en viktig tillväxt- och utvecklingsfråga. Jag för gärna samtal om den. Måhända är det ett lite intressant sätt av ett nyblivet styre som säger sig ha ambitionen att föra samtal att ännu inte ha bjudit in till några sådana, och när utsträckta händer kommer bemöter man dem med den sortens replik som vi nyss hörde. Ta tillbaka frågeställningen och fundera kring den ett varv, så kanske vi har bättre möjlighet att komma framåt tillsammans i de här frågorna.

Från vårt perspektiv är det viktigaste att vi säkrar Stockholmsregionens energiförsörjning. Det är ganska tydligt vad den nu lider av också, ska jag säga, nämligen av att vi hade en regering som satte en ideologisk avveckling av kärnkraften framför att säkra Sveriges behov av planerbar energiförsörjning. Vindkraften kommer aldrig att vara svaret på Stockholmsregionens energiförsörjning. Den kan vara ett komplement. Var och hur den ska utvecklas måste ske i samklang med kommunerna. Men en sak kan vi konstatera: I stockholmsregionen förefaller det vara vanligare att socialdemokrater säger nej till vindkraft än att moderater gör det.

Anförande nr 183
M a r t i n N i l s s o n (S): Ordförande, fullmäktige! Ja, om man ska föra samtal gemensamt är det ju bra att veta vad man tycker, och även vad moderater tycker. Jag förstår att moderater inte vill prata om elfrågan och energifrågan. Jag har full förståelse för det i dessa dagar. Ni har ju gjort det billigare med fossila utsläpp och dyrare med elektrifiering. Det är naturligtvis en politik som på många sätt leder bort från det som vi behöver i Stockholmsregionen. Men det är klart att en utgångspunkt är ju att man vet vad man tycker, och om det är ett hinder för Kristoffer Tamsons att föra samtal att man frågar vad man tycker, så är det en väldigt konstig utgångspunkt, tycker jag. Men jag välkomnar att det till slut kom något slags ställningstagande. Jag ser fram emot sådana samtal.

Jag tror att vi gemensamt har väldigt mycket att göra för att den här regionens elektrifiering och energiförsörjning ska stärkas.

Anförande nr 184
Regionrådet T a m s o n s (M): Låt mig komma med ett medskick i arbetet: Inled inte samtal med att ifrågasätta din samtalspartners intentioner om du vill försöka komma överens. Det är ett ganska dåligt sätt att uppnå en dialog. För det andra tror jag att stockholmarna vet vad de elräkningar de nu i vinter kommer att få har för partistämpel, och det är inte en moderat sådan. Däremot är det i högsta grad en hälsning från en tidigare regering som sate annat än låga elpriser på sin agenda.

Anförande nr 185
R o l f L i n d e l l (S): Fru ordförande! Man får akta sig för att sträcka ut händerna för tidigt och för långt, för då kan man få dem avhuggna. Så tycker jag det låter i den här debatten. Jag trodde att vi nu fulla av eufori och glädje skulle prata om framtiden inför 2030 och 2050 och verkligen försöka spänna bågen och lite grann lämna dagens problem.

Jag har ju följt regionplanearbetet och liknande utvecklingsarbete under ganska många år. Jag var med i marginalen under rekordåren, till exempel 1966. Jag var också med inför 2010 års RUFS, även då i marginalen. Vi har gjort en resa som är väldigt viktig när vi nu skissar på det som ska vara underlag för kommande regionala utvecklingsprogram. Klimatet har ju blivit erkänt av så gott som alla som en väldigt viktig framtidsfråga som vi måste försöka ena oss kring.

Här har jag med mig en sammanställning, en kortversion av RUFS 2010. Jag rekommenderar en återblick. Det är alltid bra att gå in i bokhyllorna och titta på gamla böcker och sådant. Där har vi utmaningar för vår region som faktiskt lägger ett väldigt viktigt golv för det som vi ska sträva efter framöver. I de avgörande framtidsfrågorna har vi ju en tendens att trots allt vara väldigt eniga. Det är viktigt med en hållbar infrastruktur. Det gäller transporter och också annat. Det gäller bostadsbyggande. Där är en av våra uppgifter i den nya nämnden att se till att ta vårt regionala ansvar och samverka med kommuner och andra aktörer och verkligen försöka få ett bra underlag och program framöver för ett bra bostadsbyggande för att mildra och lösa bostadskrisen.
Det behövs också en energiöverenskommelse, inte bara i allmänhet utan här i länet. Då får man ta ställning till sådant som havsbaserad vindkraft och ta de idéer som finns om till exempel småskalig kärnkraft på allvar.

Allt detta fordrar ett enormt underlag och samverkan internt här i regionen och också med kommunerna. Utvecklingen av de regionala stadskärnorna blir faktiskt ett prov på hur vi i vår framtida region kan få en stadga i den infrastruktur som vi bygger ut framöver här.

Skärgårdens förutsättningar och skärgårdsbornas förutsättningar för ett bra liv här är också något som vi kommer att få ägna oss åt i. Vi hörde också om folkbildningen och replipunkter eller replipunkter. Jag tycker det skulle vara ganska trevligt om replipunkterna kunde stärkas och också om man kunde få tid för lite repliker och funderingar om vad man egentligen tycker när man står där och väntar på skärgårdsbåten på sin nyrustade brygga.

Fru ordförande! Jag hoppas, trots de hårda ord som vi nu hör som ett eko från den inledande debatten, att vi i det löpande arbetet framöver ändå ska hitta den samverkan över partigränserna som är så viktig i dessa långsiktiga frågor. Vi har naturligtvis motsättningar när det gäller medel och olika inslag i detta, men jag tror och hoppas ändå att de mål som redan i RUFS började mejslas ut också finns kvar i det fortsatta arbetet.

Anförande nr 186
J e s p e r W i k l u n d (V): Ordförande, ledamöter och åhörare! Det här är debut för mig i den här församlingen. Det ska bli roligt.

Stockholmsregionen är Sveriges rikaste region. Här finns globala storföretag, innovativa kluster. Det finns ett rikt kulturliv, men välståndet fördelas inte jämnt och inte heller rättvist. Regionen kännetecknas av ökande klyftor mellan rika och fattiga, mellan välbeställda områden och eftersatta områden. Människor som bidrar med sitt arbete i omsorgen eller servicesektorn har allt svårare att klara sig på sin lön och sin inkomst, trots att fungerande vård, omsorg, trafik och service är minst lika viktigt för en blomstrande region som välmående företag. Detta sticker i ögonen på mig. Jag tror att det gör det på er också.

De ökande klyftorna medför på ett individuellt plan ett sämre liv för många. På samhällsnivå innebär det också ökande kriminalitet och otrygghet.
Det innebär också i de rikare områdena att man har en livsstil som inte är hållbar ekologiskt, med ökad konsumtion och ökade utsläpp. Det här är dåligt på grön nivå och på social nivå. Med en aktiv regionplanering kan klyftorna minska, och vi måste gå från ord till handling för att kultur, bostäder, gröna jobb och folkhälsa ska vara tillgängligt över hela regionen.

Tillgången till och möjligheten att utöva kultur är ojämnt fördelad i dag i Stockholmsregionen, både geografiskt och socioekonomiskt. För att vara en relevant och drivande kulturaktör på lång sikt krävs en övergripande kulturstrategi. Vi har antagit en sådan i fullmäktige 2018, men den finansierades aldrig, så det behövs en ny sådan som också är finansierad, så att vi kan backa upp de fina orden.

Den omfattande gröna omställningen vi står inför är en möjlighet skapa fler jobb. Omfattande gröna investeringar i energieffektiva bostäder, i kollektivtrafikens infrastruktur och i förnybar energiförsörjning skapar jobb och arbetstillfällen. Där vi går från konsumtion av prylar och slit- och slängkultur till konsumtion av tjänster och återbruk skapas nya arbetstillfällen och möjligheter för Stockholmsregionen, och vi räddar värden i miljö och klimat. Detta bör också kombineras med socialt ansvarstagande och investeringar som gör livet bättre för oss alla, framför allt i de områden som är eftersatta i Stockholm i dag.

Men vi behöver också titta på bostadsförsörjningen i regionen. Det behövs en regional bostadsstrategi som motverkar segregation.
Ett av regionens största problem är just bristen på bostäder, inte minst hyresrätter. Många av hushållen i Stockholm har inte råd med ny lägenhet. De har inte råd att flytta och har absolut inte råd med bostadsrätt. Vi har lite grann överlåtit ansvaret på marknaden, och nu måste vi återta det politiska ansvaret för att alla medborgare ska ha råd med en bostad.

Vi i Vänsterpartiet vill ha en strategi för bostadsförsörjningen samt ett bostadsförsörjningskansli med uppdrag att i samverkan med kommunerna se till att alla inkomstgruppers bostadsbehov tillgodoses. En av orsakerna till de höga kostnaderna för bostäder är de höga byggkostnaderna. De allra flesta bostadsbolag, såväl allmännyttiga som privata, saknar egen byggkompetens och är hänvisade till en handfull stora byggherrar som sätter priserna. Men det har visat sig att priserna kan pressas genom produktion i stora volymer och ökad serieproduktion. Vi vill därför undersöka möjligheten att starta ett regionalt byggbolag som kan anlitas av olika bostadsföretag och därmed pressa kostnaderna för de boende i sista ledet.

I och med detta vill jag yrka bifall till Vänsterpartiets förslag till budget.

Anförande nr 187
Regionrådet S w i g o n (SD): Fru ordförande! För Sverigedemokraterna är det viktigt att Region Stockholm även fortsättningsvis har en stabil tillväxt och att det finns säkra energikällor som inte är beroende av tid på dygnet eller i vilket halvår vi befinner oss i kalendern. Lika viktigt är det att säkerställa den infrastruktur som behövs för att den el som produceras kan nå regionen på ett förutsägbart och stabilt sätt.

Region Stockholm är Sveriges tillväxtmotor som står för en tredjedel av den nationella BNP-tillväxten. Hos oss finns internationella företag, de största myndigheterna samt den politiska makten i form av regeringen och riksdagen. Utvecklingen inom Region Stockholm och dess 26 kommuner är därmed essentiell för Sveriges nationella tillväxt och konkurrenskraft.

Vår vision är att Region Stockholm inte bara ska vara Sveriges utan norra Europas huvudstad. Vår regions främsta konkurrenter är inte Skåne eller Västra Götaland utan expansiva storstadsregioner som Oslo, Helsingfors och inte minst Köpenhamn. Det är mot dessa huvudstadsregioner som vi tävlar när det kommer till att locka nya företagsetableringar, internationella och nordiska huvudkontor inom tjänstesektorn och ny industriell expansion. Vikten av att satsa på Region Stockholm glöms ofta bort av regeringar och av våra riksdagsledamöter. Det är därför vår uppgift som regionpolitiker att värna om Stockholms attraktionskraft och de regionala medel vi förfogar över.

Vi har ett delansvar för näringslivets kompetensförsörjning, där såväl bostads och lokalförsörjningen som den regionala planeringen av infrastruktur och samhällsbyggnad ingår. Sedan årsskiftet 2019 har Region Stockholm övertagit uppgiften för samhällsplaneringen genom den regionala länsplanen, RUFS. Därtill har regionerna agerat som remissinstans vid regionala infrastruktursatsningar. Vi är fortsatt kritiska till det som tidigare beslutats i stora delar av länsplanen.

Region Stockholm är den mest trafiktäta regionen i Sverige och har samtidigt ökande problem med dålig framkomlighet. Detta avspeglas inte i de satsningar eller prioriteringar som framfördes i länsplanen. Att arbeta mot målet om att en betydande majoritet av befolkningen i regionen ska använda cykeln i sin dagliga pendling till jobbet är ineffektivt och orealistiskt, särskilt när stora del av cykelvägnätet i dag har en överkapacitet. Samtidigt trängs bilar och kollektivtrafik på vägarna.

Region Stockholm bör vara drivande i utvecklandet av infrastrukturen och kräva av Trafikverket att ta fram fler projekt och satsningar som gynnar en majoritet av befolkningen i regionen. Samhällsplaneringen behöver anpassas efter verkligheten och inte efter utopiska visioner om hur regionen borde vara. För att uppnå en god mobilitet och infrastruktur behöver Stockholm satsningar på vägnätet, särskilt just på östlig förbindelse, som är ett viktigt projekt. Där ser vi likt andra partier att man faktiskt utnyttjar östlig förbindelse inte bara för biltrafiken men även för kollektivtrafiken. Därtill behövs kompletterande satsningar på flyget och dess ekonomiska möjligheter att verka samt en effektiv tågtrafik med bättre tågförbindelser med våra grannregioner.

I kombination med vår syn på Region Stockholm där bilen och kollektivtrafiken kan samexistera har vi program med förslag för att främja skärgårdslivet och besöksnäringen. Därtill driver vi en effektiv miljö- och djurvälfärdspolitik där fokus ligger på att främja närproducerat och lantbruk som har en etisk djurhållning och följer de gedigna svenska djurskyddslagarna.

Anförande nr 188
Regionrådet H e m m i n g (C): Jag ska säga att jag har läst ert budgetförslag, och det finns en del bra saker i det. Men jag vill ändå omedelbart ta en relik på det gamla raspiga temat att satsningar på cykel skulle vara det enda Centerpartiet driver och regionens nuvarande mittenkoalition avser att bygga, och också påståendet att dessa satsningar inte efterfrågas. Sanningen är alldeles tydligt att det som kommunerna i sina ansökningar ur länsplanens mindre åtgärder framför allt efterfrågar är just cykelåtgärderna. Det är de som är översökta. Det är inte kollektivtrafikåtgärderna eller vägåtgärderna, utan det är mindre åtgärderna för cykel.

Från regionstyrets sida tror vi inte att en majoritet av invånarna kommer att använda cykeln för majoriteten av sina resor, även om det förvisso är så att 70 procent av dem rent tekniskt har mindre än en halvtimme mellan arbete och bostad med cykel, och över 90 procent har kort cykelavstånd till bra stomkollektivtrafik. Men det är vår målsättning att cyklandet ska uppgå till 20 procent av resandeandelen. Redan i dag är den 10 procent.

Om man ser till de investeringspengar som läggs på trafiksystemet i nationell plan och i länsplan är cyklisterna absolut inte överkompenserade när det gäller investeringar, trots att deras infrastruktur redan från start har varit mycket sämre. Sedan tycker jag faktiskt att du ska våga dig ut på cykeln själv lite grann och titta hur det faktiskt ser ut i morgon- eller kvällsrusningen. Numera ser man ofta fler cyklar på cykelvägarna än bilar på anslutande vägstråk. Den där bilden kanske man ska modifiera. Det finns en betydande trängsel också i vårt cykelvägnät.

Anförande nr 189
Regionrådet S w i g o n (SD): Nu jämförde jag inte Sverigedemokraternas budget med Centerpartiets budget eftersom jag egentligen aldrig någonsin sett en centerpartistisk budget under alla dessa år. Men det som ni pratar om i det röda styrets budget är ju, som du sade själv, at cyklandet ska öka, och det är inte där som vi har problemen i dag. Vi har problem med bilträngsel, och vi har problem med kollektivtrafiken, där det är problem med kapaciteten. Vi behöver få till fler busslinjer. Vi behöver få fler resealternativ, till exempel med båttrafik och liknande. Men cykeln är inget framtidsfordon som kommer att lösa våra infrastrukturella problem, särskilt i en storstadsregion med 2,4 miljoner invånare från Norrtälje till Nynäshamn. Det kan inte vara vad denna storstadsregion så att säga ska sälja för att locka till sig kompetens och företagare och bygga ut sin framtid. Det är inte ett seriöst sätt att göra detta på.

Du själv talar om att andelen ska öka från 10 procent till 20 procent. Det är helt otroligt! Jag tror inte att ni kommer att lyckas med det. Den politik som man har drivit i många kommuner är inte heller vad kommuninvånarna egentligen vill ha. Snarare handlar det om de politiker som har fått vara med och styra. I dag har ni ju Miljöpartiet som ett stödhjul för att över huvud taget få igenom en budget. Där har man extrema bilder av hur infrastruktur fungerar. Man fokuserar bara på Stockholms stadskärna och begränsar sig till bara en kommun, i stället för att se på våra övriga 25 kommuner, där livsstilen och levnadssättet ser väldigt annorlunda ut än i Solna, Sundbyberg eller Stockholms stad.

Anförande nr 190
Regionrådet Hemming (C): Du säger att det inte finns någon efterfrågan på bättre cykelvägar från resenärerna. Jag undrar: Har du frågat cyklisterna vad de tycker om cykelinfrastrukturen i Stockholms län?

Det finns stora behov i infrastrukturen när det gäller kollektivtrafik, vägtrafik, godstrafik och cykelvägar, och det gäller att väga ihop detta.
När nu Sverigedemokraterna ingår i regeringen Kristerssons inre kabinett kan du också se till att genom din partiledare driva på, så att regeringen tillför större investeringsmedel till Stockholmsregionens infrastruktur. Du har nu chansen att leverera genom regeringen.

Anförande nr 191
Regionrådet S w i g o n (SD): Jag kan ta min hemkommun som exempel. Där har Centern varit en del av makten under väldigt många år. Där har man inte gjort särskilt mycket för cykelvägarna. Det är dåligt underhåll. Det är det området man har ansvarat för.

Det huvudsakliga problemet är inte att cykelvägar inte finns, utan det har varit problem med underhållet. Ditt parti har faktiskt varit med och styrt och bestämt i många kommuner och inte lagt de pengar som skulle ha behövts för att få en bra infrastruktur.

När det gäller den nuvarande regeringen, där vi sverigedemokrater är med och påverkar, hoppas jag verkligen att vi får igenom en östlig förbindelse. Problemet kommer såklart att vara att Region Stockholm styrs av en ny röd våg samtidigt som Stockholms stad också har fått en röd våg. Jag misstänker tyvärr att det blir ni som kommer att sätta käppar i hjulet när det handlar om större infrastrukturprojekt i Stockholm.

Anförande nr 192
Fredrik Wallén (KD): Fru ordförande! Nu ska vi alltså prata regional utveckling, klimat och hållbarhet även ur kristdemokratiskt perspektiv, och jag ska försöka mig på konststycket att vara både konstruktiv, kreativ och stram och snål kameral. Och jag börjar med det här strama, som ju egentligen är positivt och kreativt också, för stramhet är viktigt i vår verksamhet.

Precis som har sagts tidigare, inte minst av oss i Kristdemokraterna, är vi måna om att vi ska ägna oss åt kärnverksamheterna kollektivtrafik, sjukvård, färdtjänst och så vidare men naturligtvis också ta vårt ansvar även för andra saker, till exempel när det gäller det regionplaneringsansvar vi har. Men för oss är det lite speciellt att det nu kommer en nämnd, vår klimat- och regionplaneringsnämnd, som kommer att ha en budget på ungefär 200 miljoner om året, samtidigt som vi tycker att mycket av det nämnden ska ägna sig åt redan ligger under regionstyrelsen och utskott där.

Nu ska vi göra något kreativt av denna nämnd. Jag kommer snart till det. Men från Kristdemokraterna kommer vi att gå in i denna nämndorganisation med ingångstänket att se över vad vi ger bidrag till.
Vi ska se över vilka organisationer vi ger bidrag till och vad vi ger oss in i för arbeten och utredningar, så att det helst blir sådant som vi måste göra eller sådant där vi känner att vi verkligen kan bidra med någonting. Det mest konkreta handlar om att strama i verksamheten — att se över bidrag och vilka medlemskap vi har, ibland kan det vara ganska dyra organisationer — men vi vill också lägga ned cykelkansliet. Jag tänkte riva av det plåstret direkt, i och med att det pratades om cykel här alldeles nyss.

Jag skulle kunna prata mycket om cykel, och jag skulle kunna säga att jag borde cykla mer själv, men vår inställning är att det inte är en kärnverksamhet för regionen att ha ett cykelkansli. Vi tror att cyklandet kan utvecklas på andra sätt än genom att vi har en formell administration för det.

Däremot tittar vi på en del andra saker som vi kristdemokrater tycker att vi ska göra inom vårt regionala utvecklingsarbete. Till exempel vill vi utreda trafiklösningar. Vi skulle gärna se att vi inom arbetet inom klimat- och regionplaneringsnämnden skulle utreda en trafiklösning Järna-Norvik, väg 73. Oavsett hur man kan skriva in detta i de saker vi är skyldiga att göra från regionens sida vill vi att vi ska vara aktiva och driva på för en bra och snabb Arlandaförhandling, och vi kristdemokrater vill också se en utveckling av och ett bevarande av Bromma flygplats. Så länge Arlanda inte har kapacitet behöver vår region och kungliga huvudstaden Stockholm Bromma flygplats. Men vid en framtida lyckosam Arlandaförhandlings utfall finns det också anledning att fundera på om vi inte behöver ytterligare en flygplats i vår region, inte minst av beredskapsskäl. Vår tanke är att då driva på för att det ska bli en aerotropolis. Det är ett nytt ord. Jag ska inte säga att jag kunde det tidigare. Det är alltså en flygplats som i normalfallet skulle ha ljudlös elflygtrafik. Det är en 19

Kort sagt: Inom vår regions utvecklings-, klimat- och hållbarhetsarbete finns det mycket som vi kan ägna oss åt, men vi kristdemokrater vill sätta fokus på det vi måste ägna oss åt. Där finns det saker som vi vill vara väldigt vaksamma kring och faktiskt strama åt. Med dessa avslutande och lite mer strama och kamerala ord vill jag yrka bifall till Kristdemokraternas budgetförslag.

Anförande nr 193
M a t t i a s L i n d o w (L): Ordförande, ledamöter! För Liberalerna är Stockholm möjligheternas region. Vi vill att den frihet som regionen erbjuder ska bli större och omfatta alla.
Liberaler väljer alltid att se möjligheter i stället för svårigheter när fler och fler människor väljer att söka sig till vår region. Och det är viktigt att det fortsätter söka sig människor till vår region, både nationellt och internationellt, för Stockholms län ska vara Europas mest attraktiva storstadsregion. Och då är kompetensförsörjningen en otroligt viktig del.

Arbetet med att ta fram en ny regional utvecklingsplan har nu inletts. Frågor som infrastruktur, transporter, klimat, bostadsbyggande, företag, tillväxt, innovationsmiljöer, kompetensförsörjning och möjligheter för unga till utbildning och arbete är fortsatt väldigt viktiga. En uppdatering behövs kring godstransporter och godsflöden. Klimatfrågorna ska fortsätta stå i fokus och behöver utvecklas ytterligare. Exempelvis börjar frågorna om att återställa våtmarker och transportsektorns elektrifiering ha en mer framträdande position, och arbetet med länets hållbara livsmedelsproduktion måste fortsätta.

Det är lätt att bara fokusera på de lågt hängande frukterna i äppelträdet, men för levande regioner är det viktigt att man är orkar klättra upp i trädet för att hitta de finaste frukterna även där uppe i kronan. Det handlar om en regional utveckling som även fokuserar på platser som Grisslehamn, Lindholmen, Stenhamra, Sorunda eller Ingmarsö, där infrastruktur, kollektivtrafik och bredbandsuppkoppling är förutsättning för en levande landsbygd.
Som Gustav var inne på är Stockholms län Sveriges tredje största glesbygdslän sett till befolkning, och det är någonting som vi måste ta med oss. Stockholm är så stort och så annorlunda och så mäktigt på alla möjliga sätt.

Stockholms skärgård, som är extra viktig för mig, har en unik natur, kultur och livsmiljö. Att bo och verka i skärgården innebär speciella förhållanden, och det är också väldigt viktigt att vi fortsätter att uppmärksamma detta även i samband med regional utveckling. Region Stockholm ska ha en levande skärgård till glädje för såväl bofasta som besökare även i framtiden. En bofast befolkning är en förutsättning för att skärgårdens unika miljöer ska bevaras och att besökare ska kunna få service. Därför är det ju glädjande att man vill fokusera ännu mer på kärnöarna, och vi kan hitta en samsyn mellan kommuner och regionen när det gäller vad kärnöar ska innebära för framtiden.

När stormen Alfrida drog fram 2019 så var det ju en liten tröst att reservkraften på vissa öar i skärgården räckte i 20 minuter när strömavbrottet var i 20 dagar. Man måste kunna känna trygghet även på en skärgårdsö. Det grundläggande ska funka.

Det är också viktigt för turismen att vi får i gång ett ännu närmare samarbete mellan SL, Waxholmsbolaget, Skärgårdsstiftelsen, Stockholm Archipelago och andra företagare runt i skärgården för att få de internationella turisterna att hitta till vår skärgård och hur vi kan främja turistbesök på ett sådant sätt att vi hela tiden ser Stockholm som en naturlig besöksnäringspunkt. Då är givetvis det gamla tonnaget — de kulturskyddsvärda skärgårdsbåtarna — viktiga för vår kulturhistoria och för visa att Stockholm är en del av skärgården.

Regional utveckling har en grundkaraktär av samverkan med kommuner och statliga aktörer. När vi tog fram den förra RUFS så var jag på den kommunala sidan. När man då landar i att man går emot kommunala detaljplaner har ju inte den där samverkan riktigt funkat. Vi tror väl ändå på att vi ska kunna hitta gemensamma punkter för vad vi vill med vår stockholmsregion? Och det är väldigt viktigt att de regionala kärnorna får det fokus som vi tidigare har pekat på i RUFS, så att vi verkligen vågar satsa på att ge den samhällsservice som en regional kärna ska ha vad gäller sjukvård, kollektivtrafik, arbetsplatser med mera. Till detta kommer arbete med att öka digitalisering och att underlätta plan- och tillståndsprocesserna för att det ska leda till fler bostäder och industrifastigheter. Jag yrkar bifall till vårt budgetförslag.

Anförande nr 194
Regionrådet H e m m i n g (C): Jag tycker att detta var ett bra anförande, och jag tycker också att ni har skrivit en väldigt bra budget för det här området. Ni lyfter fram elektrifiering och elförsörjning, precis som koalitionen gör. Ni har en stark social ambition. Ni lyfter möjligheterna att arbeta mer aktivt med socialt utsatta områden. Ni lyfter våtmarker. Det finns bara en svaghet i er budget, och det är att ni fullständigt slaktar den när det gäller hur mycket resurser den ska ha.

Jag tror att man ska vara medveten om att en stor del av nämndens budget är bidrag till exempelvis Skärgårdsstiftelsen. Det blir svårt att klara de höga ambitionsnivåerna med en snäv budget. Det kommer att ha konsekvenser för exempelvis möjligheten att stärka Skärgårdsstiftelsen. Men detta kan vi diskutera längre fram under mandatperioden. När det gäller innehållet är det inte tu tal om att ni skulle passa utmärkt i mittenkoalitionen.

Anförande nr 195
M a t h i a s L i n d o w (L): Jag tror att vi kan hitta många bra samarbeten över blockgränsen. Vi pratar om framtidsfrågor.

Jag tror att alla partier i fullmäktige kommer att vara väldigt enade i att hitta konstruktiva sätt att komma framåt i dessa frågor. Jag ser fram emot arbetet i nämnden.

Anförande nr 196
V i k t o r M o r a w s k i (MP): Fru ordförande, ledamöter, åhörare! Den budget för Region Stockholm som vi i dag debatterar innehåller en hel del satsningar för att nå klimat- och miljömålen. Ett område som ibland glöms bort i det arbetet är inköp och upphandling. Region Stockholm upphandlar varje år varor, tjänster och entreprenader för ca 60 miljarder kronor, vilket innebär att regionen är en av de största offentliga köparna i hela Sverige. I och med den stora inköpsvolymen har regionen stora möjligheter att göra skillnad så att upphandlingarna styrs i mer hållbar riktning.

Vi från mittenstyrets sida ser inköp och upphandling som ett viktigt verktyg för att nå målet om ett hållbart samhälle. Vi vet att mycket bra redan görs av förvaltningarna, men vi kan göra mer.
Mycket handlar om att höja kunskapen, och under kommande år kommer vi att öka de kompetenshöjande insatserna inom inköp och upphandling för att främja fler och vassare hållbarhetskrav i hela upphandlingsprocessen. Det är oerhört viktigt att de hållbarhetskrav som ställs i regionens upphandlingar följs upp, och med en aktiv avtalsuppföljning skapar vi dessutom bra relationer med våra leverantörer.

Det brukar sägas att för miljön är det bästa inköpet det inköp som aldrig genomförs, men vi vet att vi behöver göra inköp. Nu styr vi inköpen mot tjänsteinköp i stället för produktinköp. Det vet vi kommer att innebära ett effektivare resursanvändande.

I och med att regionen är en så pass stor inköpare kan vi dessutom i många fall påverka marknaden. Genom ett nära samarbete mellan leverantörer och akademi kan vi i vissa fall handla upp produkter och tjänster som i dag inte finns men som kan utvecklas inom ramen för det vi kallar innovationsupphandling.

Det osäkra omvärldsläget vi har just nu med bland annat råvarubrist och handelshinder innebär att inköp och upphandling blir än viktigare för att regionens verksamhet ska kunna fungera. Det handlar bland annat om att öka lagerkapaciteten och säkra upp så att vi bara har seriösa leverantörer. Dessutom är driftsformen en viktig fråga. Många gånger kan marknaden lösa regionens behov på bästa sätt, men i andra fall är egenregi att föredra.
En tredje väg att gå är att ge idéburna organisationer möjlighet att driva viss del av regionens verksamhet, vilket med den nu föreslagna budgeten kommer att beaktas i större utsträckning.

Det finns en stor potential för att inköp och upphandling kan bidra mer i arbetet för en hållbar region. Det är dessutom inte bara själva inköpen som kan göras mer hållbara utan även transporterna av de produkter som köps in. Därför finns i budgeten ett uppdrag att utreda en effektivisering av Region Stockholms varudistribution i syfte att minska dess miljöpåverkan.

Med Miljöpartiet i styret kommer arbetet för att nå klimat- och hållbarhetsmålen att alltid vara en prioriterad fråga, även när det gäller inköp och upphandling.

Anförande nr 197
Martin Nilsson (S): Ordförande! Jag vill för ordningens skull yrka bifall till regionstyrelsens och mittenstyrets förslag till budget. Inte minst gäller det uppdraget att bli en kraftsamlande aktör för ökad förnybar energiproduktion, effektivisering och lagring i länet. Stockholm behöver mer elektrifiering, inte mindre. Bifall till förslaget!

Anförande nr 198
Regionrådet Tamsons (M): Jag måste gengälda det tidigare inlägget då du inte sade något om tillväxten och tryggheten och heller inte något om havsbaserad vindkraft.

Anförande nr 199
Martin Nilsson (S): Ordförande! Ganska många skulle se havsbaserad vindkraft som förnybar elproduktion. Jag vet inte vad Kristoffer Tamsons anser i det avseendet. Det får han svara på själv.

Anförande nr 200
Regionrådet Tamsons (M): Jag noterade bara, som sagt, vad som nämndes och inte nämndes. Det är viktigt detta med signalerna man sänder — leva som man lär.

Anförande nr 201
Anna Kelfve (M): Ordförande, ledamöter och åhörare! Under klimat- och regionutvecklingsnämndens avsnitt i vänsterstyrets förslag till budget står följande: Vi kommer att växla upp det regionala utvecklingsarbetet för att tillsammans med kommunerna stärka den gröna omställningen och kraftsamla mot bostadsbrist, kompetensbrist och brister i elförsörjningen, för innovation, fler jobb och företagande.

I regionfullmäktige pratas det ofta om planer och strategier men ofta saknas konkretion och förståelse för att det mesta av välståndet i vårt län faktiskt skapas i sektorer som ligger utanför vårt ansvarsområde. Vår uppgift är därför att ge goda förutsättningar för näringslivet att växa.

Låt mig nämna några konkreta punkter som regionen bör fokusera på. Det gäller byggandet av en östlig förbindelse för både spår- och biltrafik, att utveckla och värna Arlanda och Bromma och inte minst fokusera på den elkris som Sverige befinner sig i. Elpriserna skenar på grund av att planerbar elproduktion i form av kärnkraft systematiskt avvecklats i södra Sverige samtidigt som Rysslands krig i Ukraina smittar av sig på den svenska elmarknaden. Planerna på att göra Stockholmsregionen till ett eget elområde måste stoppas, och regionen måste aktivt motarbeta alla planer som går i den riktningen då det sannolikt skulle höja elpriset för invånarna och näringslivet i regionen.

I budgetförslaget från vänstersidan lyser dessvärre konkreta förslag, och hur regionen ska utvecklas framåt vad gäller både invånare och näringsliv, med sin frånvaro. Min undran är kort och gott: Var finns dessa?

Anförande nr 202
Marit Normasdotter (V): Ordförande, ledamöter och eventuella webbtittare! Vänsterpartiet har länge sett mycket positivt på den regionala utvecklingsplanen för Stockholmsregionen, RUFS 2050. Ambitionen för allt tillväxtarbete i regionen bör utgå från RUFS, men den förra majoritetens prioriteringar när det kommit till vården har varit privatiseringar och fri etableringsrätt. De har motarbetat ambitionerna i RUFS.

Att vi fått ett nytt styre i regionen bådar gott inför arbetet med att realisera RUFS ambitioner och mål.
Det behöver tas ett omtag kring vården, och god och nära vård behöver implementeras i hela regionen. Nya vårdmottagningar behöver etableras i områden där folkhälsan och tillgängligheten är sämre. Vi behöver inte fler vårdmottagningar på Östermalm, utan vården behöver styras till områden med störst behov, såsom Botkyrka och Järvafältet. Eftersom marknaden uppenbarligen inte klarar av att möta dessa behov är den självklara lösningen att regionen tar ett grepp om det hela. Det görs mest effektivt i egen regi. Det är så vi kan styra vården till områden där den behövs mest.

Mycket behöver göras efter 16 år med borgerligt vanstyre. Jag ser därför fram emot det nya styrets inriktning på politiken där målen i RUFS förverkligas på ett mycket mer följsamt sätt. Med Vänsterpartiets budget hade vi kunnat göra ännu mer, och med det sagt yrkar jag bifall till Vänsterpartiets budgetförslag för 2023.

Anförande nr 203
Maria Fälth (KD): Fru ordförande! Ja, nu har man konkurrens av både Fredrik Wallén och julbord; vi får se hur det går. Jag vill yrka bifall till Kristdemokraternas förslag till budget. Den nämnd som tillträder efter nyår, klimat- och regionutvecklingsnämnden, tilldelas en budget på ca 187 miljoner kronor för år 2023. Nämnden tilldelas huvudansvaret för det nämndspecifika målet regional utveckling för en attraktiv tillväxtregion. Vem vill inte vara med på den resan?
Ansvarsfördelningen mellan denna nya nämnd och de nya utskotten med liknande ansvar under regionstyrelsen är för oss kristdemokrater lite oklar. Jag hoppas att vi får klarhet i det.

Att få vara en del i denna klimat- och regionutvecklingsnämnd måste väl vara en våt dröm för många av oss kommunpolitiker, för då kommer vi ned till det som vi i kommunerna också jobbar med.

Vi kristdemokrater vill göra en riktad satsning mot små och medelstora företag för resursoptimering och de cirkulära materialflödena i syfte att underlätta och stimulera hållbar omställning från linjär till cirkulär ekonomi. Vi vill även fortsätta att arbeta för att Region Stockholm ska vara en aktiv part inom forskning och utveckling av just hållbar kollektivtrafik och transporter. Det tycker vi är väldigt viktigt, och vi kommer att jobba med det.

Såsom boende norr om staden tycker jag och många med mig att en Arlandaförhandling är på sin plats. Vi behöver fokusera på den delen av länet med flygtrafik, med motorväg, med spårbunden trafik. Det är mycket som rör sig runt Arlandaregionen, och vi behöver från regionens sida vara en aktiv del i arbetet med att få en ordentlig genomlysning av Arlandaregionen.

Region Stockholm har höga ambitioner och mål på klimatområdet. Regionen ligger i framkant i sina satsningar och har gjort stora omställningar de senaste åren. Utsläppen per invånare minskar och ligger på nivåer som är drygt hälften så stora som i övriga landet. För att nå målet om nettonollutsläpp senast år 2045 har regionen till sin hjälp inrättat ett klimatkansli vars syfte är att växla upp arbetet för klimatet genom det strategiska verktyget klimatfärdplan 2050. Tillsammans med antagandet av en ambitiös hållbarhetspolicy och hållbarhetsstrategi skickar detta tydliga signaler om regionens mycket seriösa arbete med att uppfylla Parisavtalet.

Vi vill stärka satsningarna på cirkulära materialflöden. Vi ser det som en viktig del för framtiden att vi går från de linjära flödena till de mer cirkulära materialflödena. Inte minst kan det bevisas av den fantastiska boost som second hand-butikerna fått. Det är ett bevis på det cirkulära som många gärna vill vara en del av.

Vi vill också ställa hårdare krav vid upphandlingar för att påverka utsläpp. En tidigare talare nämnde upphandlingar, och eftersom Region Stockholm är en mycket stor upphandlare kan vi verkligen gå i bräschen och visa dels för oss själva, dels för kommuner att upphandlingar kan vara en mycket viktig del i ett hållbarhetsarbete.

Med dessa ord vill jag, återigen, yrka bifall till Kristdemokraternas förslag till budget.

Anförande nr 204
Cecilia Elving (L): Ordförande, ledamöter och åhörare! Nu när vi suttit här några timmar är jag glad att jag cyklade hit i morse trots fem minusgrader.

Stockholm är och ska vara en internationell storstadsregion som har stor konkurrenskraft och står för utveckling, livskvalitet, mångfald och öppenhet. Men Stockholmsregionen ska också präglas av trygghet, tillit, tolerans och icke-diskriminering. Där kommer tonvikten i mitt anförande att ligga.

När jag inte tillbringar ibland lite för långa timmar med er här i salen arbetar jag för mer frihet och liberal feminism som ordförande i Liberala kvinnor. Jag är stolt över att vår region ofta framhålls som en förebild när jag träffar organisationer som arbetar med jämställdhet och HBTQI-rättigheter, även om det finns alldeles för mycket kvar att göra också här hos oss.

Vården måste alltid präglas av likabehandling och jämställdhet. Rasism, sexism och all annan diskriminering i de regionala verksamheterna ska kartläggas och motverkas.
Och självklart ska kvinnor och män få lika god vård. Så är det inte i dag, men vi har kommit en lång bit på väg de senaste åren. Självklart ska vården också vara jämlik. HBTQI-personer ska kunna förvänta sig att möta en vård med hög kompetens och förståelse för deras behov.

Både tillgänglighet och jämlika förutsättningar i kollektivtrafiken och i vården är absolut grundläggande för att människor i vår region ska vara fria och inkluderade.

En kultur och en regional utveckling som tar avstamp i likabehandling och inkluderande folkbildning ger vårt län förutsättningar att ta till vara och ge frihet till varje individ. Vi liberaler anser att de sociala frågorna ska få större plats i det regionala utvecklingsarbetet.

Samtidigt som vi vill se ett ökat fokus på de sociala frågorna måste arbetet på miljöområdet fortgå med oförminskad kraft. Jag frågade nyligen min tioåring: Vad är sämst i ditt liv just nu? Jag förväntade mig lite mer vardagliga klagomål på livet, men han svarade blixtsnabbt: Det är klimatkrisen, kriget i Ukraina och elpriserna. Som förälder kände jag att vi kanske hade skrämt upp honom lite för mycket med elpriserna. Men självklart påverkar klimatkrisen och kriget i Ukraina våra barn i allra högsta grad.

Klimatkrisen är vår tids ödesfråga, och det är väldigt bråttom. Där ska Region Stockholm fortsätta att ligga i framkant och gå före i den gröna omställningen.
Det gör vi genom vår fantastiska kollektivtrafik, genom hållbar planering och genom hårda klimat- och miljökrav i våra upphandlingar och på våra egna verksamheter. Vi från Liberalerna vill utveckla klimatfrågorna ytterligare genom återställande av våtmarker, vilket tagits upp tidigare i debatten, transportsektorns elektrifiering och den regionala cykelinfrastrukturen. De är fortsatt viktiga frågor för oss.

Stockholm är möjligheternas region. Det är en region som ska präglas av trygghet, tillit och tolerans men också av utveckling, öppenhet och frihet.

Jag yrkar bifall till Liberalernas budgetförslag.

Anförande nr 205
Andrea Irving Hedlund (MP): Ordförande, ledamöter och åhörare som finns på plats eller är med digitalt! Jag tänkte fokusera på energiförsörjningen, precis som många andra har gjort. Energiförsörjningen är, som vi alla vet, ett av fundamenten i vårt samhälle. Om Stockholmsregionen ska ha möjlighet att klara av vår nödvändiga klimatomställning är en långsiktig energiförsörjning här, regionalt, verkligen en förutsättning för det. I Stockholm är energiförsörjningen i dag, framför allt eltillgången, ganska ansträngd. Överföringskapaciteten är inte tillräckligt utbyggd, och energiproduktionen är låg i förhållande till det regionala behovet. Förutom att det sätter käppar i hjulet för en elektrifiering av transportsektorn bromsar det regionens utveckling och äventyrar också vår beredskap.

Jag ser därför fram emot och vill lyfta fram att vi i den styrande majoriteten nu kommer att ta på oss ledartröjan i fråga om regionens framtida energiförsörjning. Det gör vi genom att ge den nya klimat- och regionutvecklingsnämnden i uppdrag att genom ett regionalt energiforum, där vi tar på oss en faciliterande och koordinerande roll, samla regionens alla relevanta aktörer för planering och ett gemensamt arbete där vi ska snabba på regional utbyggnad av förnybar el och förstärkt överföringskapacitet. Det är inte en dag för tidigt.

Anförande nr 206
Märta Martin-Åkesson (C): Ordförande, ledamöter, åhörare! Att jobba med klimatpolitik och hållbarhetsfrågor är lite som att simma. Helt plötsligt ligger man där och måste fortsätta att jobba framåt, annars sjunker man.
Det finns lite olika metoder och tillvägagångssätt för att ta sig fram, men så länge man rör på sig klarar man sig oftast från att sjunka. Vi har simmat på väldigt bra, men vi har fortfarande långt kvar innan vi är framme. Vi vill ju uppnå nettonoll till 2035, och där är vi inte i dag.

Det är glädjande att se att nästan samtliga partier de senaste åren pratat om klimat- och miljöfrågan som en av de viktigaste frågorna. Det är fantastiskt att höra de orden från talarstolen. Men det är synd att det inte riktigt motsvaras av budgetarna. Jag är inte särskilt imponerad av de simtekniker man väljer i sina budgetar.

Vi har, som sagt, gjort mycket. Centerpartiet var med och fasade ut alla fossilbränsledrivna bussar. Vi var pionjärer vad gällde lustgasreduktionen inom förlossningsvården och reduceringen av läkemedlens miljöpåverkan. Framför allt är det Gustav som kan vara stolt över det arbetet. Men det hjälper inte om vi sjunker i mitten av bassängen. Vi måste fortsätta simma. Vi kanske till och med måste öka farten.

År 2035 kan låta ambitiöst för vissa, men det handlar om att skicka signaler till näringslivet, att leva som vi lär. Vi är övertygade om att det kommer att gå.
Vi har uppdragit i budgeten åt regionstyrelsen att ta fram en koldioxidbudget för att på ett smart sätt se vad vi ska göra för att uppnå målet på ett resurseffektivt sätt, med våra pengar. Regionen behöver växa. Vi måste fortsätta att simma.

Jag yrkar bifall till regionstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 207
Leif Gripestam (M): Fru ordförande, fullmäktige! Jag tänkte prata några minuter om regionens utveckling. För det första handlar det om att Stockholm behöver fortsatt mycket tunga investeringar i infrastruktur, exempelvis en ringled, och inte minst en stor satsning på flygplatserna. För det andra måste vi säkerställa energiförsörjningen. För det tredje måste vi skapa förutsättningar för en utveckling av bostäder som möter efterfrågan, inte det som politiken vill eller något slags planhushållningsmodell.

Vi ska vara glada över att många tunga investeringar redan föreligger. En del av det arbetet har vi haft i länsplanen. Vi ska vårda de planer som redan finns — någon nämnde från Cederschiöld och framåt — och se till att de verkställs. Det är beslutat men inte verkställt. Det är viktigt att alla dessa saker kommer på plats, det är vi alla överens om. Det gäller att hålla i det. Men någonting saknas, inte minst österleden, den felande länken så att säga. Den måste helt enkelt bli till. Jag hoppas att vi under den här mandatperioden kommer framåt trots det motstånd som finns.

Den andra stora saken handlar om flygverksamheten. Bromma måste naturligtvis finnas kvar. Vi ser en fantastisk utveckling som går mot elflyg. Man ska ha klart för sig, beträffande idén att bygga en ny flygplats, att det är mycket besvärligt att bygga nya flygplatser. Det är mycket bättre att behålla dem vi har. Det är alltså en självklarhet att Bromma måste räddas och utvecklas. Det kommer att gå mot elflyg. Samtidigt behöver vi utveckla Arlanda. Det kan konstateras att en tredjedel av Sveriges exportvärde går som flygfrakt. Det är inget man bara kan stänga av. Det är helt livsnödvändigt att vi utvecklar detta. Det behövs betydande satsningar på både väg- och kollektivtrafik till Arlanda. Jag hoppas att vi ska komma en bra bit framåt. Nu har vi i alla fall en regering som jag hoppas ska se positivt på utvecklingen.

Det är helt centralt att säkra energitillförseln. Den nuvarande situationen med Magdapriser på el hotar regionens utveckling. Socialdemokraterna valde att under de senaste åtta åren stänga fyra kärnkraftverk. Varför? Jo, för att säkra makten. De fick ingen makt utan Miljöpartiets stöd och stängde fyra kärnkraftverk. Nu har vi ett kraftigt underskott på el i södra Sverige. Här finns utvecklingsmöjligheter. Det går att genomföra en snabb process så att Forsmark kan försörja vår del av Sverige med ny kärnkraft. Det tror jag att vi ska satsa på. Slutligen har vi bostadsfrågan. Vi har ett negativt flyttnetto av människor i fertil ålder. Varför är det så? Det beror på att vi inte erbjuder tillräckligt många möjligheter för familjer att bo som de vill bo. Här har vi RUFS som ett hinder. RUFS:en gör att det blir svårt att hitta sådana ytor i regionen. Vi måste börja jobba med dessa frågor mycket mer.

Nu flyttar man till Mariefred, Enköping och så vidare för där finns erbjudande om villatomter, där finns en annan prisbild. Det här måste vi ta tag i. Det är mycket viktigt för näringslivet och för hela regionen att vi inte bara bygger på det sätt som vi har gjort. Vi måste bredda utbudet. Det gör man inte genom ett offentligt byggbolag. Jag tror att det är bra om man får konkurrera fritt. Däremot måste vi se till att det finns lämpliga byggytor.

Jag yrkar bifall till vårt förslag till budget. Jag kan tillägga att bidragsverksamheten inom den nämnd som jag nu kommer att lämna kan stramas åt vid kris. Man behöver inte satsa pengar på fiskeriverksamhet när den går runt ändå, man behöver inte satsa på diverse olika saker som man gör i den nämnden. Jag tycker att man ska strama åt det hela.

Anförande nr 208
J e s p e r W i k l u n d (V): Ordförande, ledamöter och åhörare! Så är jag tillbaka i talarstolen igen; jag kan visst inte hålla mig borta.
Jag har tidigare nämnt de stora resurser som finns i regionen. Jag har nämnt de ökande klyftorna i samhället och hur det påverkar oss alla. Nu vill jag prata lite mer om folkhälsoaspekterna av den utvecklingen och situationen.

Trångboddhet inte minst bland dem som bor i hyresrätt — jag vill poängtera att Moderaterna inte upplevt det själva — utbildningsnivå och låg inkomst är faktorer som ökar risken för att bli allvarligt sjuk. Inte villaboende utan trångboddhet är det som ökar risken för att bli allvarligt sjuk. Det finns tydliga undersökningar om det, inklusive regionens egen folkhälsorapport, som visar att den relativa risken att dö i förtid har ökat för personer med låg inkomst i Stockholmsregionen. Rapporten är värd att läsa, rekommenderad läsning för alla här.

Folkhälsa främjas framför allt med breda och uthålliga insatser på samhällsnivå för att minska klasskillnader. Det är ett ganska stort uppdrag. Man kan göra rätt mycket annat också. Vi kan till exempel öka tillgången till friluftsliv och naturupplevelser som i dag är kraftigt begränsat beroende på socioekonomisk nivå och var någonstans man bor. Det finns mycket vi kan göra för att underlätta stockholmarnas tillgång till naturupplevelser och friluftsliv.

Vi ser att andelen med examen från gymnasieskolan minskar. Här har regionen en viktig roll att spela i samarbete med folkhögskolorna, som säger: Vi brukar inte bara ge folk en andra chans, vi ger dem en annan chans. Vårt vanliga utbildningssystem passar inte alla. Folkhögskolorna är experter på att anpassa sig till de behov som eleverna har.

Även på arbetsplatserna kan och ska kompetensutveckling ske. Det är en investering i regionens anställda, att de kan utvecklas i sina yrkesroller på arbetsplatserna.

Genom satsning på folkhögskolor, tillgång till friluftsliv och naturupplevelser, satsningar på utveckling och utbildning för regionens anställda i deras yrkesroller kan vi uppnå ganska mycket som vi dessutom vinner på i längden. Ökad folkhälsa, ökad kompetens, ökad attraktivitet som arbetsgivare samt bostadsort är något som vi vill lyfta fram.

Jag yrkar därför återigen bifall till Vänsterpartiets förslag till budget.

Anförande nr 209
S t a f f a n N o r b e r g (V): Ordförande, fullmäktige! Region Stockholm befinner sig sedan ett antal år i ett klimatnödläge. Nu krävs verkliga åtgärder! Vi i Vänsterpartiet vet vilka utmaningar som väntar, och vi förväntar oss som samarbetsparti till den styrande majoriteten att den har samma inställning som vi.

Havsytans nivåhöjning är faktiskt Mälardalsregionens mest akuta miljöhot, vilket gör att den avsmältning av inlandsisarna som pågår på Grönland och i Antarktis får ödesdigra konsekvenser även för oss i Mälardalen. Redan inom ett par årtionden kommer både Mälardalen och Östersjön att översvämmas vid högvatten. Det vet faktiskt även vi här i fullmäktige.

Ett exempel är Stockholms tunnelbanesystem som översvämmas vid Gamla stans tunnelbanestation. Situationen är ganska riskabel vid högvatten nästan varje vinter.

Den lösning som akut behövs är faktiskt en dricksvattenledning från Vättern för att kunna rädda sötvattensförsörjningen. Att åstadkomma det kommer att ta lång tid och kommer att vara väldigt dyrt, men det är sannolikt det minst dåliga alternativet. Vi vet att regionen inte kan blunda för den här frågan om havsytans höjning.
Både vägtrafik och flyg är det andra klimathotet som kräver massiv elektrifiering av transporterna för att motverka den globala klimatbelastningen, något som både solcellsparker och havsbaserad vindkraft kan och ska motverka.

Region Stockholm måste nu ekonomiskt bidra till att regionen stöder såväl havsbaserad vindkraft som till att begränsa regionens egna flygresor.

Risken med kärnkraft är minst lika stor som tidigare, även om det finns partier som vi har hört här som bevisligen är beredda att chansa med den risk som radioaktivt avfall innebär för vår region med. Även om man tar så kallade små modulära reaktorer, som framstår som mer ofarliga, så är de faktiskt också kärnkraft och minst lika farliga och med samma risker, och det är inte klokt att bekänna sig till kärnkraft.

Vi måste i stället säga: åter vindkraft till havs och solceller på land. Det är den väg som vi måste ta om vi ska rädda klimatet, det tycker Vänsterpartiet.

Det tredje klimatnödläget är regionens försörjning av fossilfri elkraft som kräver att elnätet i alla kommuner i regionen har kapacitet att möjliggöra laddning hemma. Här har regionens alla elnätsbolag en viktig roll att fylla.

Slutligen handlar det också om de konsumtionsrelaterade koldioxidutsläppen från vår region med hela 2,4 miljarder ton varje år. Vår region måste sammantaget minska de koldioxidbaserade utsläppen med 16 procent varje år om klimatnödläget ska kunna hävas. Just nu går utvecklingen faktiskt åt motsatt håll.

Att regionens samlade kolsänkor används för att binda kol tar Vänsterpartiet för givet. Jag yrkar därför bifall till Vänsterpartiets budgetförslag för att motverka det här beskrivna klimatnödläget.

Anförande nr 210
R o l f L i n d e l l (S): Vi kommer att engagera oss med liv och lust i det kommande arbetet i den nya nämnden. Det kommer att bli spännande.

Jag vill också tacka för en spännande debatt som vi har haft här i dag och slutligen yrka bifall till mittenkoalitionens förslag till budget!

Anförande nr 211
Regionrådet H e m m i n g (C): Jag ska bara göra en liten recension i slutet av debatten. Det finns absolut skillnader i hur vi ser på regional utveckling, men det finns väldigt många bra förslag och likheter också.

Jag vill bara nämna att jag ser att det finns all anledning att prata vidare och se vilka frågor som vi kan hitta samsyn kring, däribland stärkt trygghetsarbete även i den regionala bilden, cirkulära flöden i näringslivet och kring socialt utsatta områden och hur vi kan använda regionutveckling och regionplanering på det här området.

Jag vill kommentera det som gäller Sverigedemokraterna och den här starka antipatin mot cykel och samtidigt den starka ambitionen att vi ska bli norra Europas huvudstad. Jag vill ändå uppmana er att åka på studiebesök till exempel till Köpenhamn eller för den delen till Paris eller Berlin eller Amsterdam och se vad de satsar på. De satsar på cykel- och kollektivtrafik för de lokala transporterna. Det är det som bygger attraktiva regioner.

Tack för en bra debatt! Jag tänker slåss för Stockholms fiskauktion även i fortsättningen, men kanske inte för skattefinansierade reklammässor för Västkustfisk på Water Front, Leif. Ha det gott!

Tillväxt, innovation och forskning

Anförande nr 212
Regionrådet H a d ž i a l i ć (S): Herr ordförande, ledamöter och åhörare! Vi har i dag talat mycket om det tuffa ekonomiska läget, men det finns också ljusglimtar att ta vara på. Dessa behöver framhållas fram även i denna sal, inte minst för att politiken också har som huvuduppgift att peka ut framtiden.

I vår region finns det gott om framtidstro. Stockholmsregionen är en av Europas snabbast växande och mest konkurrenskraftiga storstadsregioner och står för nästan en tredjedel av Sveriges BNP. I hela vårt län finns det möjligheter och de har i mångt och mycket skapats av att det har funnits bred samsyn i dessa frågor över de politiska partigränserna.
Jag vill även säga att jag tycker att den tidigare majoriteten har gjort mycket gott på detta område. Jag hoppas på kontinuitet och samsyn framdeles.

Regionen har till uppgift att ta vara på den attraktions- och konkurrenskraft som finns i Region Stockholm, och i mittenkoalitionens budgetförslag stakar vi ut en riktning för att stärka dialog och samverkan med företag, för att höja takten, för att säkerställa kompetensförsörjningen och för att låta näringslivet med dess innovationskraft få ta plats när regionen utvecklas.

För första gången i den här regionens historia ska vi därför på högsta politiska nivå börja samverka med näringslivet på riktigt. Region Stockholm ska ses som en öppen aktör som är enkel att samverka med. Det ska vara tydligt hur formerna för samverkan ska ske, just för att underlätta för alla inblandade parter och för att skapa förutsägbarhet.

Herr ordförande, det handlar om ledarskap. Genom att visa ledarskap kan Region Stockholm bli en samlande kraft, och vi måste stärka Stockholmsregionens tillväxt, innovationskraft och näringsliv.

Därför uppdras åt regionstyrelsen att inrätta ett tillväxt- och innovationsutskott, för att överbrygga stuprören i vårt arbete med näringslivsfrågor, forskning och innovation – inte minst måste arbetet bli transparent och systematiskt där vi samverkar med näringslivets aktörer. Under regionstyrelsen inrättas därför också ett tillväxt- och näringslivsråd som ska ta ett grepp om frågorna genom att samla näringslivets aktörer.

Herr ordförande, Stockholmsregionen har förutsättningar att vara den mest attraktiva platsen att leva på och arbeta i, att skapa företag och se fram emot ett gott liv.

Life science är en av de snabbast växande branscherna i vår region. Region Stockholm har ett tydligt och ambitiöst mål att vara en av världens främsta forsknings- och *life science*-regioner redan år 2025. Det är på våra sjukhus och i våra verksamheter som mycket av forskningen bedrivs i dag.

En allt högre andel av hälso- och sjukvården genomförs inom primärvården. Detta återspeglas dessvärre inte i fördelningen av forskningsmedel så som det har sett ut hitintills. När allt fler patienter vårdas på primärvårdsnivå så måste även forskningen följa med för att i högre utsträckning utföras där patienterna finns.

Herr ordförande, vi uppdrar därför i detta budgetförslag åt regionstyrelsen att undersöka hur primärvårdens andel av forskningsmedel ska utökas och hur forskningen inom hälso- och sjukvården ska stärkas.

Ordförande, i den ekonomiska krisen är det av särskild vikt att vi, den politiska ledningen, tar på oss ledartröjan. Det är också av särskild vikt att vi står för framtidstro och påminner om allt det goda omkring oss. Vi ska vara stolta över Region Stockholm. Det är en fantastisk region med starkt och livskraftigt näringsliv, med innovationskraft och forskning i världsklass. Om Region Stockholm växlar upp arbetet och på riktigt tar på sig ledartröjan, som jag vet att vi kan göra, så har vi alla möjligheter att bli just Europas mest attraktiva huvudstadsregion.

Anförande nr 213
Regionrådet S v e n o n i u s (M): Herr ordförande, kära fullmäktige! Stockholmsregionens framtidsfrågor börjar alla på bokstaven T, det är tre stora frågor, nämligen Tillväxt, Trygghet och Tiden.

Tillväxten, för att det är den som ska ge de framtida jobben. Det är på tillväxten och det dynamiska näringslivet och den höga sysselsättningsnivån som vi kan basera både regionens och kommunernas skatteintäkter. Därför är tillväxten oerhört viktig.

Trygghet är en av de absolut viktigaste frihetsfrågorna och en av de absolut viktigaste frågorna för att Stockholmsregionen ska vara attraktiv för företag att etablera sig här, att vilja finnas här, att vilja flytta hit och inte flytta härifrån. Det är helt orimligt att man som företagare tvingas uppleva att medarbetare inte vågar gå hem från jobbet sent på kvällen för att det är farligt i delar av Stockholms län.

Den tredje frågan är tiden, det vill säga att det hela tiden tar så lång tid att resa för den som bor i Stockholmsområdet. Då måste vi som region göra det enkelt för människor att få ihop sitt livspussel för företagen som *både* måste kunna resa till och från Stockholm med flyg från Stockholmsregionen och ut i världen *och* resa inom Sverige och inom Stockholms arbetspendlingsområde.

I det här arbetet tror jag, precis som Aida Hadžialić sade, oerhört viktigt att vi arbetar nära tillsammans kring en hel del långsiktiga utvecklingsprojekt som räcker över många mandatperioder. Sverigeförhandlingen och Stockholmsförhandlingen är ett par sådana exempel, och för den kommande mandatperioden ser vi moderater framför oss att vi gärna vill kroka arm med så många som möjligt i fullmäktige för att inleda samtal både med kommuner och med staten i frågan om att bygga en östlig förbindelse, den felande länken i Stockholmsområdet, och förena den med en Spårväg City som då skulle kunna gå från Nacka och vidare genom Norra Djurgårdsstaden och förbindas med Lidingö och med Stockholms stad. Vi tror att det är en viktig framtidssatsning för det här länet.

Vi i regionen har ju en viktig uppgift att samla olika aktörer eftersom vi ju verkar över 25 kommuner. Vi har också ett nära samarbete med de omkringliggande regionerna som också står för en stark tillväxt tillsammans. Om man tänker Stockholms län och Uppsala län, så står vi tillsammans för en stor del av tillväxten i hela Sverige. Det är viktigt för oss, men det är också viktigt för landet Sverige och för vår attraktionskraft.

Jag vill också passa på att understryka vikten av att vi inte viker en tum från målen att vi ska vara en av världens fem bästa *life science*-regioner till år 2025. Det kräver att vi som region, som ju är huvudman för hälso- och sjukvården och har gjort stora investeringar i forskningsinfrastruktur i det här länet, nyttjar den infrastrukturen och att vi fortsätter att bidra med framtidssatsningar som vi har gjort med Precisionsmedicinskt centrum som är morgondagens lösningar på att göra i dag dödliga sjukdomar botbara. Vi från Moderaternas sida vill gärna gå vidare med en precisionsmedicinsk *science*-fond för cancer där industri, forskning och vård ska jobba ännu bättre tillsammans för att lösa cancerns gåtor och rädda fler liv.

Jag ser också framför mig hur vi ska nyttja de kunskapsnoder som finns av världsledande forskningsföretag och världsledande företag inom både medicin och teknologi från Södertälje i söder och hela vägen upp genom länet till Uppsala i dag, det är det som gör Stockholmsregionen till en världsledande nod i flera avseenden redan i dag.

Men det går ju liksom inte att bara luta sig tillbaka. Jag hade nog gärna sett en ännu mer framåtlutad budget, så att säga, på det här området, när det gäller just forskning och innovation. Centrum för hälsodata behöver utvecklas ännu mer. Vi måste fortsätta att utveckla Stockholms medicinska biobank. Vi måste nyttja det här med en väg in med en *life science*-samordnare som vi har under regionstyrelsen och som jag tror spelar stor roll. Stockholm är en stor region. Det måste bli enklare att ta sig in och därför ska man kunna ringa till en person som kan hjälpa till och guida, oavsett om det är forskare eller näringslivet som vill hitta rätt ställe in i vårt län. Och det måste bli ännu enklare att genomföra kliniska prövningar.
Jag håller för övrigt också helt med Aida Hadžialić om att forskningen måste bedrivas i hela regionens vårdverksamheter, och det är också därför som det pågår ett oerhört nära samarbete mellan Karolinska Institutet och hälso- och sjukvårdsförvaltningen och hälso- och sjukvårdsnämnden för att få till stånd forskning oavsett om det är inom primärvården eller om det är i den öppna specialistvårdvalen. För när patienter inte längre ska vara på ett akutsjukhus så måste ju forskningen följa med patienterna där de är. På det området måste vi också jobba tillsammans för att få en del ändrad lagstiftning på plats som ska möjliggöra att vi kan ta bort stuprören ur ett forskningsperspektiv.

Det här är några av de frågor som jag och Moderaterna tycker är oerhört viktiga för framtiden. Det är framtidsfrågor, det här är forskningen som ska se till att vi räddar livet på människor som i dag har dödliga sjukdomar. Det handlar också om arbetstillfällen och ekonomisk tillväxt och vår globala konkurrenskraft.

Jag yrkar självfallet bifall till Moderaternas förslag på området som innebär 20 miljoner mer totalt till forskning och innovationsstöd än styrets budgetförslag!

Anförande nr 214
J o h a n M S a n n e (V): Ordförande, ledamöter och åhörare! Vänsterpartiet ser positivt på mittenkoalitionens ambitioner för regionens klimatomställning.

Vårt budgetförslag innehåller en mängd förslag för att konkretisera och förverkliga dessa ambitioner. Den omfattande gröna omställning som vi står inför, är en möjlighet att skapa fler jobb. Vi behöver investera i energieffektiva bostäder, kollektivtrafikens infrastruktur och förnybar energiförsörjning.

Detta skapar jobb, precis som övergången från konsumtionen av prylar och slit och släng till konsumtion av tjänster och återbruk. Men några människor kommer att behöva skola om sig. Sven, som är bilmekaniker kan behöva ställa om till att reparera bussar. Kanske ska Aisha, som jobbar på H&M, behöva skola om sig när efterfrågan på *fast fashion* minskar och second hand och reparationer ökar.

Regionen har i dag problem med både arbetslöshet och brist på arbetskraft med rätt kompetens. Det kommer att behövas såväl spetskompetens, inom till exempel affärsutveckling och logistik, som bredare utbildning för reparationer, underhåll och återbruk. Därför behöver vi se till att det blir lätt för Aisha och Sven att omskola sig och byta jobb. Det gör vi genom att öka resurserna för utbildning och kompetensförsörjning vilket ligger i linje med koalitionens tankar om att stärka yrkesutbildningen.

Vi behöver också fler arbetsmarknadsmässor, såsom Bazaren, för att få fler personer som står långt från arbetsmarknaden i arbete.

Vi vill att regionen ska utarbeta en plan för att det ska finnas tillgång till yrkesutbildningar och kompetensutveckling i alla delar av regionen. En stor satsning på utbildning för grön omställning kan bli drivkraften för omställningen samtidigt som det kan ge många nya arbetstillfällen.

Ett tryggt arbete med en lön som det går att leva på är en förutsättning för god hälsa. Den gröna omställningen bör kombineras med socialt ansvarstagande, exempelvis med satsningar för omställning och hållbarhet i förorter där långtidsarbetslösheten är hög.

Vänsterpartiet föreslår därför: stöd omställningen till gröna jobb genom en stor utbildningssatsning, ta ett helhetsgrepp om kompetensförsörjningen i regionen, kartlägg behov och matchningsproblem, samordna olika aktörer bättre, verka för att arbetsmarknadsmässor som Bazar startas på fler platser och anordnas oftare.

Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets budgetförslag på detta område!

Anförande nr 215
Aram El Khoury (KD): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Kristdemokraterna arbetar för att Stockholms län ska vara en internationellt ledande region inom forskning, *life science*, innovation och utveckling. Forskningen i regionen är viktig eftersom den utvecklar verksamheterna till nytta för patienterna samtidigt som vårt läns attraktionskraft stärks.

Forskning banar också väg för bättre diagnostik, vård och i slutändan bättre hälsa.

Vi anser att forskningen ska vara bred och fri samtidigt som det är viktigt att forskningen möjliggör kunskap inom områden som i dag har otillräckligt kunskapsstöd. Det kan exempelvis handla om sällsynta diagnoser, behandling av vissa sjukdomar som drabbar kvinnor extra, behandling och diagnoser som skiljer mellan kvinnor och män och forskning kring sjukdomar som i större utsträckning drabbar kvinnor.

Forskning inom primärvården behöver också prioriteras i och med att utvecklingen av god och nära vård alltmer utförs inom just primärvården. Då behöver också forskningsutvecklingen inom primärvården stärkas, inte minst genom akademiskt primärvårdcentrum.

Forskning och kunskapsstyrning utvecklar vården. När vi nu debatterar forskningen vill jag även passa på att lyfta två frågor som oroar.

Den första är nedläggningen av vårdens kunskapsstyrningsnämnd, som jag hade förmånen att vara ledamot av under förra mandatperioden. Detta ser jag som att man väljer att nedprioritera kunskapsstyrningen i ett läge då man arbetar med frågor för att utveckla en likvärdig och evidensbaserad vård över hela länet samt se till att resurserna i vården prioriteras på bästa sätt.

Den andra är utvecklingen av nationellt högspecialiserad vård, NHV, som brottas med utmaningen att nå ökad patientnytta. Erfarenheterna visar att en snabbare NHV-process riskerar att ge oönskade effekter på vården, effekter som till viss del ännu är svåra att överblicka.

Region Stockholm står tillsammans med KI och andra institutioner i regionen för knappt hälften av forskningen i landet och en fjärdedel av sjukvården. Avsaknad av NHV-tillstånd, exempelvis inom hjärtsjukvård, barnsjukvård och neurologisk vård, riskerar att allvarligt försämra möjligheterna till utveckling och forskning inom dessa områden.

Ordförande, Kristdemokraterna vill se en nationell värdering av den nuvarande processen i syfte att öka patientnyttan. Vi tror också att systemet skulle kunna ge möjlighet att justera oförutsedda negativa effekter.

Med detta yrkar jag bifall till vårt förslag till budget för år 2023!

Anförande nr 216
Regionrådet T a r s h y s I n g r e (L): Herr ordförande, ledamöter och åhörare! Det är trevligt att det sitter några tappra själar kvar nu fast det börjar blir ganska sent på dagens sammanträde.

Vi bor i Europas mest innovativa region som är ledande på *life science*-området, med stark tradition att utveckla nya terapier, tekniker, mediciner och behandlingar. Hur viktiga dessa frågor är har blivit än mer tydligt för hela världen när forskare snabbt lyckades ta fram vaccin mot en sjukdom som slog mot en hel värld.
Med patientfokus bidrar regionen i ekosystemet för *life science*, för att hantera hälsoutmaningar kopplade till åldrande befolkningar, livsstilsrelaterade sjukdomar och antibiotikaresistens.

Life science-sektorn i Sverige består av fler än ett tusen företag som sysselsätter runt fyrtio tusen personer och är den näst största exportsektorn – men konkurrensen är knivskarp, och regionen behöver vässa sina styrkor och hantera sina svagheter för att fortsätta att inta en tätposition i globalt hänseende.

Vad kan vi då göra? Jo, regionala strategier inom *life science* och forskning, utbildning och utveckling har tagits fram med tillhörande handlingsplaner varav flera nu börjar närma sig slutfaserna av sitt genomförande. Det här arbetet måste fortsätta.

Jag skulle vilja passa på att särskilt framhålla två verksamheter, nämligen Stockholms medicinska biobank och Centrum för hälsodata. Framtidens sjukvård handlar nämligen alltmer om precisionsmedicin, och det är någonting som biobanken och Centrum för hälsodata bidrar till. Med hjälp av genetisk testning, datainsamling, forskning, teknik och individanpassade läkemedel ger precisionsmedicin möjligheter att ställa diagnos tidigare och att individanpassa behandlingen. En skräddarsydd, tidigare insatt och mer målinriktad behandling kan ge bättre resultat och överlevnad.

I Liberalernas budgetförslag bygger vi vidare på allt det som har gjort Stockholmsregionen till ett världsledande innovationskluster. Vi vill skapa ekonomiska förutsättningar för medicinsk forskning, effektivare delning av hälso- och kollektivtrafikdata, bättre samverkan mellan akademi, vård och näringsliv, nya och innovativa arbetssätt och bättre organisation med minskad byråkrati.

Dessa och många andra satsningar är en investering i vår gemensamma framtid och bereder vägen, inte för Herran, utan för morgondagens blomstrande Stockholmsregion.

Bifall till Liberalernas förslag till budget!

Anförande nr 217
Regionrådet H e m m i n g (C): Herr ordförande! I Stockholmsregionen föds och frodas banbrytande innovationer, världsledande akademier och företag — alltifrån små familjeföretag till globala unicorns. Det är inte tu tal om att Stockholmsregionen har en ledarställning i Europa. Det är också någonting som EU-kommissionen har pekat ut i olika index. Men detta är en ställning som ständigt måste försvaras och som är oerhört gynnsam, inte bara för oss som bor här i Stockholmsregionen utan för hela Sverige. Så det är ett ansvar som vi behöver vara framåtriktade i att ta. Vi måste hela tiden utvecklas och se vad som händer i omvärlden, så att vi kan spetsa våra insatser, men vi behöver också ett starkt samarbete med akademierna, innovationsmiljöerna, kommunerna och självfallet först och sist med näringslivet, och förstås också med regering och nationella myndigheter. Detta är ett grupparbete som måste vara högt prioriterat.

Det finns också stora utmaningar för tillväxten i Stockholmsregionen. Under tidigare debattblock pratade vi om några av dem som rör de mer fysiska utvecklingsfrågorna. Men i den här debatten tycker jag att vi måste ägna särskild uppmärksamhet åt det stora problemet med kompetensbristen i Stockholmsregionen och i Sverige. I princip alla branscher har brist på arbetskraft, och den samhällsekonomiska kostnaden för kompetensbristen beräknas i produktionsbortfall uppgå till 2,8 miljarder i veckan. Här i Stockholmsregionen är situationen värst, just eftersom vi har ett framgångsrikt näringsliv och en offensiv välfärdsverksamhet. Men det innebär också att vi har 40 procent av landets vakanser. Detta märker vi inte minst i IT-sektorn, där vi i Stockholmsregionen är närmast världsledande.

Detta är också en brist som slår mot Region Stockholms egna verksamheter, både vård och trafik. På båda dessa områden ser vi att kompetensbristen slår mot våra kärnverksamheter.

Jag är väldigt nöjd med förra mandatperiodens arbete, då vi startade en kraftsamling inom kompetensförsörjningsområdet för att skapa en gemensam kompetensplattform i Stockholmsregionen som vi kallar Kompetensarena Stockholm, där vi också har något som heter Stockholmsregionens kompetensråd. Detta är ett arbete som är i sin linda, kan man säga, men det är oerhört uppskattat och efterfrågat av näringslivet och branscherna. De branschråd som nu börjat arbeta levererar, så att vi får en bättre och samlad bild av hur kompetensbehoven ser ut.

Det vi framför allt måste hjälpas åt att göra är att stötta våra ungdomar som går i skolan och börjar närma sig vägval in mot yrkeslivet, så att de väljer konstruktiva utbildningsstrategier som leder till riktiga jobb. Detta behöver vi arbeta tufft med under den kommande mandatperioden.

Den allra viktigaste saken i den här budgeten är något som inte minst jag själv och Amelie Tarschys Ingre och Daniel Forslund från Liberalerna talade en hel del om under förra mandatperioden, och det är att vi behöver ett tydligare och kraftfullare strategiskt ramverk när det gäller hur vi jobbar med de olika innovationsmiljöerna.

Där har vi nu ett uppdrag i budgeten: Regionstyrelsen uppdras att se över hur Region Stockholm kan stärka samordningen helt och skapa en stabil och strategisk medfinansiering till länets innovationshubbar, inkubatorer och science parks. Detta är viktigt, för det får inte vara avhängigt av att vi själva bedriver verksamhet inom ett visst geografiskt område när det handlar om att stötta och stärka innovationsmiljöer som kan spela en väldigt viktig roll för arbetet. Och de blir faktiskt starkare tillsammans än var och en för sig.

Med detta vill jag yrka bifall till regionstyrelsens förslag.

Anförande nr 218
Regionrådet T a m s o n s (M): Jag tänkte vända mig till Aida. Jag tyckte att det var mycket av verkstad och konkretion i ditt inlägg — sådant som den här frågan behöver — och detta är ett område där vi gärna vill vara en konstruktiv kraft. Du nämnde life science. Vi brukar också ofta prata om Tech företag på det här området. Jag tror att det också finns skäl för oss att addera energisektorn. Det finns också skäl att tänka mer kring transportsektorn än vad vi historiskt sett har gjort, i dess brytpunkt mellan traditionell industri, många gånger med globala kopplingar, och det stora steget när det gäller automatisering, digitalisering och elektrifiering, där jag tror att det finns mycket för oss att erbjuda med den kunskap vi har från den sektorn, inte minst kopplat till kollektivtrafiken. Det är spännande och rätt tänkt, och detta kan säkert bli ytterligare en utveckling av det här arbetet om vi jobbar på ett bra och klokt sätt.

Anförande nr 219
Regionrådet H a d ž i a l i ć (S): Ordförande, ledamöter! Timmen är sen, men man får säga att man faktiskt blev glad av denna debattrunda.
Jag vill tacka alla som har varit med för bra och konstruktiva inlägg. Det finns en bred samsyn i dessa så viktiga framtidsfrågor, och jag hoppas att vi ska kunna samverka mycket kring dessa frågeställningar som är så viktiga för jobbskapandet, företagandet och tillväxten i Region Stockholm. Det är alltid viktigt, naturligtvis, men jag misstänker att det kommer att vara än viktigare givet de tuffa ekonomiska tider vi nu går in i.

Vi har pratat mycket här om att framtiden ter sig något mörk för Sverige och Stockholmsregionen ekonomiskt på grund av inflation och annat, men vi har inte sagt så mycket om att detta naturligtvis också påverkar näringslivet, jobbskaparna.
Där har man också en lågkonjunktur och tuffa förutsättningar att hantera, och då måste vi vara en bra partner och hjälpa dem i den tuffa situation som nu kommer.

Jag ser fram emot att efter årsskiftet också bjuda in Stockholmsregionens företagare till systematiska dialogsamtal, inte minst inom de branscher som Kristoffer Tamsons pekade på, som jag tror kan vara viktiga. Jag ser fram emot att föra en dialog tvärpolitiskt om hur vi gemensamt så väl som möjligt tar hand om dessa framtidsfrågor för Stockholmsregionens bästa.

Hälso- och sjukvård

Anförande nr 220
Regionrådet A l k u r d i (S): Ordförande, ledamöter! I den svåra ekonomiska kris som vi är inne i väljer mittenkoalitionen att prioritera kärnverksamheterna. Det är inte patienterna och vårdpersonalen som behöver betala priset för det tidigare M-ledda styrets bristande ekonomiska styrning där vårdvalsmarknaden lett till att patientens valfrihet och behov åsidosatts, där vårdcentralernas pengar inte fått gå till vårdcentralerna, där akutvården rubbats i grunden.

Under många år har jag stått i den här talarstolen och ifrågasatt det M-ledda styrets strukturella underfinansiering av akutsjukhusen. Före pandemin ifrågasatte jag varför Moderaterna inte skickade vidare pengar från den S-ledda regeringen till krisande sjukhus, som annonserat om massvarsel. I stället valde man att prioritera vårdmarknaderna.

Nu ser vi, svart på vitt, de strukturella ekonomiska problem som sjukvården har haft under många år samtidigt som Region Stockholm och hela den svenska sjukvården står inför en svår ekonomisk kris utan hjälp från den nya högerregeringen. Läget är en fråga om både arv och miljö. Mittenkoalitionen ärver strukturella ekonomiska problem, och vi måste verka i en miljö av global ekonomisk kris. I det läget måste vi göra vårt yttersta för att prioritera vår sjukvård, säkerställa dess överlevnad.

Vårt ansvar är att se till att vård ges där den bäst behövs. Patienternas vårdbehov och professionen ska styra tillsammans med god tillgänglighet. Med den här budgeten påbörjar vi en resa där vårdbehovet ska vara den övergripande principen, där vård inte läggs ned på grund av oattraktiva postnummer. Vi ska styra vården så att den finns där efter behov, oavsett var i länet du som invånare bor.

Vid höstens val till Region Stockholm visade invånarna i vår region, inte minst vårdpersonalen, att de vill se en tydlig förändring i Stockholmssjukvården. Den förändringen börjar med denna första budget. Låt mig därför berätta hur vi påbörjar den resan.

Vi kommer att göra vårt yttersta för vårdpersonalen på sjukhusen. I budgeten kommer vi att mer än fördubbla uppräkningen för sjukhusen jämfört med det tidigare styret, trots det tuffa läget. Det är en tydlig signal om att vi har ett nytt styre i Region Stockholm som prioriterar vårdpersonal och vårdplatser.

Ordförande! Nu kommer jag att provocera delar av ledamöterna i salen. Ja, sjukhusen ska kunna bedriva mer öppen specialistvård, verksamheter som tidigare styren vikt åt en dyr och ineffektiv vårdvalsmarknad. Vården för sjuka barn ska förbättras genom sjukhusanslutna barn- och ungdomsmedicinska mottagningar. Nu ska hela vården återigen ta ett gemensamt ansvar för att utbilda specialister. Hela vården ska samarbeta och alla ska göra sin del. Det är efterlängtat av många.

Vi räknar upp anslagen till primärvården med 5 procent för att börja resan till 1 100 patienter per läkare just för att nå målet om en fast läkarkontakt.
Målet är tydligt, vi ska skapa kontinuitet med områdesansvar för att se till att hela länet har en trygg närsjukvård. Det handlar om att ge vårdcentralerna resurser och förutsättningar för att skapa hållbara arbetsplatser. När personalen får goda förutsättningar att göra sitt jobb kommer du som patient att få vård på din vårdcentral snabbare, svåra sjukdomar kommer att kunna behandlas i ett tidigare skede och akutmottagningar kommer att avlastas.

Med den här budgeten börjar vi också arbetet med att kapa de långa och ojämlika köerna inom BUP. Vi gör en historisk uppräkning för barn- och ungdomspsykiatrin med 80 miljoner. Vi ska arbeta oss bort från en förlossningsvård med rullande-band-princip till en trygg första tid i livet för både barn och mamma, inte minst genom Min barnmorska, från MVC till förlossning och eftervård. Därför höjs ersättningen till förlossning med 55 miljoner.
Ordförande! Mittenkoalitionen kommer i denna svåra tid att göra sitt yttersta för att säkra Region Stockholms kompetensförsörjning av specialister, att resurser går dit där behoven är stora, att vårdutbudet säkras över hela länet. Därför måste strukturförändringar ske för att sjukvården är det redskapet, och beredskapen måste finnas när krisen kommer.

Ordförande! Det handlar ytterst om ett gott och starkt samhälle. Det handlar om tilliten till varandra och till vår hälso- och sjukvård. När det finns tydliga politiska krafter som såväl nationellt som i denna sal vill splittra invånarna i vår region kommer mittenkoalitionen att se till att det inom sjukvården inte kommer att tillåtas ske. Vården ska ges efter behov.

Jag yrkar bifall till mittenkoalitionens budgetförslag.

Anförande nr 221
Charlotte Broberg (M): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Vi har precis hört Talla Alkurdi prata om deras budget, en budget med ny inriktning för Region Stockholm. Själva håller vi fast vid den gamla linjen med en budget i balans. Mittenkoalitionen har verkligen en helt ny inriktning. För första gången på 16 år — 16 år med moderat styre, 16 år med en budget i balans och överskott varje år — väljer man nu att lägga fram en budget med 3 ½ miljarder i underskott. Det är första gången sedan 2006 då Socialdemokraterna senast styrde i Region Stockholm.

Moderaterna fortsätter, som Talla mycket riktigt påpekade, att satsa och fokusera på kärnverksamheterna. Det är vård och det är kollektivtrafik. Det gör att vi dessutom kan satsa mer än mittenkoalitionen på just hälso- och sjukvården. Trots Tallas alla uppräkningar om att de satsar mer hit och dit satsar Moderaterna i den totala budgeten mer än mittenkoalitionen på både vård och kollektivtrafik. Moderaterna väljer nämligen att göra det som krävs, och det är att prioritera. Det är nödvändigt, inte minst i svåra tider.

Att prioritera och välja måste även Vänsterpartiet göra. Ni kan välja, när er egen budget har fallit, att rösta på Moderaternas budget, en budget med mer pengar till vården, eller så kan ni välja att rösta på mittenkoalitionens budget med mindre pengar till vården. Det är upp till bevis. Är ni lojala med mittenkoalitionen eller med vården och dess medarbetare?

Mittenkoalitionen menar i sin budget att de även anger en ny inriktning med jämlik vård efter behov. När det gäller jämlik vård efter behov har vi väl alla hört om Uppdrag granskning, Uppdrag granskning som utsett Region Stockholm till att ge den bästa och mest tillgängliga vården. Sämst var det i Norrlandsregionerna. Uppdrag granskning säger tydligt att stockholmarna är vinnare i vården. Under 2021 genomfördes 4,5 procent av landets alla operationer och åtgärder i Region Stockholm, och den trenden ser ut att hålla i sig även för 2022. Från moderat sida vill vi se en ökning även framöver då bästa tillgängliga vård ska ges efter behov, inte efter bostadsadress.

Även när det gäller en god arbetsmiljö för vårdpersonalen är den arbetsgivare som sjuksköterskorna säger sig gilla bäst Capio, detta i en rankning i *Dagens Medicin*. Capio driver som bekant S:t Görans sjukhus, ett sjukhus som Vänsterpartiet vill ska drivas i egen regi, vilket krävs för att mittenkoalitionen ska få majoritet. Därmed vill man demontera ett framgångsrecept som tjänat Region Stockholm mycket väl. Som jag ser det borde våra egna sjukhus snarare lära av S:t Göran och Capio. Enligt rankningen är de offentliga arbetsgivarna inte så populära bland sjuksköterskorna, och endast en av dem, Försvarsmakten, kommer på tio-i-topp-listan.

Hur går det då för regionerna? Jo, på plats 15 finns en region, och gissa vilken? Region Stockholm placerar sig åter i topp. En mångfald av aktörer gillas inte endast av sjuksköterskorna utan valfrihet ger fortsatt god tillgänglighet och kortare köer. Moderaterna vill värna och utveckla valfriheten. Vem som är huvudman ska inte spela någon roll. Det är kvalitet, tillgänglighet och patientens delaktighet i vården som är det väsentliga. Arbetet för att effektivisera vårdvalen samt vägleda patienterna till rätt vårdnivå från början borde fortsätta.

Stockholm har bäst vårdutbud i landet, vilket förklarar varför köerna inom primär- och specialistvård i Stockholm är de kortaste i hela landet. Fler regioner borde följa Stockholms exempel för att erhålla kortare köer. Det är därför mycket bra att den nya regeringen sprider valfrihet i hela landet genom ett nationellt vårdval även inom specialistvården.

Stor valfrihet och etableringsrätt innebär ett stort ansvar. Vi måste garantera nolltolerans mot fusk och att varje skattekrona ska gå till just vård. Alla former av fusk och förskingring ska beivras och mötas med hårda reprimander. Moderaterna satsar även på en ökad uppföljning i syfte att förhindra och komma åt oseriösa och ibland rent av kriminella aktörer.

All vård ska bedrivas med patienten i centrum och det oberoende av om patienten lider av psykiska eller fysiska symtom. Många gånger kan kroppsliga besvär ge psykiska symtom, och psykisk ohälsa kan leda till rent kroppsliga symtom. Det är därför oerhört viktigt att se hela patienten.

Från moderat sida vill vi även prioritera vården för kvinnor. Det handlar självfallet om fortsatt fokus på förlossningsvården och implementeringen av 8-punktsprogrammet. Det handlar också om satsningar på vård för klimakteriebesvär, satsningar för att fler ska få rätt till vård snabbare vid utmattning och långvarig smärta samt vid migrän, som främst drabbar kvinnor. Moderaterna vill också lyfta fram och hjälpa våldsutsatta kvinnor. Det är främst kvinnor som drabbas av fysiskt våld, psykiskt våld och även sexuellt våld. Vi vill tillsammans med den samlade kompetens som i dag finns i Stockholm inrätta ett centrum för sexuellt våldsutsatta.

En annan viktig satsning är att införa vårdval inom den öppna ätstörningsvården. Pandemin har slagit hårt mot den gruppen, och köerna är långa. Införande av vårdvalet syftar till att kunna nyttja alla tillgängliga resurser och vårdgivare som står till buds för att beta av vårdkön med det slutliga målet att inga köer över huvud taget ska finnas till ätstörningsvården.

Avslutningsvis vill jag understryka att jag är övertygad om att Stockholms invånare vill ha en hälso- och sjukvård där tillgängligheten till vård är god och köerna korta. Målet måste vara att inte ha några köer alls. Region Stockholm har under moderat ledning kommit en bra bit på väg. Det betyder inte att vi är nöjda med allt som är gjort. Mer behöver naturligtvis göras för att det ska bli ännu bättre. Jag hoppas att mittenkoalitionens nya riktning i Region Stockholm inte drabbar patienterna eller medarbetarna och att patienterna även fortsatt ska vara vinnare, att medarbetarna även fortsatt ska vara nöjda med sina fristående arbetsgivare och att Region Stockholm fortsätter att vara i topp bland regionerna i Sverige när det gäller hälso- och sjukvård.

Jag yrkar bifall till Moderaternas budgetförslag *En budget i balans*.

Anförande nr 222
Regionrådet L i n d b e r g (V): Ordförande och ledamöter! I sjukvården prioriterar man varje dag mellan den som är svårast sjuk och den som är mindre sjuk. Man förväntas ta hand om den som är sjukast först. Det är så vår ramlag och våra etiska koder för sjukvårdspersonalen ser ut. Vänsterpartiets uppfattning är att det då behövs en politik som underlättar för vårdpersonalen att kunna prioritera rätt. Vi har en region och ett land med växande klyftor, och växande hälsoklyftor. I den här regionen skiljer det flera år i medellivslängd beroende på var du bor. Då behöver vi en sjukvård som på allvar kompenserar för den ojämlikhet vi ser i form av hälsoklyftor och som ökat för varje år. Vi har de gångna 16 åren haft en utveckling där vård i våra förorter lagts ned samtidigt som Irene varit på Östermalm och klippt röda band när Kry öppnat mottagningar. Den utvecklingen behöver vi nu börja vända på.

När Vänsterpartiet får inflytande så får sjukhusen kraftigt ökade anslag och dolda så kallade effektiviseringskrav ska försvinna. Det har vi drivit och enats om med den styrande koalitionen. När Vänsterpartiet är med täcks sjukhusens eskalerande underskott som uppstått under 16 år med rena svältbudgetar till sjukhusen och gjort att vårdplatserna minskat för varje år som gått.

Vårt budskap till våra sjukhus är: Ni har fått undermåliga resurser under föregående styre. De underskott ni nu har ska ni bli av med. Ni ska få upp näsan över vattenytan och få bättre förutsättningar. Ni ska få ägna er åt vård och åt arbetsmiljösatsningar, inte åt nedskärningar, varsel eller att stänga vårdplatser.

Det är tydligt att valresultatet slog fast att stockholmarna förväntar sig en förändring och att den skönmålade verklighetsbeskrivning som Moderaterna har gett inte är den som man upplever, vare sig som patient eller som vårdpersonal. Jag kan säga att vårdpersonal inte bara haft ont i magen de senaste åren, utan de har nog till och med haft magsår.

Vänsterpartiets avtryck i den styrande koalitionens budget är flera. Markant större resurser tillförs sjukhusen. Det görs ett omtag för att minska den byråkratiska överbyggnaden och ta itu med att städa bort detaljstyrning och oändliga mätbara indikatorer, ett arbete för att påbörja arbetstidsförkortning inom förlossningsvården ska startas, en kommission för att belysa vårdpersonalens arbetsmiljö och tystnadskultur ska tillsättas, en omställningsplan för att reformera och avveckla vårdval ska tas fram. Och arbetet för att påbörja avvecklandet av det hårt ifrågasatta fritt val av hörselhjälpmedel ska påbörjas 2023. Bolag ska inte kunna lura sina patienter.

Men vi vill mer. Vår egen budget innebär på många sätt ett större steg. Det påstås ibland att Vänsterpartiet lovar allt åt alla. Nej, men vi har lovat att prioritera sjukhus och fler vårdplatser. Vårdpersonal som vittnat om tystnadskultur och att de är för få ska vi lyssna på. Vårdcentraler har under 16 års tid ständigt fått fler uppdrag men inte mer resurser. Antalet patienter per läkare har ökat och överstiger nu 2 200 patienter, mer än tusen fler än vad Socialstyrelsen säger är rimligt både vad gäller arbetsmiljön och en hållbar och planerbar sjukvård.

Nu kommer äntligen en primärvårdsnämnd på plats. Nu ska det äntligen tas fram en handlingsplan för färre patienter per läkare, geografiskt områdesansvar för våra vårdcentraler och en plan för hur primärvårdens andel av budgeten kan öka. Om Vänsterpartiets egen budget hade fått styra skulle vårdcentralerna ha fått en uppräkning på 8 procent.

Vi säger också vad vi inte prioriterar. Vi prioriterar inte fler vårdval, fler närakuter, särskilda eller fördelaktiga ersättningar till nätläkarbolagen.
För att göra dessa övergripande prioriteringar som innebär att sätta de sjukaste patienterna och vårdpersonalen först måste vi agera för att reformera och avveckla vårdvalsmarknader. Det är ingenting konstigt. Sverige är helt unikt i vår del av världen med att tillåta en fullständigt fri etablering av vårdbolag som sedan kan fakturera skattebetalarna löpande. I inget av de omkringliggande länderna kan bolag välja och vraka beträffande var de vill etablera sig. De får tillstånd, de blir auktoriserade och sedan får de etablera sig. Om det är överetablering blir det nej. Vården styrs i stället till områden där det inte finns någon vård.

Är det någonting väljarna gett uttryck för så är det att Moderaternas marknadsvård i Stockholm gått för långt. Till och med moderater i andra regioner tycker att det gått helt över styr här. Man är som patient trött på att inte komma rätt i vården, att aldrig få tillgång till rätt vård för att man bor i fel område, att var du än kommer i vården får du höra att du ska vara någon annans patient. Sedan marknadsvården brett ut sig har byråkraterna blivit fler och fler. Administrationen har svält. Vi har sett meningslösa krav på inrapportering av indikatorer för varje år. Vården har på många sätt ekonomiserats och patienter blivit produkter som ersätts utifrån visst värde. Vänsterpartiet vågar ta itu med detta. Det går inte att ge personal och patienter mer inflytande och minska byråkratin om vi inte fasar ut marknadsstyrningen ur vår sjukvård.

Det som händer i svensk skola är ökad segregation med skolkoncerner som väljer elever. Precis samma sak händer i dag i vår sjukvård.

Dessvärre har vår sjukvårdsminister, som är kristdemokrat, deklarerat att ingenting kommer att göras åt den fria etableringsrätten. Det var alltså krokodiltårar Kristdemokraterna grät i valrörelsen över den ojämlika vården i landet.

Vi i Vänsterpartiet tar ansvar för att göra något åt den geografiskt ojämlika sjukvården i vår region. Där förekomsten av hjärt- och kärlsjukdomar är som störst, Södertälje, finns i dag inget hjärt- och kärlcentrum. Tillgången till kardiologisk kompetens är i stället koncentrerad till Stockholms innerstad. Trots flera partiers vallöften om detta är vi det enda partiet som säger samma sak efter valet som vi sade före valet. Därför budgeterar vi för ett hjärt- och kärlcentrum på Södertälje sjukhus. Det är dags att regionen tar ansvar för att säkerställa en jämlik sjukvård oavsett var du bor. Med vår budget axlar vi upp regionens egna muskler, kartlägger vårdbehov och säkerställer tillgång till sjukvård där det i dag finns vita fläckar.

Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets budgetförslag.

Anförande nr 223
B r i t t - M a r i C a n h a s i (SD): Ordförande, fullmäktige och åhörare! När vi som bäst trodde att pandemin var över står vi i stället inför en ekonomisk pandemi, som man skulle kunna kalla det. Det är till följd av krig i Europa, i Europas närområde, och påverkar i stor omfattning. Det visar att föreställningar om handel med diktaturer inte främjar demokratisk utveckling, vilket man länge trott. Vi har gött skurkstater och gjort oss energiberoende av Ryssland, oljeberoende av Mellanöstern och komponentberoende av Kina. Energipriser, matpriser med mera skenar och orsakar inflation. Det påverkar även Region Stockholm. Vårdkrisen har blivit akut. Just ”akut” är väl något som vi saknar i de rödas budget. Vi skulle vilja utlysa ett vårdnödläge snarare än ett klimatnödläge, i alla fall för Region Stockholms del.

Att lova förändring innebär inte per automatik att det blir förändring. Vårdköer och kompetensbrist har varit en fråga i decennier oavsett om det varit rött styre i regionerna eller om det varit blått och man stänkt lite grönt i de båda lägren. Det är uppenbart att regionerna inte kan axla ansvaret. Sju av tio svenskar vill att vården förstatligas, och frågan ska nu utredas av den nya regeringen. Sverigedemokraterna vill se en sjukvårdsreform där specialistsjukvården överförs i statlig regi, detta för att minska vårdköerna. I en sjukvård som blivit alltmer avancerad krävs en tydligare styrning, men vårdpersonalen måste ges utrymme att utveckla vården. Vi kan inte fortsätta att lappa och laga i all oändlighet.

Nu står vi där vi står, vi har våra regioner, och vi får gräva där vi står. Då måste sjukvården prioritera. Vi ska prioritera de allvarligast sjuka, de kroniskt sjuka och inte fortsätta att bolla dem runt mellan olika vårdmottagningar. Det röda styret har tillfört mer pengar och skrivit av akutsjukhusens underskott, men akutsjukhusen larmar att de saknar 2 ½ miljarder och riskerar personalneddragningar — igen.

Det finns skäl att kritisera den splittrade vården i Region Stockholm. Det är den som gör att kostnaderna många gånger skenar i väg, men att flytta in den på akutsjukhusen kan innebära att det blir trångt då det inte finns tillräckligt med lokaler. Det driver dessutom på kostnaderna, för någonstans måste dessa patienter tas emot, alltså de som i dag inte ryms på akutsjukhusen. Det är en komplex fråga.

Man kan ställa sig frågan om de resurser som finns i dag kommer att räcka för att säkerställa patientsäkerheten. De extra resurser som getts till primärvården täcker inte ens inflationskostnaderna. Om man tror att det ska finnas utrymme att tillsätta alla dessa allmänläkare blir det trångt. Man ger dessutom ett ytterligare uppdrag, att 1177 ska in under primärvården trots att de redan har det trångt och har svårt att rekrytera personal. Det blir en ytterligare belastning.

Sverigedemokraternas budgetförslag är en skuggbudget till det röda styrets budgetförslag. Det var det alternativ som vi hade när vi skulle lägga vårt budgetförslag, men vi behöver inte kompromissa med småpartier, något som både Moderaterna tvingats göra och Socialdemokraterna också nu. Det blir extra tydligt när Moderaterna fimpar cykelkansliet och vill begränsa tillgången till kostnadsfri tolk, något som Moderaterna tidigare har sagt blankt nej till.

Sverigedemokraterna omfördelar och satsar 95 miljoner mer på hälso- och sjukvården i budgeten för år 2023, och närmare 400 miljoner kronor de följande två åren. Det har vi kunnat göra för att vi inte kompromissar. SD vill se en mindre splittrad sjukvård, en sjukvård som håller ihop och kretsar kring patienten. Vi har inspirerat till ett akademiskt sjukvårdssystem där specialistcentra får ett utökat uppdrag och där all vårdpersonal, alla mottagningar och patienter är med och utvecklar vården. Nu är det Sverigedemokraternas förslag som det nya röda styret har inarbetat i sitt budgetförslag.

Kostnaderna för inhyrd personal har enligt SKR, Sveriges kommuner och regioner, ökat med 26 procent jämfört med samma period år 2021, och en sjuttiofem procentig ökning har skett när det gäller hyrpersonal för primärvården. Nu utlovar ändå det röda styret satsningar på arbetsmiljö, minskad personalomsättning och minskad inhyrning av vårdpersonal. Det tycker vi är bra och förväntar oss då ett resultat.

Sjukvården blir alltmer avancerad och högspecialiserad. Kostnaderna ökar. Då behöver vi prioritera.

Som politiker i Region Stockholm måste vi göra tuffa principiella ställningstaganden också. Här vill jag upprepa regionrådet Msciwoj Swigons tydliga budskap från gårdagen, fast i ett lite annat format. De senaste årens stora migration kommer att tydliggöra de skyldigheter som råder i vår region, inte bara rättigheter.
I Iran kämpar kvinnor och mördas för sin rätt att slippa bära slöja. Kvinnor runt om i världen demonstrerar, bränner sina slöjor för att stödja de iranska kvinnornas frihetskamp. Slöjan är en symbol för könsapartheid oavsett om den bärs frivilligt eller av tvång.

Det nya röda styret har framhållit Region Stockholms internationella ansvar och solidaritet. Vi måste våga prioritera jämställdhet i kombination med krav på att lära sig språk. Endast då kan jämlik vård uppnås. Med de orden yrkar jag bifall till Sverigedemokraternas budgetförslag!

Anförande nr 224
Regionrådet P e t h r u s (KD): Ordförande, ledamöter, ärade åhörare! Kristdemokraternas budgetförslag för Region Stockholm år 2023 har starkt fokus på äldre och barn. Vår oppositionsbudget är också en budget i balans och har tanken att den ska stärka hälso- och sjukvården.

Det nya styret som budgeterar med underskott menar vi agerar oansvarigt gentemot både patienter, vårdpersonal och medborgarna i vår region.

En fungerande hälso- och sjukvård är välfärdens kärna. Därför gör vi flera viktiga satsningar för att förstärka och utveckla sjukvården.

Vårdcentralerna får, med vårt budgetförslag, en uppräkning för år 2023 med 6 procent vilket innebär 402 miljoner mer än tidigare. Ambitionen att vårdcentralen ska vara navet i sjukvården måste åtföljas av större satsningar. Det räcker inte med att bara tillskapa en primärvårdsnämnd. Vi vill ju att fler invånare ska vara listade hos primärvårdsläkarna, och när vi var med och styrde under förra mandatperioden så ökade också listningstalet från cirka 40 till 60 procent – det är bättre än de nationella målen och läget runt om i landet.

För att få fler att bli trogna sin husläkare och vårdcentral så menar vi att det bör bli billigare att gå dit där man är listad samtidigt som det blir något dyrare att gå till andra vårdgivare där man inte är listad, till exempel nätläkarna. Därför föreslår vi kristdemokrater en sänkning av patientavgiften med 50 kronor när man besöker en vårdcentral där man inte är listad till 200 kronor. Kostnaden för digitala såväl som fysiska besök där man inte är listad bör uppgå till 300 kronor. Det här gör vi för att skapa bättre långsiktighet och kontinuitet i vården. Det här är också en inriktning som en statlig utredning tidigare föreslagit.

Cancervården i vår region är i många delar av världsklass. Forskning och utveckling pågår ständigt, och framsteg görs på många områden. För att tidigt upptäcka cancer behöver screeningen på olika områden utvecklas så att vi i tid kan sätta in behandling. Mammografiscreeningen når inte alla och vi behöver göra mer för att få fler att gå på undersökningar.

Därför föreslår vi kristdemokrater att vi ska utreda frågan om öppnandet av ytterligare en mammografimottagning eller filial på Danderyds sjukhus. Vi vill även utreda möjligheten till en mammografibuss för att undersöka ifall detta kan vara en lösning för att nå fler kvinnor i utsatta områden och glesbygd.

Under pandemin så har ju vaccinationer varit oerhört viktiga för att få stopp på allvarlig sjukdom och död till följd av covid-19. Över 5 miljoner vaccinationer har genomförts i vår region, och vaccinering kommer förmodligen att bli återkommande åtminstone för vissa grupper.

För att skydda äldre mot allvarliga sjukdomar så vill vi kristdemokrater också införa ett hållbart regionalt äldrevaccinationsprogram. Den utredning som har påbörjats på uppdrag av oss i vårdens kunskapsstyrningsnämnd, i stor politisk enighet, behöver fortsätta att genomföras inom ramen för hälso- och sjukvårdsnämnden, och jag hoppas att det nya styret nu tar den frågan vidare framåt.

Det är viktigt också att förebygga fästingburna sjukdomar. Vi vet att det för en flerbarnsfamilj kan bli väldigt kostsamt att vaccinera sig mot TBE, och därför föreslår vi i Kristdemokraterna att man ska införa en TBE-vaccination för barn och unga i åldrarna mellan 3 och 18 år och att den vaccinationen ska vara avgiftsfri. Den totala kostnaden för en sådan satsning under år 2023 kommer att landa på 80 miljoner, och det har nu kommit en hälsoekonomisk beräkning som visar att det också är kostnadseffektivt.

Vi anser det beklagligt att vänsterstyret väljer att lägga ned vårdens kunskapsstyrningsnämnd. Vi får känslan av att vänsterstyret inte riktigt förstår vikten av fokus på kunskapsstyrning och hur den förbättrar vården och gör den mer jämlik.

Herr ordförande, utvecklingen av diabetesvården behöver också uppvärderas av den nya koalitionen. Man höll på att glömma bort de frågorna i budgeten. Här behöver det psykosociala stödet utvecklas, det är något som Diabetesförbundet har tagit upp, och vi hoppas att vi kan diskutera denna fråga inom hälso- och sjukvårdsnämnden framöver.

Förlossningsvården har varit i fokus det senaste året, och resurser tillfördes av den tidigare majoriteten för att förbättra för både den födande kvinnan men också för att förbättra barnmorskornas arbetsmiljö genom satsningen på en barnmorska per födande kvinna i aktiv fas. Men även projektet Min barnmorska, som vi vill ska vara permanent, ska vara ett stöd till framför allt förlossningsrädda gravida.

Vissa föräldrar önskar dessutom ett särskilt stöd efter förlossningen, någonting som vi i Kristdemokraterna har tagit upp och framför allt i valrörelsen framhållit att det här måste vi fortsätta att jobba med.

I Rinkeby har regionen prövat att jobba med en framgångsrik modell där förstagångsföräldrar får tätare hembesök av BVC under barnets första ett och ett halvt år. Stödet till föräldraskapet sker genom ett samarbete med socialtjänsten. Vi kristdemokrater vill utöka det här arbetet till fler områden i Stockholms län, och vi avsätter 20 miljoner kronor för att utveckla det hembesöksprogrammet i vårt budgetalternativ.

Kristdemokraternas budgetförslag innebär en satsning på viktiga områden som minskar risk för allvarlig sjukdom. Det är så vården ska fungera. Och det måste vara så att patienten står i centrum och de är de allra sköraste som särskilt behöver våra insatser.

Herr ordförande, avslutningsvis vill jag ändå konstatera att jag är glad över att vänsterstyret har ändrat i sin budgettext och nu inte kommer att ta bort den värdegrund vilket man tidigare aviserade i det första budgetförslaget som lades. Det har kommit en tilläggstext. Det är viktigt att vi fortsätter att ha en värdegrund utifrån hälso- och sjukvårdsetiska principer, och detta är någonting som vi kristdemokrater kommer att fortsätta att bevaka.

Kristdemokraterna behövs för att bevaka många olika områden. Barn och äldre är i vårt fokus, och jag yrkar därmed bifall till Kristdemokraternas budgetförslag!

Anförande nr 225
Regionrådet T a r s c h y s I n g r e (L): Herr ordförande, ärade ledamöter och åhörare! Äntligen är det dags för sjukvårdsdebatt!

I 16 år har Liberalerna varit med och styrt här i Region Stockholm. Utmaningarna har varit många, inte minst när regionen var landets epicentrum för pandemin som skapade stort lidande för länets innevånare. Men framgångarna har varit ännu fler. Och sedan år 2006 har sjukvårdsbudgeten fördubblats, från 35 miljarder till 70 miljarder kronor.

Under den här tiden har Liberalerna varit drivande i övergången till en god och nära vård, och flera goda exempel på det finns, framför allt från förra mandatperioden. Vårdcentralerna fick över 1 miljard kronor i ökade anslag. Över en halv miljon patienter listade sig hos en namngiven läkare och fick därmed en egen husläkare, och listningstaket för husläkare sänktes.

Med Liberalernas budgetförslag identifieras den påbörjade primärvårdreformen, inte minst föreslår vi en ny husläkarmiljard på två år till vårdcentralerna.
Vården har gått från att vara reaktiv till att bli mer proaktiv. Sedan år 2006 har vi därför kunnat se hur folkhälsoarbetet har uppvärderats. Mer resurser styrs dit där ohälsan är som störst. Nya arbetssätt har också implementerats, till exempel genom viktiga satsningar som hälsosamtal och hälsoobligationer. Hembesöksprogrammen har utvecklats, och hälsokommunikatörerna har blivit fler.

Till syvende och sist är hälsa en central frihetsfråga, för ohälsa minskar människors frihet. Därför satsar Liberalerna i vårt budgetförslag på stockholmarnas hälsa, inte minst på dem med allra störst behov.

År efter år har Region Stockholm landets bästa tillgänglighet i vården, det gäller både primärvården och den specialiserade vården. Hur kommer det sig att det är så bra här i Stockholm? Först och främst beror det naturligtvis på den fantastiska vårdpersonalen, den fantastiska vårdpersonal som gör och har gjort ett enormt arbete.

Men det finns en annan avgörande faktor, och det är valfriheten. I Region Stockholm har vi nämligen en mångfald av vårdgivare och stort vårdutbud, och det är faktiskt unikt.

Det innebär kortare köer, större valfrihet för patienterna och fler arbetsgivare för vårdpersonalen. Skiljelinjerna mellan Liberalernas och vänsterstyrets budgetar är tydliga. Liberalerna bejakar valfriheten och mångfald medan vänsterstyret begränsar valfrihet och mångfald.

Region Stockholm är en av få regioner som de senaste åren har ökat antalet vårdplatser, det gäller inte bra på akutsjukhusen utan även inom andra vårdformer. En närakutsreform har genomförts, och i dag finns det 11 närakuter som avlastar länets akutmottagningar, förra året med mer än 350 000 besök. Geriatriken har byggts ut och innefattar i dag cirka 1 000 vårdplatser, och även ASIH har byggts ut och utgör i dag nästan hälften av Region Stockholms vårdplatser totalt. Det är ju här de svårt sjuka kan få vårdas hemma där de är trygga och nära sina kära.

Den här utvecklingen behöver förstås fortsätta och Liberalerna vill därför öppna fler vårdplatser och närakuter för att skapa mer luft i systemet, för att avlasta vårdpersonalen och självklart för att skapa mer frihet och mer trygghet för stockholmarna.

Ordförande, det finns mycket mer att säga, och efter 16 år är vi stolta men inte nöjda. Liberalerna lägger därför fram ett budgetförslag som satsar på primärvården. En större del av sjukvårdsbudgeten ska komma vårdcentralerna till del, fler patienter ska få en namngiven fast husläkare. Det förebyggande arbetet ska prioriteras. Kompetensförsörjningen ska stärkas.

Samtidigt ser vi till sjukvårdssystemet i stort. Närakuterna ska bli fler, inte färre. Vårdvalen ska utvecklas, inte avvecklas. Beroendevården ska uppvärderas och inte, som i S-styrets budgetförslag, glömmas bort.
Vårdplatserna ska öka i antal och alternativa vårdformer främjas. Akutsjukhusen ska ha goda förutsättningar att bedriva vård, och vårdens medarbetare ska få bättre förutsättningar.

Vänsterstyrets budgetförslag går i några delar i motsatt riktning. Och som alltid när Socialdemokraterna styr, riskerar vi nu att köerna blir längre, valfriheten sämre och arbetsgivarna färre. Bifall till Liberalernas förslag!

Anförande nr 226
Regionrådet L o r n e (C): Ordförande, ledamöter och åhörare! Sjukvårdsdebatten är i full gång, och som alltid gläds jag åt denna dag då vi pratar vård nästan hela dagen och åt engagemanget för en bättre vård i Region Stockholm från alla partier och alla er.

Jag sade i går att det känns lite tråkigt med det här budgetförslaget för vi vill så mycket mer, men det är ovanligt tuffa ekonomiska tider både för våra invånare och för oss som region. Det gäller därför att prioritera hårt, och det har vi gjort.

Det viktigaste kommande år blir att stärka grunden i vården, alltså vårdcentralerna, men också att se till att akutsjukhusen har tillräckligt med vårdplatser och att förkorta köerna inom barn- och ungdomspsykiatrin.

Sjukvården här i Region Stockholm är på många sätt fantastisk. Om jag, utifrån vad jag har sett som ambulanssjuksköterska, skulle välja någonstans i Sverige eller kanske i världen där jag skulle vilja bli sjuk, så skulle jag välja att bli sjuk i Stockholm.

Det finns mycket som behöver bli betydligt bättre, och i vårt budgetförslag nu finns en tydlig inriktning. Det handlar om att bygga grunden i vården starkare, att vårdcentralerna ska börja fungera så som det var tänkt och att fler människor ska få en fast läkarkontakt, en läkare som känner dem som kan vara det här navet på riktigt i vården och en sammanhållande länk inom vårdsystemet.

Det handlar också om att vi behöver ha fler lediga vårdplatser på våra akutsjukhus så att vårdpersonalens arbetstid går åt till att vårda patienter och inte till att leta efter en ledig plats på en vårdavdelning.

Det hänger också ihop med god arbetsmiljö och arbetssituationen för vår vårdpersonal, för utan personal blir det ingen sjukvård.

I budgetförslaget har vi nu en tydlig inriktning på att arbeta för en mer jämlik vård efter behov, för vi har tyvärr lärt oss, framför allt under pandemin, att ojämlik hälsa inte bara är dåligt för de människor som har sämre hälsa, utan att alla människors hälsa påverkar hela samhället och hela vår motståndskraft. Därför kommer vi att fortsätta att arbeta med hälsoklyftorna i Stockholms län, för att de ska minska både genom vårdens insatser och genom fler förebyggande insatser där vi måste stärka folkhälsan. Det här gäller inte minst den psykiska ohälsan, ett område där vi nu tar krafttag för att få bort köerna inom barnpsykiatrin.

Att jobba i vården är världens bästa yrke. Men alltför ofta känner många att de har en orimlig arbetssituation, och i det läget spelar det ingen roll hur givande yrket är. Vårdpersonalens inflytande ska därför stärkas de kommande åren, och kontakten mellan Region Stockholms ledning och vårdpersonalen ska bli betydligt bättre. Vi tror att ett inlyssnande ledarskap är rätt väg framåt för Region Stockholm, men vi måste också fortsätta att värna möjligheterna för personalen att välja sin arbetsgivare och framför allt för patienterna att välja den vårdgivare som de känner sig tryggast med.

Med detta yrkar jag bifall till mittenkoalitionens budgetförslag avseende sjukvårdsavsnittet!

Anförande nr 227
S a n d r a I v a n o v i c R u b i n (MP): Åhörare, ledamöter och ordförande! Jag kommer att återanvända väldigt mycket av det som jag sade i går, för jag tycker att mycket av det som är återvinning är det som vi gillar, och systemperspektiv.

Jag är oerhört stolt och oerhört glad, för trots den extremt tuffa ekonomiska situationen så ser man att det i mittenkoalitionens budgetförslag finns tydliga politiska mål och inriktningar som den här regionen har behövt väldigt, väldigt länge.

Det är viktigt att det finns en vilja att både se och åtgärda den stora personalomsättning som vi har haft i våra verksamheter och att faktiskt från politiskt håll säga att vi tar ansvar för det också, och att på riktigt ta itu med och ha viljan med olika typer av verktyg som vi har nu att åtgärda detta och säkerställa att vi är en god och hållbar arbetsgivare.

Vi är några stycken som har varit med i långtidsutredningen, det har varit ett helt fantastiskt arbete. Är det någonting som inte kan misstolkas där och vart riktningen pekar, så är det att vi kommer att behöva varenda en av vårdpersonalen och mer därtill. Sent ska syndaren vakna, men snart måste vi jobba på.

Det finns också ett väldigt tydligt mått utpekat för primärvården. Om det är det vi vill, om vi verkligen vill kunna jobba förebyggande, avlastande i hela sjukvårdssystemet så behöver vi på riktigt se till att både resurssätta och ta fram en handlingsplan för att läkare ska kunna uppnå målet om 1 100 patienter per läkare.

Alla olika aktörer och den mångfald som vi har i Region Stockholm är en styrka. Men vi har också sett att vi har ett alltför pragmatiskt hälso- och sjukvårdssystem och att detta ibland kanske mer har gynnat friska än sjuka patienter, och då behöver vi ju göra justeringar som är genomgripande och som innebär att vi säkerställer att regionen har behovsstyrd vård och att regionen följer hälso- och sjukvårdslagen. Systemet som helhet ska vara bättre och säkrare för alla och så klart ska det ge en mer jämlik hälso- och sjukvård.

Den stora glädjen är förstås att vi också gör en historisk satsning på barn- och ungdomspsykiatrin. Dessa pengar behövs så väl för att våra barn ska få vård så snabbt som möjligt.

Jag är också väldigt glad och stolt över att den här majoriteten också har en annan riktning och det är att Region Stockholm ska vara till för alla, att frihet, att öppenhet, att oavsett etnicitet till exempel så är alla välkomna. Vi kommer alltid att stå upp för mänskliga rättigheter, och rätten till tolk är väldigt viktig – för att inte tala om vad vi tycker om det vedervärdiga förslaget om angiveri för hälso- och sjukvårdspersonalen och för patienterna. Bifall till mittenkoalitionens budgetförslag!

Anförande nr 228
Charlotte Broberg (M): Herr ordförande! Region Stockholm har, som sagt var, den bästa tillgänglighet i vården och de kortaste vårdköerna. På Karolinska sjukhuset har man till och med satt upp målet att ha en helt köfri vård. De vill bli det första köfria akutsjukhuset. De är dessutom på god väg att nå det målet. Sjukhuset gör också stora insatser för att hjälpa andra regioner, som har längre köer, att faktiskt arbeta bort deras köer.

När mittenkoalitionen nu framlägger ett budgetförslag med en ny inriktning så hoppas jag verkligen att det inte innebär att den nya inriktningen gäller vårdköerna utan att vårdköerna även i fortsättningen ska hållas korta.

Därför vill jag fråga dig, Talla, om du kan garantera att Region Stockholm även fortsättningsvis kommer att ha den mest tillgängliga vården med de kortaste vårdköerna genom att använda dig av valfriheten och en mångfald aktörer – eller handlar er inriktning om att dra ned på ett antal vårdval och därmed bygga upp nya köer till vården?

Anförande nr 229
Regionrådet Alkurdi (S): Tack, Charlotte, för din fråga! För mittenkoalitionens del så värnar vi patientens valfrihet, det är en oerhört viktig fråga. När det gäller frågan om tillgänglighet så skulle jag vilja nyansera den bild som Charlotte försöker ge här.

För var är de korta köerna när patienter som behöver specialistvård inom neurologi måste vänta sex månader, eller när canceroperationer inom ögonsjukvården ständigt skjuts upp för att specialister är ute på etableringsfrihet och mäter ögontryck i stället? Var är valfriheten och de korta köerna när kvinnorna i Nynäshamn behöver ta ledigt en hel dag för att åka in till Stockholms innerstad för att få vård?

Vi värnar valfriheten för patienterna, och vi kommer att kämpa för att göra köerna kortare. Och på akuten, där vi har landets längsta väntetider, där de svårast sjuka är, ska vi se till så att vi får fler vårdplatser. Det kommer att vara en resa, en lång resa för att se till att göra det efter alla underskott som akutsjukhusen har ådragit sig under ert styre, men vi kommer också att säkerställa att specialistvården i vår region faktiskt når dem som har störst behov och att köerna inte tillåts vara så långa som de är i dag.

Anförande nr 230
Ch a r l o t t e B r o b e r g (M): Region Stockholm är faktiskt den enda region som har ökat antalet vårdplatser. Det är vi naturligtvis stolta över, men även i den här frågan finns mer att göra. Vi har också ökat ASIH-vården med flera hundra vårdplatser.

Akutsjukhusen har sedan år 2019 fått drygt 25 procent högre intäkter. Sedan år 2006 då vi började styra här har alltså intäkterna till hälso- och sjukvårdsbudgeten fördubblats! Och vi har fortfarande mer pengar till hälso- och sjukvården i vårt budgetförslag än vad ni har i ert budgetförslag!

Anförande nr 231
Regionrådet A l k u r d i (S): Faktum är att sedan år 2006 har vårdplatserna vår region i det stora hela när det gäller akutsjukhusen minskat i antal. När det gäller intensivvårdsplatser så fattades det faktiskt ett politiskt beslut för flera år sedan att minska antalet intensivvårdsplatser. Det handlar ytterst om de svårast sjuka patienterna.

När det gäller den uppsplittrade vården så ser vi vad det har lett till inom barnsjukvården där sjukvårdslinjerna har brutits och man inte kan rekrytera specialistsjuksköterskor, även en person med specialistkompetens får ta hand om väldigt enkla fall i stället för att operera cancerpatienter som väntar i kön. Det här kan inte vi acceptera. Det kommer vi att åtgärda. När det gäller ert budgetförslag så kommer jag att återkomma till den, Charlotte. Du säger att ni har mer pengar till sjukvård i ert budgetförslag. Det har ni inte. Ni saknar ju 2 miljarder kronor. När man justerar för resultatkraven, som ni ökar för akutsjukhusen, så har ni bara en uppräkning på 3 procent. Ni har inte en budget i balans, ni har en budget i extrem obalans.

Anförande nr 232
Regionrådet P e t h r u s (KD): Herr ordförande! Jag skulle vilja ställa frågan om det här med TBE-vaccin. I valrörelsen år 2018 så lovade Socialdemokraterna att de, om de kom till makten, skulle införa gratis TBE-vaccinering för barn. Nu har ni kommit till makten. Var är TBE-vaccinet för barn och unga?
Vi hade tidigare inte hälsoekonomiska beräkningar som kunde stödja det här, varför vi själva inte införde den här vaccineringen. Nu har vi i augusti fått sådana beräkningar så att ni hade kunnat införa det här förslaget i ert budgetförslag. Det kostar 70 miljoner första året, men det kommer att kunna både rädda liv och hälsa. Året därefter kommer vaccineringen att kosta ungefär 20 miljoner, beräknar förvaltningen. Varför inget TBE-vaccin från Socialdemokraterna?

Anförande nr 233
Regionrådet A l k u r d i (S): Jag måste säga, Désirée, att jag är glad över det engagemang som vi delar med Kristdemokraterna. Det du säger stämmer ju. Socialdemokraterna ser detta som en rättvisefråga. Men vi ser nu, svart på vitt, de strukturella underskott som Stockholmssjukvården har ådragit sig år efter år, där skatteunderlaget inte har kunnat rädda, täcka och sminka över dessa underskott så som man gjort under tidigare år. Vi får dessutom inte den stöttning som vi och alla landets regioner och hela landets sjukvård så väl behöver i denna ekonomiska kris, och då måste vi prioritera. Och vi prioriterar kärnverksamheterna. Men om vi kan hjälpas åt, Désirée, att gentemot regeringen påvisa behovet som finns för vår region och för stockholmanas sjukvård kan vi tillsammans se till att skapa en rättvisare sjukvård även när det gäller denna del.

Anförande nr 234
Regionrådet P e t h r u s (KD): Herr ordförande! Jag ber om ursäkt, men jag tycker att det här blir lite pinsamt. Ni kommer alltså under en hel mandatperiod att sitta och ropa på staten? Vi har finansierat det här inom vår egen budget. Vi vet att vi har ett överskott på 4 miljarder det här året. Det finns inga stora hål i budgeten, som ni håller på och pratar om. Den socialdemokratiska retoriken i denna sal blir lite som med kejsarens nya kläder.

Vi kan finansiera det hela inom budgeten. Varför kan inte ni det?

Anförande nr 235
Regionrådet A l k u r d i (S): När man har en fantasibudget kan man säkert tro sig finansiera väldigt mycket. Ni har ju också stora hål i er budget. Ni budgeterar med statsbidrag som vi ännu inte vet om vi får eller hur vi ska få dem och vilka nyckeltal som gäller för dem. Det här gäller er budget.

När det handlar om pengar till Region Stockholm kommer jag att ta upp det – om och om och om igen. Jag tänker stå upp för vår sjukvård och för de skattemedel som vi behöver till vår sjukvård. Du har inte varit regionråd särskilt länge, men jag minns mycket väl när den S-ledda regeringen gav mer och mer statsbidrag till vår region. Ändå sade du från den där talarstolen att vi behövde mer till vår region; du ville ha mer. Även vi försökte se till att vi fick det genom att prata med våra partikamrater och fråga om det fanns mer att ge, och vi fick mer.

Men nu när det är ekonomisk kris och all sjukvård i hela landet står inför en kris verkar du mena att det här styret inte ska stå upp för regionens invånare och invånarnas sjukvård. Det går jag inte med på, utan det kommer jag att göra. Jag kommer att stå upp för vår sjukvård, vår vårdpersonal och våra patienter.

Anförande nr 236
Regionrådet T a r s c h y s I n g r e (L): Herr ordförande! Låt mig börja med att återge något som Estée Lauder har sagt: Man lyckas inte genom att hoppas eller önska utan genom att jobba.

Det finns en märklig paradox i vänsterstyrets budget. Primärvården ska utgöra grunden för hälso- och sjukvården, men samtidigt ska mer vård bedrivas på akutsjukhusen. Med dessa osammanhängande satsningar kan primärvårdens andel omöjligen bli en fjärdedel år 2030. Hur ska ambitionen att öka primärvårdens andel av sjukvårdsbudgeten uppnås när vården samtidigt blir mer sjukhustung?

Anförande nr 237
Regionrådet A l k u r d i (S): Ja, Amelie, vi i mittenkoalitionen och ditt parti gör olika prioriteringar. Vi har pekat ut primärvården som vår viktigaste prioritering för sjukvården. Vi ser ju att om vi kan få upp andelen patienter som har en namngiven fast läkare och når målet om 1 100 patienter per läkare skapar vi inte bara en hållbar arbetssituation och arbetsmiljö för dem som jobbar inom vårdcentralerna utan vi avlastar också akutmottagningarna och sjukhusen. Dessutom kan svåra sjukdomar upptäckas i tid.

Det här går dock inte emot att vi även ser till att vårdpersonalen på akutsjukhusen som vårdar de svårast sjuka patienterna får en dräglig arbetsmiljö. Det är synd att ni inte ser dessa båda delar som viktiga delar som bär upp hälso- och sjukvården i hela vår region. Vi prioriterar bort den uppsplittrade vården som är en dyr vård. Det påvisas nu hur dyr den är när vi inte får de ökade skatteunderlagen som skulle täcka de höga kostnadsuppräkningar som den uppsplittrade vården faktiskt innebär.

Vi gör alltså en prioritering och en omställningsplan, och vi ser till att primärvården får en ordentlig uppräkning. Men mer kommer att behövas. Så är det. Det här är bara en del av resan. Resan mot att vårdpersonalen på sjukhusen också ska få drägliga arbetsvillkor och en dräglig arbetsmiljö kommer att ta tid, men vi påbörjar den nu.

Anförande nr 238
Regionrådet T a r s c h y s I n g r e (L): Ni påbörjar en resa men styr åt fel håll. Ni ökar andelen till sjukhusen och ger mer resurser till dem men mindre till primärvården. Ni skriver i er budget att ni vill öka andelen till primärvården men gör precis tvärtom. Jag är ledsen, men ditt svar duger faktiskt inte.

Jag skulle även vilja komplettera det här med hur länge man får vara ny på jobbet. Du har suttit som vice ordförande i hälso- och sjukvårdsnämnden i fyra år. Helt ny på jobbet är du inte.

Det sista jag vill kommentera är det här med strukturella underskott, som ni skyller på. Det handlar inte om strukturella underskott. Vi har haft en budget i balans i 16 år. Däremot har vi S-regeringens utjämningsskatt. Den står för 2 ½ miljard mer i dag och uppgår till 5,3 miljarder. Även pensionskostnaderna har ökat kraftigt. Sluta skylla på strukturella underskott!

Anförande nr 239
Regionrådet A l k u r d i (S): Ska man budgetera för hälso- och sjukvård måste man kunna ekonomi. Det är klart att jag kommer att titta på hur ekonomin ser ut och vilka utmaningar vi har. Vi har utmaningar med strukturella underskott. Du kan tycka att det är att skylla ifrån sig, men det är denna verklighet vi lever i.

Amelie! Jag har inte sagt att jag är ny på jobbet. Jag har varit redo för detta uppdrag ganska länge, väntat in det här och förberett mig. Det är just därför vi har en tydlig plan för att se till att primärvården får en uppräkning på 5 procent och akutsjukhusen får en uppräkning på 4 procent. Där har du svaret, Amelie.

Anförande nr 240
Regionrådet A l k u r d i (S): Tack, Charlotte, för ditt anförande! Du påstod hela tiden att ni har en budget i balans. Men som jag nämnde tidigare är det snarare en oerhörd obalans med tanke på att det saknas 2 miljarder. Därtill höjer ni resultatkraven på akutsjukhusen. Och när man justerar för det får akutsjukhusen en uppräkning på enbart 3 procent.
Ni ger lite med ena handen och tar väldigt mycket med den andra. Varför vill ni piska på barnmorskorna så att de tvingas springa ännu snabbare?

Anförande nr 241
C h a r l o t t e B r o b e r g (M): Jag måste erkänna att jag inte riktigt förstod kopplingen till barnmorskorna, men de flesta i denna sal är mycket väl medvetna om att vi har gjort väldigt stora satsningar på dem. Barnmorskorna i Region Stockholm har i dag de bästa förhållandena, och andra regioner följer nu efter oss.

Jag vill även säga att vi faktiskt har en budget i balans. Jag förstår att det svider att Moderaterna ger mer pengar till hälso- och sjukvården än vad ni gör i mittenkoalitionens budget. Vi har mer pengar till vård och trafik, just för att vi prioriterar sjukvård och kollektivtrafik. Vi gör det ni inte orkar med att göra. Vi väljer att prioritera.

Vårt facit talar också för sig självt. Vi har i 16 år under moderat ledning haft en budget i balans med svarta siffror varje år. Det talar sitt tydliga språk.
Senast Socialdemokraterna styrde i den här regionen var det underskott. Nu är ni tillbaka igen, och se, vad får vi då? Då får vi underskott igen.

Anförande nr 242
Regionrådet A l k u r d i (S): Ni budgeterar 2 miljarder för statsbidrag som vi ännu inte har fått. Ni siffertrixar när det gäller kontering och budgetering. Var finns dessa pengar? De finns inte! Ändå påstår ni att ni ska kunna tillföra dessa medel till sjukvården och kollektivtrafiken. Om den här budgeten var den som gällde skulle det ha blivit stora nedskärningar på sjukhusen, på vårdcentralen och i kollektivtrafiken.

Låt mig ta ett annat exempel. Varför vill ni piska på undersköterskor som jobbar på en vårdavdelning på Södersjukhuset? Det är vad det innebär när ni ökar resultatkraven på våra akutsjukhus. Samma sak gäller även för läkaren eller specialistsjuksköterskan. Varför vill ni göra det när de redan befinner sig i ett sådant tufft läge och har en sådan tuff arbetsmiljö?

Anförande nr 243
C h a r l o t t e B r o b e r g (M): Vårdpersonalen är vår absolut viktigaste resurs. Och vi ger också mer pengar till hälso- och sjukvården än vad mittenkoalitionen gör. Jag förstår att det gör ont, men det är faktiskt så. Vad vi gör är att prioritera. Vi prioriterar vård och kollektivtrafik till skillnad från er som prioriterar allt till alla. När vi prioriterar blir det mer pengar till hälso- och sjukvården. Det är vi mycket stolta över.

Vi har som sagt ett facit. Vi har 16 år med moderat styre bakom oss och 16 år med en budget i balans. Senast olyckan var framme och ni styrde var det underskott. Nu är olyckan framme igen, och då blir det återigen underskott.

Anförande nr 244
Regionrådet L i n d b e r g (V): Ordförande! Tack, Charlotte, för ditt inlägg! Jag tänkte fråga lite om samma sak som Talla var inne på. Du talar om 16 år med en budget i balans. Regionen har mycket riktigt haft överskott på sitt konto. Men nu går vi in i en situation där sjukhusen för varje år har haft stora underskott, underskott med hundratals miljoner. De underskott som finns vid det här årsskiftet är ju genererade av er budget.
Därför undrar jag om du tycker att man kan tala om en budget i balans i regionen när våra stora akutsjukhus har hundratals miljoner i budgetunderskott.

Anförande nr 245
C h a r l o t t e B r o b e r g (M): Jag kan återigen bara konstatera att vi har haft 16 år av moderat styre, 16 år med svarta siffror i budgeten och 16 år med svarta siffror i bokslutet. Nu när Socialdemokraterna är med och styr med stöd av Vänsterpartiet blir det mindre pengar till sjukvården. Jag skulle i stället vilja fråga dig, Jonas, hur du ser på det. Vad ska du rösta på? Ska du rösta på Socialdemokraternas och mittenkoalitionens budget som innebär mindre pengar till hälso- och sjukvården, eller ska du rösta på Moderaternas budget som innebär mer pengar till sjukvården?

Anförande nr 246
Regionrådet L i n d b e r g (V): Vi har ju haft moderata budgetar i 16 år, och det har bevisligen orsakat hundratals miljoner i budgetunderskott, så jag tror nog att det är uteslutet att vi kommer att rösta på er budget.

Jag ställer samma fråga igen, för de har ju stora ekonomiska underskott i dag på grund av er finansieringsram. Ni har plus på regionens centrala konton, men våra verksamheter går på knäna. Jag tycker inte att det är en budget i balans.

Nu höjer ni sjukhusens ersättning till 4 ½ procent. Om jag ska vara ärlig har jag väldigt svårt att ta era siffror seriöst. Vi välkomnar mer resurser till sjukhusen. I vår egen budget höjer vi skatten för att finansiera det. Men jag undrar över en sak. Ni har tidigare haft 1 ½ procents uppräkning. Varje gång vi har ifrågasatt det har ni sagt: ”Nej, vi måste ställa om vården till den nära vården. Vi ska inte satsa på slutenvårdsplatser och akutsjukhus.” När ni nu i er budget säger att de ska få 4 ½ procent, tycker ni då att ni har underfinansierat dem de senaste 16 åren?

Anförande nr 247
C h a r l o t t e B r o b e r g (M): Sjuksköterskorna är mest nöjda med vården i Region Stockholm. Nej, egentligen är de mest nöjda med de fristående aktörerna, som Jonas vill ta bort. Dessutom är patienterna vinnare i Region Stockholm. Det är inte bara Moderaternas budget som säger så, utan det säger även *Uppdrag granskning*. Jag tycker att vi har ett gott facit vad gäller både patienter och medarbetare, och vi har också ett väldigt gott facit när det gäller ekonomin.

Anförande nr 248
Regionrådet L o r n e (C): Ordförande! Tack, Charlotte, för bra inlägg! Jag läser i er budget att ni anser att skattebetalarnas pengar ska gå till att ge stockholmarna den vård de behöver när de behöver den. Ni problematiserar samtidigt lite kring tolkanvändningen i vården. Jag tror inte att vårdpersonal okynnesbeställer tolk för att de tycker att det är roligt att ha en extra person i patientmötet. Jag undrar hur ni ska kunna halvera kostnaden för tolk utan att patientsäkerheten hotas, vilket ni själva skriver om.

Anförande nr 249
C h a r l o t t e B r o b e r g (M): Vi tycker att det är rimligt att man ska kunna svenska språket om man är svensk medborgare eller ska bli svensk medborgare. Det är grunden till att vi har sagt det här. Men vi har också sagt att det i slutändan alltid är upp till vårdpersonalen eller den doktor som finns tillgänglig att avgöra om det behövs en tolk i sammanhanget.

Anförande nr 250
Regionrådet L o r n e (C): När jag läser det här verkar det mest som att det gäller om det finns en funktionsnedsättning eller något som hindrar en person att lära sig svenska eller att det vid en akut situation ska kunna göras undantag från självkostnadspriset.
Men annars ska tolk erbjudas till självkostnadspris för svenska medborgare och personer som har permanent uppehållstillstånd. Det oroar mig, som sagt. Jag kan inte själv som vårdpersonal skilja ut dem. Som jag ser det begränsar man rätten till vård om man begränsar rätten till tolk.

Anförande nr 251
C h a r l o t t e B r o b e r g (M): Vi tycker som sagt att det är rimligt att man lär sig svenska när man ska bo i Sverige. Jag tror också att det är den absolut bästa garanten för att bli en del av det svenska samhället. Vi tycker inte heller att det är rimligt med stora extrakostnader för tolk, utan vi tycker att det är rimligt att man när man har bott väldigt länge i Sverige också ska kunna språket och då inte behöva en tolk i sjukvården. Men vi säger också att i slutändan ska detta vara upp till sjukvården. Då får du som sjuksköterska och andra göra en bedömning av om det är viktigt med eller att det krävs en tolk utan att patienten själv ska betala.

Anförande nr 252
Regionrådet P e t h r u s (KD): Herr ordförande! Jonas Lindberg och jag har suttit i vårdens kunskapsstyrningsnämnd, VKN, tillsammans. Ni i Vänstern har drivit att vi ska lägga ned den, och nu är den nedlagd. Det verkar som om ni får igenom vissa saker i det nya styret.

Om det nu finns många saker som ni kan påverka undrar jag varför ni inte har lyckats påverka det här med en utveckling av mammografiscreening. Det är något vi har jobbet mycket med i VKN. Jag vet att ni precis som vi är för att utreda möjligheterna till en mammografibuss. Jag vet att det visserligen finns ett visst motstånd från Regionalt cancercentrum, som kanske inte tycker att det här är det allra bästa. Men jag tycker ändå att man måste gå vidare med frågan. Vi vill också ha en filial i Danderyd för att nå de norra delarna, så att de inte ska behöva åka så långt. Kommer ni att arbeta för att vi ska få en mammografibuss och en mammografiscreeningsenhet för flera?

Anförande nr 253
Regionrådet L i n d b e r g (V): Tack för frågan! Ja, vi har samma engagemang i fråga om mammografi. Vi bedömer att det inte är en utredning om mammografibuss som behövs just nu. Utan vad jag vet finns en buss redo i Norrtälje. Det man behöver säkerställa är en finansiering för det här, och vi är öppna för att se till att det här blir möjligt under mandatperioden. Vi vet också att verksamheterna själva säger att de har väldigt stora rekryteringsproblem i dag och att det skulle bli oerhört svårt att öppna ytterligare en filial just nu. Detta tycker jag att man ska hörsamma när man funderar kring dessa saker. Men vi delar absolut engagemanget för en utökad mammografiverksamhet i Region Stockholm.

Anförande nr 254
Regionrådet P e t h r u s (KD): Herr ordförande! När jag tänker mig att man ska utreda det här tänker jag lite mer på hur det hela ska gå till, hur bemanningen ska göras, vilka kostnader det blir och så vidare. Man måste göra det här först och kan inte bara säga att det finns en buss. Det krävs lite mer än att bara öppna den och säga att man ska sätta en sjuksköterska där. Nu måste vi först få något slags utredning eller i alla fall ett underlag för kostnader och hur det praktiskt ska gå till. Jag hoppas att ni kan försöka påverka styret att få igenom det här.

Anförande nr 255
Regionrådet L i n d b e r g (V): Jag tror inte att det finns särskilt stora politiska konflikter i dessa frågor, utan jag tror att man kan skaka hand och komma överens.
Problemet är snarare att vi har ett regionalt cancercentrum som ifrågasätter effektiviteten av att ha en mammografibuss. Jag tror att vi i stället får ta en dialog med dem om hur vi ska göra.

Anförande nr 256
Regionrådet A l k u r d i (S): Ordförande! Tack, Désirée, för ditt anförande! Jag kommer att ställa en fråga som du förmodligen tycker är lite jobbig, men det är därför vi har dessa replikrundor.

När jag lyssnade på sjukvårdsministern i *Agenda* för ett par veckor sedan gjorde hon gällande att om staten och regeringen skulle gå in med mer pengar till sjukvården skulle det förvärra den ekonomiska krisen ännu mer. Jag tänkte höra med dig om du likt regeringen anser att det skulle förvärra landets ekonomiska kris om man motverkar personalneddragningar och säkerställer vårdplatser. Eller står du upp för Stockholmssjukvården?

Anförande nr 257
Regionrådet P e t h r u s (KD): Tack för frågan! Det var bra att jag också fick möjlighet att komma med ett klargörande efter förra replikskiftet då vi talade om statsbidragen eftersom jag inte hade någon replik kvar. Det jag har klagat på tidigare är att vi inte fick pengar till kollektivtrafiken. Där saknades det 2 miljarder, som vi fick tillföra. Då fick vi ju ta från de sjukvårdspengar som kom under den socialdemokratiska regeringen.

Däremot är det hela tiden en avvägning. Jag vet att ni har läst uttalandet från SKR:s chefsekonom om att vi nu går in i en lågkonjunktur. Men hon har också gjort ett uttalande om att väldigt många har ekonomiska tillgångar, och det har vi i Region Stockholm. Det är inte så att vi måste ropa på staten, i det här fallet. Vi ska få vår del till mediciner och sådant som vi har fått tidigare. Där får vi ganska stora anslag, och jag förväntar mig att de kommer så snart riksdagen har fattat beslut om statens budget, vilket görs nu i december, så att vi också får del av de pengar som vi har lagt in i vår budget. Jag vet från säkra källor att de kommer. Det är klart att vi kommer att få pengar, och vi ska också ha de pengar som gäller vaccination och sådant som kan vara covidrelaterat.

Sedan är vi väl alla för att ha mer av generella statsbidrag än riktade statsbidrag, men vi kommer naturligtvis att ta emot och använda, antar jag, även de riktade bidragen.

Anförande nr 258
Regionrådet A l k u r d i (S): Så som det har aviserats blir det en rejäl nedskärning av de generella statsbidragen från staten till regionerna. Apropå SKR har det kommit en redogörelse som säger att regionerna skulle behöva ungefär 20 miljarder, medan den nya högerregeringen aviserar 6 miljarder. Det är ett rejält underskott och en extrem ambitionsnedtrappning jämfört med den tidigare regeringen. Här kommer vi i mittenkoalitionen att ligga på, för vi befinner oss i en ekonomisk kris. Region Stockholm liksom alla andra regioner i landet befinner sig i en ekonomisk kris.

Jag har svårt att se att vi skulle förvärra landets ekonomi än mer om man vidtar åtgärder för att kunna behålla och säkerställa vårdplatser på våra sjukhus och att vi har allmänläkare på våra vårdcentraler. Jag hoppas att vi kan göra gemensam sak gentemot staten för att säkerställa att vi får mer medel och statsbidrag, gärna generella, till vår sjukvård. Men om de är riktade må det så vara.

Jag vill också bara påpeka att vi haft interpellationsdebatter där man tagit upp statsbidragen till sjukvården respektive kollektivtrafiken kopplat till den S-ledda regeringen. Men denna debatt behöver vi fortsätta föra tillsammans gentemot den nya regeringen.

Anförande nr 259
Regionrådet P e t h r u s (KD): Jag kan bara konstatera att det blir mer pengar i statsbidrag, efter att man tagit bort det som är pandemirelaterat, än vad vi fick under den socialdemokratiska regeringen. Dessa siffror fick Gustav av mig i går, och dem kan säkert Talla Alkurdi också titta på.

När det till exempel gäller testning och smittspårning gick det ut 6,9 miljarder. Det är inte rimligt att det går ut nu. Vi har inte den typen av testning och smittspårning med sådana kostnader längre. Det är därför inte konstigt att statsbidragen går ned.

Det måste naturligtvis vara en avvägning hela tiden om staten ska gasa på tillräckligt så att man inte gasar på för mycket eller inte ska gasa på alls. Det förstår jag; man måste hålla nere inflationen. Ingen tjänar på en höjd inflation, varken vi med vårdens inriktning eller medborgarna.

Min bedömning är att det hela tiden görs en avvägning av hur mycket statsbidrag man ska skicka ut. Dessutom får man ha i åtanke att väldigt många regioner har överskott, precis som Region Stockholm som har 4 miljarder i överskott det här året.

Anförande nr 260
Regionrådet L i n d b e r g (V): Ordförande! Tack, Amelie, för ditt inlägg! Jag har en fråga. Du sade att vi ska utveckla vårdvalen och inte avveckla dem. Vi har ju en väldigt fin hälso- och sjukvårdslagstiftning i Sverige, som vi alla står bakom: jämlik sjukvård efter behov och störst behov ges företräde i vården. Sedan har vi vårdvalslagstiftningen, som du vill utveckla. Den bygger på fri etableringsrätt och ofta handlar det om bolag som styrs av aktiebolagslagen, det vill säga lönsamhet. Tycker du att det finns en konflikt mellan dessa båda lagar?

Anförande nr 261
Regionrådet T a r s c h y s I n g r e (L): Tack för frågan, Jonas! Valfriheten gör att vi i Stockholms län har bäst tillgänglighet till vård. Självklart behöver vi även fortsättningsvis se över vårdvalen och skruva på dem. Det är inte fritt blås. Men genom att ha stor valfrihet och ha mycket vård att erbjuda stockholmarna har vi också bäst tillgänglighet.

Anförande nr 262
Regionrådet L i n d b e r g (V): Då kan jag konstatera att om man hade styrt sjukvården efter hälso- och sjukvårdslagen hade man säkerställt att det funnits till exempel gynekologisk vård, barn- och ungdomsmedicinsk vård eller hudsjukvård spridd jämlikt över regionen. Det här är några exempel på marknad med fri etableringsrätt som har gjort att vi knappt har denna vård i regionens geografiska periferi. Men varför är det då så om det inte finns någon konflikt mellan lagen om valfrihet och hälso- och sjukvårdslagen?

Anförande nr 263
Regionrådet T a r s c h y s I n g r e (L): Som anges i vår budget tycker vi att det är viktigt att det inte finns vita fläckar i Stockholmsvården. Med det sagt kan det vara bättre att åka lite längre och träffa en gynekolog som har möjlighet att jobba tillsammans med flera kollegor än att någon sitter och jobbar som ensam gynekolog. Därför tycker vi att det är bra med valfrihet, och därför tycker vi att det är bra att man ibland samlar kompetenser i stället för att sprida ut dem precis över allt.

Om du har läst Liberalernas förslag till budget har du också sett att vi inte vill ha några vita fläckar och att vi vill ge SLSO möjlighet att öppna nya mottagningar.

Anförande nr 264
Regionrådet L o r n e (C): Ordförande! Tack, Amelie, för att vi fått höra lite mer om hur ni tänker! Jag tycker att ni har väldigt många bra förslag, och jag är väldigt glad över att ni också verkligen vill satsa på att stärka husläkarmottagningarna med en husläkarmiljard.

Det jag undrar lite över gäller hur ni ska både stärka vårdcentralerna eller husläkarna – det är ju samma sak, och det kan bli lite otydligt här ibland – och satsa på fler närakuter. Vad är det egentligen som är primärvård enligt er?

Anförande nr 265
Regionrådet T a r s c h y s I n g r e (L): Herr ordförande! Tack, Christine, för frågan! Vi tycker att det är otroligt viktigt att patienterna får vård så nära som möjligt. Man ska ha sin fasta husläkare, kunna känna sig trygg och få tid.

Men om man har en akut skada som inte är livshotande ska man kunna komma till närakuten och få vård där. Genom att satsa kraftigt, så som Liberalerna vill – vi vill satsa 1 miljard på husläkarna på två år – kommer fler patienter att kunna komma till husläkaren fortare. Förhoppningsvis blir färre patienter svårt sjuka, men när man behöver akuthjälp kan man komma till närakuterna, som kraftigt avlastar akutsjukhusen. Genom att satsa på förebyggande hälsa och på primärvården och husläkarmottagningar tror vi att stockholmarna kommer att få mer vård genom vård som finns närmare och är tryggare.

Anförande nr 266
Regionrådet L o r n e (C): Som jag har uppfattat det vänder sig många i dag inte ens till sin vårdcentral eftersom de inte tror att de kan få hjälp där med till exempel en akut sårskada som behöver sys. Man är så van vid att det inte funkar på vårdcentralerna. Det är detta som vi och ni försöker ändra genom satsningar. Men om ni fortsätter att bygga ut den mellannivå som närakuterna utgör, som egentligen inte borde behövas dagtid på vardagar eftersom vårdcentralerna ska kunna täcka detta, undrar jag hur ni tänker när det gäller personal. Det handlar ju om allmänspecialister som behövs på våra vårdcentraler, och vi behöver ju dessutom få fler allmänspecialister som jobbar där. Om de samtidigt ska bemanna närakuterna kommer vi att få en ännu större kompetensbrist.

Anförande nr 267
Regionrådet T a r s c h y s I n g r e (L): Tack för att du lyfter upp kompetensbristen! Det är något otroligt viktigt. Därför har vi i vårt budgetförslag gjort stora satsningar på fler allmänspecialister. Men vi vill även bredda uppdraget i primärvården.

Det finns en utredning som presenterades för förvaltningen för ungefär två år sedan. Den visar att närakuterna är en väldigt lyckad vårdform och att de avlastar akutmottagningarna. Tidigare, när de var nya, kom fler patienter dit som i stället hade kunnat få hjälp på sin vårdcentral. Men som det ser ut i dag är närakuterna en lyckad vårdform. Enligt förvaltningens rapport, som presenterades 2020, tar de emot rätt patienter, det vill säga de patienter som behöver närakutens resurser men som är för svåra för husläkarna att behandla.

Anförande nr 268
Regionrådet A l k u r d i (S): Tack, Amelie, för ditt anförande! När jag nu har lyssnat på repliker, läst er budget och hört ditt anförande tycker jag att det låter som att Liberalerna har lite svårt med prioriteringarna. Jag kan inte låta bli att återkomma till det som Jonas var inne på, och jag skulle gärna vilja att du utvecklar ditt svar. Tycker ni att det är rimligt att ögonspecialister som egentligen borde behandla ögoncancer och sådan kirurgi är ute på vårdval och gör ögontrycksmätningar?
Är det rimligt att gynmottagningar som tidigare har haft fem gynekologer i Vällingby eller Nynäshamn nu inte ens kan ha öppet? De vill så gärna verka i sitt lokalsamhälle men kan inte på grund av etableringsfriheten och att deras patienter inte erhåller den valfrihet som ni vill att de ska ha, som jag tolkar det. Är det rimligt att vi har det så här?

Anförande nr 269
Regionrådet T a r s c h y s I n g r e (L): Absolut. Nu vet jag inte på rak arm hur många invånarna är i Nynäshamn. Det finns kanske någon annan här i salen som vet hur många Nynäshamnsbor det finns. Men jag tror inte att det behövs fem gynekologer i Nynäshamn. Jag ser nu att Daniel Adborn, tidigare kommunalråd i Nynäshamn, skakar på huvudet. Det viktiga är ju att vi har möjlighet att ha öppna mottagningar där flera gynekologer kan jobba tillsammans. De blir duktigare och kan också behandla kvinnor bättre.

Själv vill jag välja min egen gynekolog. Om man går på Socialdemokraternas budget är det ofta Socialdemokraterna som vill välja vård, skola eller vad man som medborgare ska göra. Ja, jag tycker att det är rimligt att även gynekologerna får ha medarbetare och kollegor.

Anförande nr 270
Regionrådet A l k u r d i (S): Jag kan berätta att Nynäshamn inte längre har någon gynmottagning, så de är inte ens fem. De är långt ifrån fem. Jag vet inte riktigt om det tidigare kommunalrådet tycker att det är okej.

När det gäller Vällingby har man haft flera gynekologer där. Den privata aktör som verkar i Vällingby vill väldigt gärna rekrytera gynekologer, annars kan hon över huvud taget inte hålla sin mottagning öppen. Hon vill se till att invånarna – kvinnorna – i hennes närområde ska få den vård de behöver, men det går inte på grund av vårdvalet och den koncentration till Stockholms innerstad som det har inneburit.

Jag hör på dig att det är rimligt att det är på det här viset, att Nynäshamn och Haninge inte har någon gynmottagning och att kvinnor får åka ända in till Stockholms city för att träffa en gynekolog. Det verkar som att det är rimligt även för Vällingbykvinnorna, vars privata vårdgivare kämpar för att överleva

Anförande nr 271
Regionrådet T a r s c h y s I n g r e (L): Jo, det finns faktiskt gynekologer i Nynäshamn men bara inte alla dagar i veckan. Där har du fel.

I tidigare debatter har vi diskuterat hur lång tid det tar att ta sig till Haninge tur och retur. Jag har för mig att du sade att man var tvungen att ta ledigt en hel dag för att åka från Haninge för att gå till gynekolog i centrala Stockholm. Jag vet inte hur många gånger du har åkt till Haninge. Jag har gjort det några gånger och kan berätta att det inte tar en hel dag. Man kan ju planera lite.

Anförande nr 272
Regionrådet P e t h r u s (KD): Herr ordförande! Jag kan inte låta bli att begära replik. Centerpartiet har nu hamnat i det röda blocket med socialisterna och vill stoppa privata initiativ, även om det blir dyrare och sämre för patienterna. Det måste jag ändå få ställa frågor om till Christine Lorne och Centerpartiet. Jag undrar först om det här med att ta tillbaka 1177 i egen regi. När man gjorde det i Sörmland gick man från ungefär tre minuters väntetid till 33 minuter, och kostnaderna ökade dramatiskt. Varför vill ni göra det i Stockholm?

Det andra jag undrar om gäller hörselrehabiliteringen. Ute i landet kan man få vänta i ett och ett halvt år på att få tid för att undersöka hörseln, medan vi har ungefär en veckas väntetid här. Varför vill ni göra det sämre för patienterna?

Anförande nr 273
Regionrådet L o r n e (C): Ordförande! Tack, Désirée, för frågorna! Nej, vi vill inte göra det sämre – så har jag tydliggjort det. För oss i Centerpartiet är det viktigaste att vi har en riktigt bra vård för patienterna. Vi stirrar oss inte blinda på driftsformen. Vi tycker att vissa saker passar jättebra i vårdval. Andra saker behöver man upphandla. Och en del saker är faktiskt bäst att ha i egen regi.

Egen regi är fallet med 1177. Alla andra regioner i Sverige har det i egen regi. Vi ser dessutom framför oss att det kommer att ske många förändringar under kommande år, och därför vill vi ha det i egen regi så att vi kan göra småjusteringar. Det kan man inte göra om verksamheten är upphandlad med många års löptid.

Vad gäller hörsel rehab kommer vi att ha kvar själva vårdvalet. I dag finns dock abrovinken genom att man både är vårdgivare i ett vårdval och ger vård och samtidigt säljer sina egentillverkade hörapparater. Det är ungefär som att läkare inte får äga apotek – det är detta vi vill komma åt. Därför gör vi om det fria valet så att man inte säljer sina egna hörapparater när man samtidigt är vårdgivare.

Anförande nr 274
Regionrådet P e t h r u s (KD): För oss kristdemokrater är inte driftsformen heller alltid det viktigaste. Det gäller att se till vad som är bra för patienten. Vi vet att när det gäller hörselrehabiliteringen är det audiologer som själva vill driva eget.

Jag vet inte hur ni kommer att lösa det här. Jag tror att det kommer att bli dyrare och sämre, och det gäller väntetiderna både till 1177 och till hörselrehabiliteringen. Jag känner mig väldigt orolig över att ni går med på dessa förslag. Kan du lova här och nu att det inte kommer att bli dyrare och att det inte kommer att bli längre väntetider till vare sig 1177 eller hörselrehabiliteringen?

Anförande nr 275
Regionrådet L o r n e (C): Det är alltid dumt att lova saker. Det jag däremot kan säga angående 1177 är att det kanske blir något dyrare med själva tjänsten 1177. Men fler patienter kommer att komma rätt. De sjuksköterskor som jobbar på 1177 ska inte behöva känna att de bara har fem minuter i genomsnitt per samtal inklusive dokumentation. Vissa samtal tar längre tid, och det kan göra att fler patienter hamnar rätt.

Vi i den blågröna koalitionen som styrde tidigare valde ju att ta tillbaka prioritering och dirigering för ambulansverksamheten i egen regi eftersom vi såg flera fördelar med att ha det i egen regi. Nu ser vi det på liknande sätt med 1177.

Vårdvalet inom hörsel rehab kommer som sagt inte att avvecklas. Vi kommer såklart att följa detta noggrant, för inte heller vi vill ha några väntetider eller köer för att man ska få vård.

Anförande nr 276
Regionrådet J o h a n s s o n (S): Herr ordförande! Kära ledamöter och åhörare! Ofta ska man i den politiska debatten säga varför den egna budgeten är bäst och varför oppositionens budgetar är dåliga. Det tycker jag i grunden är rätt tråkigt. Jag vill tro att alla partier gör det bästa de kan för regionens medborgare. Med det sagt kan jag ändå tycka att de gör fel.
Men i stället för att säga vad jag tycker är dåligt vill jag hellre försöka förstå hur oppositionen tänker. Kanske kan jag lära mig något av det. Som jag sade i går vill vi vara inlyssnande och inte bara gentemot patienter, trafikanter och personal utan även gentemot oppositionen.

Jag har därför några genuint nyfikna frågor till oppositionen. Tyvärr har alla partier här, inklusive mitt eget, bundit ris åt min rygg, och jag får på grund av tidsbristen nöja mig med att ställa en fråga till det största oppositionspartiet, Moderaterna, i denna debatt.

Ni i Moderaterna säger er lägga 0,5 procent mer på akutsjukhusen än vad mittenkoalitionen gör. Samtidigt höjer ni avkastningskraven på sjukhusen med mer än tre gånger det tillskottet. Kan ni visa hur den hävstången ser ut i verkligheten?

Det kan med fördel vara i form av en ekvation, där det är enkelt att härleda de matematiska storheterna för att kunna kontrollera deras äkthet.

Tack för ordet! Jag återkommer med ett längre anförande under personaldelen av denna debatt. Bifall till mittenkoalitionens budgetförslag!

Anförande nr 277
L a r s R å d é n (M): Herr ordförande! Jag tycker att den här debatten fick en seriös start i går. Både Aida Hadžialić och Irene Svenonius betonade allvaret i den tid som vi har framför oss. Vi har tuffa år framför oss, och det handlar mycket om att vi ska skydda välfärden i tuffa tider. I vårt fall – när Moderaterna lägger fram sitt budgetförslag – handlar det i stor utsträckning om vården.

Det hela är dock lite beklämmande. Vi hade en ganska tuff vänsterretorik när den tidigare vänsteroppositionen opponerade mot oss. Nu har de gått över till att utgöra styre, och det som är beklämmande är att de går fram med mindre pengar till hälso- och sjukvården än vad vi i Moderaterna gör, trots att de lägger fram ett budgetförslag med 3 miljarder i underskott. Det nya styret misslyckas med uppgiften att prioritera det som är absolut viktigast i vården.

Efter att vi har läst styrets budgetförslag ser vi med stor oro, måste jag säga, på hur man kommer att jobba med tillgänglighetsfrågorna i vårdsystemet. Det främsta exemplet som vi har tittat på är det stora antal tjänster som erbjuds medborgarna. Det handlar om att man ska få vård och hjälp också när vårdcentralen är stängd. Man ska få den hjälp man behöver, men mycket handlar också om att undvika att patienter ska tvingas åka in till akutsjukhus när de inte skulle behöva vara där. Det här gäller såväl sjukvårdsrådgivningen 1177 som nätläkarna och närakuterna. Alla ska på olika sätt tryckas dit av det nya styret.

Vi frågar oss vart man ska vända sig när man blir sjuk utanför kontorstid. Vi får inte hamna i en situation där det bara är akutmottagningen som man kan gå till när någonting händer på exempelvis en torsdagskväll.

Det har varit en stor debatt kring närakuterna. Vi moderater säger att man måste fundera över hur man ska få dem att fungera bättre. En av de saker som vi föreslår är att man ska se över kompetensmixen på närakuterna så att man kan utöka och bredda den kompetens som man kan jobba med. Det måste inte bara vara allmän- och akutläkare som finns där.
Kan man bredda mixen kan vi kanske dels frigöra fler specialister i allmänmedicin så att de kan jobba inom andra delar av primärvården. Dels kan närakuterna i sitt uppdrag kanske på ett bättre sätt komplettera akutmottagningarna. Vi vill också gå vidare med att öppna de två närakuter i Skärholmen och Järfälla som vi har lovat, så att vi får 12 närakuter – 13 om man inkluderar Norrtälje.

I stället för att fokusera på många av de tjänster som fungerar bra i vår region tycker vi att det nya styret i stället borde lägga mer kraft på sådant som man kan göra bättre.
I de delar där vi är överens, såsom att stärka primärvård och mycket annat, kommer vi att bidra konstruktivt i arbetet. Men när man sätter ideologi framför pragmatism kommer vi att ta strid.

Det finns flera områden i Region Stockholm där köer behöver åtgärdas. Ett av de tydligaste exemplen som vi har brottats med under de gångna åren och som vi inte är nöjda med gäller ätstörningsvården. Där har vi under lång tid haft långa köer som vi inte fått bukt med. Det är dags att gå ifrån ålderdomliga system med anslag och produktionstak, som inte har fungerat. Vi tycker att det är dags att gå fram med ett vårdval inom ätstörningsvården, så att vi blir av med köerna en gång för alla. Den här situationen håller inte längre.

I inledningen av debatten hörde vi ganska hård vänsterretorik kring vårdvalen. De sade att det är marknadsstyrd vård som ska man måste komma åt.
Jag blir inte riktigt klok på vilken den nya linjen är. När jag lyssnade på Talla Alkurdi och Jonas Lindberg hörde jag en hård retorik där de sade att det är dags att trycka dit vårdvalssystemen. Men samtidigt betonades att man ska fortsätta bevara valfrihet och pluralism i vårdsystemet med lite olika grejer. Vi vet inte riktigt vad som väntar, men vi är oroliga.

Vi har ett antal år bakom oss då vi har jobbat systematisk med att se över vårdvalen och få dem att fungera bättre. Vi har genomfört en vårdvalslutredning som både Centerpartiet och Miljöpartiet, som nu finns med i styret, har varit en viktig del i. Jag föreslår att ni lyssnar till dem i arbetet som ligger framför er.

Det har handlat om att pengar ska gå dit där faktiska vårdbehov finns. Det har varit en viktig del av det här. När vi har gått fram med åtgärder för exempelvis de barn- och ungdoms-medicinska mottagningarna har vi kunnat notera att Vänsterpartiet har, trots att de pratar om att vi styr pengarna åt fel håll, motsatt sig i stort sett alla de åtgärder som vi vidtagit för att få kostnadskontroll.

Det finns saker som behöver bli bättre, såsom utbildningsuppdraget, hur man bättre kan delta i jourlinjer och mycket annat. Vi behöver jobba för att vårdvalen ska fungera bättre. Det som dock varit den bärande principen inom vårdval är att vi ska använda den upphandlings-form och de vårdval som fungerar bäst för patienterna. Jag anser att ni går ifrån den utvecklingen.

Nu kommer ett uppdrag om att konsolidera och avveckla vårdval i Region Stockholm. Den utvecklingen tycks ganska tydligt förstärkas härifrån talarstolen av både Talla Alkurdi och Jonas Lindberg. Vänsterretoriken är ganska hård. Man ska nu börja jaga de privata vårdmottagningarna.

Vi ställer ett antal frågor som vi kommer att jaga er med under året. Det handlar dels om att vi har ett antal vårdval med stora behov inom de specialiserade vårdvalen. Kommer ekonomiska förstärkningar att utebli inom dessa vårdval även där det finns behov? Det är en av mina frågor till er. Det handlar dels också om vilka vårdval som ni faktiskt ska ta bort. I talarstolen säger ni att regionen inte längre kan ha etableringsfrihet inom exempelvis det gynekologiska vårdvalet. Vilka vårdval ska bort? Kommer ni att säga upp alla de gynekologiska mottagningarna inom vårdval gynekologi som finns i Region Stockholm eller inte? Antingen ska vi ha vårdval och etableringsfrihet, eller så ska de bort.

Ni döljer detta i ganska luddiga budgetformuleringar, men vi vill ha ett svar. Vilka vårdval ska tas bort? Gynekologin är ett konkret exempel. Kommer ni att säga upp dem – ja eller nej?

Jag yrkar bifall till Moderaternas budgetförslag.

Anförande nr 278
Karin Fälldin (C): Ordförande, ledamöter! Närmare en fjärdedel av befolkningens ohälsa och vårdbehov kan kopplas till ohälsosamma levnadsvanor som kan förebyggas. Ojämlik hälsa är inte bara negativt för de drabbade individerna, utan det påverkar också hela samhället. Därför är det inte bara medmänskligt, utan också kostnadseffektivt att satsa på förebyggande vård. Det är också väl fastslaget att låg utbildning, arbetslöshet och låg inkomst är förenat med ökad risk för sjuklighet. Det är därför vi riktar vårt folkhälsoarbete till socioekonomiskt utsatta grupper i vår region.

Högt blodtryck, KOL, diabetes och hål i tänderna – allt det och mycket mer därtill är vanligare förekommande i dessa grupper än hos befolkningen i stort.

Genom att kombinera folkhälsofrågorna med tandvårdsfrågorna den här mandatperioden är ambitionen att viktiga synergieffekter kan uppnås när vi bekämpar de folkhälsoklyftor som vi ser i vårt län. Det gäller inte minst de barn som har mest ohälsa.

Vårt folkhälsoarbete ska ske strategiskt. Arena Folkhälsa och hälsoobligationer är två viktiga exempel. Praktiska insatser, såsom screeningar, hembesöksprogrammet och tidiga insatser i tandvården, ska också fortgå och utvecklas.

Satsningen för att stärka primärvården är kanske den tydligaste folkhälsosatsningen under kommande mandatperiod. Dessutom behöver Region Stockholm samverka med våra kommuner, företag och föreningsliv för att införliva folkhälsoperspektivet brett i alla typer av samhällsfrågor.

Inom tandvården behöver vi öka barntandvårdsersättningen i utsatta områden för att fortsätta stärka det förebyggande arbetet. Vad gäller vuxensidan ser vi fina resultat för det arbete vi har gjort med granskningstandläkare för nödvändig tandvård. Det har gett oss nästan 70 miljoner i överskott. Det här är ett viktigt arbete, som vi stärker under 2023, för att skattepengar ska användas på rätt sätt och ge ökad folkhälsa.

Jag yrkar bifall till regionstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 279
Regionrådet H a d ž i a l i ć (S): Herr ordförande, ledamöter, åhörare! Jag framför detta anförande med anledning av det tilläggsyrkande rörande kompensation som lades fram av de tre oppositionspartierna i går. Jag skulle vilja tacka oppositionsledaren, Irene Svenonius, för initiativet att tillskjuta mer resurser till Stockholms sjukvård. Det är ett välkommet besked, om än 16 år för sent.

Låt mig dock ge en liten bakgrund till ärendet. Kanske uttryckte Anna Sehlin från Vänsterpartiet det hela bäst under gårdagen när hon beskrev att det trots allt är ett beslut från Moderaterna som ligger till grund för att detta tilläggsyrkande ens har lagts fram. I min hand håller jag en skrivelse som Socialdemokraterna presenterade för arbets- och personalutskottet den 17 maj i år, för att vara exakt. Där begärde vi att verksamheterna skulle få möjlighet att inkomma med sina budgetunderlag i god tid innan budgetprocesserna startade. Moderaterna röstade då ned denna skrivelse med tillhörande att-satser, och beslutet innebar att samtliga partier här i salen tvingades lägga en budget utan budgetunderlag. Detta är icke god förvaltningssed.

Herr ordförande! Moderaterna ville påbörja behandlingen utan att undersöka patienten. Det är ett beslut som har drabbat sjukhusen, vårdpersonalen och, kanske värst av allt, patienterna.

Ordförande! Man måste våga säga som det är. Med anledning av det jag anfört som bakgrund befarar jag att oppositionens yrkande i dag inte handlar om sjukvården, vårdpersonalen och patienterna. Jag befarar att tilläggsyrkandet är ett politiskt spel. Sjukhusens och regionens ekonomi har fått agera som insats. Moderaterna har förvägrat verksamheterna att få lov att inkomma med sina behov före budgetarbetet, och de har under 16 års tid strukturellt underfinansierat Stockholmsregionens sjukhus.

Mittenkoalitionen kommer att agera ansvarsfullt i denna vaknande process, som vi helt enkelt har tvingats till. När vi fick tillgång till sjukhusens remissvar satte vi omedelbart i gång ett arbete med en genomgripande genomlysning av akutsjukhusens ekonomi. Vi har till skillnad från Moderaterna valt att föra löpande dialog med verksamheterna och har betonat samarbete i stället för splittring och konkurrens som ledstjärna.

Det kommer nämligen att krävas i den ekonomiska kris som vi befinner oss i. Det kommer att krävas ett inlyssnande ledarskap som skapar långsiktigt hållbara ekonomiska förutsättningar. Och mittenkoalitionen kommer därför att återkomma med förslag om förnyade medel till sjukhusen för att stabilisera situationen i det akuta läge som vi befinner oss i. Våra sjukhus ska vara patientsäkra, och vårdpersonalen ska ges de förutsättningar som de behöver för att kunna ge vård efter behov.

Herr ordförande! Det måste bli ett slut på politiska spel. Jag vill därför avsluta med att från Socialdemokraterna yrka avslag på Moderaternas, Liberalernas och Kristdemokraternas tilläggsyrkande till budget 2023 med det tydliga medskicket att denna process redan är påbörjad.

Anförande nr 280
Regionrådet S v e n o n i u s (M): Herr ordförande! Mycket ska man höra innan öronen ramlar av, brukade min gamla mormor säga. Och nu var det verkligen ett sådant tillfälle.

Vi i Moderaterna är djupt bekymrade över att pensionskostnaderna kan vara felaktigt beräknade. Därav har vi lagt fram ett tilläggsyrkande. Vi tycker att rätt ska vara rätt. Det här har varit komplicerade beräkningar, och de har påverkats av den inflation som har stigit under året. De senaste beräkningar som vi fick gemensamt skedde under det senaste sammanträdet i arbetsutskottet precis efter valet. Det här är dessutom rörlig materia.

Jag hoppas verkligen att man gör ordentliga beräknar och att det ges ersättning för detta. Jag uppfattar att vi gemensamt har en ärlig ambition att hålla egenregivården skadeslös utifrån inflationstaktens påverkan på dess ekonomi.

Skälet till att jag begärde ordet var dock att jag ville ta upp hur vi ser på hälso- och sjukvården, hälso- och sjukvårdssystemet och patienternas rätt att få vård i tid.

Vi har Sveriges kortaste vårdköer. Det berättade Charlotte Broberg när hon höll sitt inledande anförande. Vi har också världsledande avancerad vård i Region Stockholm, och många reser hit för att ta del av den. De kommer från hela Sverige och från andra länder. Det är väldigt mycket som fungerar bra i vården. Självfallet finns dock mycket mer att göra, vilket det alltid gör i den här typen av verksamheter.

Men jag blir naturligtvis oerhört bekymrad över hur det kommer att se ut framöver. Vi har tidigare i dag talat om 1177, som det kommer att bli svårare att få tag på. Det kommer att ta längre tid, och det kommer att bli dyrare. Möjligen kommer närakuter att stängas. Definitivt kommer inga ytterligare att öppnas.

Det finns vårdval som kommer att avslutas, vilket gör att patienterna inte kommer att kunna få vård i samma utsträckning utanför akutsjukhusen. Allt fler patienter kommer, både planerat och akut, att behöva söka sig till akutsjukhusen.
Detta sker samtidigt som sjukhusen själva flaggar för att de kraftigt kommer att behöva minska på personalstyrkan. Vårdköerna kommer att växa. Det här är helt onödigt.

Vi i Moderaterna har lagt fram ett antal förslag i vår budget som jag tycker borde beaktas av fler partier även på andra kanten. De handlar om förbättringar i systemet och om förbättringar av vårdkedjorna. Ingenting finns för vår egen skull. Det är patienterna och naturligtvis våra anställda som ska göra jobbet som ska stå i centrum. De anställda är oerhört viktiga. De ska vara tillräckligt många, och vi måste välkomna den kompetens som finns och som är oerhört hög i Stockholmsvården.

Jag yrkar bifall till Moderaternas förslag till budget och till tilläggsyrkandet.

Anförande nr 281
Regionrådet H a d ž i a l i ć (S): Herr ordförande! Du måste förstå, Irene Svenonius, att det är svårt att ta dina ord på allvar och även det yrkande som ni har presenterat givet att ni strukturellt underfinansierat Stockholms akutsjukhus under många, många år. Det har skapat hål i deras ekonomi och verksamhetsförutsättningar och är naturligtvis djupt allvarligt, inte minst för patientsäkerheten och för vårdpersonalens förutsättningar. Precis som jag beskrev förvägrades vi den process som krävs för att kunna lägga en budget utifrån god svensk förvaltningssed.

Jag skulle vilja fråga dig vilket ansvar du tycker att du har för den tuffa situation som Stockholms akutsjukhus nu står inför.

Anförande nr 282
Regionrådet S v e n o n i u s (M): Herr ordförande! Det är, Aida Hadžialić, ganska oförskämt av dig att misstänkliggöra intentionerna från min sida och från Moderaternas sida. Vi har drivit den här regionen tillsammans med andra partier så att vi har Sveriges kortaste vårdköer, och vi har hållit budgeten år efter år i 16 år. Nu väntar kaos under din ledning. Det är verkligen inte vårt fel. Vi vill se till att sjukhusen har rätt resurser och att de har de resurser de behöver. Den gångna mandatperioden har intäkterna på våra akutsjukhus ökat med mellan 5 och 7 procent per år, beroende på vilket sjukhus det handlar om, och då har inflationen varit 1—2 procent. Nu föreslår du 4 procent, och inflationen är uppåt 9, 10 procent. Det är två helt olika världsbilder. De går inte ihop.

När det gäller budgettidtabellen hade samma arbetsutskott fattat beslut om att vi skulle ha en omvänd budgetordning under valåret. Det var Socialdemokraterna med på tidigare. Sedan ändrade ni er plötsligt av någon anledning och tyckte av våra medarbetare på sjukhusen skulle ägna semestern på sommaren åt att plocka fram underlag trots att vi tidigare hade varit överens om att vi skulle köra en omvänd remissordning för att det var valår, av respekt för valåret och att det kunde bli ett maktskifte. Jag kan nu beklaga att vi inte tog den diskussionen och att du inte lyfte upp den frågan när det beslutet först fattades i början av året. Vi hade det uppe i arbetsutskottet i både januari och februari.

Anförande nr 283
Regionrådet H a d ž i a l i ć (S): Herr ordförande! Jag misstänkliggör inte dig eller ditt parti, Irene Svenonius. Jag presenterar objektiva fakta. Objektiva fakta är att Region Stockholms akutsjukhus hade en miljon timmar i övertid förra året, att vi har landets längsta väntetider på akuten, att vi som andel har färre vårdplatser i dag än vi hade för tio år sedan, att akutsjukhusen fick 1,5 procent i uppräkning av det tidigare styret — år efter år efter år. Samtidigt lade man dessutom effektiviseringskrav som var mycket högre än så, vilket tvingade akutsjukhusen till besparingar och gav vårdpersonalen ohållbara förutsättningar. Det är objektiva kriterier, objektiva fakta, Irene Svenonius.
Ska man kunna ha rätt förutsättningar och ge sjukhusen mer hållbar finansiering då måste man utgå från verkligheten som den är. Du verkar precis ha vaknat upp till den hårda verklighet som sjukhusen står inför, men jag förstår att det krävdes att du skulle hamna i opposition för att du skulle börja se verkligheten som den är och inte blunda inför den patientosäkra situation som många vårdanställda varit tvungna att hantera.

Anförande nr 284
Regionrådet S e h l i n (V): Jag vill vara glasklar: Vänsterpartiet har aldrig accepterat den omvända budgetprocessen. Det har aldrig stått i vår makt att ändra den. Vi har ställts inför fait accompli.

Anförande nr 285
H e n r i k E r i k s s o n (C): Herr ordförande, fullmäktige, eventuella åhörare! Jag vill passa på att uppmärksamma en viktig funktion vi har i regionen, nämligen patientnämnden. Det är en nämnd som bidrar till kvalitetsutveckling och hög patientsäkerhet, till att verksamheten inom hälso- och sjukvården anpassas efter patienternas behov och förutsättningar. Alla synpunkter och klagomål som nämnden får in bidrar till att förändra och förbättra vården. Jag vågar nog säga att vi alla här i salen, oavsett partitillhörighet, vill se att sjukvården förbättras. Vi har såklart olika tankar om hur, men att den ska förbättras tror jag att vi alla är eniga om.

Ett av de viktigaste inslagen i ett aktivt förbättringsarbete är att jobba med avvikelser. Alla vårdgivare ska jobba aktivt med avvikelser, göra kontinuerliga förbättringar i sin egen verksamhet. Men det finns också saker som går fel och inte kommer till vårdgivarens kännedom. Därmed kan de heller inte åtgärdas. Här fyller patientnämnden en mycket viktig funktion. De kan upplysa och informera vårdgivare om synpunkter och klagomål som kommit in från patienter och anhöriga. Ibland är det kanske svårt att som patient våga klaga direkt hos en vårdgivare. Då finns patientnämnden som en oberoende part, fristående från vårdgivarna.

Vi kan alla hjälpa till och slå ett slag för att öka förbättringstakten i hela vår sjukvårdsapparat genom att sprida ordet att patientnämnden finns. När vi träffar någon som är missnöjd, som kanske inte fått ett bra bemötande, som upplever sig felbehandlad kan vi hjälpa till genom att hänvisa till patientnämnden. Det är glädjande att vi, trots de ekonomiska utmaningar vi står inför, nästa år kan stärka patientnämnden en aning i deras viktiga arbete. Det är väl investerade pengar som kommer att ge en bättre hälso- och sjukvård framöver.

Jag yrkar bifall till regionstyrelsens förslag.

Anförande nr 286
T o v e S a n d e r (S): Herr ordförande, ledamöter, åhörare! I går fick vi höra att vi behöver prioritera. Jag lovar, är det någonting vi gör så är det att prioritera. Vi prioriterar att ta tillbaka kontrollen över sjukvårdens kostnader. Vi prioriterar att ta det ansvar som väljarna har gett oss, att styra vården i stället för att överlämna den till marknaden. Vi prioriterar arbetet med fördjupad uppföljning och granskning för att ingen ska kunna använda våra gemensamma skattepengar till organiserad brottslighet eller fiffel. Vi prioriterar att erfaren personal ska bidra till utbildning och handledning av yngre kollegor så att vi inte riskerar att en dag stå utan bakjour på våra sjukhus.

Det stora utbudet av vårdgivare har stärkt valfriheten men på bekostnad av en alldeles för hög kostnadsutveckling och en fragmentiserad vård där patienter med stora vårdbehov får vänta längre än patienter med enklare besvär. Tillgängligheten till vård har förbättrats för några men försämrats för många när vårdvalen lett till att vård läggs ned där den inte är lönsam.
Om du bor eller arbetar på Kungsholmen kan du välja bland aldrig sinande smörgåsbord av vård, men i vårt Stockholm ska du vara garanterad god vård i Vallentuna, Botkyrka, Nynäshamn och Upplands-Bro.

Vi prioriterar kontinuiteten för patienterna. Ingen ska bollas runt mellan vårdgivare och tvingas projektleda sin egen eller sina anhörigas vård. Man kommer inte att behöva vara frisk för att orka vara sjuk i vårt Stockholm.

Med det yrkar jag bifall till mittenkoalitionens budgetförslag som prioriterar en sammanhållen vård där invånarnas behov styr utbudet.

Anförande nr 287
Tobias Nässén (M): Herr ordförande, fullmäktige! Jag skulle vilja lyfta fram ett område som vi alla berörs av på ett eller annat sätt, och det är cancervården. Jag hoppas att den kommande mandatperioden kan vara en mandatperiod då vi tar ytterligare steg för att stärka forskning, innovation och sjukvård gällande cancersjukdomar och kan göra de sjukdomar som i dag är dödliga botbara så att man kan leva ännu bättre med en cancersjukdom. Vårt mål är att all cancer ska kunna upptäckas i god tid och att patienterna ska få bra vård. Vi ligger väldigt bra till i Region Stockholm, men vi kan naturligtvis göra mer. Jag skulle vilja lyfta fram fyra områden som vi moderater vill att arbetet ska inriktas på.

För det första: Utveckla de förebyggande åtgärderna. Kanske 30 procent av all cancer kan förebyggas. Det skulle i så fall innebära att 20 000 patienter enbart i vår region varje år kunde hindras från att över huvud taget få cancer. Vi har till exempel hälsoobligationen, och det finns andra innovativa spännande sätt att förebygga sjukdom och i stället behålla hälsan under längre tid.

För det andra: Utvidga screening och vaccination. Vi är först i landet på många områden när det gäller screening och vaccination, och det arbetet vill vi absolut fortsätta med. Vi skulle kunna utrota livmoderhalscancer, vilket vore ett fantastiskt framsteg. Om vi har några män här födda 1972 har de fått ett brev hem med inbjudan till organiserad testning för prostatacancer. Nästa år ber vi alla i Stockholm som är födda 1973 att svara på de breven.

För det tredje: Fortsätta främja forskningen. Karolinska universitetssjukhuset och våra andra sjukhus är klart ledande i Sverige vad gäller kliniska prövningar. Det arbetet behöver vi fortsätta genom att sänka hindren och gynna ännu mer av kliniska prövningar. Vi har ett paradigmskifte vad gäller precisionsmedicin. Också där behöver vi fortsätta att stötta framför allt Karolinska och Precisionsmedicinskt centrum för att kunna ta ytterligare steg framåt.

För det fjärde: Jämlik vård och inga vårdköer. Vi har framgångsrika kökapningar. Karolinska universitetssjukhuset är på god väg att bli det första köfria universitetssjukhuset, vilket skulle vara en oerhörd framgång och göra att Karolinska kunde hjälpa patienter från andra delar av landet.

Jag träffade en av dessa patienter tidigare. Patienten var inlagd på sitt sjukhus i Norrbotten, hade fått nålen i armen och skulle rullas till operation. Då avbröt man arbetet för att det inte fanns vårdplatser. Den patienten kunde för första gången i sitt liv resa till Arlanda, komma till Karolinska och få sin canceroperation. Det visar att vi har stora resurser i Region Stockholm. De resurserna ska vi använda för stockholmarna men också hjälpa personer från andra regioner.

Herr ordförande! Jag skulle vilja visa en bild. Nej, det verkar inte fungera. En budgetdebatt handlar naturligtvis mycket om resurser och ekonomi; det är därför vi träffas här i dag. Tyvärr glöms en del ofta bort, nämligen hur effektivt resurserna används. Jag får kanske prata utan bild.

Det jag ville visa var att vi inte bara kan fokusera på hur mycket resurser vi tillför sjukhusen. Det spelar också stor roll hur resurserna användas. Bilden var tänkt att visa ett av våra sjukhus, det spelar inte någon roll vilket för alla har samma utmaning. Av bilden skulle tydligt framgå att vi ökat resurserna under dessa år. Det har skett en mycket tydlig resursökning till sjukhusen, och ändå har vårdproduktionen i många fall minskat. Vi behöver alltså styra vårdens resurser så att de når patienterna, så att produktionen kan öka med fler operationer och insatser för patienternas bästa. Om vi inte lyckas vända trenden och förbättra produktiviteten kommer varken ekonomiska resurser eller personella resurser att räcka till. Den delen saknar jag lite grann i debatten.

Det sista jag vill ta upp är hur viktigt det är att vi fortsätter det uppdrag som finns i årets budget, att låta vd i LISAB arbeta med en starkare koncernstyrning och föra våra sjukhusproducerande nämnder och bolag närmare varandra så att vi kan dra nytta av de samlade resurserna. Återigen: Om vi inte klarar det kommer inte de knappa resurser vi har att användas på bästa sätt. Ingenting visar väl det tydligare än den tid vi nu står inför.

Herr ordförande! Jag yrkar bifall till Moderaternas budgetförslag.

Anförande nr 288
Hanna Stymne-Bratt (S): Ordförande, fullmäktige! Det är en ny inriktning för vården i hela Region Stockholm som mittenkoalitionen presenterar. Norrtälje, som är regionens till ytan största kommun, är också den kommun som har den i särklass äldsta befolkningen och en befolkning där ohälsan är mycket hög. Det är stora avstånd både inom kommunen och till Stockholm. Här kan man verkligen prata om att man behöver ta ledigt en halv eller en hel dag för att besöka vården i Stockholm. Det innebär att man främst vänder sig till vården i Norrtälje, vilket personalen vittnar om såväl vid Norrtälje sjukhus som vid de olika husläkarmottagningarna. Det innebär en mycket stor vårdtyngd när de söker vård. Det gäller även barn- och ungdomspsykiatrin i Norrtälje. De har så att säga blivit specialister inom flera områden som de egentligen inte har uppdrag för. Folk söker sig inte till Stockholm.

Sammanhållna vårdkedjor, samverkan mellan sjukhus och primärvård, samverkan mellan BUP och elevhälsa, hemsjukvården inkluderande hemtjänstuppdraget och innovativa lösningar, såsom sjukhusanslutet mobilt team, möjliggörs tack vare samverkan och sammanhållna uppdrag. Mammografibussar nämndes. Jag vet att Kommunalförbundet Sjukvård och omsorg i Norrtälje har ett utredningsuppdrag gällande en mammografibuss.

Vården i Norrtälje har länge varit underfinansierad, och det har varit stora underskott i verksamheterna. Det är en glädje att i mittenkoalitionens budget ändra på det och införa en högre uppräkning för vården i Norrtälje, med 5,5 procent. Det behövs för att sjukhuset ska kunna behålla det utbud som det har i dag. Det behövs också för att inte vårdcentralerna, där det inte är lönsamt med vårdbehovet i stort, ska behöva stängas.

Jag yrkar bifall till mittenkoalitionens budgetförslag.

Anförande nr 289
Mikael Schmidt (C): Även jag tänkte prata lite om KSON, som finns i Norrtälje. Jag har haft förmånen att sitta där i fyra år tillsammans med Hanna. Det är verkligen en förebild för hur vi vill att sjukvården ska fungera i resten av Stockholm. Nu kan vi äntligen räkna upp vår budget. Vi har kämpat för det i många år. Vi har haft jättebekymmer med finansieringen. Det är alltså superviktigt.

Något som vi haft problem med är att vi inte tagit till vara de idéer som vi haft och de försök som vi gjort i Norrtälje. Vi har många nya idéer som vi implementerat och testat. Nu vill vi se framför oss att vi tar hand om dem och nyttjar dem i hela systemet.
Vi vet att vi bedriver billigare vård i Norrtälje än övriga sjukhus, och det måste vi ta vara på. Varför gör vi det? Hur kan vi få in det i övriga sjukvårdssystem? Man vill ju inte att Norrtälje bara ska vara lillebror på landet utan även vara med i den sammanhållna vården och nyttja den kraft som faktiskt finns.

Jag yrkar bifall till koalitionens budgetförslag.

Anförande nr 290
Christina Enocson-Mårtensson (S): Ordförande, fullmäktige! Jag går tillbaka till den stora kunskapskällan, den inte fullt utnyttjade delen som patienternas klagomål och synpunkter utgör. De delarna är en viktig del i det patientsäkerhetsarbete som vi alla måste göra. Patientnämndens verksamhet bidrar till kvalitetsutveckling och till att hälso- och sjukvårdens verksamheter kan anpassas efter patienternas behov och förutsättningar.

Men patientnämnden tar inte bara emot klagomål och synpunkter. Nämnden gör också analyser och lyfter upp alla principärenden till hälso- och sjukvårdsnämnden för kännedom och åtgärd. Analyser och principärenden visar olika förbättringsområden, var problemen finns och att något måste göras. Det är jätteviktigt att vi tar till oss patienternas upplevelser och synpunkter, och vi ska se till att det blir en förändring. Vi ska lyssna till patienterna.

Patienternas klagomål och förbättringsförslag är också viktiga inslag i det patientsäkerhetsarbete som vi har att göra. Vi vill att patientnämnden arbetar mer med analyser av och rapporter om inkomna klagomål och synpunkter för att bidra till kvalitetsutvecklingen och öka patienternas medverkan. Patientnämnden ska vara en viktig och självklar aktör i regionens patientsäkerhetsarbete.

Vård efter behov, en sammanhållen vårdkedja, god och nära vård, patientens behov före marknaden och äntligen en politik som lyssnar till patienten. Jag yrkar bifall till mittenkoalitionens budgetförslag.

Anförande nr 291
Regionrådet Lorne (C): Ordförande, ledamöter och åhörare! Tänk att vi den kommande mandatperioden kommer att ha en primärvårdsnämnd! Det gör mig innerligt glad, för jag är övertygad om att det är genom att stärka grunden i vården som vi kommer att få hela vården att fungera bättre.

Jag har länge jobbat i ambulansen, och jag har sett hur icke-fungerande vårdcentraler gör. Patienter blir så sjuka att de till slut känner sig tvingade att ringa efter ambulans. Jag har suttit på medlyssning på 112 och hört människor ringa dit för att de inte får tid på sin vårdcentral. Jag har vårdat patienter på avdelning på SÖS — ja, ni fattar. Det är ett återkommande problem.

När jag pratar med människor om vårdcentralerna hör jag exempelvis följande: Jag ringde i morse 8.06 och då var telefonkön full. Jag skulle ringa igen i morgon. Exempel två: Jag pratade med en sjuksköterska om mitt ryggskott, men det finns ingen tid till en läkare förrän om tre veckor. Exempel tre: Nej, vårdcentralen har aldrig tid ändå så jag ringer inte ens dit längre utan åker till närakuten. När vi hör dessa exempel ska ni veta att de här är exempel på icke-fungerande vårdcentraler. Patienter som har välfungerande vårdcentraler märks oftast inte på samma sätt i övrig vård för de är oftare på rätt vårdnivå och har fått hjälp i tid.

Jag känner hopp. Den budget och inriktning som vi har för kommande år i den politiska plattformen är supertydlig. En fjärdedel av sjukvårdens budget ska 2030 gå mot primärvården. En handlingsplan för att nå 1 100 patienter per läkare på vårdcentralen ska tas fram under 2023.

Vi säkrar tillgången till fler allmänspecialister genom att satsa ytterligare 20 miljoner på fler ST-platser så att vi nästa år kommer att nå över 700 ST-tjänster i allmänmedicin. Det innebär ett tillskott på över hundra allmänspecialister per år, och det är egentligen ett minimum. Vi har också ambitionen att skapa en så god arbetsmiljö och så goda förutsättningar att göra ett bra jobb på vårdcentralerna att fler väljer att stanna kvar.

När jag nu pratar om allmänspecialister måste jag hålla en liten allmänbildande allmänspecialistkurs. Ibland tror människor att när de går till vårdcentralen får de inte träffa en specialist. Inget kunde vara mer fel. Specialister i allmänmedicin, med motsvarande utbildning och motsvarande erfarenhet, skulle på sjukhus tituleras överläkare. Organspecialister, som hjärtläkare och neurologer, träffar genom åren en mängd olika patienter men med samma åkomma medan allmänspecialisterna, när det fungerar som det är tänkt, träffar samma patienter men med olika åkommor genom åren. Det har forskats på den kontinuiteten, och det är tydligt att det både minskar vårdbehovet och helt krasst räddar liv.

Jag har tidigare i dag pratat om att vi nu styr mot en mer jämlik och behovsbaserad vård. När vi ser över avtalen för vårdcentralerna för 2023 kommer vi att göra några ändringar som syftar till att styra mer pengar till dem som tar hand om de sjukaste och mest resurskrävande patienterna.

Jag ska ta 20 sekunder i anspråk och skryta. Jag är oerhört stolt. Jag har i det här budgetanförandet sagt precis samma sak som jag och Centerpartiet i Region Stockholm sagt hela det här året och genom valrörelsen. I dag har jag sagt det som faktisk politik som kommer att genomföras. Det är stort. Det visar att saker går framåt. Det blir bättre. Det bästa av allt är att jag och många med mig, egentligen vi alla, tror att det här kommer att få vården att börja fungera bättre. Jag ser därför fram emot vårt kommande gemensamma arbete i primärvårdsnämnden, det gäller alla som sitter i nämnden och alla i den här salen.

Anförande nr 292
Axel Conradi (M): Ordförande! Tack för ditt inlägg, Christine Lorne! Vänsterstyret lägger ett uppdrag om att införa tvångslistning för alla som inte valt att lista sig på en vårdcentral. Det innebär sannolikt att en stor del av primärvårdens resurser kommer att gå till vårdcentraler som inte tar emot fler patienter än tidigare utan bara får fast ersättning. Enligt en bedömning från hälso- och sjukvårdsförvaltningen skulle det kosta 422 miljoner kronor att tvångslista de 200 000 personer som i dag är olistade i Stockholm. Det är ungefär 100 miljoner kronor mer än vänsterstyrets totala uppräkning för primärvården.

Den fråga jag vill ställa är om vänsterstyret planerar att lägga alla dessa miljoner på vårdcentraler som inte kommer att ta emot fler patienter eller om man i stället tänker sänka den fasta ersättningen till alla vårdcentraler med motsvarande belopp. Det senare skulle självklart slå mycket hårt mot tillgängligheten i primärvården.

Anförande nr 293
Regionrådet Lorne (C): Tack för frågan! Jag ser ganska stora fördelar med att vårdcentralerna vet om vilka människor som bor i deras upptagningsområde, vilka som bor i närheten och vilka som kan förväntas söka vård där. Sedan behöver den fasta ersättningen inte vara samma för den som inte söker vård utan är passivt listad som för någon som har en regelbunden kontakt med vårdcentralen.

Anförande nr 294
Axel Conradi (M): Tack för ditt svar! Frågan lämnas dock i sin essens obesvarad. Som jag sade tidigare är en bedömning att det kommer att kosta mer än den totala uppräkningen som ni har i er budget för hela primärvården.
Det framgår inte av er budget hur detta ska finansieras. Då finns fortsatt bara två alternativ. Antingen drar man ned kostnaden för alla vårdcentraler med motsvarande belopp för att kunna täcka den nya kostnaden för tvångslistningen eller så ger man den till vårdcentraler som inte kommer att ta emot fler patienter. Jag tycker att det är en dålig politik, och jag skulle gärna vilja ha ett svar på exakt hur prioriteringen ser ut mellan de två alternativen.

Anförande nr 295
Regionrådet L o r n e (C): Som tur är finns det inte bara två alternativ. Det finns ganska sällan bara två alternativ. Passiv listning är ett sätt för vårdcentralerna att få ett bättre grepp om vilka patienter som kan förväntas söka vård hos dem, och ersättningen behöver som sagt inte se ut som den gör i dag bara för att den gjort det tidigare.

Anförande nr 296
A x e l C o n r a d i (M): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Primärvården har likt övrig sjukvård genomgått en av de största omställningarna i historien till följd av pandemin. Trots det är Region Stockholm bäst i landet när det kommer till andelen patienter som får en medicinsk bedömning inom tre dagar. Hela 93 procent av patienterna får det inom den givna tidsramen. Det är något som jag tycker att vi alla ska känna stolthet över. Det är ett kvitto på det hårda arbete som bedrivits på vårdcentralerna och som bedrivs under tiden som vi sitter här.

Ordförande! Givet omvärldsläget är det fullkomligt avgörande med ordning och reda i finanserna och en budget i balans. Moderaterna har levererat detta under de senaste 16 åren och kommer att fortsätta göra det framöver. Det står i stark kontrast till vänsterstyrets budgetförslag. Trots ett underskott på 3 ½ miljarder kronor misslyckas de med att prioritera sjukvården, i synnerhet primärvården. Det blir följden, ordförande, när man bedriver en vänsterinriktad allt-till-alla-politik där satsningar på tillgängligheten i primärvården får stå tillbaka till förmån för pendelbåtsutredningar, tågvärdar och tvångslistning av patienter.

I Moderaternas budgetförslag rustar vi primärvården för framtiden. Vi höjer anslagen till vårdcentralerna med 6 procent, drygt 4 miljoner kronor. Det är alltså nära 70 miljoner kronor mer än vad vänsterstyrets underskottsbudget mäktar med. Socialdemokraternas stora ord i valrörelsen ersätts nu med tomhet. I vänsterstyrets Stockholm bortprioriteras den nära vården.

Med detta, ordförande, yrkar jag bifall till Moderaternas budgetförslag!

Anförande nr 297
Regionrådet L i n d b e r g (V): Ordförande! Tack för ditt engagerade inlägg! Men jag vill komma bakom alla de där flosklerna och fråga en sak om det som du kallar för tvångslistning.

Det här är någonting som förekommer i alla våra grannländer. Om du åker till Danmark så får du på ditt socialförsäkringskort direkt reda på vilken vårdcentral och vilken husläkare som du har.

Detta är någonting som statliga utredningar har påtalat. Till exempel den utredning som Göran Stiernstedt gjorde som handlar om effektiv vård och så kallad digifysisk primärvård. Där talas om att man ska ha ett listningsansvar på vårdcentralerna.
Varför gör Moderaterna en helt annan bedömning än den man gör i våra grannländer och av statliga utredningar i frågan om listning?

Anförande nr 298
A x e l C o n r a d i (M): Tack för frågan! Det finns flera ytterligare anledningar till att detta är en dålig idé. Inte minst framhåller hälso- och sjukvårdsförvaltningen i ett motionssvar – jag minns inte exakt vilken motion det gällde – att man avråder från den här typen av tvångslistning.

Jag skulle säga att den främsta anledningen till detta är att det är kostnadsdrivande.

Det är inte helt orimligt att tänka sig att de som inte är listade i dag är bland de mest friska patienterna. Om man då inte har valt att lista sig på en vårdcentral så finns det nog en anledning till detta. Det här handlar om att ge den vård som människor behöver och att människor ska ha möjlighet att själva efterfråga den vård som de behöver.

Anförande nr 299
Regionrådet L i n d b e r g (V): Då kan man konstatera att Moderaterna fortsätter sin bärsärkagång och vägrar att lyssna på professionen, statliga utredning och våra grannländer. Distriktsläkarföreningen, statliga utredningar och Norden i övrigt gör så här med primärvården. Man tillhör en vårdcentral, det är helt centralt för att få den att fungera.

Man kan ju också se saken som så att om 20 procent av befolkningen inte är listad i primärvården men nu listas under några år på vårdcentralen, så blir det en resursökning till primärvården som jag trodde att Moderaterna också tyckte var rimlig.

Anförande nr 300
A x e l C o n r a d i (M): Ordförande! Tack för din följdfråga, Jonas! Problemet med vänsterstyrets budget är att det inte finns budgeterade medel för den här tvångslistningen. Det enda som finns är den här otillräckliga uppräkningen som är mindre än Moderaternas uppräkning. Man har då inte tagit i beaktande konsekvensen av den här tvångslistningen och kostnaden om 422 miljoner kronor som den kommer att innebära.

Antingen får den generella ersättningen, den generella fasta ersättningen, till alla vård-centraler sänkas med motsvarande belopp – det tror jag inte att någon här inne vill göra, det innebär ju mindre tillgänglig vård – eller så ger man i stället pengar till vårdcentraler som får pengar utan att ta emot några nya patienter. Det tror jag inte heller någon annan här inne vill.

Om man ska införa tvångslistning så har man ju också ett ansvar att i sitt eget budgetförslag budgetera för den ökade kostnad som detta innebär. Det konstaterar jag att vänsterstyret inte har gjort.

Anförande nr 301
C a t a r i n a W a h l g r e n (V): Ordförande, fullmäktige och eventuella socialister som lyssnar! Närhet och snabb tillgång till tider är särskilt viktigt i verksamheter som vänder sig till barn och unga och till familjer. Det gäller allt från BVC, vårdcentralen, BUMM och BUP. Vården för barn och unga är dock inte jämnt fördelad över regionen, och oavsett hur mycket de borgerliga partierna här från talarstolen säger sig värna sköra grupper så har de hysteriska vårdvalen lett till att mottagningar i perifera eller eftersatta områden har lagts ned eller hotas av nedläggning. Här kan och behöver politiken träda in.

När jag för cirka tusen år sedan, så att säga, satt i ett majoritetsstyre i den här församlingen så var jag med om att inviga en familjecentral i Vallentuna. Jag höll ett kort tal och kristdemokraten Stig Nyman tyckte att jag lät som en äkta kristdemokrat. Jag vet inte om det blev dödsstöten eller om några fler familjecentraler har invigts sedan dess.
Under det borgerliga styret har familjecentraler däremot avvecklats, bland annat i Haninge. Familjecentralerna utgör värdefulla arenor där olika kommunala och regionala verksamheter samlas och gör stödet sömlöst för familjerna. Vänsterpartiet vill se minst en familjecentral i varje kommun eller stadsdel, och vi hoppas att vi under det nya mittenstyret ska vi börja resan dit.

Vi vill också att det utökade hembesöksprogrammet eller den så kallade Rinkebymodellen ska byggas ut. För det arbetet är förekomsten av en familjecentral med öppen förskola en förutsättning.

Fler partier påtalar i sina budgetförslag vikten av en väl utbyggd elevhälsa som har goda relationer till regionens verksamheter. En plats för detta kan vara en familjecentral.

Det viktiga är väl att vi får ett fungerande nätverk runt barn och unga. Därför vill Vänsterpartiet också få till stånd fler ungdomsmottagningar. I vårt budgetförslag har vi lagt in pengar för att kunna öppna en mottagning i Rågsved. Vi har också lagt in utbildningspengar i budgeten för att alla som möter barn och unga och familjer i vården ska ha god kompetens i HBTQI-frågor och hedersvåld.

Vänsterpartiet vill också avveckla den fria etableringsrätten för barn- och ungdomsmedicinska mottagningar och skapa mottagningar i öppenvård på sjukhusen för att underlätta tydliga vårdkedjor, samverkan och kompetensutveckling.

Barn och unga som är i behov av specialistvård ska inte bollas mellan olika vårdinstanser, inte själva behöva leta rätt på vård och inte behöva komma fel. De ska komma rätt direkt.

Jag yrkar bifall Vänsterpartiets budgetförslag!

Anförande nr 302
Britt-Marie Canhasi (SD): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Flera statliga utredningar har slagit fast att effektiv vård är nära vård. I internationella jämförelser är svensk primärvård ändå svag och antalet allmänspecialister lågt. Alltför få har en namngiven fast läkare i egentlig mening trots att en övervägande majoritet önskar det.

Många läkare på vårdcentralen är under utbildning och är roterande på många andra kliniker och finns inte tillgängliga på vårdcentralen.

Vi måste ställa om till nära vård, men de ekonomiska förutsättningarna att genomföra en omställning har hittills inte givits. De ekonomiska satsningar som har gjorts i den nya budgeten har inte täckt för inflation och inte heller för nya uppdrag som påförts husläkarmottagningarna.
År 2011 räckte ersättningarna, som någon nämnde, till att en heltidsarbetande allmänspecialist ansvarade för drygt 1 500 patienter. Tio år senare, år 2021, var motsvarande antal patienter 2 200.

Gustav Hemming lovade i gårdagens debatt att nå 1 100 patienter per husläkare till år 2030. Det löftet kräver en betydligt högre satsning på både ST-tjänster, specialisttjänster, och AT-tjänster än vad som finns i målen i det röda nya styrets budgetförslag. Man måste ju först genomgå sin AT-utbildning innan man kan göra sin ST-utbildning.

Enligt distriktsläkarföreningen är det svårt att säga hur många specialistläkare det egentligen finns i Region Stockholm i dag eftersom det inte registreras fullt ut, många jobbar inte heltid och så vidare. Man vet ändå att det i dag saknas någonting mellan 1 000 och 1 500 allmänspecialister till våra vårdcentraler och husläkarmottagningar.

För att uppnå denna fördubbling, just för att utlova det, krävs att ytterligare mellan 250 och 375 ST-tjänster tillsätts per år. Man ska komma ihåg att det är först när en specialistläkare har gjort sina tre första år av fem som man kan lista sig hos just den läkaren.

Nyutexaminerade läkare måste först ha gjort sin AT-tjänst innan de kan göra sin ST-utbildning, så ni får snabba på och sätta i gång om ni verkligen vill uppnå detta mål. Det tar ju minst fem år innan man har en färdig ST-utbildning.

Att rekrytera från andra delar av Sverige kan också bli en utmaning då det i sig saknas mellan 3 500 och 6 000 allmänspecialister i Sverige totalt.

Hand i hand med alla så kallade budgetsatsningar har nya uppdrag under flera år tillförts husläkarmottagningarna. Det har gett dem sämre förutsättningar, samtidigt som husläkar-mottagningarna inte har tillräcklig ekonomi för att anställa de färdiga allmänspecialister som utbildas, enligt dem själva. Det får man veta när man pratar med många av dem. Det är så att säga billigare att ha någon under utbildning än att anställa dem när de är färdigutbildade.

Det nya röda styret har gått ut med att de ska öka ersättningen till husläkarmottagningarna med 5 procent. Då ska vi komma ihåg att inflationen fram till oktober är 9,3 procent. Redan där blir hålet i husläkarmottagningarnas budget betydligt större.

Alla är ense om att primärvården är viktig för att hantera framtidens vård. Anslagen till nya primärvårdsnämnden är 1,3 miljarder, men det är lägre än anslagen till primärvården om man tittar i hälso- och sjukvårdsnämndens anslag för år 2022. Ersättningarna till husläkar-mottagningarna ska öka med 5 procent.

Då kan man faktiskt fråga sig: Om anslagen är totalt lägre, vilka ska då prioriteras bort i den totala budgeten för primärvården? Om satsningar på primärvården är desamma och 5 procent mer ska gå just till husläkarmottagningarna, vilka ansvarsområden är det då som ska prioriteras bort i primärvården?

Vi behöver en stark primärvård för att också akut- och specialistvården ska fungera, men det är svårt att göra den omställningen. Det krävs rejäla ekonomiska tillskott för att nå de 25 procent av den totala hälso- och sjukvårdsbudgeten som professionen efterfrågar. Vi har frågat förvaltningen hur mycket som skulle behövas utifrån budget 2022 om primärvården skulle uppnå 21 procent. Svaret blev att de då behöver ytterligare 1,3 miljarder kronor.

SD har lagt en skuggbudget, och genom att prioritera vård framför det nya röda styrets satsningar på Region Stockholm som klimatinfluencer, så har vi lyckats omfördela resurserna. Vi satsar 280 miljoner mer över tre år, det är mer än det röda styret, pengar som vi kan lägga på husläkarmottagningarna. Vi inför en vårdkoordinator som kan lotsa patienten i olika vårdkontakter. Vi vill satsa på en fast, namngiven husläkare, särskilt för äldre och multisjuka i ett första skede och jobba mot bättre listningstal.

Vi inser att detta är svårt eftersom det inte finns tillräckligt med personal, och det har heller inte avsatts tillräckliga resurser för det. Region Stockholms satsningar på just ST och AT är för lågt, det räcker inte till. Vår blygsamma satsning är ett steg på rätt väg och med det vill jag yrka bifall till Sverigedemokraternas budgetförslag!

Anförande nr 303
E d v i n B e r n h a r d s s o n (KD): Fru ordförande! Jag är stolt över det budgetförslag som vi i Kristdemokraterna har presenterat. Det visar tydligt att vi vill prioritera dem som behöver vården mest, framför allt de äldre och de yngre.

Vi har flera förslag baserade på behovsprincipen, att leverera vård baserat på vilket behov en patient har, inte primärt utifrån den efterfrågan som finns eller hur vi politiker tycker att vården ska vara. Det ska vara upp till den medicinska professionen att bedöma hur patienternas behov ska prioriteras.

Det är glädjande att vi verkar vara eniga på det här området i debatten, att vård ska ges efter behov, och det är något som vi kristdemokrater har talat om ganska länge i förhållande till den etiska plattformen.

Till skillnad från vänsterstyrets budget som har lovat mycket till alla och nu behöver gå med miljarder underskott för att kunna leverera enligt sina vallöften är KD:s budgetförslag även i balans.

Désirée har mycket väl gått in på några av de områden som vi avser stärka inom primärvården för att följa behovsprincipen. Vi har förslag till förändrade ersättningsnivåer, vi vill sänka patientavgiften, den avgift som patienten betalar när man går till den vårdcentral där man är listad och således höja den när man går till en vårdcentral där man inte är listad. Detta vill vi göra för att främja den ofta livsnödvändiga kontinuiteten inom primärvården. Alla vet ju att det är vårdrelationen mellan läkare och patient som är grunden till mycket av det kloka medicinska beslutsfattande som sker i vården.

Vidare vill vi främja kontinuiteten genom att vårdgivare ska erbjuda både digital och fysisk vård, där den digitala vården framför allt ska vara ett komplement till vård när det redan finns en etablerad vårdrelation mellan en läkare och en patient.

Jag måste säga att det kändes väldigt hoppfullt när det nya vänsterstyret och deras intentioner offentliggjordes i samband med att de presenterade sitt förslag om inrättande av en primärvårdsnämnd med höga ambitioner. Det har också sagts i talarstolen tidigare i dag att man vill stärka primärvården som sjukvårdens bas, och man anser att primärvården är vänsterstyrets högsta prioritet. Det är glädjande att vi är eniga om behovet av stärkt primärvård, stärkt primärvård värd namnet, men jag trodde att detta skulle följas av rejäla satsningar i praktiken.

Centerpartiet sade före valet att 25 procent av sjukvårdsbudgeten skulle gå till primärvården, men man lyckades inte prestera mer än 17–18 procent och ett uppdrag till regionstyrelsen att åstadkomma detta. Mycket prat men inte så mycket verkstad!

Satsningen på primärvården som bas för den goda och nära vården behöver åtföljas av pengar. Vi i Kristdemokraterna lägger därför cirka 70 miljoner kronor mer på primärvården än vänsterstyret och har även genomförbara förslag till hur basen ska stärkas ytterligare. Totalt stärker vi primärvården med lite mer än 400 miljoner kronor jämfört med innevarande års budget, och detta gör vi utan att fortsätta att i samma andetag lägga ytterligare uppdrag på primärvården.

Vi vill att primärvården ska få mer tid för varje patient, inte mindre. Frågar man distriktsläkare runt om i regionen i dag så är inte bilden den att de vill ha fler och större uppdrag, de behöver mer tid för sina patienter. Vi tror på ett mer avgränsat uppdrag, ett tydligt mål om listningstak. Bara så kan arbetsmiljön inom primärvården förbättras och möjliggöra att fler ska vilja arbeta inom primärvården i Region Stockholm. Med färre listade patienter per läkare kan också läkarna ta ett bättre helhetsansvar för de patienter som är listade hos dem.

Arbetet med listning är inte gjort i en handvändning. Därför är det viktigt att prioritera dem som har störst behov först, att utgå från behovsprincipen. Vi skulle därför vilja se en genomförandeplan för alla invånare över 85 år som innebär att de ska vara listade hos en namngiven läkare för att bidra till bättre kännedom och bättre kontinuitet inom vården. Målet för detta är att fler ska vara listade hos en namngiven läkare.
Något kortfattat om närakuterna och deras roll inom primärvården. Med goda intentioner infördes närakuter under förra styret för att avlasta akutmottagningarna. Så har det också blivit till ganska stor del. Fler har fått rätt vård i tid än tidigare och flera har sluppit vända sig till akuten.

Samtidigt är det många som går igenom hela den här trassliga vårdkedjan för att till slut landa på akuten. Jag har sett det både som nära anhörig och som läkare där patienter ofta först åkte till vårdcentralen, blev remitterade till närakuten, sedan till akuten, träffat mig där som sagt att allt är lugnt och du får gå tillbaka till vårdcentralen. Så ska det inte vara.

Vi har sett ett behov av att samla ihop vården bättre, och därför har även vi ett utredningsförslag, nämligen att se över närakutsstrukturen. Därför är det glädjande att även vänsterstyret föreslår det. Samtidigt föreslår man i målindikatorerna att andelen besök på närakuter ska öka jämfört med detta och tidigare år. Tidigare i budgeten skriver ni att bättre kapacitet inom primärvården kommer att leda till att hänvisningarna till akutmottagningarna och närakuterna kommer att minska. Det får mig att undra om ni verkligen tror på ert eget budgetförslag.

Vi tror att det är bättre att kolla på kontinuitet och koppla ersättningarna bättre till primärvården. Med riktiga satsningar på primärvården borde man också ha större ambition än att knappt vart tredje besök ska ske inom öppenvården, i primärvården. Vi ser på sikt att vi vill att resurserna till närakuterna i stället bör stärka primärvården, för att en stärkt primärvård på sikt ska bli den bas i sjukvårdssystemet som den förtjänar att vara.

Vi har förslag som gör vården mer sammanhållen och mer tillgänglig för patienterna. Bifall till Kristdemokraternas budgetförslag!

Anförande nr 304
Regionrådet L o r n e (C): Ordförande! Kul att höra att Kristdemokraterna tar tydlig ställning för vårdcentralerna framför närakuterna. Det gläder mig. Jag tror att vi delar den bilden. Med det sagt tycker jag verkligen, verkligen om närakuterna, de som finns – men de borde egentligen inte behövas.

Jag vill bara bemöta det du sade att vi skrapar ihop bara 17–18 procent. Vi gör ju en satsning på husläkarmottagningar och stärker dem med 5 procent utan nya uppdrag, och vi gör dessutom en omfördelning i det som kallas förfrågningsunderlaget, alltså underlaget till avtalet kommande år, där vi, som sagt, flyttar pengar från enkla besök till mer svåra besök. Då vill jag bara säga att den nya primärvårdsnämnden och arbetat med att stärka primärvården inte helt enkelt är samma sak. I primärvårdsnämnden har vi exempelvis inte barnmorskemottagningarna som ju ändå räknas som primärvård. Jag vill bara förtydliga det.

Anförande nr 305
E d v i n B e r n h a r d s s o n (KD): Tack för din fråga! Som jag läser budgetförslaget så lägger ni ändå mindre andel av sjukvårdsbudgeten på primärvården än vad vi gör i vårt förslag. Och ni vill också inkorporera 1177 i primärvården på sikt. Jag får inte detta att gå ihop till att primärvården ska få ett mer avgränsat uppdrag med mer tid till varje patient som finns listad där.

Så till din kommentar om att ni vill koppla bort mer enkla besök och satsa mer på de svåra besöken, besöken för svåra åkommor. Vi har hört här tidigare i debatten att ni vill ha områdeslistning.

För att få budgeten att gå ihop bör man ju sänka kapiteringsersättningen till primärvården och det främjar inte direkt att man ska ta sig an de svåra besöken i större utsträckning.

Anförande nr 306
Regionrådet L o r n e (C): Med lätta och svåra besök är det ersättningen som vi vill styra om. Och med passiv listning, vilket egentligen är ett lagkrav på en vårdcentral, så behöver den ersättningen inte vara exakt sådan som den är i dag. Man kan ju skilja på patienter som har ett aktivt vårdbehov och de som är listade för ett framtida vårdbehov.

Anförande nr 307
E d v i n B e r n h a r d s s o n (KD): Om jag inte har förstått dig fel så korrigeras väl redan ersättningen inom kapiteringssystemet genom CNI-systemet så att de vårdcentraler som har ett tyngre patientklientel redan får en större andel kapiteringsersättning. Jag tror att det är bra.

Anförande nr 308
H a n n a S v e n s s o n (S): Ordförande, ledamöter och eventuella åhörare! I 16 år har Moderaternas vårdvalsexperiment fullständigt dominerat i Stockholm. Vad oppositionen tyckte, vad patientorganisationerna oroade sig för eller vad patienterna i slutänden faktiskt upplevde har aldrig varit intressant. Bara det fanns vårdval så skulle kvaliteten inom vården säkerställas. Man kunde helt enkelt rösta med fötterna.

Tyvärr har slitaget på patienternas fötter blivit långt större än någon av oss kunde förutse, kanske särskilt hos de äldre och multisjuka. Att det nu finns ett stort behov av en satsning och ett helt nytt tänkesätt inom primärvården är något som professionen, Socialstyrelsen, patienterna och även vi i mittenkoalitionen väldigt eniga om. Nu påbörjar vi därför ett strategiskt och långsiktigt arbete som bygger på övertygelsen att vårdcentralerna kan, och inte minst vill, göra så mycket mer under förutsättning att de får tillräckliga resurser för det och inte splittras sönder i nya uppdraga eller nya vårdval. En läkare ska ha tid att träffa sin patient, tid att lära känna den äldre eller multisjuka, tid att se förändringar och kunna fånga upp försämringar i tid. Patienter ska veta vem som är deras läkare.

Arbetet för att nå den rekommendation som faktiskt finns om 1 100 listade patienter per fast läkare börjar nu.

Utgångsläget är tufft. Vi har hört det tidigare. Vi har gått helt fel de senast tjugo åren i den här regionen. Det är ungefär dubbelt så många listade patienter per läkare som rekommendationen säger. Inriktningen är klar, och vi kommer att skapa de förutsättningar som krävs för att nå det målet också i mittenkoalitionen.

Så jag vill med detta yrka bifall till mittenkoalitionens budgetförslag!

Anförande nr 309
A n n a - L e n a J o h a n s s o n (L): Ordförande, ledamöter, åhörare! Den senaste mandatperioden har Liberalerna varit drivande för att göra vårdcentralerna till navet i sjukvården. Med Liberalerna vid rodret har Region Stockholms primärvård utvecklats i den riktningen att alla ska få möjlighet att lista sig hos en fast namngiven husläkare. Jag betonar ordet möjlighet, för det är just en möjlighet som vi Liberaler anser är viktigt, inte den tvångslistning som vänsterstyret nu föreslår.

När allting handlar om att prioritera resurserna så ska vi prioritera dem till dem som bäst behöver dem. Det är oerhört viktigt att äldre, ofta multisjuka, personer får tillgång till en fast namngiven husläkare och listad på en specifik vårdcentral.
Däremot är det inte rimligt att 200 000 personer, cirka 8 procent av befolkningen, som inte har några behov ska tvångslistas på en vårdcentral. Många löser sin sjukvård på andra sätt, genom företagshälsovård eller på andra sätt.

Under den föregående mandatperioden listade sig över en halv miljon patienter just hos en fast namngiven husläkare, och vårdcentralerna fick över en miljard kronor i ökade anslag. Den gamla käpphästen, husläkaren, kommer att bli verklighet med oss vid rodret, och vi ska kämpa på i den nya primärvårdsnämnden.

Vi tycker också att det är bra att det ska utarbetas en handlingsplan för att arbeta enligt Socialstyrelsens riktlinjer om 1 100 listade patienter per husläkare. Vi vill också att vårdcentralerna ska få en husläkarmiljard, uppdelad på två år.

Liberalerna är primärvårdspartiet, och i övergången mot god och nära vård utgör vårdcentralerna och deras anställda kärnan i detta arbete.

Med detta vill jag yrka bifall till Liberalernas förslag till budget!

Anförande nr 310
Jon Karlfeldt (MP): Fru ordförande, fullmäktige, åhörare! Vi i Miljöpartiet talar ofta om vikten av systemtänkande. Det gör vi vare sig det handlar om ekosystem, transportsystem eller vårdsystem.

I Region Stockholm bedrivs enorma mängder vård av mycket hög kvalitet. På vårdcentraler, specialistmottagningar och sjukhus finns modern medicinsk teknik, kunskap i världsklass och tusentals och åter tusentals kompetenta och hängivna medarbetare. Men vi har inte ett effektivt vårdsystem.

Patienter söker sig till akutmottagningarna med behov som hade kunnat hanteras på vårdcentralerna, och till vårdcentralerna med behov som hade kunnat lösas med egenvård. Detta är inte en ändamålsenlig användning av begränsade resurser. Och det är inte heller till glädje för patienterna.

Än värre än detta: vården möter alltför ofta människor med ohälsa som hade kunnat förebyggas med ett proaktivt folkhälsoarbete och rätt insatser i rätt tid. Om vi ska komma till rätta med det här så kommer primärvården att spela en helt avgörande roll. Nära vård som tar ett helhetsansvar för sina patienter kan skapa kontinuitet för patienterna och bidra till ett mer sammanhållet vårdsystem där fler patienter kan få rätt vård snabbare och där resurserna används betydligt mer effektivt än vad som sker i dag.

Primärvården kan skapa de förutsättningar som vården i Stockholm behöver, om vi skapar rätt förutsättningar för primärvården. Därför är jag väldigt glad att mittenkoalitionen genom det här budgetförslaget tar de första viktiga stegen av många i riktning mot stärkt primärvård som fungerar som nav för invånarnas hälso- och sjukvård, som kan arbeta mer förebyggande och som gör hela vårdsystemet starkare.

Vi höjer nu ersättningen till vårdcentralerna med 5 procent från 2023 och ger den nya primärvårdsnämnden i uppgift att påbörja resan mot en närmare och mer jämlikvård för alla invånare i Region Stockholm.

Jag yrkar bifall till regionstyrelsens budgetförslag i denna del.

Anförande nr 311
Ahmed Abdi (V): Ordförande, ledamöter, åhörare! Det är roligt att stå här i dag i denna budgetdebatt och hålla mitt första anförande.

Primärvården är den första instans som ska ta emot människor i behov av vård. I dag har många människor problem med att få tid hos sin vårdcentral eller ens komma fram på telefon. Det är krångligt att inte veta vart man ska vända sig när man behöver hjälp eller när man sjuk. Ofta behöver man berätta sin historia på nytt för flera olika personer innan man kan komma rätt.

Fru ordförande! Så här ska det inte behöva vara. Vi i Vänsterpartiet vill därför förstärka primärvården genom att ge vårdcentralerna ett listnings- och områdesansvar. Att vara listad på en vårdcentral ger möjlighet att få en personcentrerad vård på en vårdcentral där man känner sin läkare och har rätt att vara patient i stället för att vara en diagnos.

Vårdcentralerna är i dag hårt belastade. Många har en ansträngd ekonomi och har ett alldeles för stort uppdrag i förhållande till den ersättning de får. Vi i Vänsterpartiet tycker att man ska införa ett uppdragsstopp för primärvården under fyra år samt att primärvårdens andel av sjukvårdens budget ska öka till 25 procent. Bifall till Vänsterpartiets budgetförslag!

Anförande nr 312
P ä r H o m m e r b e r g (L): Ordförande, ledamöter, åhörare! Hälsa är en frihetsfråga. Vi i Sverige mår bra och lever allt längre, men utvecklingen har inte varit positiv för alla. Brister i hälsa och framför allt den ojämlika hälsan slår hårt mot dem som redan har det svårt.

Folkhälsa är ett område där vi liberaler inte är nöjda. Människor i socioekonomiskt utsatta områden har fortfarande en betydligt högre risk för ohälsa, varför det är särskilt angeläget att stärka folkhälsoinsatserna i dessa områden. Vi liberaler har flera skarpa förslag på hur folkhälsoarbetet och de sjukdomsförebyggande insatserna ska vässas.

Vi inleder med en pilotverksamhet med hälsosamtal, bygger vidare på vår första hälsoobligation och fortsätter omställningen mot god och nära vård, där vårdcentralen har en viktig roll att spela. Självklart ska människor med bristfälliga språkkunskaper ha rätt till tolk i vården. Det är inte minst en viktig patientsäkerhetsfråga. Genom ett aktivt och långsiktigt folkhälsoarbete för människor i alla åldrar kan vi minska lidande, ojämlikhet och behovet av sjukvård.

Regionens långtidsutredning visar att om vi ska klara av de stora utmaningar som vården står inför är det en avgörande faktor att vi satsar på folkhälsoarbetet och det förebyggande arbetet. Den ojämlika hälsan måste stå mer i fokus. Då forskning visar att fysisk aktivitet kan vara ett komplement och i vissa fall lika effektivt som läkemedel menar vi i Liberalerna att man i större utsträckning ska skriva ut fysisk aktivitet på recept.

Barn och unga är särskilt viktiga i folkhälsoarbetet, och flera åtgärder har vidtagits under tiden då Liberalerna har medverkat i styret av regionen. Detta fokus måste kvarstå. Det gäller exempelvis barnavårdscentraler i utsatta områden. Hembesöksprogrammet behöver utökas till fler stadsdelar. Fler familjecentraler bör öppnas. De riktade förebyggande insatserna där tandhälsan är som sämst ska naturligtvis fortsätta.

Alla människor är olika, och alla har rätt att vara delaktiga i samhället på lika villkor. Tillgänglighet är en nyckelfråga för att alla ska ha lika möjlighet att forma sina egna liv. Alla ska ha full tillgång till offentliga platser, såsom sjukvård och kollektivtrafik. När tillgängligheten och användbarheten finns med från början behöver en funktionsnedsättning inte vara ett hinder.

Liberalerna har flera förslag på hur vardagen kan förbättras för personer med funktionsnedsättning. Vi vill bland annat utreda hur bemötandet av personer med funktionsnedsättning kan förbättras inom regionens verksamheter.

Vi vill införa ledsagning för synskadade på sjukhusen, och vi vill utöka resetilldelningen inom färdtjänsten samt se över redovisningskraven.

Bifall till Liberalernas budgetförslag!

Anförande nr 313
Victor Harju (S): Ordförande, ledamöter och eventuella åhörare! Vården i Region Stockholm är ojämlik, och det kommer att ta mycket lång tid att vända det. En lågutbildad man i Vårby lever i genomsnitt 18 år kortare än en högutbildad man i Danderyd. Kvinnor i Rinkeby drabbas dubbelt så ofta av hjärtinfarkt som kvinnor i Vaxholm. Coronapandemin visade väldigt tydligt att de hälsoklyftor som finns i vårt län också slog igenom när det gäller den typen av folkhälsokris. En god folkhälsa är därför också en beredskapsfråga för vår region. Vi såg att skillnaderna i folkhälsa kostade liv.

Det här kommer att vara prioriterade frågor för mittenkoalitionen framöver. Primärvården kommer att jobba mer förebyggande. Vi utvecklar bland annat hembesöksprogrammet, då vi vet att mer måste göras tidigt.

Men skillnaderna finns också i tandhälsa. Skillnaden när det gäller barns och ungas tandhälsa har ökat i Region Stockholm över tid. Här måste mer göras. Tänderna ska inte vara en klassfråga.

Vi ser vidare att det finns stora skillnader i hälsan bland HBTQ-personer, särskilt unga HBTQ-personer, jämfört med majoritetsgruppen. Där behöver regionen jobba mer med bemötandet i vården i stort men också med stödet.

Den sexuella hälsan är också folkhälsa. Vi ser att detta verksamhetsområde behöver stärkas. Sex ska vara kul, och det är bra för hälsan. Men då måste också ungdomsmottagningarna, mottagningarna för sexuell hälsa och de specialiserade mottagningarna vara tillgängliga när man behöver dem.

Vi ska förbättra folkhälsan i regionen. Förebyggande insatser måste öka. Med starkare vårdcentraler och mer förebyggande insatser kommer Stockholmsregionen att må bättre. Bifall till mittenkoalitionens förslag till budget!

Anförande nr 314
Ann Mari Engel (V): Ordförande, fullmäktige! Jag vill lyfta fram tandvården, som är ett otroligt viktigt område i regionens verksamhet. I dag är det alltför många som inte har råd att sköta sina tänder. Många sjukdomar är tandrelaterade. Regionens tandvård är av avgörande betydelse för folkhälsan, men den står inför många svåra utmaningar. Jag hinner bara nämna några.

Vår egen verksamhet Folktandvården får ett allt större ansvar för barn och unga. De prioriteras bort av privattandläkarna i dag. Ersättningssystemet för barn och unga måste ses över så att tandläkarna blir kompenserade. Det behövs också resurser för uppsökande verksamhet med tanke på de alarmerande siffrorna om skillnader i tandhälsan i olika områden redan från småbarnsåldern. Vi lägger 20 miljoner på uppsökande arbete.

Även äldre och personer med psykisk sjukdom eller beroendeproblematik är en växande och väldigt vårdkrävande grupp. Där lägger vi 10 miljoner extra.
Det finns många brister i tandvården för äldre i dag. Bland annat har ett omfattande fusk avslöjats, och det tycker vi att man måste arbeta mer med.

Vi står dessutom inför en kompetensbrist då det finns för få nyutexaminerade tandläkare, tandsköterskor och tandhygienister. Vi vill att Folktandvården ska förstärkas. I stället för den föreslagna höjningen på 8 procent av tandvårdstaxan vill vi i vår budget kompensera dem och lägga till 36 miljoner kronor. Vi vet nämligen att det i dagens krisläge skulle drabba många invånare om vi också behöver öka tandvårdstaxan så att det kostar mer att gå till tandläkaren.

På sikt vill vi att tandvården ska ingå i den allmänna sjukförsäkringen. I ett välfärdssamhälle som vårt ska alla ha råd med friska tänder.

Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets budgetförslag.

Anförande nr 315
Isabell Flygare (V): Ordförande, ledamöter! Vård ska ges med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans värdighet. Den som har störst behov av vård ska ges företräde till vården. Så lyder den inledande paragrafen i hälso- och sjukvårdslagstiftningen.

De allra mest utsatta människorna i vårt samhälle saknar ofta bostad och lever utan sjukförsäkring och giltiga papper. Här finns barn som i dag inte garanteras vård. Vänsterpartiet menar att alla människor i regionen har rätt till hälso- och sjukvård. Ingen människa ska behöva oroa sig för att ens barn ska dö eller få allvarliga skador på grund av utebliven vård. En välfungerande sjukvård ska finnas tillgänglig för alla efter behov.

En jämlik och fungerande sjukvård innebär också att vi följer FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättningar, och den konventionen har Sverige skrivit under på. Tillgång till hjälpmedel är centralt för många personer med funktionsnedsättning. Hjälpmedel är inte bara viktiga för en fullgod livskvalitet, utan de kan också vara helt avgörande. Det är en självklar rättighet.

För två år sedan beslutade den då blågröna majoriteten att införa avgifter på hjälpmedel som eldrivna rullstolar och andningshjälpmedel. Personer med kronisk sjukdom eller funktionsnedsättning eller normbrytande funktionsvariation har ofta många andra kostnader. De ska därtill inte bestraffas med avgifter för hjälpmedel. Därför vill Vänsterpartiet ge regionen i uppdrag att avskaffa avgiften på hjälpmedel.

Vidare kräver vi att en funktionsrättsbeskrivning införs inför alla relevanta beslut i regionen. Menar vi allvar med alla människors lika rätt i samhället och rätten till en jämlik vård måste vi agera i dessa frågor. Därmed yrkar jag bifall till Vänsterpartiets budgetförslag.

Anförande nr 316
Sandra Ivanovic Rubin (MP): Åhörare, ledamöter, ordförande! Den främsta anledningen till att vi människor sjukskriver oss är fortfarande psykisk ohälsa. Det kostar enormt i mänskligt lidande, men det kostar också samhällsekonomiskt. Vi vet att unga, kvinnor och medborgare med lägre utbildning eller lägre inkomst drabbas i betydligt högre grad. Stigmat för att söka vård för psykisk ohälsa är fortfarande ett faktum, och det är större i vissa grupper än andra. Både sjukvården, vi politiker som styr och professionen behöver ge psykiatrin samma status och vikt som den somatiska vården har.

För några veckor sedan kom en studie från Göteborgs universitet som visade att 97 procent av alla unga män dömda till fängelse hade psykiatrisk eller neuropsykiatrisk diagnos. 40 procent hade ADHD, och 80 procent hade missbruksproblematik. Förutom att man baxnar inför siffrorna kan man dröja sig kvar och säga att det här betyder att psykiatri verkligen är en av de största förebyggande trygghetsåtgärder vi kan vidta.

Vi är mitt uppe i en stor och viktig omorganisation av barn- och ungdomspsykiatrin. Den förstärks nu ytterligare med en rekordstor satsning under mandatperioden. Under detta budgetår blir det 80 miljoner, och över hela mandatperioden handlar det om 200 miljoner. Detta kompletteras med filialer i områden där behovet är som störst. Allt detta görs för att skapa en bättre arbetsmiljö och incitament för att personalen ska vilja vara kvar på sin arbetsplats. Det handlar om karriärvägar, löner och fler kollegor.

Köerna är tyvärr fortsatt långa även om det har blivit bättre. För att tydligt peka ut riktningen för barn- och ungdomspsykiatrin har vi satt upp ett vårdgarantimål om en vecka till det första besöket och 30 dagar för behandling. Det kommer att ta tid innan vi når det, men det är dit vi ska.

Situationen på BUP kan inte bara förklaras i ett vacuum, utan vi behöver också lyfta fram en ny patientgrupp som har trätt in i psykiatrin under det senaste decenniet och som bara ökar. Det handlar om neuropsykiatriska diagnoser. På tio år har vi enligt Socialstyrelsen fått en ökning på 300 procent. Med rätt stöd och vård tidigt och från alla instanser, såsom skola, förskola, psykiatri, habilitering och socialtjänst, kan dessa individer blomstra med sina särskilda förmågor. Här finns entreprenörer, genier och konstnärliga utförare. Men ges dessa individer inte anpassningar och vård i tid är risken för utanförskap, missbruk, att hamna i kriminalitet, att utveckla samsjuklighet och allmän psykisk ohälsa stor.

Region Stockholm är på väg att bygga ut psykiatrin för att kunna möta behovet, men det kommer inte att kunna bli bra förrän alla delar av samhället är med. Jag är väldigt glad över att Socialstyrelsen nu har tagit fram riktlinjer för nationella riktlinjer för vård och stöd vid ADHD och autism som är ute på remiss. Det ger oss beslutsfattare i andra delar av samhället helt andra förutsättningar att faktiskt kunna göra det som krävs.

Låt mig lite kortfattat nämna vad det innebär. Det handlar om att ge tidiga insatser och kontinuerligt stöd; man ska inte vänta på diagnos. Jag är väldigt glad över att vi i vår plattform har tagit höjd för att kunna omhänderta och ge stöd innan diagnosen är gjord. Man ska inte bara göra en utredning utan också peka på insatser. Ingen blir hjälpt av att bara veta, utan man behöver hjälp och stöd. Man måste dessutom satsa på både läkemedel och behandling, och insatserna behöver bli jämlika. Vi vet att det görs utredningar. Exempelvis görs i hela vår region utredningar i betydligt större utsträckning än på andra håll. Vi vet också att kvinnor liksom äldre är underdiagnostiserade. Individer med NPF-diagnoser är dessutom kroniker. Hela psykiatrikedjan behöver därför byggas ut för att kunna finnas till hands när vård och stöd behövs genom livet.

Vi kommer som sagt inte att lyckas om inte alla göra sina delar. Här behöver jag er hjälp. Det kommer inte att hjälpa med en fantastisk psykiatri. Även förskola och skola, socialtjänst och andra instanser kommer att behöva ta ett helt annat ansvar. I dag bollas väldigt många individer mellan olika instanser, till exempel vad som är skolans ansvar och inte. Skolan kräver också ofta en diagnostisering för att ge stöd, vilket är helt fel.

Jag önskar att vi tillsammans, på alla nivåer, kan prata med våra partikamrater i kommunerna, andra regioner och på riksnivå för att se till att NPF-certifiera hela vårt samhälle.

Nu gör vi en historisk satsning på BUP. Låt oss göra en historisk kraftsamling för neuropsykiatriska diagnoser.

Anförande nr 317
A n n a H o r n (L): Ordförande! Det brukar säga ganska mycket om ett parti när det gäller hur man behandlar dem som finns på samhällets botten. Därför undrar jag, Sandra, varför ni inte nämner något om beroendevården i er budget.

Anförande nr 318
Sandra Ivanovic Rubin (MP): Tack för frågan! Jag vill passa på och berömma Liberalerna. Jag tycker att era förslag och det vi har pratat om är bra. Vi står varandra väldigt nära när det gäller psykiatrifrågor.

Du undrar varför vi inte nämner beroendevården specifikt. Jag har såklart ställt frågan: Är det något som vi behöver åtgärda? Jag har fått till svar från förvaltningen att LARO-verksamheten fungerar bra. Jag har fått till svar att det inte finns några bemanningsproblem, så som det ser ut just i dag. Jag tror att ni hade ett förslag om utökade vårdplatser till Mini Maria, men man har inte sett något behov av det. Om det skulle göra det är jag dock idel öra för att utveckla även denna verksamhet.

Det viktiga här, Anna, är den stora samsjuklighetsutredningen som kommer. Jag kommer att se till att vi i det nya psykiatriutskottet tar in utredaren och talar vidare om vilka delar av utredningen som vi i regionen skulle kunna förverkliga. Det här är något som kommer att hända.

Anförande nr 319
Anna Horn (L): Det låter som att man är otroligt lat om man inte gör något för dem som befinner sig allra längst ned på samhällets botten. Heldygnsvården vid Maria Ungdom har under det här året haft en beläggning på 113 procent. En vårdplats extra på Maria Ungdoms heldygnsvård skulle leda till en stor förändring för de patienter och ungdomar som behöver denna vård. Hepatitbussen är nedlagd. Om vi har en buss som kan möta människor på gatan och testa om de har hepatit C och då ge dem vård skulle det göra en enorm skillnad för den här gruppen. Jag förväntar mig betydligt mer av er.

Anförande nr 320
Sandra Ivanovic Rubin (MP): Vad bra! Jag älskar ansvar och höga krav. Det är då man levererar. Det är det bästa som finns, tycker jag.

Jag tänker så här: Just hepatitbussen är inte alls nedlagd. Anna Starbrink och jag såg till att vi skulle fixa statliga bidrag som finansiering. Det här är ju ingen permanent verksamhet eftersom vi ju ska utrota hepatit C. Om det behövs pengar till det kommer vi säkert att säkerställa dem, utifrån hur det ser ut. Det här kommer ju inte att stå och falla med att vi skulle ta vår hand ifrån det, utan det har i stället handlat om att man har fått statliga bidrag år för år.

Anförande nr 321
Charlotte Broberg (M): Jag vill börja med att understryka att psykiatri och psykisk ohälsa inte bara är en underrubrik i budgeten för mig, utan det är en av de absolut viktigaste frågorna. Men då tiden är väldigt knapp måste jag hålla mig kort. Jag kan dock börja med att i stort sett instämma i vartenda ord av vad du sade, Sandra. Jag ser inte några skiljaktigheter över huvud taget. Då har jag sagt mycket med bara det.

Dessutom vill jag nämna några moderata satsningar. Vi vill ha ett samlat regionsjukhus för barns och ungas psykiska hälsa. Det skulle vara ett specialistsjukhus som är lättillgängligt och ligga på en central plats och där vi samlar flera kompetenser under samma tak.
Det handlar om BUP:s akutmottagning, Stockholms centrum för ätstörningar och Maria Ungdoms akutmottagning.
Det ska vara så enkelt som möjligt att veta vart man ska vända sig även för de som är samsjukliga, vilket är väldigt vanligt i dessa grupper. Det handlar om beroendeproblematik ihop med annan sjuklighet. Därför är det väldigt viktigt att detta finns på samma ställe.

Ingen ska behöva falla mellan stolarna eller bollas runt mellan verksamheter. Det här gäller särskilt när man är som mest utsatt och skör.

Till detta sjukhus ska vi även koppla psykiatriambulanser, så kallade PAM, som även är särskilt inriktade på barn och unga. Det här är i varje fall min vision.

Vi moderater vill vidare införa LOV inom den öppna ätstörningsvården. Det är en sjukvård där det är oerhört kritiskt att man snabbt får hjälp. Vi är övertygade om att ett införande av LOV skulle kunna ge just detta. Jag hoppas att inte minst Sandra men även Christine, det vill säga Miljöpartiet och Centerpartiet, kan stå upp för ett sådant förslag och se till att dessa oerhört viktiga patienterna får den hjälp de behöver och att de får den snabbt, för det behöver de verkligen.

Jag vill även lyfta upp beroendevården, men tiden är som sagt knapp. Vi gör en del satsningar där.

Sist men inte minst vill jag nämna vår satsning på sociala utfallskontrakt med fokus på att fortsätta förbättra hälsan för barn, särskilt barn i utsatta områden.

Bifall till Moderaternas förslag!

Anförande nr 322
C a t a r i n a W a h l g r e n (V): Ordförande, fullmäktige! Man kan instämma i många saker som föregående talare har sagt. Jag vill dock börja med en kommentar, nämligen att en psykiatrisk diagnos inte alltid är en superkraft för alla, oavsett om de får helt rätt stöd och vård. För många är det bara en funktionsnedsättning.

De nya nationella riktlinjerna för ADHD och autism ger tydliga direktiv om en sammanhållen vård för barn och unga med psykisk ohälsa, och där är den neuropsykiatriska diagnosen inte det viktiga. De som har genomgått en utredning ska kallas tillbaka till mottagningen för fortsatt behandling oavsett vad utredningen kom fram till. Det ska också erbjudas annan behandling än medicin.

Det nya mittenstyret säger i sin budget att Region Stockholm avser att följa de nationella riktlinjerna, vilket gör att ytterligare privatisering av verksamheter som behöver ingå i vårdkedjan blir otänkbar. Kontinuitet och fasta kontakter är mycket viktiga för den här gruppen. Det finns därmed ett väldigt litet behov av de många privata psykologmottagningar som i dag utför enskilda, specificerade utredningar på beställning av privatpersoner, vårdcentraler och andra instanser, helt i strid med den breda ingång som Socialstyrelsen förespråkar.

Det är viktigt att vi kan skapa en barn- och ungdomspsykiatri med låga trösklar. Det kan ske genom ett mycket tätare samarbete med elevhälsan, primärvården och socialtjänsten. Därför är vi i Vänsterpartiet skeptiska till den omorganisation som det tidigare styret har startat och som innebär färre mottagningar och längre avstånd för familjer som redan är sköra. Barn och unga som har svårt att ta sig ur hemmet och föräldrar som redan har stor frånvaro från jobbet eller kanske är sjukskrivna – dessa familjer, som kanske bor i Botkyrka och blir av med sin BUP-mottagning efter nyår – behöver inte högre trösklar för att kunna leva ett anständigt liv.

Vänsterpartiet har i stället flera förslag om samarbeten, vårdlotsar och mobila team som går väl i takt med de nationella riktlinjerna. Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets budgetreservation.

Anförande nr 323
S a n d r a I v a n o v i c R u b i n (MP): Det du sade om den stora NPF-diagnostiseringen fick mig att reagera. Det som kommer att hända genom BUP-organisationen är att det kommer att bli rena NPF-mottagningar, som man kommer att förstärka för att trycket på diagnostisering är så stort.

Anförande nr 324
M a r i a F ä l t h (KD): Fru ordförande, fullmäktige, åhörare! Jag vill börja med att yrka bifall till Kristdemokraternas förslag till budget.

Désirée Pethrus och ytterligare en kollega har redan sagt i dag att vi gärna satsar på barnen. En trygg familj är avgörande för barns och ungas psykiska hälsa. Kristdemokraterna vill öppna fler familjecentraler där det bedrivs hälsofrämjande, förebyggande och stödjande verksamhet för föräldrar och andra vuxna i barns närhet. Syftet är att ge tidigt stöd till barnfamiljer för att förebygga psykisk och fysisk ohälsa. I vår budget satsar vi 10 miljoner kronor för att fler familjecentraler ska kunna öppnas.

Någon tog tidigare upp hembesök, och vi vill satsa 20 miljoner kronor på ett utökat hembesöksprogram. Regionen har en viktig kontakt med föräldrar genom barnmorske-mottagningarna och BVC. I Rinkeby har regionen prövat en framgångsrik modell, där förstagångsföräldrar får tätare besök av BVC under barnets första ett och ett halvt år. Syftet är att tillsammans med socialtjänsten ge extrastöd i föräldraskapet, och vi tycker att det här är otroligt viktigt. Det vill vi satsa mer på.

Elevhälsan sköts av kommunerna, och primärvården och ungdomspsykiatrin sköts av regionen. Detta innebär att ingen har ett helhetsansvar för barns och ungas hälsa. Vi vill att regionen ges detta helhetsansvar. För detta vill vi införa en elevhälsogaranti som innebär att varje elev har rätt att få kontakt med elevhälsan inom ett dygn.

Fru ordförande! För att fånga upp barn och unga som mår dåligt föreslår vi vidare att varje individ ska ha en patientansvarig läkare. Vårdgarantin säger att man har rätt att komma till en specialist, vilket BUP är, inom 30 dagar. Och 30 dagar kan vara en evighetslång tid för barn och unga men naturligtvis även för oss vuxna. Men vi vill skärpa vårdgarantin till 20 dagar, just för att ge hjälp snabbare till barn och unga.

Kristdemokraterna kommer att bevaka att den tidigare beslutade omorganisationen av primärvård och BUP blir som den är tänkt att bli. Vi välkomnar statsbidragen till BUP. Vår satsning på BUP på 80 miljoner kronor bör främst gå till riktad lönesatsning för att kunna rekrytera och behålla personal.

Det förebyggande arbetet mot självskadebeteende, självmordsförsök och genomförda självmord måste intensifieras. Vi vill även att en haverikommission tillsätts när en person har begått suicid. Alla inblandade från det offentliga och från privata aktörer ska göra en utredning om vad som har skett och hur vi ska kunna förhindra att en liknande situation får samma tragiska utgång.

Psykiatrin är en mycket viktig del av hälso- och sjukvården och gäller för alla åldrar. Vi tycker att frågorna förtjänar en större uppmärksamhet inom regionen, och vi förordar en psykiatrinämnd. Det ska vara en nämnd som på ett lämpligt sätt kan belysa och förbättra vården som rör psykisk hälsa.

Med dessa ord vill jag återigen yrka bifall till Kristdemokraternas förslag till budget.

Anförande nr 325
Anna Horn (L): Vi liberaler menar att varje individ har rätt att leva ett värdigt liv. På många sätt är Stockholm en region där människor har möjlighet att leva ett gott liv i frihet, men det finns också människor som hamnar i skymundan och som har berättigade krav på att få stöd men som samhället glömmer. Det är det glömda Sverige. Liberalernas uppgift har alltid varit att föra dessa individers talan.

De människor som lever i det glömda Sverige glöms bort när resurser tilldelas och beslut fattas. Kanske är det så att deras röst inte väger så tungt på valdagen, och kanske är det därför som Socialdemokraterna, Centerpartiet och Miljöpartiet har glömt bort människor i svårt beroende i Region Stockholm. De nämns nämligen inte en enda gång i deras budget. Varför prioriteras inte Maria Ungdom? Varför prioriteras inte hepatitbussen? Och varför prioriterar man inte att stärka primärvården i dess ansvar att ta hand om människor med alkoholberoende?

Liberalerna kommer alltid och outtröttligt att kämpa för det glömda Sverige. Bifall till Liberalernas budgetförslag!

Anförande nr 326
Lars Rottem Krangnes (C): Fru ordförande! Centerpartiet i Region Stockholm gick till val på att korta köerna till BUP och stärka samverkan mellan ungdomspsykiatri, socialtjänst, skola och elevhälsa. Därför står jag här och är stolt och glad över att vi redan i vår första budget under denna mandatperiod trots ett historiskt svårt ekonomiskt läge levererar på löften om snabbare hjälp till barn och unga som behöver stöd och bättre villkor för den personal som ska göra utredningar och ge stöd.

Satsningen på BUP är rekordstor, och det är bara början. Men som alla med insikt i sjukvården vet räcker det inte med bara mer pengar, utan vi måste även jobba smartare. Och ja, det är en klyscha, men det är också sant. Det handlar om bättre arbetsmiljö, smartare digitala lösningar, effektivare arbetssätt som hela tiden utvecklas och mer samarbete med andra aktörer runt den unga. Därför trycker vi i denna budget på för stärkt tillgänglighet till första linjen, fler uppsökande arbetssätt, fler stödåtgärder i väntan på utredning och inte minst fler kollegor till personalen.

”Men” vill oppositionspartierna börja i sitt svar, och ja, det finns ett antal ”men”. Ett är att behoven är stora också inom många andra delar av psykiatrin. Vi vet dock att unga människor drabbas hårdast av att vänta. Ett annat är att psykiatriberedningen inte har lyfts till en egen nämnd utan är ett utskott under hälso- och sjukvårdsnämnden. Det innebär emellertid att pengar går till patienter i stället för politiker och att det inte byggs upp nya stuprör.

Fru ordförande! Centerpartiet gör skillnad i mittenkoalitionen. Vi är garanten för att valfriheten och mångfalden bevaras i sjukvården i Region Stockholm. Vi är garanten för att stuprör alltid ifrågasätts och för att fokus ska ligga på helt konkreta förbättringar för den enskilda patienten och personalen, inte på strukturer och garantier i sig. Den budget som vi ska fatta beslut om i dag är ett första bevis för det, och jag lovar att det kommer fler.

Bifall till mittenkoalitionens budgetförslag!

Anförande nr 327
Hanna Jokio (S): Fru ordförande, ledamöter, åhörare! Jag är glad och stolt över att mittenkoalitionen går fram med en historiskt stor satsning på barn- och ungdomspsykiatrin. Det är en verksamhet som fram till nyligen varit bortprioriterad i decennier.

Under 2023 kommer vi att avsätta 80 miljoner kronor till BUP, och under mandatperioden kommer vi totalt att avsätta 200 miljoner kronor. Det är välbehövliga pengar.

Vi i mittenkoalitionen vill med vår budget att köerna till BUP ska minska. Vår främsta prioritet kommer att vara att fokusera på verksamheterna och att förbättra arbetsmiljön för personalen så att fler väljer att börja arbeta inom barn- och ungdomspsykiatrin men också att stanna kvar där. Då kan vi en gång för alla börja arbetet mot ett köfritt BUP och se till att barn och unga får den vård som de har rätt till.

Vi vet att behoven är stora på flera ställen runt om i vår region, och vi vet att det är barnen som drabbas hårdast när de får vänta. Vi har ett ständigt ökat patientflöde, framför allt vad gäller barn och unga i behov av utredning och behandling av neuropsykiatriska diagnoser. Under mandatperioden kommer vi att successivt införa en förstärkt vårdgaranti som ska garantera en vecka till första besöket och 30 dagar till påbörjad behandling.

Parallellt med att de nya geografiska riktlinjer som kommer att gälla för barn- och ungdomspsykiatrin implementeras kommer fler uppsökande arbetssätt att påbörjas inom ramarna för barn- och ungdomspsykiatrins uppdrag för att möjliggöra och möta behovet av vården där behovet är som störst. Extra fokus på stödjande åtgärder och utökade möjligheter till stöd i väntan på en utredning ska också komma på plats.

Jag vill även passa på och nämna den psykiatri som i första hand inte berör barn och ungdomar. Mittenkoalitionen vill utveckla traumavården i hela vårdsystemet. Vi vill ge personalen utbildning i transkulturell vård, och fler patienter än i dag ska erbjudas en så kallad samordnad individuell plan, en SIP.

Med dessa prioriteringar är jag väldigt glad över de förändringar som vi med vår budget kommer att åstadkomma. Bifall till mittenkoalitionens budgetförslag!

Anförande nr 328
H a n n a h D a h l b ä c k (V): Ordförande, ledamöter, åhörare! Psykisk ohälsa är ett av vår tids största folkhälsoproblem. Unga vuxna är överrepresenterade. Vi ser att den självrapporterade psykiska ohälsan är högre i socioekonomiskt eftersatta områden än i mer ekonomiskt gynnade områden. Människor i eftersatta områden söker i lägre grad vård för psykisk ohälsa, och där finns en tydlig underkonsumtion av vård. Det är därför av vikt att riktade insatser görs i dessa områden. De kan ge en positiv hälsoutveckling och främja hälsan. Genom att utöka resurserna i primärvården, där första linjens psykiatri ska finnas, kan man fånga upp psykisk ohälsa tidigt och förhindra lidande. Vi vill också att vårdgarantin ska omfatta psykiatrin.

Vänsterpartiet vill vidare skapa ett psykiatrins hus där alla delar av specialistpsykiatrin finns samlade på ett ställe: psykosteam, ångestteam, beroendevård och socialpsykiatri. Detta vill vi för att man ska kunna erbjuda en god vårdmiljö i ändamålsenliga lokaler och kunna ta ett helhetsgrepp. Bifall till Vänsterpartiets budgetförslag!

Anförande nr 329
Regionrådet J o h a n s s o n (S): Fru ordförande! Kära ledamöter och åhörare! Det nya styret för Region Stockholm ska, som jag sade i går och tidigare i dag, vara ett inlyssnande styre. Vårdens kapacitet och kontinuitet är beroende av att medarbetarna vill arbeta och stanna kvar inom regionens egna verksamheter. Det finns mycket för den nya mittenkoalitionen att ta tag i.

Sjukfrånvaron motsvarade förra året 28 000 heltidstjänster. Kostnaderna för inhyrd personal ökade till 1 miljard, och antalet övertidstimmar fortsatte att öka.

När det gäller insatser för att motverka sjukskrivningar och skapa en långsiktigt hållbar arbetsmiljö är jag därför stolt över att vi fortsätter detta arbete, trots att de pengar som vi fått från regeringen inte kommer nästa år.

Regeringens budget är generellt ett orosmoln för regionens personalpolitik. När det gäller de pengar som avsatts i utgiftsområde 9 i regeringens budget, det vill säga sådant som berör hälso- och sjukvårdens personal, väljer den nya regeringen att låta summan vara oförändrad 2023, men 2024 kommer regeringen att minska utgiftsområdet med 2 miljarder. Det blir 2 miljarder mindre till personalen inom hälso- och sjukvård och omsorg i hela landet.

Ett exempel är regeringens stöd till satsningen på betald specialutbildning för undersköterskor och sjuksköterskor som för bara Region Stockholms del minskar med 100 miljoner mellan åren 2023 och 2024. Men vi kommer att göra allt vi kan för att upprätthålla denna satsning även om regeringen sviker. I samband med frågan om betald specialistutbildning vill jag påminna om det goda beslut som först SKR och sedermera den förra majoriteten i brett samförstånd med oss i den dåvarande oppositionen effektuerade och gjorde retroaktivt, nämligen att ta bort återbetalningskravet för den som inte stannar kvar på jobbet två år efter den betalda utbildningen. Regionen tar nu på central nivå över hela kostnadsansvaret för att våra verksamheter inte ska behöva bära det.

Ordförande, ledamöter! Arbetsvillkoren inom 24:7-vården måste förbättras så att vi attraherar fler undersköterskor och sjuksköterskor och så att fler vårdplatser kan öppnas. Det behövs en ny riktning för lönepolitiken där erfarenhet, kompetens och vårdtyngd värderas upp. Vi vill också att erfarenheterna från de kommande utvärderingarna av Vårdförbundets 24:7-avtal och arbetstidsförkortningen inom åttapunktsprogrammet i förlossningsvården ska vara en bärande del i arbetet för hur vi framöver främjar en schemaläggning som ger möjlighet till riktig återhämtning.

Apropå arbetstider vill jag till medarbetare inom SLSO, som de senaste åren fått så kallade hälsoscheman, säga: Denna form av schemaläggning hör hemma på historiens skräphög. Vi skickar nu ett tydligt uppdrag i budget till SLSO att avbryta införandet. Alla – precis alla – som följt debatten de senaste åren vet vad jag menar. Den som sätter sig in i frågan kan tydligt se vilka negativa konsekvenser denna schemaläggning har fått i de kommuner som infört den. Vi kan också se att sjukskrivningarna på de enheter i SLSO som infört detta har ökat, för att inte tala om personalomsättningen. Men det är slut med det här nu. Förändringar i arbetstidsförläggning ska förhandlas med arbetstagarorganisationer, och större förändringar i verksamheten ska alltid föregås av en riskbedömning enligt arbetsmiljölagen.

Ordförande, ledamöter! Vi vill i vår budget inte bara satsa på undersköterskornas och sjuksköterskornas specialistutbildning. Vi kommer i budgeten också att utöka antalet AT-, BT- och ST-tjänster. Men framför allt vill vi att regionen ska satsa på en mer aktiv styrning av fortbildningen för medarbetarna i hälso- och sjukvården.

Styrning och organisation, oavsett driftsform, ska på alla nivåer präglas av en syn på utbildning, forskning och kompetensutveckling som en integrerad del i den ordinarie verksamheten. Det är viktigt för alla yrkesgrupper inom vården men i synnerhet för läkarna. I kunskapsintensiva yrken är det A och O att man upprätthåller den senaste kompetensen för att ligga i framkant med det arbete som man utför. När det gäller vården är det i grunden en patientsäkerhetsfråga.

Denna budget är tyvärr inte så expansiv som jag hade hoppats. Som jag sade i går är de svarta svanarna här, och de har kommit i flock. Men det finns många, många fler saker än de jag har dykt ned i som jag är stolt över: införandet av ett samverkansorgan mellan politiker, tjänstemän och vårdfackliga organisationer, att vi ska ta fram en ny kompetensförsörjningsstrategi – vi har faktiskt inte haft någon på två år – att vi skärper kraven på alla vårdgivare oavsett driftsform att delta i forsknings- och utbildningsuppdraget och att vi tar strid mot tystnadskulturen och tar strid för vårdpersonalen, vårdcentralerna och akutsjukhusen. Nu ska ta vi ta hand om dem som tar hand om oss.

Ordförande! Jag vill yrka bifall till mittenkoalitionens budgetförslag.

Anförande nr 330
C e c i l i a E l v i n g (L): Jag vill ställa en fråga. Valfriheten är otroligt viktig för patienterna men också för medarbetarna. Att det finns en mångfald av arbetsgivare i Region Stockholm och att det finns privata vårdgivare är otroligt viktigt för vårdpersonalen, inte minst den kvinnliga vårdpersonalen. Det finns forskning som visar att för kvinnlig vårdpersonal är möjligheten att kunna byta arbetsgivare otroligt viktig för löneutvecklingen.

Det finns en risk i och med vänsterstyrets budget genom att vård ska flyttas in på akutsjukhusen och att SLSO ska få en större del av kakan. Hur ser ni på risken att minskad valfrihet påverkar vårdpersonalens möjligheter till löneutveckling och att få välja var man helst vill arbeta och se var man passar bäst?

Anförande nr 331
Regionrådet J o h a n s s o n (S): Jag tackar för frågan och ska försöka svara efter bästa förmåga. Jag har enligt fullmäktigebeslut i princip bara ansvar för den egenregiproducerade vården, men jag har väl ändå en uppfattning om sakernas tillstånd och vi har ju även en budget som jag kan luta mig mot.

Faktum är att det vi gör när vi satsar på vårdcentralerna, även de privat drivna, och när vi satsar på sjukhusen, även ett privat drivet sjukhus, är att vi flyttar pengar från en del av vården som i princip och i stora delar har fungerat utan kostnadstak under de senaste 16 åren. Bristen på ett kostnadstak inom en del av vården har gjort att man har kunnat erbjuda bättre löner och bättre arbetsvillkor för många av vårdens anställda. Men när vi nu vänder på pengaströmmarna kommer andra vårdgivare att kunna ge de villkorsförbättringar som behövs. Det är inte heller så att vi på något sätt förbjuder privata vårdgivare inom vårt system, utan vi ger bara våra egenregiverksamheter samma möjlighet att plocka russinen ur kakan så länge russinen finns kvar.

Anförande nr 332
C e c i l i a E l v i n g (L): Jag hoppas att ni tar med er att alla som arbetar hos oss är individer. Vi trivs i olika arbetsmiljöer och hos olika arbetsgivare. Valfriheten för våra medarbetar i vården är enormt viktig för att kunna behålla personal men också för att kunna fånga upp de arbetssätt som fungerar bäst och skapar bättre arbetsmiljö.

Det här är en oro som vi ser och som vi kommer att följa noga. När man begränsar valfriheten begränsar man även medarbetarnas valfrihet, och det kan leda till sämre arbetsmiljö.

Anförande nr 333
Regionrådet J o h a n s s o n (S): Tack för det viktiga påpekandet! Jag vänder mig dock emot att vi begränsar valfriheten. Snarare ökar vi den genom att vi gör så att man i vissa fall kan välja att få sin behandling på ett akutsjukhus om man vill det.

Men med det sagt: Jag hör din oro, och jag fortsätter gärna denna diskussion under mandatperioden om det skulle visa sig att vår politik slår fel, vilket jag inte tror.

Anförande nr 334
P e h r G r a n f a l k (M): Herr ordförande! Eftersom tiden är knapp tänkte jag summera det arbete som har gjorts genom att återge vad Robert tog upp. Han sade att han är glad över att få fortsätta det goda arbete som förts inom detta politikområde under den förra mandatperioden. Han lyfte i stort sett fram det samförstånd som har rått vad gäller stora reformer och i hur arbetet har varit. Jag ska försöka ta vid i samma ton men ändå ta upp några av de farhågor som jag tror är viktiga att vi lyfter upp tillsammans. I stället för att kritisera budgetar kan vi titta på saker som kanske är svagheter och som kommer att behöva hanteras eftersom de annars kommer att drabba just personalen.

Ett första område där det finns en reell oro, inte bara härifrån utan även på sjukhusen, gäller det flaggade underskottet på ungefär 2 ½ miljard. Det kan innebära varsel, nedskärningar och personalneddragningar, och i slutändan drabbar det, oavsett hur det hela finansieras, den personal som finns ute på våra sjukhus. Vi kommer att behöva bottna mer i hur detta ska hanteras och varifrån dessa pengar ska tas.

Ett annat område som vi vill lyfta upp och där det också finns en reell oro från personalens sida gäller de chockhöjda parkeringsavgifterna. De drabbar den personal som vill jobba extra och hoppar in och avlastar övriga men som behöver ta bilen till arbetet. Det kan innebära upp till 1 400 kronor extra i månaden i parkeringsavgifter, vilket gör att många kanske drar sig för att till exempel ta ett arbete, jobba mer eller välja en annan arbetsgivare.

Det här är några frågor som vi tillsammans med er vill lyfta upp under mandatperioden. Men vi vill också lyfta ett varningens finger för att göra om stora reformer. Det kan gälla alltifrån schemaläggningar till annat utan att försöka hitta breda samförstånd, för det kommer bara skapa oro och framför allt minska möjligheten till långsiktigt hållbara lösningar.

Men med Roberts ansats i dag är jag övertygad om att vi i stort samförstånd och över blockgränserna även i fortsättningsvis kan jobba tillsammans med dessa frågor. Med det, ordförande, yrkar jag bifall till den moderata budgeten.

Anförande nr 335
N i k l a s B o u g h t (V): Herr ordförande, ledamöter, åhörare! Det här är första gången jag står i talarstolen här i regionfullmäktige. Jag har själv annars arbetat inom sjukvården i Stockholm sedan 2014, och jag har sett hur privatiseringsiver och bantningsbudgetar har påverkat sjukvården för både personalen på golvet och patienterna. Jag är därför glad över att Vänsterpartiet har tydliga satsningar på välfärden och sjukvården. För att sjukvården ska fungera är personalen den absolut viktigaste resurs som vi har. Det tror jag att alla här i salen kan hålla med om.

Akutsjukhusen har tidigare dragits med underskott och besparingskrav, vilket har omöjliggjort en ordentlig satsning på personal och verksamhet. Vänsterpartiet vill möjliggöra en god löneutveckling för att därmed också kunna behålla personal. En god löneutveckling kan fås genom permanenta lönetrappor men även genom att man höjer ingångslönen för sjuksköterskor och undersköterskor. På så sätt kan vi få personalen att stanna i verksamheten, minska de tillfälliga vakanserna och minska behovet av inhyrd personal och därigenom ge verksamheten möjlighet att utvecklas. Vänsterpartiet vill dessutom ha en betald specialist för undersköterskor.

För att göra detta möjligt behöver akutsjukhusen få resurser så att de kan satsa på verksamhet och personal. Därför räknar vi upp sjukhusavtalen med 5 procent, det vill säga 234 miljoner mer än mittenstyrets förslag. Det är så här man blir en attraktiv arbetsgivare, och det är så här man minskar orimligt hög personalomsättning och tar ansvar för sjukvården.

Anförande nr 336
B r i t t - M a r i C a n h a s i (SD): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Hälso- och sjukvården i Sverige och i Region Stockholm har under decennier uppvisat flera symtom på dålig hälsa. Som patient har vården bollats runt mellan olika vårdgivare och med olika politiska styren i 21 olika regioner, och bidrag från staten har plåstrat om krämporna. Nu fortsätter man att ropa på plåster från staten för att den ska fortsätta att plåstra om dessa krämpor.

Vi har en kompetensbrist som har varit känd i flera decennier, men den har inte blivit löst. Befolkningen växer, och andelen äldre ökar också. Dessutom ökar efterfrågan på arbetskraft inom vård och omsorg. Under 30 års tid har det pratats om bristen på allmänspecialister. Ingenting har hänt. I dag behövs dubbelt så många allmänspecialister för att rusta upp primärvården. Det saknas tusentals, och det tar minst fem år för att utbilda sig bara till specialist i ett system som inte har tid över att utbilda. Det lockar inte heller nyutexaminerade.

Jag har själv en dotter som tar sin läkarexamen den 13 januari. Bland hennes klasskamrater är det få som attraheras av att utbildas till allmänspecialister och jobba inom primärvården på husläkarmottagningar. Det här är människor som är ambitiösa. De har satsat och tagit studielån och vill kanske forska. De lockas inte av den primärvård som de ser i dag när de är ute på praktik.

Tyvärr är satsningarna på AT-läkare alldeles för blygsam i den här budgeten. Satsningarna på ST-läkare i bristspecialiteter är heller inte hög. Det står faktiskt ”öka” som mål, och då räcker det med att det blir en mer varje år för att uppnå målet. Det är tyvärr brist i alla regioner, och dessutom inom många specialiteter. Målet ”öka” ska ju även täcka utbildningar inom andra specialistområden.

En stor del av allmänläkarna jobbar deltid och går in som hyrläkare – eller konsulter, om man vill kalla det så – den övriga tiden. Då kan de tjäna betydligt mycket mer med mindre ansvar. Hallstavik i Norrtälje är ett belysande exempel. Där finns ingen läkare att lista sig hos, och det beror just på att de bara har hyrläkare. Det nya röda styret vill minska kostnaderna för inhyrd personal. Det ville det förra också. Men det är svårt och låter sig inte så enkelt göras när det hela väl har satts i system.

Förväntningarna är nu stora. Det nya röda styret har många förslag som även ligger i linje med den politik som gillas av Sverigedemokraterna. Det handlar om bättre arbetsvillkor för sjukvårdspersonalen, en schemaläggning som ger utrymme för återhämtning, arbetstidsförkortning för dem som jobbar kvällar och nätter samt en löneutveckling utifrån kompetens och erfarenhet. Betydelsen av en god arbetsmiljö och bättre arbetsvillkor kan aldrig lyftas upp tillräckligt ofta.

En trygg arbetsmiljö är minst lika viktig. Om det står det ingenting i det nya röda styrets budget. Man har satt ett mål för 2023 om att max 8 procent ska utsättas för hot och våld. Men i år finns också ett mål, och det är 9 procent. Tyvärr har det passerats med 25 procent. Allt fler utsätts för hot och våld i vården, och jag tycker verkligen att man borde tänka på att prioritera arbetsmiljön.

I en enkät från Läkarförbundet belystes nyligen siffrorna från 2022. Det är så här det ser ut: Av alla läkare har 12 procent utsatts för hot och våld. Av dem jobbade 31 procent på akuten och 35 procent inom psykiatrin. Och det är de nya läkarna som är mest utsatta, de som precis har börjat och som kanske lämnar verksamheten för att söka sig till en annan typ av verksamhet.

Att behöva hantera hot och våld på arbetsplatsen tar dessutom tid från annan verksamhet. Det är tid som skulle behöva gå till att ta hand om patienterna. Det handlar mycket om *vad* som ska göras men väldigt lite om hur det ska gå till. Ni skruvar lite på vissa förslag. Att utsättas för hot från anhöriga en fredagskväll på akuten och därefter erbjudas en förmånscykel för att cykla hem när det är mörkt är kanske inte precis vad vårdpersonalen behöver för att stanna kvar på sin arbetsplats eller lockas tillbaka när de väl har lämnat den. Det finns en risk att vårdpersonalen flyr sjukvården och söker sig till andra branscher, precis som företagare som lämnar områden med för hög kriminalitet.

Enligt Sveriges Kommuner och Regioner behöver välfärden en halv miljon nyanställda på grund av ökade behov och pensionsavgångar de närmaste tio åren. Det tar lång tid att uppnå ett sådant resultat. I dagens debatt låter det mycket enklare. Vi vill väldigt mycket, men det är svårt att nå dit.

En svällande offentlig sektor skapar otaliga karriärvägar och suger upp kompetens, som annars skulle ha varit tillgänglig för vården. Nu ska fler dela på samma kaka. Lönerna hålls nere samtidigt som de konkurrerar om samma arbetskraftsutbud.

Min pappa föddes under en helt annan tid. Han sade alltid: Jag är inte född med matjord i fickorna. Till mig brukade han säga: Kom ihåg bara en sak – lite räcker till och mycket går åt.

Vår bedömning är att ett nationellt ansvar och nationella planer krävs för att lösa den kompetensbrist som vi ser i dag inom hälso- och sjukvården. Region Stockholm har ett nytt styre – ett nytt rött styre – som har lovat att leverera. Vi väntar med spänning på resultatet. Jag vill dock yrka bifall till Sverigedemokraternas budgetförslag.

Anförande nr 337
Edvin Bernhardsson (KD): Herr ordförande! Det är roligt att få debattera personalfrågor, vårdens stabilitet och själva kärnan i det som utgör vården. Det är regionens allra viktigaste tillgång och något som det regionala styret verkligen behöver ta hand om. Vi pratar kanske oftare om personalfrågor eller om kompetensbristen i vården än vi måhända ger sken av. Brist på vårdplatser handlar om brist på personal, i första hand undersköterskor och sjuksköterskor. Utlokaliserade patienter handlar om att patienter vårdas på avdelningar som inte har rätt kompetens. Dålig tillgänglighet handlar om att patienter inte kommer fram eller inte får prata med rätt typ av vårdpersonal för att möta deras medicinska behov men också för att stilla oro och stress.

För att klara dagens behov men också morgondagens behov i det fall den civila beredskapen behöver höjas är det viktigt att vi stärker kompetensförsörjningen framöver. De senaste åren har det blågröna styret ökat antalet vårdplatser, och Stockholm har haft de kortaste köerna i hela Sverige. Vi i KD är dessutom stolta över att ha satsat rejält på att öka antalet specialistsjuksköterskor, som får göra sin specialistutbildning på betald arbetstid. Det handlar om 400 per år. Fler ska vilja jobba för regionen, och ännu fler ska vilja stanna och fortsätta att jobba i sjukvården i Region Stockholm.

Vi delar majoritetens ambition om att öka antalet AT-, BT- och ST-platser i regionen. Vi i KD har identifierat att en viktig del i att stärka det arbetet är att den privata delen av vården drar sitt strå till stacken genom att ta ett större ansvar och utbilda en lika stor andel vårdpersonal i förhållande till den andel vård som produceras där.

I vår budget lyfter vi upp problem med arbetsmiljön inom vården, det som ofta är orsaken till att vårdens medarbetare tyvärr lämnar vården. Kompetensbristen i vården handlar även om arbetsvillkoren, där personalen inte sällan dränks i administrativa arbetsuppgifter på bekostnad av mer tid med patienter och tid för det som vårdpersonalen är utbildad till att göra inom hälso- och sjukvården. Genom tydliga ambitioner om en bättre arbetsmiljö kan vi locka tillbaka vårdpersonal. Här har vänsterstyret en hel del kvar att bevisa.

Slutligen: Det är glädjande att Långtidsutredningens arbete redan har belysts från talarstolen. Som avgående vice ordförande för utredningen är jag stolt över det arbete som vi gjort, inte minst att belysa vikten av behovet att stärka kompetensförsörjningen framöver. Det ger det nya vänsterstyret ett bra underlag att fortsätta arbeta utifrån.

Med det sagt yrkar jag bifall till Kristdemokraternas förslag till budget inom sjukvårdsområdet.

Anförande nr 338
Cecilia Elving (L): Vår fantastiska vårdpersonal bar covidpandemin på sina axlar. Under extraordinära förhållanden genomförde de heroiska insatser. Priset har varit högt — arbetsmiljön bristfällig och sjukskrivningstalen höga. Som region har vi gjort många satsningar för att vara en attraktiv och hållbar arbetsgivare, men mer måste göras. Med Liberalernas budget stärker vi och utvecklar det pågående arbetet. Vi vill se en fördjupad analys av arbetsmiljön. Fokus ska ligga på bättre schemaläggning och arbetstidsmodeller, större möjligheter till återhämtning och minskad administration. Ineffektiva IT-system ska fasas ut och administrativ personal, såsom medicinska sekreterare, ska avlasta.

Som liberal vill jag särskilt lyfta fram den enskilda medarbetaren. Den individuella möjligheten att göra karriär måste stärkas vad gäller kompetensutveckling, löneutveckling och utbildning. Medarbetarna är Region Stockholms viktigaste resurs.

Jag yrkar bifall till Liberalernas budgetförslag.

Anförande nr 339
Karin Fälldin (C): Ordförande och ledamöter! Region Stockholm behöver genomföra en ordentlig satsning på en förbättrad arbetsmiljö för vår personal. För hälso- och sjukvårdens medarbetare handlar det om hälsofrämjande insatser men också om att stärka förtroendet och trivseln. Beroendet av hyrpersonal är både dyrt och kortsiktigt, och vi behöver skapa strukturer för ett inlyssnande ledarskap så att medarbetare vill stanna kvar och bidra till verksamheternas utveckling.

De satsningar vi gör i primärvården är inte bara bra för patienterna utan handlar också om att skapa en hållbar arbetsmiljö dit personal söker sig och där de vill jobba kvar. Det gäller såklart såväl regionens egen personal som personal vid privata vårdcentraler. 2030 ska vi ha fördubblat läkartätheten i primärvården. Det kommer att avlasta hela sjukvårdssystemet och ge bra förutsättningar för att skapa de hållbara arbetsmiljöer som behövs.

Vi ska också göra ansträngningar för att säkra kompetensförsörjningen framåt. Det handlar om betald vidareutbildning för sjuksköterskor och undersköterskor samt att öka antalet AT- BT- och ST-tjänster. Riktade och tidiga hälsofrämjande insatser är ett annat av våra viktiga ansvarsområden för att minska sjukfrånvaron och även skadorna. 100 miljoner avsätts för det under nästa år. För dem med nattjänst eller treskift behöver frekvensen av genomförda hälsoundersökningar öka.

I och med att regionen är en så pass stor arbetsgivare har vi också ett stort ansvar att jobba med förebyggande folkhälsoinsatser för vår egen personal, att helt enkelt leva som vi lär.

En bra åtgärd är att erbjuda alla medarbetare en förmånscykel, detta för att öka vardagsmotionen och därmed förebygga ohälsa.

Jag yrkar bifall till mittenkoalitionens förslag till budget.

Anförande nr 340
Sandra Ivanovic Rubin (MP): Vad hinner man säga av värde på en minut och tjugo sekunder om de viktiga frågor som partiet har? Förutom allt som sagts om vår personal och varför vi behöver satsa på personalen vill jag framhålla magnetmodellen. Jag vet inte om ni missat den, men magnetmodellen är en fantastisk forskarmodell som framför allt finns i USA. Den garanterar bättre omvårdnad för patienten och att vårdpersonalen är kvar. Omvårdnadspersonalen får vara med och forska och fatta beslut, vara med från ax till limpa. Det är jätteviktigt.

Ni vet att jag är sjuksköterska. Jag kommer från NKS cancervård, som är helt fantastisk på alla sätt och vis, men vi har bemanningsproblem som alla andra. Det har att göra med att man fattar sjukvårdsbeslut, struktur och organisation, enbart efter läkarprofessionen. Problemet med det rent strukturellt är att man kanske inte har säkerställt att det i den högavancerade hälso- och sjukvården även behöver finnas högutbildade sjuksköterskor, fysioterapeuter, logopeder, som kan sin sak. De har inte varit med och fattat beslut i vårdkedjan. När man fattar beslut om hur man ska bygga upp hälso- och sjukvården sker det efter *en* profession. Vi menar att hela vårdprofessionen runt patienten är viktig. Det här kommer att vara väldigt bra för våra sjukhus och för vår personal att arbeta efter.

Anförande nr 341
Hannah Dahlbäck (V): Ordförande, ledamöter, åhörare! Förlossningskrisen är inte över även om rösterna inte hörs lika högt längre. Efter åratal av larm och höga rop från personalen briserade det hösten 2021, och krisen var ett faktum. Vi barnmorskor, inklusive jag själv, satte ned foten och krävde en förändring. Det tidigare styret tvingades till slut att lyssna. Trots en pengasatsning, ett åttapunktsprogram med löfte om en födande, en barnmorska senast i slutet av det här året samt en tidigarelagd öppning av BB S:t Göran flyr vårdpersonalen fortfarande från regionens förlossningsavdelningar och många nya barnmorskor väljer att inte ta anställning på förlossningen. I dagsläget saknar så gott som samtliga enheter barnmorskor.

Och ja, vi har fått det lite bättre, men det är inte på grund av ett åttapunktsprogram utan för att födelseantalet sjunkit drastiskt i landet och i Stockholm. Det är inte heller så att personalen nu är nöjd på något vis.

Regionen gjorde en påkostad kampanj i år för att locka tillbaka barnmorskor. Irene Svenonius har vid flera tillfällen talat varmt om kampanjen och sagt att ett 30-tal barnmorskor visade intresse. En liten detalj utelämnades dock, att exakt noll barnmorskor valde att ta anställning. Det kanske beror på att de incitament som behövs och efterfrågas inte finns — arbetstidsförkortning, löneutveckling och att kompetens ska löna sig, vilket inte är fallet i dagsläget.

Vänsterpartiet vill se en kraftig satsning på personalen. Löner och anställningsvillkor ska förbättras. Vänsterpartiets satsningar leder till de förändringar som personalen efterfrågar: Arbetstidsförkortning för barnmorskor och undersköterskor inom förlossningsvården, höjda ingångslöner för specialistsjuksköterskor och undersköterskor och ett system med permanenta lönetrappor där det lönar sig att stanna kvar på arbetsplatsen.
Dessa åtgärder kan leda till en bättre arbetsmiljö och förbättrad hälsa samt göra regionen till en attraktiv arbetsgivare.

Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets budgetförslag.

Anförande nr 342
Regionrådet J o h a n s s o n (S): Herr ordförande! Jag vill börja med att tacka alla partier för en god debatt. Flera av er som varit uppe i talarstolen sitter i det nya produktions- och personalutskottet, och jag hoppas att vi kan fortsätta samtalet där.

Som svar till Per vill jag säga att parkeringsfrågan är svår då gratis parkeringsplatser blir en beskattningsbar förmån igen ifall omkringliggande fastighetsägare och kommunen tar betalt. Med det sagt fortsätter jag gärna det samtalet i utskottet för att se vad vi kan göra i regionen, vad vi kan göra gentemot riksdag och regering. Också jag ser behovet. Många i våra 24:7-verksamheter kan tyvärr inte åka kollektivt eftersom de jobbar på sådana tider att de kollektiva förbindelserna är svåra.

Till Britt-Mari vill jag säga att den förra majoriteten har påbörjat ett arbete som vi inte på något sätt pausar utan det fortsätter. Det är ett ambitiöst träningsprogram för medarbetarna då det gäller hot och våld, och det sker lokalt exempelvis genom VR-glasögon. Fokuset på träningen måste vara lokalt eftersom situationerna när det kommer till stress, hot och våld är väldigt olika på olika kliniker. Vi har också sagt att vi i den medarbetarundersökning som regionen gör vill ha större fokus på upplevt hot och våld. Påståendet att inget görs i trygghetsfrågan vänder jag mig därför lite grann emot.

Anförande nr 343
A l f h i l d P e t r é n (S): Ordförande, ledamöter! Det är de äldre som behöver sjukvården allra mest, och vi blir allt äldre i vår region. Äldre har dessutom en mycket svagare röst och mindre inflytande i samhället. Det är därför absolut nödvändigt och mycket angeläget att vi har en seniorvårdsberedning och ser till att vi får äldreperspektivet med i all analys, planering, genomförande och inte minst uppföljning för att veta hur det blev.

Jag vill lyfta fram tre satsningar som mittenkoalitionen gör och som är viktiga för att förbättra för de äldre.

För det första har vi den stora satsningen på den nära vården. Det är i mycket ett vidareutvecklande av det arbete som gjorts tidigare av det förra styret. Det handlar om att göra vårdcentralerna till ett nav, att ha en helhetssyn på patienterna och skapa den fasta läkarkontakten, som förhoppningsvis ska bli verklighet. Det gynnar särskilt de äldre. Hela den breda satsningen är A och O.

För det andra fortsätter vi att bygga och snickra på alla de olika samverkansåtgärderna när det brister i fogarna, när vi inte kopplar ihop vårdkedjorna och får det sammanhang som den gamla behöver. För att få den sammanhållna sömlösa vården har det funnits individuella vårdplaner som fungerat så där; det går att göra mycket mer. Det gäller den trygga hemgången, det gäller all samverkan med kommunen. Allt det arbete som påbörjades under pandemin, när det kom egna frivilliga förslag och idéer, kan vi nu börja institutionalisera och göra någonting av. Geografiskt samordnade vårdcentraler är också viktigt att ha. Vi har alla dessa åtgärder, och nu gäller det att hänga med, se till att följa upp och hela tiden puffa på. Annars är det lätt hänt att man bara tittar på en rapport som kommer två år senare.

För det tredje finns det en ny satsning, mittenkoalitionens satsning. Den har ambitionen att verkligen försöka förenkla vårdval och avtal så att det blir mer sammanhängande vårdkedjor, vilket också kommer att gynna de äldre och geriatriken. Det ska utredas och utforskas, men det är ett nytt och viktigt steg.

Parallellt med dessa satsningar har vi en jätteutmaning då vi kommer att få så många äldre i och med 40-talsgenerationen. Kraven på vården, och den mer sammansatta vården, kommer att bli högre, och det kommer att uppstå generationsmotsättningar.

Ska vi satsa på de unga med psykisk ohälsa eller ska vi satsa på de äldre? Där finns många spänningar. Det är väldigt utmanande, och vi måste hitta nya sätt för morgondagens vård. Det är ett parallellt arbete som vi också ska göra.

Jag ser mycket fram emot att jobba i seniorvårdsberedningen och ligga på alla utskott och nämnder så att de hela tiden har de gamla i fokus.

Anförande nr 344
Lars Rådén (M): Vi vill värna om självbestämmande och hög kvalitet i vården av våra äldre. Vi tror att fler äldre också kräver att vi bygger ut äldrevården i Region Stockholm för att möta de behov som finns. Där vill jag nämna två saker. Det första är att det geriatriska vårdvalet, som skapat 100 vårdplatser i regionen, behöver bli kvar. Jag hoppas att det vårdvalet inte läggs ned.

Det andra gäller den avancerade sjukvården i hemmet. Vi tycker att det är viktigt och ser det som positivt att fler och fler kan vårdas hemma. Både avancerad sjukvård i hemmet och den palliativa vården, som ligger så nära, behöver förstärkas ekonomiskt. 3 000 patienter i vår region är starkt beroende av den vårdkvaliteten.

Det var vår seniorvård på 37 sekunder.

Anförande nr 345
Shamso Ali Hassan (V): Ordförande och ledamöter! Vi har en befolkning som blir allt äldre. Det är en variationsrik grupp med olika behov. En del klarar sig själva medan andra har stora vårdbehov redan vid tidig pensionsålder. Därför måste äldreboenden ha bättre tillgång till personal med sjukvårdskompetens. Samarbetet mellan sjukvård och kommunal äldreomsorg måste förbättras och vården planeras samordnat. Närsjukvården ska vara väl uttänkt och organiserad så att äldre människor inte ska behöva söka sig till akutsjukhusen i onödan.

Mobil röntgen ska införas så att äldre patienter inte behöver åka till akuten från äldreboenden vid exempelvis fallolyckor. Vänsterpartiets motion om att införa mobil röntgen bifölls i regionfullmäktige redan 2015, men det har ännu inte införts.

Antalet geriatriska slutenvårdsplatser har minskat med 5 procent sedan 2016. Behovet av geriatrisk slutenvård är stort, och därför bör antalet vårdplatser öka. Vården ska samråda både med de äldre själva och med deras anhöriga. Anhöriga förväntas stå för en stor del av omvårdnaden, och därför ska hänsyn tas till deras uppfattning och behov av stöd.

Covidpandemin har slagit mycket hårt mot den äldre generationen. Den marknadsstyrda vårdmodellen i Stockholm bär ett stort ansvar för det. Det har också blivit uppenbart vilka patientsäkerhetsrisker som uppstår till följd av undermålig journalföring och när journalsystem mellan olika utförare inte är kompatibla. Det finns även digitala trösklar som försvårar vägarna in i vården för de äldre. Mer ska göras för att bryta det digitala utanförskapet. Det gäller till exempel de som inte har mobilt bank-ID.

Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets budgetförslag.

Anförande nr 346
Ulf Wester (SD): Ordförande, ledamöter och åhörare! Det har snart gått tre år sedan covid-19-pandemin fick fäste i Sverige och i Region Stockholm. Som senior blev man illa behandlad av Folkhälsomyndigheten. En konsekvens av bristen på beredskap var att det blev många överbeläggningar på sjukhus och vårdcentraler.

Särskilt drabbade var de äldre som var i riskgrupp och blev påtvingade isolering i hemmet och på äldreboendena och därmed fick få eller inga besök alls av nära och kära. Det tog även tid innan hemsjukvården kom i gång. I en period då smittan var både farlig och utbredd i samhället fanns många seniorer som förlitade sig på att få vård i hemmet. Utöver detta fanns de som blev smittade av hemsamariter.

Efter pandemin kom andra problem som kommuner och region inte har funderat på. Andelen seniorer med depression och ensamhet har ökat på grund av isoleringen. Gruppen äldre drabbas ofta av psykisk ohälsa, och det får inte glömmas bort. Det är något som regionen bör ta allvarligt på. Före pandemin fanns träffpunkter för seniorer. Dessa har inte kommit i gång igen.

En annan konsekvens är att många äldre inte vågar gå ut lika mycket som före covid-19. Antalet deltagare i olika senior- och verksamhetsträffar är mindre än tidigare, vilket belyser dels rädslan hos äldre för att våga sig ut igen, dels vikten av att anordna aktiviteter för denna grupp och därmed ge dem en meningsfull tillvaro. Exempelvis sätter många stort värde på att träffas och njuta av god mat och dryck till en rimlig peng.

Jag yrkar bifall till Sverigedemokraternas budgetförslag.

Anförande nr 347
S a m u e l K l i p p f a l k (KD): Herr ordförande, ledamöter, åhörare! I ett Region Stockholm där Kristdemokraterna är med och styr är det tryggt att åldras. Tyvärr är vi inte längre med och styr; det har vi förstått, även om vi inte riktigt har förstått om det är ett majoritets- eller minoritetsstyre vi har att hålla oss till. Vi kristdemokrater vill stärka den första ingången till vården och föreslår därför att alla som är 85 år och äldre ska vara listade hos en namngiven läkare från och med nästa år och framåt. Det bidrar till kontinuitet och är en viktig pusselbit för en god och tillgänglig vård.

Kristdemokraternas budget avsätter en procentenhet mer till husläkarmottagningarna och lyckas tack vare kloka prioriteringar göra det utan att ha ett miljardunderskott. Men vi kristdemokrater vill mer. Vi är öppna för att lägga ned, slå ihop eller starta nya vårdval. Vi är pragmatiska. Vi har ingen stark uppfattning i sak, utan vi sätter människan före systemet.

Ett vårdval som vi är bekymrade över, hur det kommer att bli framöver, är vårdvalet i särskilt boende. Det har gjorts många utvärderingar efter pandemin, som fortfarande pågår. Många av utvärderingarna visar att det är lättare att samordna nio vårdgivare än 200 eller fler än 200 vårdgivare, vilka alltså skulle ha ansvaret om man hade det på husläkarmottagningarna. Andra regioner som också utvärderat sina insatser under pandemin har visat att insatserna för äldre i särskilt boende prioriterades ned när man hade det på husläkarmottagningarna. Andra regioner tittar i stället på hur vi har organiserat det här arbetet. Kort och gott: Rör inte vårdvalet i särskilt boende!

På initiativ av oss kristdemokrater finns ett budgetuppdrag i innevarande års budget, år 2022 års budget, som går ut på att permanenta insatser från ASIH i särskilt boende. Det har förlängts till den sista mars nästa år. Även om det kommer att finnas vissa svårigheter med avgränsningen mellan sjuksköterskor på särskilt boende och sjuksköterskor i ASIH är en stark uppmaning att ni permanentar också det uppdraget.

Det är de facto så att man i dag kan ha ASIH i sitt ordinarie boende och när man sedan får ett ökat vårdbehov och flyttar in på särskilt boende kan man inte ha insatser från ASIH. Ni hör själva hur bakvänt det låter. Ta därför med och bevaka detta. Det kommer i alla fall vi att göra.

Vi kristdemokrater har under mandatperioden också infört ett nytt koncept för en mer sammanhållen geriatrisk vård. Tack vare det är det färre akutbesök och onödiga återinläggningar, detta eftersom geriatriken har ett större ansvar också efter att man skrivits ut. Det systemet är fullt implementerat i Sollentuna, och två stora upphandlingar har gjorts under innevarande år. Vi vill att det arbetet ska fortsätta även under nästa år och avsätter 30 miljoner i vår budget för att implementera arbetssättet på ännu fler geriatriska enheter runt om i länet.

Avslutningsvis: En sak som berör många äldre är fritt val. Om du har en hörselnedsättning kan du i dag gå in på en audionommottagning och få tid inom en vecka, det tack vare kombinationen fritt val och vårdval. Om du tar bort en av pusselbitarna kommer den valfriheten inte att finnas, vilket vänsterstyret avser att göra. Det motsätter vi oss och yrkar på att fritt val i stället ska finnas kvar. Det är bra för de äldre.

Allra sist: I dag har nästan alla kommuner i Stockholms län lämnat tillbaka läkemedelsdelegeringen till regionen. En undersköterska från den kommunala hemtjänsten möter en undersköterska från regionen i dörren. Det är verkligen hål i huvudet när vi pratar om kompetensförsörjning, att inte göra det på ett smart sätt. Därför vill vi kristdemokrater skyndsamt kommunalisera hemsjukvården. Det är en av många pusselbitar i ett sådant pussel. Det har inte lyckats tidigare, men nu är det dags. Det är också ett av våra yrkanden.

Sammanfattningsvis yrkar jag bifall till Kristdemokraternas budgetförslag.

Anförande nr 348
Regionrådet Tarshys Ingre (L): Herr ordförande! Kärnan i liberal politik är att varje individ ska ha rätt att leva sitt liv, hela livet. Därför driver Liberalerna frågan att äldre ska kunna lista sig hos en namngiven läkare, att kommunerna ska få rätt att anställa läkare i äldreomsorgen och att även kvinnor över 74 år ska screenas för bröstcancer. Vi vill även införa ett regionalt äldrevaccinationsprogram.

Som ni numera vet öppnar närakuterna i Jakobsberg och Skärholmen så att de äldre slipper omvägen via akuten.

Bifall Liberalernas budgetförslag!

Anförande nr 349
Henrik Eriksson (C): Ordförande, ledamöter och åhörare! Det är trevligt att få stå här uppe och tala om seniorvård. Gott om tid har jag också, för en gångs skull. Det är alltid trevligt.

Men i går hörde vi från Sverigedemokraternas företrädare att de tyckte att vi använde ordet trygghet alldeles för lite i vår budgettext, så nu ska jag glädja er med ett inlägg där jag faktiskt kommer att tala om trygghet, ganska mycket. Och då är det framför allt trygghet för våra årsrika invånare.

Det handlar om en trygghet som du inte kan uppnå med ordningsvakter och övervakningskameror, vilket var fokus när Sverigedemokraterna pratade om trygghet.

Det handlar mer om att bygga stark vård och omsorg. Det handlar om att du, när hälsan börjar svikta, kan lita på att det finns vård och omsorg nära dig som kan stötta efter behov, en vård som håller god kvalitet och som du enkelt kan komma i kontakt med utan att du behöver sitta vid telefonen prick kl. 8:00 på morgonen eller endast använda en app som du kanske inte ens klarar av att använda. Det är verklig trygghet.

Det är därför det är så glädjande att vi trots ett hårt ekonomiskt läge genom mittenkoalitionens budget kan börja resa mot att bygga primärvården starkare.

Att kunna ta första steget mot att primärvården får en andel på 25 procent av hälso- och sjukvårdsbudgeten samt 1 100 listade patienter per läkare är något som gör mig glad även om det så klart är lång väg kvar.

Om det är några som verkligen kommer att gynnas av att primärvården ges bättre förutsättningar att vara navet i sjukvården som det är tänkt, så är det ju våra årsrika invånare. Det är en trygghet.

Vi behöver även fortsätta att stärka sjukvården på särskilda boenden. Kvaliteten behöver bli bättre och tillgången till legitimerad personal behöver öka. Alla som bor på ett särskilt boende behöver en fast läkare som känner patienten. Det är trygghet.

Det är viktigt med mer sammanhållen seniorvård, och därför behöver vi fortsätta att utveckla och sprida våra goda exempel, såsom den sammanhålla geriatriska vården på Sollentuna sjukhus till exempel eller det sjukhusanslutna mobila teamet på geriatriken i Norrtälje.

När jag som patient vet att läkaren finns ett telefonsamtal bort, att jag kan bli direktinlagd på sjukhus utan att behöva köa på akuten, att jag kan få stöd och hjälp när jag behöver det, då kommer jag att få bättre hälsa och högre livskvalitet. Det är trygghet.

Sedan är det så klart på det sättet att det inte är hur många gånger man använder ordet trygghet i tal och text som räknas. Det som räknas är ju vilket resultat den förda politiken ger. Jag känner mig i alla fall därför väldigt trygg med att yrka bifall till regionstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 350
Britt-Mari Canhasi (SD): Ordförande! Jag känner att jag behöver bemöta det som du sade. Jag har talat tidigare i dag och inte i går.

Det är mycket som vi instämmer i när det gäller seniorvård, att det behöver blir tydligare även för dem, men jag har tagit upp annat än väktare och kameror i dag. Då handlar det om trygghet för vårdpersonalen. Jag tycker att den är minst lika viktig, för blir det inte tryggt för vårdpersonalen så kommer det inte heller att finnas någon trygghet för de seniorer som ska söka vård, vare sig de vänder sig till vårdcentraler eller till akutmottagningar – och inte för andra patienter heller. Det är viktigt.

Anförande nr 351
Henrik Eriksson (C): Ja, självklart är det viktigt med trygghet även för personalen, men den frågan löses inte med framför allt kameror och ordningsvakter. Det är ju andra insatser som löser de problemen framför allt, bättre arbetsmiljö om vi nu talar om personal. Om vi får bättre primärvård så kommer det ju att skapa större trygghet för många, inte bara för de äldre.

Anförande nr 352
Britt-Mari Canhasi (SD): Naturligtvis är det så att det behövs bättre arbetsmiljö, men det som jag tycker mig höra här är väldigt mycket konstateranden i termer av ”vad”. Det behövs bättre arbetsmiljö, det behövs tryggare arbetsplatser och så vidare, men det svarar inte på frågan om hur man kommer bort från hot och våld på arbetsplatsen. De blir ju trygga sedan, när man tillsätter insatsen. Vi behöver ju se hur den ser ut och om det står det ingenting, inte hur det ska gå till, i ert budgetförslag.

Anförande nr 353
H e n r i k E r i k s s o n (C): Vi behöver inte skriva om ordningsvakter och kameror, för det är inte det som skapar trygghet. Däremot, när vi har kompetent och duktig personal och har god sjukvård så kommer det inte att bli lika mycket hot och våld i samhället.

En del av de människor som inte får hjälp kan ha olika typer av problem, det kan vara psykiska problem, det kan vara missbruk. Om de får det stöd och hjälp som de behöver så kommer situationen också att bli mycket bättre på våra vårdinrättningar så det kommer inte att uppstå lika hotfulla situationer.

Därför behöver vi inte ha väktare eller ordningsvakter där, eftersom det också kan skapa mer hot och våld än det främjar.

Anförande nr 354
Regionrådet A l k u r d i (S): Ordförande! Tack för en väldigt givande debatt under rubriken Seniorvården, måste jag säga! Jag kan hålla med många fler än dem som har talat för mittenkoalitionens del, bland annat tycker jag att det som betonades av Kristdemokraterna – att behovet av en mer sammanhållen seniorvård – är något som vi nog i mångt och mycket är väldigt eniga om.

Det är ju så att sköra äldre är de som hamnar i kläm. I går pratade jag om just behovet att bli sedd. Alldeles för ofta talar vi om begreppet att hamna mellan stolarna – men vad gör vi åt det?

Det är just den här målgruppen, den här patientgruppen, som så oerhört mycket behöver sammanhållen vård, behöver bli sedd, men som i dag i den kommunala verksamheten och tyvärr även inom vår egen verksamhet, inom sjukvården, hamnar i en vårdkarusell som är alldeles för splittrad.

Seniorvården behöver utan tvekan bli mer sammanhållen, särskilt när det gäller frågan om alla möjliga olika utförare. Det gäller just gränssnittet mellan det regionala och det kommunala men det gäller även inom våra egna verksamheter.

Det är just därför som vi i mittenkoalitionen i det här budgetförslaget ger uppdrag till hälso- och sjukvårdsnämnden och därtill till förvaltningen att se över och fundera på hur vi kan skapa mer sammanhållen vård, precis som tidigare talare har nämnt, bland andra Alfhild och Kristdemokraternas representanter.

Vi behöver en översyn av akutvårdsuppdraget, hur vi kan omhänderta och ge snabbare vård och ha direktintag för 80+-patienter. I det fallet är det så att Norrtäljemodellen, som flera ledamöter har nämnt, är en fin modell som vi gärna vill utveckla för resten av regionens sjukvård. Vad mer kan vi göra när det gäller till exempel direktintag? Och hur kan vi se till att även bygga ut de geriatriska vårdplatserna, bland annat dem som vi har och som inte används i den stora utsträckning som faktiskt skulle behövas? Hur kan vi bygga ut det än mer?

Vidare måste jag ändå ta upp det som nämndes tidigare om hemsjukvården. Bland annat är det på kvällar och helger och ofta kopplat till hemsjukvården på vardagarna som splittringen är alltför stor och patienten och brukaren får möta för många aktörer.

Men jag uppskattar också den uttalade viljan att se vad vi kan gå fram med tillsammans med kommunerna. Jag tror absolut att vi skulle behöva fatta de där nödvändiga besluten och de där nödvändiga stegen som egentligen skulle ha tagits för flera år sedan men där det i politiskt hänseende inte fanns ork till.

Om vi kan göra något för att skapa bättre kontinuitet, mer sammanhållenhet, för just svårt sjuka äldre så låt oss göra det, alla partier som är villiga tar det åtagandet!

Anförande nr 355
Samuel Klippfalk (KD): Herr ordförande! Jag har en fråga till Talla. Hur tror du att avskaffandet av fritt val av hjälpmedel inom primär hörselrehabilitering kommer att påverka tillgängligheten till det hjälpmedel som man behöver i Region Stockholm?

Anförande nr 356
Regionrådet Alkurdi (S): Tack för frågan! Den har också ställts tidigare under hälso- och sjukvårdsdebatten och besvarats av min kollega Christine Lorne.

Det som är viktigt i det här sammanhanget är att patienterna får fullvärdig information men också att de får ta del av det sortiment om vi i regionen är med och upphandlar.

Det är så att patientföreningen har hört av sig till både mig och dig och många fler här i salen och larmat om att alldeles för många fullmäktigeledamöter inte vet om, att patienter inte får korrekt information som i vissa fall är direkt vilseledande, som inte får ta del av regionens egna upphandlade sortiment. Patienterna hade kunnat gynnas väldigt mycket av det i stället för att betala extra pengar ur egen ficka.

Det där behöver vi komma åt. Jag tror ändå att det är något som inte bara bekymrar oss inom mittenkoalitionen utan många fler partier. Våra invånare ska inte åter en gång hamna i kläm och åter en gång kanske behöva lägga ut från egen ficka alldeles för stora summor för att få just de hjälpmedel som de behöver.

När det gäller frågan om tillgänglighet så är det klart att vi vill upprätthålla så god tillgänglighet som möjligt. Det är ingen tvekan om det, men vi behöver också samtidigt, och jag tror att vi klarar av det, klara av det. Vi måste klara av att se till att ingen patient, ingen invånare blir vilseledd eller inte får den information som de faktiskt har rätt till. Varför ska de två sakerna stå emot varandra? Jag godtar inte den målkonflikten.

Anförande nr 357
Samuel Klippfalk (KD): Herr ordförande! Jag hör ju vad som sägs här. Däremot tror jag att man skulle nå det som ni är ute efter genom starkare uppföljning. Det är något som jag själv har betonat att man borde ha ifall det är så att folk har känt sig lurade. Jag vill nämligen inte att någon ska känna sig lurad man de går från någon av de regionfinansierade verksamheterna. Man ska känna sig trygg med den vård som man får.

Jag tror att man kan nå det målet utan att lägga ned detta val. Jag är väldigt rädd för att detta kommer att leda till mycket längre vårdköer. Det återstår att se.

Anförande nr 358
Ulf Brändström (V): Ordförande, fullmäktigeledamöter och åhörare! Jag skulle vilja börja med att yrka bifall till Vänsterpartiets förslag till budget!

Den tilltagande fragmentiseringen av vården, som blivit ett resultat av 16 års högerstyre, är något som särskilt drabbar äldre och multisjuka. När man har blivit äldre och har drabbats av flera olika sjukdomar är man i särskilt behov av kontinuitet i vården och en fast läkarkontakt.

Fragmentiseringen av vården är också kostnadsdrivande för regionen genom att antalet vårdkontakter för samma åkomma ökar. Fragmentiseringen leder också till onödiga besök på akutmottagningar och inte sällan till övermedicinering hos äldre.

De äldre har rätt att känna sig trygga i vården. Därför måste samarbetet mellan vården och den kommunala äldreomsorgen förbättras och planeras samordnat. Sjukvårdskompetensen ska höjas på alla äldreboenden. Multisjuka äldre ska ha en medicinskt ansvarig läkare som samordnar vården.

Vänsterpartiet vill på sikt att vårdcentralerna ska ha områdesansvar med särskilt medicinskt ansvar för äldreboenden. Antalet geriatriska slutenvårdsplatser har minskat med 5 procent sedan år 2016, samtidigt som behoven har ökat.

Bristerna är särskilt stora på Södersjukhuset. Sjukhuset måste därför få uppdraget att starta en geriatrisk klinik med minst 50 vårdplatser. Vi är glada för att vi har kommit överens med den nya regionledningen om att detta ska ske inom mandatperioden.

Med Vänsterpartiets politik kan de äldre tillförsäkras trygg sjukvård med kontinuitet.

Anförande nr 359
Regionrådet S w i g o n (SD): Herr ordförande! Nu fick jag vänta ett bra tag innan jag fick ordet i den här debatten. Jag får skylla mig själv för att jag inte föranmält mig.

Jag tänkte byta samtalsämne och tala om tandvård. Min fråga avser egentligen Vänsterpartiet. Det hela handlar om att Vänsterpartiet föregående år inte varit förespråkare för en taxehöjning inom Folktandvården i Stockholms län. I år kommer i det budgetförslag som föreslås från det nya röda styret en höjning med 8 procent, förra året så var det 4 procent, om jag minns rätt.

Den höjningen var Vänsterpartiet starkt emot. I år budgeterar man i Vänsterpartiets budgetförslag med att den höjningen med 8 procent inte alls ska ske. Jag tycker att det är lite lågt räknat. Man räknar med 36 miljoner nästa år som man täcker upp för, trots att den här ökningen, enligt förvaltningen, förväntas ge 84 miljoner kronor. Så jag undrar hur Vänsterpartiet kommer att ställa sig när vi lite senare kommer att rösta på något av budgetförslagen. Antingen ert budgetförslag, Sverigedemokraternas budgetförslag, Liberalernas, Moderaternas och KD:s budgetförslag eller det nya röda styrets budgetförslag. Kommer ni vara för en taxehöjning eller kommer ni att vara emot en sådan? Det här ska naturligtvis ställas emot den höjning som skulle kunna vara potentiell med 4 procents höjning av biljettpriserna.

Då är frågan: Vilket är det som är det viktiga – är det folkets tandvårdshälsa eller är det en höjning av SL-biljetten med 4 procent?

Anförande nr 360
B e n g t L a r s s o n (V): Jag kan svara direkt. Om du läser vårt budgetförslag så ser du att vi tar med i beräkningen att inte höja taxan. Jag hoppas att det var svar tillräckligt.

Jag ska gå över till mitt anförande och förkorta det rejält. Jag börjar med att yrka bifall till Vänsterpartiets förslag till budget!

I den här diskussionen måste vi komma ihåg att äldre är en sammansatt grupp. Många är väldigt friska och sedan är det ett antal, ganska många de också, som har stora vård- och omsorgsbehov. Jag tycker att vi har lämnat kloka förslag till lösningar på detta i vårt budgetförslag.

Ulf tog upp det i sitt anförande alldeles nyss, och jag tycker att den marknadsliberala ekonomi som vi har haft de senaste 16 åren också under covid-19-pandemin visade på effekterna av 16 års vanstyre inom hälso- och sjukvården. Det fungerade inte för de multisjuka och dem som bodde på äldreboendena.

Anförande nr 361
Regionrådet S w i g o n (SD): Jag fick aldrig svar på frågan egentligen. Jag förstår att ni rimligtvis kommer att rösta på ert eget budgetförslag till en början.

Du har inte talartid så att du kan svara. Men jag har talartid.

Frågan var bara denna. Om ni nu bestämmer er för att rösta för det nya röda styrets budgetförslag så är ni väl medvetna om att ni då står bakom en taxehöjning inom folktandvården. Ni är ju medvetna om det. Då är frågan hur det har varit historiskt: Ni har historiskt varit motståndare till det.

Nu har ni en historisk höjning med 8 procent i jämförelse med 4 procent förra året. Därför är frågan: Är ni beredda att stödja det förslaget?

Ni kan ju inte svara på den frågan, men kanske en kollega från något annat parti kan hjälpa er.

Anförande nr 362
Regionrådet A l k u r d i (S): Några avslutande ord. Jag vill inleda mitt anförande med att påpeka att SD är medvetna om att de är med och ser till så att regionen och sjukvården inte får mer pengar genom att vara med styret för landet i stort, och de har därmed skurit ned på sjukvårdens pengar.

Jag vill ändå tacka för debatten. Jag tycker att det har varit väldigt intressant att höra de olika vinklarna, de olika synpunkterna på mittenkoalitionens budgetförslag. Jag har förstått att många partier snabbt har kommit in i sin oppositionsroll, och jag kan fundera på var de där goda förslagen fanns när vi hade debatter och fattade beslut i våras eller när vi behandlade budgeten för år 2022 för ett år sedan.

Jag vill ändå uppmana er att hålla fast vi de förslagen, för det finns mycket som jag har hört här som vi har samma syn på. Fler vårdplatser, det är något som vår sjukvård definitivt behöver. Det handlar också om att säkerställa ytterligare vaccinationsprogram – nu är inte Désirée inne, men hon tog just upp det. Eller när det gäller att skapa en sammanhållen seniorvård, att just de sjukaste och de sköraste äldre inte ska ha den här uppsplittrade vårdkarusellen som vi har i Region Stockholm i dag. Vi behöver komma ifrån det.

Vi behöver prioritera förlossningsvården än mer, för vi har definitivt inte rott i hamn säkerställandet av barnmorskornas trygga arbetsplatser och arbetsmiljö. Vi har inte heller säkerställt att just de födande kvinnorna har trygg förlossningsvård inte bara inom MVC, inte bara inom själva förlossningsvården utan även eftervården.

Så håll fast vid de idéerna!

Låt oss se till så att vi gör vårt yttersta för Stockholmssjukvården, för våra invånare, för patienterna, men särskilt för att vårdpersonalen ska få de kollegor, de verktyg, de resurser och den robusthet de behöver för att leverera till våra patienter, för att vårda dem som vårdar oss, som min kollega Robert Johansson brukar säga.

Jättetack! Vi ses efter årsskiftet i den nya nämndkonstellationen i såväl primärvårdsnämnden och i hälso- och sjukvårdsnämnden som i psykiatriutskottet, i alla dess beredningar.

Ordningsfråga

Anförande nr 363
B r i t t - M a r i C a n h a s i (SD): Jag har en liten sak som jag skulle vilja ta upp här.

Det är så här att jag hörde där ute att ni från presidiet berömde någon talare som gick upp här, och ni sade att det var kul att se att så många nya talare är här i dag.

Då tänker jag så här. Det är ju jättebra att man har en positiv hållning från presidiets sida, men vi har haft många fler nya talare här i dag, så det kanske skulle vara bra om man är lite konsekvent och berömmer företrädare för många olika partier. Det skulle vara fint om det var så.

O r d f ö r a n d e n : Jag är väldigt positiv till alla nya talare. Det är inte så att vi har, åtminstone inte medvetet, missunnat någon ett vänligt ord. Ibland är det så att ledamöterna själva har påpekat att de är nya och då kanske detta har uppmärksammats av oss i presidiet. Det är klart att vi naturligtvis är glada för alla nya ledamöter som är här i talarstolen och talar. Det är ju en del av demokratin. Är man nyinvald i regionfullmäktige så ska man ju också någon gång hålla sitt första anförande, och det gör man inte sällan just i budgetdebatten för då finns det väldigt mycket tid.

Jag hoppas verkligen inte att det ska uppfattas som någon missaktning från vår sida eller från min sida.

Fastighet och service

Anförande nr 364
Regionrådet S j ö s t r ö m (S): Ordförande, ledamöter, åhörare! Regionens fastighetspolitik har i många år varit uppstyckad och kortsiktig, inte minst på sjukvårdssidan. Beslut om att bygga nytt har sällan gjorts med beaktande av helhet eller objektets effekter på driftskostnader. Beslut om att sälja fastigheter har gjorts utan att man haft tydliga strategier eller regionens långsiktiga vårdbehov i fokus. Man har skjutit på systemkritiska investeringar, som borde gjorts inte minst för att öka regionens robusthet och beredskap, vilket lett till otaliga fördyringar. Allt detta är exempel på bristande styrning.

Jag är glad över att vara regionens första investeringsregionråd, eftersom posten visar att mittenkoalitionen tar investeringspolitiken på större allvar än det tidigare styret gjorde. Vår fastighetspolitik står inför stora utmaningar i det rådande ekonomiska läget, varför vi i vår budget också stärker resurserna genom att sänka resultatkravet på Locum. Mittenkoalitionen kommer att utforma en fastighetspolitik som är långsiktig, hållbar och robust i kriser.

Ordförande! Region Stockholm ska arbeta långsiktigt och strategiskt för att säkerställa att våra verksamheter får förutsättningar att bedriva verksamheter som är till gagn för regionens invånare. Därför måste vi kontinuerligt utvärdera och vidareutveckla våra fastigheter.
Av detta skäl kommer vi att omdefiniera och uppdatera listan över strategiska fastigheter för att se till att vår regions lokalbehov, inte minst på vårdsidan, är långsiktig och jämlik.

Ett första steg är att vi stryker ett antal fastigheter från försäljningslistan, såsom Pilträdet 8, Glaven 6, Borrsvängen 9, Söderbymalm 3:241 och Asplunden, som Moderaterna satte på listan utan att ha några tydliga alternativ och vars underhåll har blivit eftersatt som en konsekvens av detta.

Ett andra steg är att vi kommer att se över stora försäljningsobjekt, såsom Gamla Karolinska i Solna, för att eventuellt justera inriktningen och se till att vår fastighetspolitik är långsiktig och hållbar.

Vi kommer också att utreda förutsättningarna för nybyggnation av ett närsjukhus i Handen. På så sätt kan vi förstärka vårdutbudet i de sydöstra delarna av länet och skapa en mer jämlik fördelning av vården runt om.

Att man under många år fattat beslut om regionens fastighetspolitik med bristande analyser av behov har försämrat vårdutbudet i vårt län. Det är slut med det nu. Mittenkoalitionen kommer att accelerera arbetet med att ta fram vårdbehovs- och vårdlokalsanalyser med målsättningen att varje enskild fastighetsinvestering ska ses som en del av en hel vårdstruktur. Det är ett viktigt steg för att kunna ge en vård som är god och nära till alla våra invånare runt om i länet.

Ordförande! På grund av pandemin och bristande budgetkontroll från det tidigare styret måste regionen beta av ett stort antal investeringar och reinvesteringar de kommande åren. Det gäller S:t Göran, Danderyd och Karolinska. Samtidigt har vi ett stort antal ersättnings-investeringar som måste planeras och genomföras under planperioden för att åtgärda akuta upprustningsbehov. Däribland finns upprustning av försörjningsbyggnader vid Karolinska universitetssjukhuset i Huddinge och att säkerställa reservkraft på Södersjukhuset. Dessa investeringar kommer inte längre att skjutas på. De är en prioritet för det nya styret. Det handlar i grunden om att se till att våra fastigheter håller över tid.

Regionens fastighetsinvesteringar är också en väsentlig del av det bredare klimatarbetet, och ett första viktigt steg är därför att utöka den förnybara elproduktionen på våra egna fastigheter, vilket också är skälet till att vi har lagt ett uppdrag att bygga fler solcellspaneler och kraftigt öka tillgången till laddplatser för verksamheter och anställda.

Ordförande! Avslutningsvis: Ett gott förvaltarskap är nyckeln till en god hushållning av regionens resurser, och denna budget är ett första steg mot en fastighetspolitik som är sammanhållen, långsiktig och välfinansierad.

Anförande nr 365
Daniel Källenfors (M): Herr ordförande, ärade ledamöter och lyssnare! Med en budget i balans säkrar vi de långsiktiga investeringarna samtidigt som underhåll görs på ett stabilt sätt. Det löpande underhållet stabiliseras, och kapitalet bevaras för regionen.

Som vi hörde alldeles nyss vill vänsterstyret avbryta försäljningarna. Det innebär minskade intäkter med ca 10 miljarder kronor för skattebetalarna och regionen. Det innebär att vården får mindre resurser. I ert fall handlar det möjligtvis om minskat underskott. Här ser vi egentligen de ideologiskt upptrampade spåren tydligt. Man prioriterar socialism i stället för bra vård till stockholmarna. Dessa fastigheter kan naturligtvis lika gärna ägas av privata aktörer. De försvinner inte för att de säljs.

Jag noterar också att parkeringsavgifterna för personalen ska höjas. Det är naturligtvis väldigt olyckligt. Många anställda jobbar obekväma tider, såsom mitt i natten. Nu tvingas de ofta att åka kommunalt mitt i natten i otrygg miljö. Samtidigt som man höjer parkerings-avgifterna ökar otryggheten i samhället.

Det här handlar såklart inte om att man tycker synd om personalen eller att man vill ha in pengar, utan det handlar om hatet mot bilismen, något som vänstern uppvisar gång på gång. Stockholm är beroende av bilismen. Medborgarna måste kunna åka bil. Det här är en del av vänsterns linje mot den individuella friheten och bilismen.

Vi ser också hur kortsiktigheten smyger sig in. Satsningar på reservkraft minskar samtidigt som den ska ersättas med fossilfria alternativ. Det här är lite analogt med hur man lägger ned kärnkraften. Man har inga lösningar. Det blir kraftbrist och så vidare. Så ska man göra nu i Stockholm. Man kan ignorera verkligheten ett tag, men sedan kommer den i kapp. Det är det den har gjort för Sverige som helhet, och det riskerar man även här i regionen.

De minskade satsningarna på reservkraft är naturligtvis särskilt olyckliga i dessa tider när det är krig i Ukraina. Otryggheten kan även komma hitåt. Den långsiktiga tryggheten säljs ut för en kortfristig miljöpopulism.

Jag vill yrka bifall till Moderaternas budgetförslag. Det är en budget i balans, och det är en budget för framtiden.

Anförande nr 366
Magnus Persson (C): Parkeringsavgifterna, som vi fick en tjuvstart för redan tidigare, omnämndes. Om vi sänker parkeringsavgifterna långt under marknadsförutsättningarna tvingas våra anställda i vården att deklarera skatt på det. Det var ett avbrott för det under pandemin, men det kommer nu att tas upp igen.

Det är gratis på kvällar och helger, kan jag upplysningsvis säga. Den som har nattpass slipper betala. Dessa avgifter skulle ha införts redan i april och kommunicerades av Locum redan i januari. Det var en del av regionens budget 2022, som Moderaterna röstade för. Vad har hänt sedan dess?

Anförande nr 367
Daniel Källenfors (M): Vi kommer inte att höja avgifterna lika mycket. Vi tycker att det är viktigt att man tryggt och säkert kan ta sig till jobbet på ett billigt sätt.

Anförande nr 368
Magnus Persson (C): Men planeringen för verksamheten under innevarande år, som antogs av den blågröna majoriteten som styrde förra året, gjordes ju i enighet mellan våra fem partier. Det var först framåt april som det blev klart att undantaget från skattedeklarationen förlängdes. Vad har förändrats? Din partivän har lett fastighets- och servicenämnden under det gångna året. Det här hade kunnat tas upp redan i våras om vi hade velat ha en större politisk diskussion om parkeringsavgifterna. Hittills har vi ju litat på tjänstemännens förmåga att utforma detaljerna.

Anförande nr 369
Daniel Källenfors (M): Det är det här som är fördelen när man inte har tvångströja i en koalition. Det här är Moderaternas förslag, inte Centerns eller någon annans förslag.

Anförande nr 370
Marianne Berg Ekbom (V): Ordförande, ledamöter, åhörare! Det här med lokaler och fastigheter är lite av en grundförutsättning för att vi ska kunna leverera och erbjuda en bra service, vård och kollektivtrafik. För detta krävs bra lokaler, och vi behöver använda lokaler och fastigheter i regionen.

Vi i Vänsterpartiet tycker att region ska äga dem själv, eftersom det blir bäst och billigast för verksamheten och invånarna. Det finns tydliga ekonomiska fördelar med det i stället för att vi hyr in från privata aktörer och förhandlar med dem. Det finns i hög grad möjlighet att påverka. Vi kan säkerställa att vi har lokaler långsiktigt och att de är miljöanpassade.

De blågröna har jobbat väldigt mycket med marknaden och gillar marknaden väldigt mycket, men jag tror att många av oss har upptäckt att marknaden inte är något som direkt gagnar skattebetalarna och deras pengar. Det här är något som vi naturligtvis vill sätta stopp för.

Vi tänker vidare på energiförbrukningen. Regionen skulle kunna jobba väldigt mycket bättre med att få till solceller för verksamhetens el och i övrigt se till att skapa en certifiering på miljöområdet.

Det långsiktiga är jätteviktigt. Vi måste långsiktigt veta vilka lokaler vi har och att de är lämpade för den verksamhet som vi bedriver.

Det vi särskilt vill lyfta upp är lokalerna för psykiatrin. Dessa har länge varit eftersatta. Där är det otroligt viktigt med en väldigt god vårdmiljö. Och vi måste naturligtvis ha ett väl utvecklat samarbete med öppenvården. Därför är upprustningen av psykiatrin otroligt viktig.

En favorit i repris är vårt förslag om ett psykiatrins hus. Där kan vi samla de professioner som behövs för att slippa stuprörsvården.

Vad vi i Vänsterpartiet vill ha är alltså en strategi för en ökad andel lokaler i regionens egen regi, en miljöcertifiering av byggnader och lokaler, livscykelanalyser av investeringsprojekt, energieffektiviseringar i befintliga byggnader, solceller och naturligtvis vindkraft. Vi vill även att de lokaler som kanske tillfälligt står tomma ska kunna användas för kultur och kulturarrangemang under kortare eller längre perioder.

Anförande nr 371
S a m u e l S t e p h a n (SD): Ordförande, fullmäktigeledamöter, åhörare! För oss sverigedemokrater är det viktigt att regionens fastighetsbestånd inte säljs ut. Däremot är vi pragmatiska och lyssnar gärna till varför en försäljning borde genomföras. Vi har ändrat inställning vid olika tillfällen; när vi har varit emot har vi blivit för.

Energieffektivisering är något vi brinner för, men det måste göras rätt. Vi har ett förslag som ännu inte har behandlats av nämnden och som handlar om energieffektivisering genom AI. För att beskriva det lite kort kan man med en liten peng göra stora besparingar på fastighetens egen energianvändning. Det är mer än bara en prognosstyrning av värmen eller kylan. Därför ser jag fram emot hur det nya röda styret kommer att implementera detta klimatsmarta alternativ.

När det gäller reservkraften kan jag inte förstå resonemanget om hur den ska bli fossilfri. Någonstans borde det finnas en politisk tanke bakom den skrivelse som finns i budgeten. Men heter tanken UPS? Heter den biodrivmedel? Jag vet inte. Om det är UPS man åsyftar tycker jag att det är anmärkningsvärt hur man i dessa tider med rådande energikris i så fall ska ladda upp batterier. Om det är biodrivmedel kan det kanske leda till att reservkrafts-generatorer kommer att klägga igen och att kostnader för underhåll kommer att öka. Jag undrar hur man ska kunna garantera patientsäkerheten i sådana fall.

Att reservkraften drivs av fossila drivmedel är helt okej. De körs så pass lite och påverkan på klimat och miljö är så liten att det inte spelar någon roll anser jag, för patientsäkerheten går före.

Anförande nr 372
M a g n u s P e r s s o n (C): Samuel! Du omnämnde energieffektivisering med hjälp av AI i ditt inlägg. Det är förstås ingen emot. Men i andra delar av Sverigedemokraternas budget kan vi läsa att ni är emot att vi byter till energisnåla LED-lampor, något som företagsekonomiskt kan motiveras enbart av den besparade kostnaden för vaktmästare att byta ljuskällor. Hur tänker ni egentligen kring energieffektivisering? Är det bara AI som räknas?

Anförande nr 373
Samuel Stephan (SD): Jag tycker att det är jättepositivt att Centerpartiet stöder oss och vill genomföra energieffektivisering genom AI. Jag ser fram emot att ni tillsammans med oss kommer att yrka på bifall för förslaget när det kommer upp i nämnden.

Anförande nr 374
Magnus Persson (C): Tack så mycket, Samuel! Men ser du inte problemet med helheten? Ni i Sverigedemokraterna har inte ens lärt er att krypa och plocka de riktigt lågt hängande frukterna som har ramlat ned och ligger på marken. Samtidigt vill ni resa med rymdraket med hjälp av AI.

Anförande nr 375
Samuel Stephan (SD): Att byta till LED-lampa som ljuskälla i en armatur skulle Sverigedemokraterna aldrig vara emot. Men jag ser däremot fram emot att vi tillsammans kommer att komma fram till en bra lösning för hur vi man implementerar energieffektivisering genom AI, som ju kräver en väldigt liten kostnad att införa i en fastighet, som ger en väldigt stor effekt och som har bra avkastning.

Anförande nr 376
Karl Henriksson (KD): Herr ordförande! Jag fick inte tillfälle att gå upp i sjukvårdsdebatten, så jag tar och säger något nu. Personalen är A och O i sjukvården. Vi är oerhört tacksamma över den fantastiska personalen, men det betyder inte att vi inte också ser att det är oerhört viktigt att vi har prisvärda och ändamålsenliga lokaler. Tvärtom är det en förutsättning för att vi ska ha den vård som Stockholm så väl behöver.

Region Stockholm har ett stort fastighetsinnehav runt om i Stockholms län och inte minst runt våra universitetssjukhus i Hagastaden och Flemingsberg. Vi behöver en tydlig, långsiktig strategi för lokalförsörjningen inom vården, en strategi som gör att vi kan fatta rätt beslut om både nyinvesteringar och reinvesteringar. Det gäller även fastighetsförsäljningar. Att våga sälja de fastigheter som vi faktiskt inte behöver tror vi nämligen är en viktig del i att förvalta regionens stora fastighetsinnehav på ett klokt sätt.

Vi behöver också en sådan strategi för att kunna fatta kloka beslut för hur våra fastighetsinnehav ska kunna stödja Stockholmsregionens ekonomiska tillväxt. Låt mig ta ett exempel. För ett par veckor sedan fyllde Karolinska universitetssjukhuset i Huddinge – eller Huddinge sjukhus, som det fortfarande heter i folkmun – 50 år. Under dessa 50 år har väldigt mycket hänt. Man byggde ett sjukhus på en åker mitt ute på landet. När man nu kommer till Flemingsberg är sjukhuset omgivet av ett campusområde med fem olika universitet och högskolor. Massor av forskningsrelaterade företag har etablerat sig där.
Och nu kommer Alfa Laval, som verkligen inte sysslar med sjukvård, att flytta hela sin research och utveckling till Flemingsberg, just för att Region Stockholm väldigt framsynt öppnade ett sjukhus där för 50 år sedan.

Vi har ett ansvar att utveckla hela Stockholmsregionen och på ett klokt sätt förvalta våra olika lokaler.

Anförande nr 377
Mardoukh Ahi (L): Herr ordförande! Under den föregående mandatperioden genomförde regionen stora investeringar för att stärka och förbättra vården. I det utmanande ekonomiska läget är det nu viktigt att vi slutför våra större investeringar och vårdar det vi har. På så sätt kan vi bibehålla nuvarande sjukvårdsverksamhet med robusta och energieffektiva fastigheter.

Region Stockholms bestånd av vårdfastigheter är till del i behov av upprustning till modern standard. För att vårdens fastigheter ska vara långsiktigt ekonomiskt hållbara och ändamålsenliga menar vi i Liberalerna att framtida investeringar måste prioritera ersättning och underhåll. När det ekonomiska läget så tillåter är det viktigt att investeringar görs utifrån behov ur ett systemperspektiv för att upprätthålla säkerhet, funktion och värde i vårdens fastigheter, men vi måste även se till klimatnyttan. Liberalerna vill därmed se att ett mål för solceller på regionens egna fastigheter tas fram.

Investeringar behövs bland annat för att säkerställa regionens verksamhetsskydd och beredskap. Det uppskattas att det sammantaget kommer att krävas investeringar för hälso- och sjukvårdens fastigheter motsvarande ca 23 miljarder kronor de kommande tio åren. I och med det ekonomiska läge vi befinner oss i är det därför anmärkningsvärt att vänsterstyret väljer att pausa och avbryta så många försäljningar. Fastigheter som står tomma eller som inte används fullt ut utgör en stor kostnad för regionen i form av driftskostnader som inte gynnar oss i rådande svåra ekonomiska läge.

Det är viktigt att regionen fortsätter arbetet med att effektivisera lokalanvändningen och verka för att minska antalet vakanser. Genom effektiviseringar i administration av lokaler kunde vi i den blågröna koalitionen under den föregående mandatperioden frigöra stora resurser till inte minst hälso- och sjukvården men även kollektivtrafiken.

Anförande nr 378
M a g n u s P e r s s o n (C): Ordförande, ledamöter, åhörare! Byggnader som har uppnått en ålder runt 50 år behöver både kärlek och omvårdnad. Det är i den åldern som tekniska system såsom ventilation, hissar, avloppsstammar och annat brukar vara utslitna och behöver bytas ut. Vi har många sådana byggnader i vår region efter expansionen på 60- och 70-talen.

Locum kommer i detta att fortsätta med en ansvarsfull förvaltning av våra fastigheter. I mittenkoalitionens budget går fyra av fem investeringskronor för fastigheter till just utbytesinvesteringar. Så förvaltar vi våra sjukhusbyggnader långsiktigt med god lokalplanering för att möta vårdens behov. Här är jag glad över att det råder relativt bred enighet om den strategiska inriktningen och att det därmed finns relativt små skillnader mellan de olika budgetförslagen. Det borgar för ett ansvarsfullt arbete framöver.

Jag är också glad över det uppdrag som läggs i budgeten för fastighetsfrågorna. Vi kommer tydligt att växla upp vår ambitionsnivå. Mer lokal energiförsörjning med bland annat solceller är förstås en viktig del av energiomställningen och försäkringen om energiförsörjning för Stockholm. Regionstyrelsen får också ett uppdrag om möjligt deltagande i den lokala eleffektmarknaden Sthlmflex.
Jag förutsätter att fastigheterna då kommer att kunna vara en del i detta. Vidare är fler laddstolpar en viktig del av omställningen till elektrifierade transporter för regionens egna behov men även för våra anställda och sjukhusens besökare.

Jag hälsar dessutom från Centerpartiet i Haninge att vi länge har velat se ett nytt närsjukhus och förstås är glada över att det nu ska utredas.

Den nya serviceförvaltningen sköter mycket av den stödverksamhet som regionen har. Det gäller IT-upphandling, receptionstjänster med mera för att avlasta den personal som är anställd för att leverera vård eller annan kärnverksamhet. De hjälper övriga verksamheter att fokusera på sina egna uppdrag. Målet är att verksamheten i serviceförvaltningen ska vara självfinansierande men också att det ska vara möjligt att trimma kostnader för resten av organisationen över tid, exempelvis genom sänkta kostnader för it.

Inom upphandling fortsätter arbetet med att implementera kategoristyrning. Det gör att man får stordriftsfördelar när hela regionen handlar saker tillsammans i stället för var för sig. Det gäller både kostnader och aspekter som kvalitet och miljö. Målet är sänkta kostnader med 10 procent över tre år. Jag ser fram emot framtida utfall.

Slutligen genomförde regionen under den gångna mandatperioden en försäljning av Berga naturbruksskola. Övergången har dock ännu inte skett, och det ligger självklart med i budgeten att genomföra även den när den väl vunnit laga kraft. Vi välkomnar därmed en ny ansvarsfull aktör.

Sedan vill jag vända mig till Samuel i Sverigedemokraterna: Läs din egen budget! Byte av ljuskällor beskrivs som ineffektiv klimatpolitik och inget annat.

Bifall till mittenkoalitionens budget!

Anförande nr 379
Lowisa Ivman Anderzon (S): Ärade församling, presidium! Jag vill visa en bild. Det här är faktiskt fastighet- *och* servicenämnden. Ni anar inte hur mycket vi gör och hur många bra saker som sker runt omkring oss alla utan att man ser och märker det.

Vi har personer som ser till att alla som jobbar får lön, får pension, kan ta ut semesterdagar och vet hur det blir med vabben. Vi har de som städar och tar hand om våra fastigheter. Vi har framför allt upphandlingsdelen, som Magnus talade om. Att få den samlade kompetensen på ett ställe är helt avgörande för att inte vara beroende av en massa konsulter. Vi ska göra bra saker, och vi ska göra dem tillsammans.

Att ta hand om fastigheter handlar inte bara om den fantastiska framtiden utan också om vad vi har här och nu. Hur tar vi hand om det vi har? Vad behöver vi ha? Och vad ser vi att vi kommer att behöva i framtiden? Det här är inget som man gör på en eller två mandatperioder. Därför är jag extra glad över att vi gör det här tillsammans med Centern och Miljöpartiet. Vi behöver vara mycket mer långsiktiga än vad vi har varit. Det känns jättekul att vi kan tänka tillsammans, att vi redan nu ser att vi har nya vänner i nämnderna och att vi ska försöka vara så smarta det bara går – tillsammans. Det finns mycket att ta tag i, och det finns mycket som vi behöver göra. Men jag tror på att vi kan göra det tillsammans.

Anförande nr 380
Daniel Källenfors (M): Herr ordförande! Jag vill tacka föregående talare för kloka synpunkter kring service. Jag ser fram emot att sitta i den här spännande nämnden. Nästa gång ska vi tala om detaljer i hyresmodellen, driftsnetton, koncernredovisning, digitalisering och en del annat.
Men i dag tycker jag mest att debatten varit väldigt klargörande från den andra sidan. Det är tydligt att man vill äga lokaler, gärna tomma, i stället för att föra över pengar till vården. Man vill att personalen ska åka kollektivt. Privatbilismen ska bekämpas. Man vill ha grön populism i stället för trygg reservkraft. Med de orden vill jag tacka för en bra debatt.

Anförande nr 381
Erik Sarfors (C): Ärade ordförande, ledamöter, åhörare! Wow, vilken fantastisk känsla att få stå här för första gången – min debut! Det är fantastiskt att få tala om detta ämne, fastighet och service. Det är grundbulten i det vi håller på med dagligen. Både personal och patienter möts av det här hela tiden. Det här är ett område det där hela tiden finns massor att göra. Vi vet ju att ett hus är något som man behöver förvalta och utveckla konstant.

Det här kommer att bli en jättespännande mandatperiod. Jag ser verkligen fram emot att få träffa alla förtroendevalda i verksamheterna. Som ekonom med erfarenhet från branscherna fastighet och it hoppas jag kunna bidra en hel del. Jag är extra glad över det jag kan läsa om i budgeten om klimatsmarta investeringar i bland annat solpaneler. Det är mycket bra, både ekonomiskt och klimatmässigt.

Jag vill härmed yrka bifall till mittenkoalitionens budgetförslag.

Anförande nr 382
Regionrådet S j ö s t r ö m (S): Ordförande, ledamöter, åhörare! När man tittar på de förslag som finns ser man ändå en hyfsat bred enighet, tycker jag. Det gäller investeringsfrågorna, Locum och fastighets- och servicenämnden. Men jag blir lite bekymrad när jag hör Daniel Källenfors från Moderaterna.

Det är så här: I allt långsiktigt ägande är det i princip alltid mer ekonomiskt att äga själv. De kortsiktiga lösningar som man då och då kan behöva kan det ibland finnas skäl att hyra in. Men sjukvårdssystemet är ingen kortsiktig fråga. Sjukvårdssystemet är en jättelångsiktig fråga. Det handlar om att bygga strukturer som håller för hela Stockholms län som innebär att vi har bra primärvård, rehabvård, akutvård och specialistverksamheter. Det här är ett system. Den vårdkedja som man ofta talar om i hälso- och sjukvårdsdebatten är vad fastighets- och servicenämnden ska leverera. Då krävs det ett långsiktigt strategiskt ägande.

Ideologiskt? Ja, det är faktiskt helt rätt, Daniel. Moderaterna har blivit kända för att alltid sälja ut till underpriser. Det började med Serafen för många år sedan. Den sålde man ut för 700 000, och den såldes några år senare för ett antal miljoner. Det här är en fråga som *är* ideologisk. Ni har valt denna modell, men vi tänker inte fullfölja den.

Jag vänder mig också mot Moderaternas sätt att beskriva parkeringshöjningen, som även Magnus var inne på. Jag tycker att det är ohederligt av ett parti att stå i talarstolen och säga att det är hemskt med höjda parkeringsavgifter. För det första gäller nuvarande parkeringsavgift framför allt dagtid när det finns tillgång till kollektivtrafik. För det andra har Moderaterna själva, precis som Magnus sade, varit beredande i frågan. De har tagit fram förslag och fattat beslut i den gamla majoriteten. Varför låtsas man helt plötsligt att man inte står bakom det och varför tar man inte ansvar för sin egen politik? Det är horribelt.

Reservkraften diskuterade vi förra gången. Vi har ju redan talat om att vi i februari kommer att fatta beslut i regionfullmäktige om en reservkraftslösning på SÖS. Fråga dig i stället, Daniel, varför den tidigare majoriteten inte har löst reservkraftsfrågan under sina många, många år. Den haltar fortfarande på en del andra ställen.

Vi kan även tala om reservvattenförsörjningen till våra akutsjukhus. Fråga ditt eget parti och dina egna företrädare varför de inte har löst det.

När det gäller frågan om elproduktion kommer ett jättemärkligt resonemang. Alla vet ju i dag – jag trodde att det var allmängiltigt gods och sådant som man läste om i tidningen – att lokal produktion är jätteviktigt både av stabilitetsskäl och för att vi säkrar en egenleverans; vi har ju ett underskott. Det är klart som fasiken att vi ska bygga solpaneler, särskilt som det är både ekonomiskt och hållbarhetsmässigt smart. Jag förstår över huvud taget inte retoriken.

Till Karl Henriksson måste jag säga något eftersom han tog upp Huddinge. Ja, det är precis det här det handlar om, det vill säga ett långsiktigt ägande och stabilitet. Välkommen in i ett nytt strategiskt tänkande när det gäller fastigheter! Det här sker tack vare att regionen varit så tydlig under många år avseende Huddinge och ägandet. Det var väl himla tur att Filippa Reinfeldt inte fick sälja ut Huddinge sjukhus också, som en galleriasjukhusverksamhet – jag tror att det var så det hette på den tiden.

Jag vill gärna samarbeta brett. Det vill jag säga till Daniel. Men fundera lite grann vad det breda anslaget innebär. Ska vi ha en långsiktighet? Ska vi ha ett bra samarbete? Då hoppas jag att vi kan se nyktert på frågorna utifrån samhällsekonomi och bolagsekonomi. Det är faktiskt så att vi ska ha kontroll över de strategiska fastigheterna.

Anförande nr 383
Daniel Källenfors (M): Också jag ser fram emot ett gott samarbete. Det är väldigt goda nyheter att det alltid är lönsamt att äga själv, och jag ser fram emot massiva privatiseringar av hyresrätter i Stockholm så att medborgarna får äga sina lägenheter.

Det hela bygger naturligtvis på ett resonemang att man inte kan räkna kapitalkostnader på rätt sätt. Det offentliga har ju en annan kapitalkostnad som förs över till medborgarna. Givetvis är privata alternativ absolut lika bra och ofta mycket mer långsiktiga. Det är samma ägare. Man byter inte politiker, utan man sitter där decennium efter decennium som pensionskassa eller liknande.

Jag ser alltså fram emot en fortsatt intellektuell dialog kring detta och ett bra samarbete i nämnden.

Anförande nr 384
Regionrådet Sjöström (S): Nu önskar man att man hade haft mer talartid.

Daniel! Kapitalkostnaden är en viktig förutsättning. Det är precis därför som vi är tydliga och säger att man måste beräkna objekten på ett korrekt sätt från början. Den politik som era partier har ansvarat för i 16 år har lett till att regionen har en övertrassering på många investeringsobjekt. Sådant leder till högre avskrivningskostnader och till färre vårdplatser eftersom vi får en sämre driftsekonomi.

Det finns mycket i övrigt att önska av moderat politik och mycket att revidera, tycker jag. Men det är kanske också därför vi tillhör olika partier.

Anförande nr 385
Daniel Källenfors (M): Jag tror att det flesta inser att det privata näringslivet är mindre kostnadsöverskridande än offentlig sektor. Därför är hela resonemanget väldigt konstigt. Kapitalkostnaderna är naturligtvis inte heller bara räntekostnader utan även den risk som medborgarna tar över generationer. Men vi återkommer.

Anförande nr 386
Regionrådet Sjöström (S): Då vill jag säga, Daniel, att det är precis den där risken som också finns inom den privata marknaden som det offentliga många gånger får betala väldigt dyrt för. Det gäller till exempel korta vårdavtal som gör att vi får betala ut mycket mer pengar än vad man kanske normalt sett behöver göra.

Anförande nr 387
Karl Henriksson (KD): Jag tänkte kommentera det Jens Sjöström sade tidigare om Flemingsberg. Han verkade kontrastera utvecklingen i Flemingsberg med en tidigare borgerlig politik. Men jag har faktiskt suttit i den här församlingen i 16 år nu, och jag vet att vi under dessa 16 år, det vill säga den period som Jens Sjöström talar om, har investerat oerhört mycket i Flemingsberg och Huddinge sjukhus – förlåt, Karolinska universitets-sjukhuset i Huddinge. Den kontrast som Jens försöker få fram är fullständigt felaktig.

Anförande nr 388
Charlotte Broberg (M): Egentligen tycker jag inte att vi ska förlänga debatten alltför mycket. Därför kan jag inte svara på alla av de ganska orimliga påståenden som kommer från Jens Sjöström vad gäller den gångna mandatperioden, men det finns säkert anledning att återkomma i olika sammanhang. Men jag skulle väldigt gärna vilja veta vilka fastighetsinvesteringar inom hälso- och sjukvården som inte har hållit budget. Du kan spara det till nästa gång, eller så kanske du kan få någon extra minuts talartid.

(Förste vice ordföranden: Socialdemokraterna har ingen ytterligare talartid, så därför behöver vi heller inte förlänga debatten mer.)

Tur för dem!

Kultur

Anförande nr 389
Regionrådet Johansson (S): Herr ordförande! Kära ledamöter och åhörare! ”Banan, melon, kiwi och citron – de häller det i drinken och säger ’den är god’.” Så sjunger musikgruppen Hooja i sin sensommarplåga. Jag tycker kanske dock att ”plåga” är fel ord.

Varför tar jag upp det här i regionens budgetdebatt? Nej, det handlar inte om gårdsförsäljning, utan det handlar om kultur. Det finns en falsk konflikt som många försöker måla upp inom kulturpolitiken. Vissa skulle nämligen påstå att det jag citerade är fulkultur och att det finns en konflikt mellan finkultur och fulkultur. Jag köper inte den dikotomin. Det finns inte finkultur och fulkultur; det finns bara kultur.

Med det sagt är kulturen oftast det som det först skärs ned på i tuffa tider. Därför är jag som regionråd med ansvar för kulturen stolt över att vi trots det tuffaste ekonomiska läget sedan mitten av 90-talet ger kulturnämnden förstärkningar att bejaka kulturen, folkbildningen och idrottsrörelsen i vår region. Detta görs utan att de råkar ut för en osthyvel. Vi slår vakt om den fria kulturen i en tid när den på många ställen ifrågasätts. Det kommer jag alltid att vara stolt över.

Ordförande, fullmäktige! Eftersom kulturnämnden inte har fått någon ny ordförande än – han kommer att väljas lite senare i kväll – tog jag chansen att som regionråd med ansvar för frågorna få säga några ord. Nästa år kommer jag att lämna över inledningsanförandet till den nya ordföranden. Det smärta mig lite att lämna frågorna vidare, eftersom jag ju brinner för kulturen och hade mitt första presidieuppdrag i regionen i just kulturnämnden, men jag vet att Erik Persson kommer att göra ett utomordentligt gott arbete i en koalition med en fenomenal budget.

Med det vill jag yrka bifall till mittenkoalitionens budgetförslag.

Anförande nr 390
Rickard Wessman (M): Herr ordförande! Det är enkelt att hålla med om mycket av det som Robert tog upp. Vi har kamperat ihop förut i kulturnämnden. Det han sade här om det meningslösa i att dela upp kulturen i olika finhetsgrader är något jag kan skriva under på.

Det har tidigare under budgetdebatten varit mycket tal om regionens kärnverksamheter. Ska man vara riktigt ärlig hör kulturen kanske inte till kärnverksamheterna. Den budgetpost som vi nu ska diskutera omfattar nästan inte mer än felräkningspengar om man jämför med regionens två stora kärnverksamheter. Men livets kärnverksamhet, herr ordförande, tillhör det!

Livet för alla stockholmare där ute hade varit mycket tråkigare utan kulturen, och det är dessa stockholmare som vi representerar här i salen. Familjen och kulturen är det som skapar mening och mål i tillvaron. De är ofta ett mål för de kollektivtrafikresor som vi gör och de kan vara hela meningen för den sjuka patienten att kunna ta sig igenom en riktigt ansträngande behandling. Man vill vara med där det händer. Man vill dit och delta och uppleva saker. Kulturen är det som är livets kärnverksamhet.

Det är aldrig roligt att förlora ett val och gå från majoritet till opposition. Men det är demokratins villkor och något att bara tugga i sig. På just kulturområdet kan dock oppositionsrollen för moderaten ge något av en tillförsikt och nästan blir en befrielse, om jag ska vara ärlig. Utsläppta ur en majoritetsbur kan vi tillåta oss att tänka friare, och vi kan utveckla den moderata kulturpolitiken ordentligt.

Speciellt stimulerande känns det efter att vi som land efter åtta träiga år med miljöpartistiska och socialdemokratiska kulturministrar äntligen åter fått den moderata kulturminister som Sverige behöver. Det bådar gott för bildning och värnandet om kulturarvet. Det bådar gott för kulturens frihet, utan identitetsvänsterns och identitetshögerns styrande pekpinnar. Det bådar gott för ett offentligt finansierat kulturliv utan marknadsstörande effekter och utan hämmande inverkan på ett fritt flödande kulturliv i civilsamhället. Det är ett kulturliv som avspeglar ett Sverige präglat av medborgerlig och konstnärlig frihet.

Om man ser tillbaka på kulturnämndens arbete tycker jag att vi speciellt under Cecilia Elvings ordförandeskap har mycket att vara stolta över. Som moderat vill jag lyfta fram några saker som ordföranden faktiskt tillåtit oss i nämnden att brodera lite kring. Vi slogs för bildning som styrande kulturmål. Det saknades tidigare, och det var inte självklart när vi tog upp det. Nu talar alla om bildningsidealet. Stöket på biblioteken sågs tidigare inte som en självklar del av länsbiblioteksuppdraget. Moderaterna slogs för detta för att skapa studiero och läsro på biblioteken. I den senaste kulturnämnden var det en självklar del av länsbiblioteksuppdraget.

Stödet till ungdomsorganisationerna och de religiöst och etniskt baserade organisationerna finns det mycket kvar att göra kring. Men vi gjorde en hel del under Cecilias ledning, och för Moderaterna är det här ett prioriterat område. Vi kan inte ha organisationer som motverkar integration och öppenhet som vi ger stöd till från kulturnämndens budget. Jag blev glad att den nya civilministern drog tillbaka den tidigare regeringens proposition på området. Man gick i den alldeles för långt med de innehållsdirigerande målen.

Jag vill samtidigt sträcka ut en hand till Erik, som Robert nyss nämnde. Jag tror att det i socialdemokratins kärna framöver finns kritik mot den identitetspolitik som så länge varit styrande på kulturområdet. Den frodas främst i de gröna mittenpartierna. Jag tror att om ni vill göra ett lyft där kommer vi att vara redo att axla ett sådant ansvar.
Kulturen behöver befrias från identitetspolitiken och den dirigerande inriktning som den har fått. Om Socialdemokraterna, och kanske till och med Vänstern, är beredda att göra det står vi redo.

Herr ordförande! Vi behöver hitta en balans i kulturpolitiken. För Moderaterna heter det budgetförslag vi har *En budget i balans*. Jag vill härmed yrka bifall till denna mycket lämpligt namngivna budget.

Anförande nr 391
C e c i l i a E l v i n g (L): Det har varit jätteroligt att samarbeta med alla i kulturnämnden, och du, Rickard, är ju otroligt kompetent inom dessa frågor. Det har varit jätteroligt att samarbeta med dig.

Men för att få lite spänst, när Miljöpartiet ju inte ens deltar i debatten, begärde jag replik på dig för att fråga om Film Stockholm AB. Jag förstår inte det här. Moderater tycker om att fixa så att något blir mer effektivt när det tidigare varit ineffektivt. Vi har haft en situation då skattemedel har slösats bort på en organisation som inte har fungerat. Äntligen har vi fått en bra organisation med ett bättre utnyttjande av skattemedel. Vi tar ett initiativ där vi investerar för att få ökade skatteintäkter och turismintäkter till vår region. Det tycker ni är dåligt. Varför då?

Anförande nr 392
Rickard Wessman (M): Herr ordförande! Tack, Cecilia, för frågan! Jag tycker att det är en bra fråga. Vi har ända sedan arbetets gång varit kritiska till bildandet av det här filmbolaget, vilket även du, Cecilia, vet. Det har till stor del främst sin grund i att regeringen och staten för en gångs skull nu har fått till ett branschstöd som utgörs av ett skatteavdrag. Vi behöver inte något produktionsstöd i form av att varje enskild region ska lägga in produktionsstöd i filmen.

Däremot vill vi värna om den filmkommissionära verksamheten, det vill säga att man ska locka hit filmproduktion och hjälpa dem, hitta lokaler och göra allt det som stöder en filmproduktion. Men att Region Stockholms skattemedel ska gå in i Hollywoodproduktioner, SVT-produktioner eller produktioner från Filminstitutet tycker vi vore för långtgående, särskilt med tanke på den ekonomiska verklighet som vi nu går in i.

Anförande nr 393
Cecilia Elving (L): Självklart ska medlen användas väldigt klokt. Men det vi ser nu är att vi tack vare detta bolag har fått ett försprång och äntligen har lyckats få fler produktioner till vår region. Det är något som dessa incitament kan accelerera så att vi kan få ännu bättre utväxling för pengarna. Det här handlar dessutom om oerhört lite pengar i förhållande till många andra regioner.

Det är också väldigt viktigt att vi får bilder från vår vackra region, så att inte allt som ska föreställa Stockholm spelas in i Göteborg.

Anförande nr 394
Rickard Wessman (M): Det finns ingen brist på bilder av Stockholm. Vi har en väldigt livaktig filmproduktion i Stockholm, oavsett detta bolag. Det kan aldrig vara en regional kärnverksamhet att gå in i riskprojekt för filmproduktion. Det är vår grundhållning.

Anförande nr 395
Ann Mari Engel (V): Ordförande, fullmäktige! Det är svåra tider i vårt land och i världen. Mer än någonsin behöver vi nu kultur som ger oss hopp, kunskap, tröst och glädje. Vi behöver föreningslivet och folkbildningen. Vi behöver Konserthuset, sjukhusclownerna, studiecirklarna, filmproduktionen och konsten i t-banan. Vi behöver de fria kulturutövarna, som har hjälpt oss genom pandemin och som själva är kulturens främsta sponsorer genom orimligt osäkra villkor utan sociala skyddsnät.

Kultur- och föreningslivet är också en allt viktigare del av demokratin och yttrandefriheten. Våra folkhögskolor och studieförbund är unika demokratifrämjare. Vi är helt överens med majoriteten om att vi ska arbeta enligt den nya folkbildningsstrategin. Vi behöver stärka folkbildningen. Vi vet dock att det kräver ytterligare resurser. I vår budget finns det ytterligare 27 miljoner till folkbildningen.

Regionen behöver även en ny kulturstrategi som tar tag i de stora skillnader som finns vad gäller tillgång till kultur i vår region och som beror på inkomst, klass, ursprung och geografi.

I vår budget förstärker vi kultur i vården. Vi ökar kultur- och föreningsstödet, och vi vill inleda ett samarbete med kollektivtrafiken.

Kulturen behöver dock inte fler vackra ord. Den behöver reella resurser, reella pengar. Det tar vi på allvar. Vår budget innebär en ökning med sammanlagt 64 miljoner för att fler människor ska kunna uppleva och utöva kultur.

Oppositionen ägnar sig däremot åt de vanliga trollkonsterna. Moderaterna gör en nedskärning på 47,7 miljoner, och sedan trollar de fram ökad självfinansiering och minskade kostnader. Vi har inte sett några finansiärer som står i kö under deras 16 år, och jag tror inte att några kommer att hoppa upp ur hatten nu heller. Det de befriar kulturen från, som de talar om, är i första hand stöd och bidrag.

Kristdemokraterna verkar inte ha läst sina egna förslag. Allt ska stärkas, öka och värnas, och det ska ske genom en besparing på 40 miljoner. Simsalabim!

Sverigedemokraterna har sin egen häxbrygd. De gör en nedskärning på 84 miljoner, slår fast att kulturen ska stå fri från styrning och sedan skriver de elva sidor om hur den ska detaljstyras. Den ska bli ett redskap för att förverkliga deras egen politik, som är nationalistisk, trångsynt och fördomsfull. Den produceras i deras egen lilla trollfabrik. Jag är glad över att den inte har något stöd i den här salen, och jag skulle gärna se att den försvann helt och hållet som genom ett trollslag.

Jag yrkar bifall till Vänsterpartiets förslag till kulturbudget.

Anförande nr 396
D e n n i s E k s t r ö m (SD): Det här är mitt första anförande i denna sal, så jag hoppas att det går bra.

Kulturnämndens uppdrag är att främja kulturen inom Stockholms län samt leda Region Stockholms verksamhet inom kulturområdet. Kulturen berör i någon utsträckning alla människor, och regionen har en unik position som kulturpolitisk aktör.

Genuin kultur med fäste i såväl folket som den enskilda individen har genom tiderna frodats utan politiska koppel. Sverigedemokraterna ser samordning och kunskap som Region Stockholms roll i det kulturpolitiska landskapet, inte som en skattefinansierad bidragsgenerator eller värderingsmässig dirigent. Sverigedemokraternas uppfattning är att kulturen successivt har förlorat folklig förankring och att de politiskt antagna målen har varit otydliga. Det är något som har resulterat i att tjänstemännen har fått diktera utbudet för allmänheten samt att skattepengar har spenderats på ett sätt som saknat tydlig anknytning till den regionala verksamheten.

För ett oinskränkt kulturliv som reflekterar allmänhetens efterfrågan är det angeläget att föra fokus mot den konstnärliga kvaliteten, inte mot specifika värderingar, religioner eller ideologiska ställningstaganden. Användandet av gemensamma ekonomiska resurser ska vara tydligt motiverat och utgå från att det bidrar till allmännyttan.

Region Stockholm bör avsiktligt arbeta för att hitta ett sätt för att få en mer direkt väg att låta allmänheten få inflytande över den offentliga konsten och kulturen. Det har man exempelvis gjort i min hemkommun Norrtälje den senaste tiden med gott resultat.

Det är allmänheten som på daglig basis får ta del av regionens satsningar, vilket gör det särskilt angeläget för allmänheten att ha så stort inflytande som möjligt över hur deras skattepengar spenderas och hur deras omgivning formas.

Den offentliga miljön och de offentliga medel som tilldelas konstutsmyckning är inte lämpliga för experiment eller provokation. Den offentliga konsten ska vara till för att skapa en mer stimulerande och harmonisk miljö med ökad trivsel för så många som möjligt.

Med detta sagt yrkar jag härmed bifall till Sverigedemokraternas budgetförslag.

Anförande nr 397
M a r i a L e i s s n e r (L): Ordförande! Att styra upp konst är en auktoritär paradgren. Det är många som har ägnat sig åt det. Nazisterna har sorterat bort konst. Även Sovjetunionens ledare gjorde det på sin tid. Nu vill Sverigedemokraterna ha framkommenderade älgar i solnedgång för patienter att titta på och sortera bort vad man kallar menskonst. Det förvånar inte, eftersom det är den kontrollerande kulturpolitik som vi har blivit vana vid från Sverigedemokraterna.

Men var ska det sluta? Ska vi ha folkomröstningar om menlös konst? Ska vi skydda allmänheten från konstprovokationer? Jag tänker mig att vi börjar sticka ljusblå snoppskydd åt Carl Milles nakna marmormän.

Det blir ofta debacle kring konst. Niki de Saint Phalle utanför Moderna museet sågs som jätteoanständig. Rauschenbergs get på Moderna museet skulle väl aldrig ha blivit inköpt om man haft en folkomröstning om den. Och Hilma af Klint, som väl många av oss sett, har fantastiska målningar, men hon sågs som rätt knäpp och var möjligen rätt knäpp också. I dag ses dock hennes konst som helt banbrytande.

Politiken ska hålla sig på armlängds avstånd från den fria konsten. Och nej, det går inte att ha majoritetsomröstningar om konst. Den ska vara fri, och det står konstnärerna fritt att vara provokativa, särskilt när det är det offentliga som finansierar konsten. Hur går det ihop att skriva sida upp och sidan ned, som ni gör i er motion, om att undvika politisk styrning av konsten när era förslag är en enda lång plädering för den?

Anförande nr 398
D e n n i s E k s t r ö m (SD): Du behöver inte vara särskilt rädd alls för folkligt inflytande, utan det är en ganska naturlig och trevlig del av vårt statsskick. Folk får tycka till och tänka efter vad de vill ha i sitt närområde. Det ska inte beslutas av en kulturelit i Stockholm hur hela Stockholmsregionen ska se ut.

Som jag sade har vi ett väldigt bra exempel på detta i Norrtälje. Vi fick välja mellan två offentliga konstverk med anledning av vårt 400-årsjubileum som stad nyligen. Det genomfördes omröstningar digitalt via bank-id och fysiskt i kommunhuset. Det är ett alldeles utmärkt exempel på hur man kan göra för att förankra konsten på ett mycket bättre sätt än att låta kultureliten besluta om det här.

Anförande nr 399
M a r i a L e i s s n e r (L): Konst ska inte förankras av någon majoritet. Sverigedemokraterna är helt fel ute, och det beror på att ni har en avvikande syn på det här med frihet i en demokrati. Konstnärlig frihet att uttrycka sig som man vill, och alldeles särskilt att kunna provocera, har ett omätbart värde och kanske allra främst som en temperaturmätning för demokrati. Sverige ska hålla sig för god för politiskt kontrollerad konst.

Anförande nr 400
Dennis Ekström (SD): Om du tycker att konstens syfte ska vara att provocera tycker vi helt olika. Jag tycker att konsten ska harmonisera och vara en del i en folklig förankring, gärna med vårt kulturarv i centrum. Vi tycker olika.

Anförande nr 401
Christina Blom Andersson (KD): Ordförande, fullmäktigeledamöter! Kultur betyder odling. Med kulturnämndens verksamhet menar vi att vi odlar vår historia, vår framtid och vår kreativitet. Pandemin har haft en förlamande effekt på hela samhället och kanske framför allt på kulturlivet. Vi behöver stegvis stärka stödet till kultursektorn för att underlätta återgången till ett kulturliv som till större del kan stå på egna ben.

Biblioteken är en av våra mest besökta kulturinstitutioner och en viktig bärare av demokrati, kultur och bildning. Vi kristdemokrater vill värna biblioteken som en unik plats för läsning, information och kunskapssökning men också för folkbildning och möten. Vi vill se en bred satsning på läsning och kunskapsinhämtning, och därför vill vi rikta insatser för läsförståelse och läsinlärning så att det kommer alla barn till del.

Också inom nämndens budget för verksamhetsstöd vill vi avsätta ytterligare 2 miljoner kronor för projektstöd, för kultur och hälsa och för satsning på barn och unga som är inskrivna och vistas på regionens sjukhus. Syftet är att underlätta tillvaron för barn och unga på sjukhus.

Jag vill även säga något om folkhögskolorna, som har en unik roll i vårt integrationsarbete för unga men också för de unga som inte hittat sin roll i grundskolan. Att ha en bra utbildning är viktigt för den enskilda, men det är också en förutsättning för att bygga ett gott samhälle. Kristdemokraterna anser därför att stödet till studieförbund och folkhögskolor är viktigt.

Kulturen ska vara nära stockholmarna. Vi ställer oss positiva till kultursamverkansmodellen som koncept, och vi välkomnar initiativ som ökar det regionala inflytandet och för kulturen närmare stockholmarna. Tyvärr har vi under senare tid sett bidragsbedrägerier där miljontals kronor betalats ut bland annat till studieförbund på Järvafältet. Åtta studieförbund har fått bidrag på felaktiga grunder. Därför, mina vänner, måste vi se över riktlinjerna. Det ska vara lätt att granska och följa upp bidragsgivningen så att den blir rätt. Vi har ett ansvar gentemot skattebetalarna så att våra gemensamma resurser används på ett sätt som främjar ett gott kulturliv.

Härmed yrkar jag bifall till Kristdemokraternas budgetförslag.

Anförande nr 402
Ann Mari Engel (V): Jag har en kort fråga till Christina eftersom det här är en budgetdebatt. Hur ska ni åstadkomma allt detta, alla förstärkningar och ökningar ni pratar om, när ni tar bort 40 miljoner från budgeten?

Anförande nr 403
Christina Blom Andersson (KD): Tack för frågan! Vi tar bort 20 miljoner, och det gör vi på att stärka skyddet för bidragsgivningen och en del föreningar som vi ska lämna.

Anförande nr 404
Ann Mari Engel (V): Det är inte vad som står om man läser er budget. Jag fick inte riktigt svar på frågan.

Anförande nr 405
Christina Blom Andersson (KD): Om du läser den noga kan du faktiskt se det.

Anförande nr 406
Cecilia Elving (L): Ordförande, ledamöter, åhörare! Det här är min sista budgetdebatt som ordförande i kulturnämnden. Jag vill därför tacka alla kollegor i nämnden för ett väldigt gott samarbete. Vi har haft olika uppfattningar, men det har varit respektfullt och roligt. Jag vill också säga tack till den alltid lika proffsiga kulturförvaltningen.

Ordförande! Jag vågar påstå att Liberalerna är det parti som värdesätter kulturen allra mest. Kulturen är inte rosen på tårtan utan jästen i degen både för vårt samhälle och för individers utveckling. Jag är stolt över allt det vi åstadkommit under föregående mandatperiod. Kulturnämndens anslag ökade med hela 85 miljoner, 18 procent, mellan 2018 och 2022.

Jag är stolt, men jag är knappast nöjd. Det är efter pandemin fortfarande tuffa tider, vilket vi diskuterat dessa båda dagar. Många har svårt att få ekonomin att gå ihop. Det gäller inte minst länets kulturskapare och konstnärer. Därför är det bekymmersamt att flera partier i dag verkar se kulturnämnden som ett slags budgetregulator. Det gäller självklart Sverigedemokraterna, som föreslår en kulturslakt, lite grann som vanligt, men det är inte bara deras budgetförslag som oroar.

Med Liberalernas förslag satsar vi mer än vänsterstyret på konst, kultur, friluftsliv och självklart även på det viktiga föreningslivet samt idrotten. Jag yrkar helt enkelt bifall till Liberalernas budgetförslag.

Anförande nr 407
Stefan Bergström (C): Ordförande! Ett rikt kulturliv är en av vår regions stora konkurrensfördelar. Vårt rika kulturarv är en av flera förutsättningar för att behålla och skapa attraktionskraft. Det måste vi därför värna och arbeta med varje dag.

Mångfalden i kulturlivet har ett egenvärde. Det behövs allt från nationalscener till konst i den offentliga miljön, såsom tunnelbanestationer, torg och parker. Det behövs kultur i vården, det behövs kultur för att möjliggöra för hela regionen att leva, och det behövs satsningar för att tillgängliggöra kultur för barn och unga. Kulturlivet kan skapa sammanhållning, väcka tankar och utveckla människor. Det är därför glädjande att vi tuffa tider till trots förmår upprätthålla en rejäl satsning på kulturen i budgeten för 2023.
Regionen ska fortsätta att vara ett nav, som samordnare av kulturaktiviteter i vår del av landet, för att även framöver bidra till den växtkraft som gör Stockholmsregionen till en än viktigare kulturell motor i norra Europa.

Ordförande! Under coronapandemin förändrades förutsättningarna för samhället radikalt, och kulturarbetare tillhörde dem som påverkades mest negativt. Samtidigt har digitaliseringen medfört ökade möjligheter att nå ut med kultur. Den utvecklingen måste gå vidare för att skapa resiliens men också större tillgänglighet.

Ordförande! Centerpartiet och mittenkoalitionen vill att kulturlivet ska ta plats. Att upplåta plats i kollektivtrafiken för fri kulturutövning är ett exempel på detta. Just *fri* kulturutövning är viktigt. En fri kulturutövning vidgar perspektiven och gör oss människor rikare. Många har i kulturdebatten både i dag och genom åren sagt och jag upprepar det gärna: Kulturutövningen ska i så stor utsträckning som möjligt få ske fritt, utan politisk påverkan. För oss är det givet att en fri kulturutövning är själva garanten för det demokratiska och inkluderande samhället. Jag vill passa på att särskilt tacka Maria Leissner för ett jättebra inlägg tidigare i debatten.

Ordförande! Jag ser personligen fram emot att få arbeta med de regionala kulturfrågorna den kommande mandatperioden, och jag avslutar med att yrka bifall till regionstyrelsens förslag till budget.

Anförande nr 408
Erik Persson (S): Ordförande, ledamöter och åhörare! Det är jag som är Erik Persson och ska eventuellt väljas till ny ordförande i kulturnämnden. Jag skulle vilja börja med att tacka Robban för de fina orden och möjligen lugna lite grann. Vi har här en person som har ett stort engagemang för kulturen, och jag är en produkt av det samhälleliga engagemang och finansiering som kulturen på många sätt utgjort i den här regionen. Jag har gått studiecirklar, lärt mig spela gitarr, jag har bildat mig och möjligtvis är det anledningen till att jag står här i salen i dag. Det innebär att jag har skapat mig en identitet som gett sammanhållning och gemenskap långt utöver det som jag föddes inom. Jag tycker att det är en mycket viktig del av kulturen att understryka, att överbrygga skillnader och bygga gemenskaper.

Utan en generös och omfattande kultur- och bildningspolitik hade säkert många, jag själv inkluderad, fått betydligt sämre förutsättningar att få tillgång till det egna kulturskapandet, andra kulturuttryck och våra gemensamma demokratiska forum. Kulturen utgör också en viktig beståndsdel i Region Stockholms attraktionskraft. Konkurrens och export är delar där kulturen, föreningslivet och folkbildningen bidrar till en kreativ och hållbar region.

När vi nu närmar oss det tuffaste ekonomiska läget sedan 1990-talet ser vi till att genom kulturnämndens budget ge förutsättningar för att bejaka och utveckla kulturen, folkbildningen, föreningslivet och idrottsrörelsen i vår region. Mittenkoalitionen anslår drygt 13 miljoner kronor mer jämfört med 2022 i motsats till, som Cecilia redan nämnt, andra partier i den här salen. Vi tycker liksom Cecilia att det är tråkigt för de kulturutövare som fortfarande kämpar på efter pandemin att det är så man ser på regionens kulturbudget.

Vi vill förstås tacka och välkomna de partier som delar den breda samsynen om ett fritt kulturliv. Vi tackar också Cecilia och Liberalerna för det arbete som de gjort. De budgetar som nu ligger framför oss skvallrar om att Liberalerna tillsammans med Miljöpartiet och Centerpartiet i det tidigare styret har varit en väktare för kulturen. Det tackar vi mycket för.

Nu ser vi fram emot att kroka arm med alla de partier som vill värna och utveckla kulturpolitiken i regionen och därmed det demokratiska deltagandet.
Vi vill fortsätta att prioritera barns och ungas kulturskapande genom skrivfrämjande insatser, genom regionbiblioteket. Vi vill att man ska kunna äga demokratin genom att äga ordet. Därför behöver tillgängligheten till kultur för barn och unga vara jämlik i vår region. Det vill vi kartlägga, och om det visar sig att det inte är jämlikt ska vi vidta åtgärder så att vi kan råda bot på det. Det är en fråga om tillgång till vår demokrati, till den sal som vi nu befinner oss i.

Med det sagt vill jag yrka bifall till mittenkoalitionens budgetförslag för 2023.

Anförande nr 409
Cecilia Elving (L): Gratulerar till ett otroligt roligt uppdrag! Jag är glad att vänsterstyret i mångt och mycket bejakar det viktiga arbete som bedrevs under föregående mandatperiod, även om ambitionerna verkar vara lite låga inte minst inom det viktiga området kultur och hälsa. Jag känner stor oro för finansieringen av folkhögskolorna. Du tog upp det, Erik, som någonting som är viktigt. Jag är jättestolt över att vi fick överenskommelsen om mobilitetsersättning, men det blir kraftigt ökade kostnader. Det riskerar att bli en gökunge som tränger undan kulturstöden.

För Liberalernas del ville vi lägga det inte i kulturnämnden utan på regionstyrelsen. Kan du garantera att de faktiska kostnaderna för vårt deltagande i överenskommelsen kommer att läggas utöver kulturnämndens budget även kommande år? Det här året verkar det vara okej, det saknas någon miljon men är nästan helt okej. Min fråga gäller alltså kommande år.

Anförande nr 410
Erik Persson (S): Ja är det korta svaret på frågan. Vi kommer att inkludera det stödet, mobilitetsstödet, i kommande budgetar.

Anförande nr 411
Cecilia Elving (L): Det ser inte riktigt ut så eftersom det är mer än 7,5 miljoner nästa år. Vi får prata mer om det. Vi kommer att bevaka det noga.

Anförande nr 412
Martin Nigals (SD): Herr ordförande, ledamöter, åhörare! Jag hade egentligen inte tänkt gå upp i debatten om kultur, för kultur är långt ifrån mitt specialområde ska ni veta, men jag kunde inte låta bli när jag hör hur vissa partier totalt frånsäger sig inhämtandet av åsikter från invånarna. Vi sitter här för invånarnas skull. Det är de som valt in oss. Varför ska vi då inte fråga dem vad de tycker om konsten innan vi sätter av flera hundra tusen, kanske miljontals, kronor på sådant som invånarna kanske inte vill ha? Vad är målet med konsten? Är det att invånarna ska må dåligt eller är det att invånarna ska må bra av konsten? Sverigedemokraterna anser att invånarna ska må bra av konsten, och då är det ganska naturligt att vi inhämtar deras åsikter innan vi sätter upp någonting.

Att göra det är ganska enkelt, om man vill göra det. Dennis Ekström redogjorde på ett föredömligt sätt hur man genom en enkel digital folkomröstning hade gjort i Norrtälje. Varför inte använda digitala medier? Det kostar nästan ingenting. Lyssna och försök ta till er av bra erfarenheter från kommuner och andra regioner liksom digitaliseringens möjligheter för ett bättre samhälle.

Jag yrkar bifall till Sverigedemokraternas förslag till budget.

Anförande nr 413
Regionrådet Swigon (SD): Herr ordförande, ledamöter och åhörare! Jag tänkte ge lite respons på det som Liberalerna och Vänsterpartiet tagit upp. Först till Ann Mari Engel: Vi vill lite mer än så. Vi anser att Region Stockholm ska fokusera på sin kärnverksamhet, och där ingår inte Konserthuset. Det är en stor kostnad för regionen i dag. De pengarna lägger vi i stället på sjukvården. Det är det viktiga, särskilt i dessa tider. Det handlar om över 170 miljoner kronor, väldigt mycket pengar. När det gäller Liberalerna och Vänstern generellt blir jag lite mörkrädd när jag hör att ni från dessa partier vill öka det politiska inflytandet över konsten. Det har aldrig varit så historiskt. Konsten mår bäst av att inte alls påverkas av politiskt inflytande. Konsten ska vara fristående, och den bästa konsten är fristående från politiken. Det som politiker brukar vara duktiga på det uppskattar den. Det ska politiker fortsätta att vara, precis som alla andra invånare.

Man kan också fråga sig vad Region Stockholm ansvarar för och hur budgeteringen inom ramen för nämnden sker, vilken typ av konst pengarna går till. Hur ser det ut? Vad gäller Liberalerna måste jag informera att bland annat ingår stödet till Ibn Rushd. Frågan är om det är konstuppdrag de utför och varför den typen av organisationer över huvud taget stöds av Region Stockholm. Det kanske är en liberal fråga, kanske inte — vad vet jag.

Då det gäller folkomröstningar håller jag självklart med föregående talare. Jag ser inga konstigheter med det. Där borde ni övriga politiker göra allt för att hålla så kallat armlängds avstånd till kulturen, så mycket det bara går. Däremot ska pengar fortsätta att gå till organisationer som behöver dem mest, sådana som arbetar med unga, som arbetar med äldre. Det är där stödet behövs. Det betyder inte att det blir mindre konst i regionen om man effektiviserar det hela eller tar bort pengarna från Konserthuset. Den bästa konsten görs helt utan politikernas inflytande, och det ska fortsätta att vara så. De som är konstnärer och vill skapa någonting ska inte vara beroende av politikers bidrag.

Anförande nr 414
A n n M a r i E n g e l (V): Jag tänkte bara översätta ”helt utan politikernas inflytande”. Det betyder för SD att man bara ska göra konst som handlar om lokalhistoria och hälsa. Man ska bestämma vilka studieförbund som ska få bidrag. Man ska bestämma vad konsten ska innehålla. Den offentliga ska helst bestå av marinmålningar och målningar av djur. Man ska inte stödja samtidskultur utan bara kulturarvet. Man ska ha en kanon för kulturarvet som SD ska fastställa. Dessutom ska man bara stödja majoritetskultur. Därför skulle jag vilja fråga: Kan du ge några exempel på den majoritetskultur som är det enda vi ska stödja i den här regionen?

Anförande nr 415
Regionrådet S w i g o n (SD): Ja, Ann Mari Engel, det är ganska enkelt. Det som skiljer Sverigedemokraterna från ditt parti är att vi inte har någon historia där vi över huvud taget lägger oss i kulturen. Den debatten är ganska död om jag ska stå och förklara för dig hur det borde gå till. Politikerna har ingenting med konsten att göra.

Men om vi ger bidrag ska det ges till konkreta uppdrag. Det ska kontrolleras hur pengarna används, för det är skatteintäkter. Det handlar inte om kontroll bara för kontrollens skull. Det handlar om kontroll så att pengar inte hamnar hos organisationer som till exempel inte stöder demokratin eller som har konstiga verksamheter helt utanför Region Stockholms ramar. Det kontrolleras inte i dag. Så är det.

Anförande nr 416
A n n M a r i E n g e l (V): Ditt partis historia står väl inte precis för demokrati och brist på inflytande från politiker. Jag frågade dig vad du menar med majoritetskultur. Du kunde inte svara. Ni kan aldrig svara, för det finns ingen majoritetskultur i Sverige.

Anförande nr 417
Regionrådet S w i g o n (SD): Det här är märkligt. När vi tittar på Vänsterns historia är det svårt att över huvud taget bemöta den anklagelsen. För Sverigedemokraternas del kan jag säga att det du säger inte stämmer. Vi kan gärna prata om Vänsterpartiets historia någon gång, hur den ser ut, hur den har sett ut och vart ni är på väg egentligen.

Anförande nr 418
S t e f a n B e r g s t r ö m (C): Ordförande! Tack, Ann Mari, för att du klädde av hyckleriet in på bara kroppen! När vi nu pratar historia vill jag påminna alla i salen om att det som vi nu tycker är vårt kulturarv i sin samtid till stora delar var väldigt, väldigt provocerande. Nu är det vårt kulturarv, vilket jag tycker är viktigt att komma ihåg.

Jag blir förundrad över det som sades. Om vi ska ha en helt fri kulturutövning, ska vi då ändå låta människor bestämma vad som är den rätta smaken? Det går för mig över huvud taget inte ihop.

Anförande nr 419
Regionrådet S w i g o n (SD): Herr ordförande! Låt mig då förklara för dig, Stefan, med enkla ord. När du har skattemedel som kommer in och ni politiker ska bestämma vart pengarna ska gå då kan man bestämma utanför vissa ramar eller så kan man ha en folkomröstning om det. I det senare fallet får de som berörs, och som betalat in pengarna, ett direktinflytande. Det är väl bättre än att ni i en kulturnämnd ska bestämma vad som är bra och vad som inte är bra. Det är mer riktigt än att man som politiker ska bestämma vad som är bra och inte bra, vad som är god smak och inte god smak. Jag har sagt det tidigare och jag säger det igen: Kulturen, och konsten för den delen, har alltid mått bäst utan politikers inflytande över den. Det är skrämmande, om än inte särskilt förvånande vad gäller ert parti, att ni vill öka det politiska inflytandet.

Anförande nr 420
S t e f a n B e r g s t r ö m (C): Jag ska ge dig rätt i en sak: Kulturen har alltid mått bäst av att vara helt fri. Låt den fortsätta att vara det!

Anförande nr 421
Regionrådet S w i g o n (SD): Jag håller med föregående talare. Det är bra att vi till slut landade i en gemensam ståndpunkt. Jag hoppas att vi framöver slipper den typen av pajkastning. Det behöver vi inte här. Däremot hoppas vi att man med det nya styret ser över reglerna för vilka organisationer som får bidrag och att det sker på ett bra och sjyst sätt, och att man håller det man säger, att politiker inte ska ha ett fortsatt starkt inflytande, som de har i dag.

Anförande nr 422
B r i t t - M a r i C a n h a s i (SD): Jag ska fortsätta att nörda på samma sätt som tidigare. Jag vill börja med att påminna om att 2019, jag tror att det var det året, gav regeringen Myndigheten för kulturanalys i uppdrag att göra en utredning. De ville se hur fri konsten egentligen är. Utredningen kom fram till att den inte är så fri som vi gärna vill tro.

En armlängds avstånd är inte en armlängds avstånd, enligt utredningen. Det finns en hel del policyer och riktlinjer som man har att förhålla sig till när man ska begära bidrag för konst. Dessa riktlinjer och parametrar som man har att förhålla sig till är det som styr vilken konst vi ser där ute, oavsett om vi vill det eller inte. Precis så är det.

Till Maria Leissner vill jag säga att den konst som du pratar om, den som riskerar att censureras med SD:s politik, stämmer inte. Om vi ska fortsätta att ge bidrag till olika religiösa organisationer förklädda i kulturkostym är det snarare de, om vi fortsätter att förstärka de värderingarna, som på sikt kommer att se till att vi måste sätta snoppfodral på nakna statyer. Det är inte Sverigedemokraterna. Vi står upp för en fri kultur. Den kanske inte får pengar, men den ska vara fri. Så är det. Och till Vänsterpartiet vill jag säga att det inte är vi som är trollen i den här församlingen.

Anförande nr 423
Regionrådet J o h a n s s o n (S): Herr ordförande! Jag började det här debattblocket och jag kan inte låta bli att, kanske, avsluta det. Att folkomrösta om kultur och konst kan vid en första anblick låta bra. Problemet är att kulturen är starkt förknippad med yttrandefriheten. När vi begränsar stödet till kulturen genom en folkomröstning finns risken att vi begränsar kulturens yttrandefrihetsgräns. Det verkar ibland vara viktigt i debatten, kanske inte här i dag men i den offentliga debatten om kultur, att man ska tillåta konst som provocerar vissa religioner. Det ska man absolut tillåta, men man får inte tillåta konst som provocerar vissa ideologier. Jag tycker att det är ganska märkligt.

Jag tycker att Sverigedemokraterna i den här debatten har åkt berg-och-dalbana. Å ena sidan ska man stödja det fria kulturlivet, å andra sidan ska man begränsa det genom folkomröstningar. Sverigedemokraterna säger å ena sidan att man ska hålla armlängds avstånd, å andra sidan har de skrivningar i budgeten som står i direkt konflikt med armlängds avstånd. Men jag kan trots det med glädje konstatera att det finns ett brett stöd för den kulturpolitik som regionen bedrivit de senaste åren i den här salen. Jag är övertygad om att den politiken kommer att fortsätta under den nya mittenkoalitionens styre.

Anförande nr 424
B r i t t - M a r i C a n h a s i (SD): Jag skulle bara vilja påminna om det som jag tidigare tog upp i mitt anförande, nämligen att det redan finns en utredning, initierad av ditt eget parti, som kommit fram till att konsten inte är så fri som man tror. Det är bara att googla så får du upp utredningen.

Anförande nr 425
Regionrådet J o h a n s s o n (S): Jag har läst den utredningen, och jag värnar också det fria kulturlivet och grunden om armlängds avstånd. Däremot ser jag mycket lite, snarare motsatsen, i er budget om sådant som kommer att öka och värna armlängds avstånd.

Anförande nr 426
B r i t t - M a r i C a n h a s i (SD): Ja, på den punkten går våra åsikter tyvärr isär. Vi tycker snarare att den politik som ni presenterar innebär styrning. Vi tycker också att den politik som vi representerar innebär att folk får tycka till, folk får ha en omröstning och det är det som är det fria ordet. Det kallas demokrati. De som vinner får sista ordet.

Revisionen

Anförande nr 427
Ordföranden M i k a e l S u n d e s t e n (S): Ordförande, kära fullmäktigeledamöter! Det finns kanske de som undrar varför jag står i den här talarstolen. Det är så att vi som tillhör presidiet inte bara tillhör dem som har till uppgift att leda fullmäktigesammanträdena. Av kommunallagen framgår det också tydligt att vi är de som ska förbereda den budget för revisionen som fullmäktige ska anta.

Det är så här. Revisionen har till uppgift att granska all verksamhet. Därför har man också ansett att det inte är lämpligt att det är regionstyrelsen – som ju själv ska bli granskad av revisionen – som ska komma med förslag om vilken budget som revisionen ska ha. Därför har man bestämt den här särskilda ordningen, som innebär att vi har en beredning, en särskild beredning av frågan som enligt kommunallagen ska bestå av presidiet. Det är av det skälet som jag står här.

Resurserna till regionrevisorerna, och revisionskontoret som jobbar tillsammans med revisorerna, har sedan länge inte följt med i den volymökning på mellan 4 och 5 procent som regionens verksamheter har haft de senaste åren. För ett år sedan, i samband med budgetbehandlingen då, beslutades det om en extern utvärdering av revisionens verksamhet för att ge regionfullmäktige bättre förutsättningar att bedöma revisionens långsiktiga möjligheter och medelsbehov. Den utvärderingen har pågått, den är inte riktigt färdig men kommer att bli färdig och också tillställas fullmäktiges ledamöter under december 2022.

Även om den här utvärderingen inte är helt färdig så gör ändå presidiet bedömningen att anslaget för verksamhetsåret 2023 behöver öka lite mer än den ökning som fanns med i planen tidigare. Vi lägger i det här förslaget på ytterligare 1 miljon kronor så att ökningen för år 2023 blir 2 miljoner kronor för revisionen. Detta föreslår vi för att revisionen även under kommande år ska kunna upprätthålla relevant expertis inom revisionskontoret och för att man också ska kunna göra de granskningar som har gjorts tidigare. Revisionen behöver köpa in en del tjänster för att klara att granska de olika verksamheterna. Vi har också en hel del stora byggprojekt inom regionens verksamheter.

I likhet med tidigare år ska regionrevisorerna ändå naturligtvis fortlöpande arbeta med effektiviseringar och prioriteringar. Utgångspunkten för det här arbetet ska vara att värna kärnverksamheten och effektivisera administrationen samt lokalanvändning och inköp.

Mot den bakgrunden yrkar jag bifall till revisionens budgetberednings förslag avseende budgetramen för år 2023 och för planåren fram till 2026, samt den ram för investeringar som gäller för den verksamheten både för år 2023 och för planåren 2024–2026!

O r d f ö r a n d e n : Vi brukar ha en liten avslutande runda som en avslutning på själva budgetdebatten innan vi går in på själva besluten om budgeten. Därför börjar jag med att lämna ordet till Aida Hadžialić.

Anförande nr 428
Regionrådet H a d ž i a l i ć (S): Herr ordförande, ledamöter och åhörare! Vi ska rimma och önska varandra god jul lite längre fram, om en stund.

Jag vill passa på att tacka alla för en god budgetdebatt! Det har stundvis varit lite tuffa ordväxlingar och inlägg, men på det stora hela så tycker jag ändå att debatten har kretsat kring viktiga frågor såsom hur vi tar ansvar för ekonomin, hur vi gör sjukvården mer behovsstyrd och hur kollektivtrafiken, som är i världsklass precis som sjukvården, ska kunna bli än bättre.
Jag välkomnar detta och hoppas att denna samsyn ska fortsätta att prägla vårt arbete även framöver. Vi kommer att behöva samarbeta och hjälpa varandra inte minst med tanke på att vi nu befinner oss i den värsta ekonomiska situation som Sverige har befunnit sig i, och så även Stockholmsregionen, sedan 1990-talet, de senaste trettio åren. Vi kommer att behöva hjälpas åt och göra det här tillsammans, och det ser jag mycket fram emot. Tack för en bra debatt!

Anförande nr 429
Regionrådet S v e n o n i u s (M): Herr ordförande! Alla vi här i salen har ett gemensamt tungt ansvar för 2,4 miljoner människors vård och kollektivtrafik och för regional utveckling, och nu senast talade vi även om kultur.

Detta är ett tungt ansvar. Det är oerhört viktiga frågor som spelar stor roll i människors vardag. Därför tycker jag att det är viktigt och bra, när vi för den här typen av budgetdebatt, att vi bryter våra åsikter mot varandra.

Det är, ärligt talat, i den diskussionen, i den debatten, som vi tillsammans utvecklar vårt län. Det är i den diskussionen som demokratin kan behållas vital och i den debatten som vi kan driva varandra framåt i våra politiska ställningstaganden. Det är faktiskt så att vi är valda på olika mandat, att vi har olika visioner för hur vi ska gå till väga för att uppnå våra olika mål för en bra Stockholmsregion. Men jag hyser inte minsta tvivel om att alla här inne, var och en på sitt sätt, vill det bästa för länet. Sedan har vi olika bilder av vad detta innebär i de politiska sakfrågorna.

Jag vill tacka för de här två dagarnas budgetdebatt utifrån just det perspektivet att det är när vi har den här typen av stundtals tuffa diskussioner som vi också ser till att Stockholm blir ännu bättre, och det är då vi visar vår respekt för uppdraget. Stort tack för detta!

Nu ser vi fram emot den budgetdebatt som kommer om ett år igen, men dessförinnan önskar jag en lång leveranstid från majoriteten som vi noga ska följa. Tack!

Anförande nr 430
Regionrådet S e h l i n (V): Herr ordförande, ledamöter, åhörare! Jag vill tacka å Vänsterpartiets vägnar för en bra budgetdebatt! Det har varit lite nya roller för många ledamöter här inne i fullmäktigesalen. Vi har också många nya ledamöter, vilket är naturligt efter ett val. Det har varit spännande att följa många duktiga talare i talarstolarna och många intressanta inlägg.

Vänsterpartiet har också en delvis ny roll. Vi har ju varit bekväma i vår oppositionsroll här på kanten och kunnat vara väldigt tydliga med vår kritik mot den styrande majoriteten. Nu har vi en lite annan roll, som ett samarbetsparti till den styrande mittenkoalitionen, men vi är ett oppositionsparti och vi kommer också att rösta på vårt eget budgetförslag med mera.

Vi lär oss under resans gång, och jag tycker att det ändå har varit väldigt tydligt i den här salen vilken inriktning partierna har efter valet, och vilka frågor som vi kommer att diskutera framöver. Det är självklart på det sättet att det råder samsyn i många frågor, och det finns också frågor som vi är oeniga om, sådana som vi behöver diskutera.

Jag tycker att det har varit bra att vi inte har talat så jättemycket om det som är utanför det här rummet. Visserligen är det viktigt att nämna regeringen, visserligen är det viktigt att nämna att det finns inflation, krig, klimatförändringar och sådana saker, men vi har ändå någonstans hållit oss till det som vi kan påverka här och också fokusera på det, för vi kommer att ha nog av det att jobba med under de kommande fyra åren.

Tack för en bra debatt! Förhoppningsvis får alla en viss ledighet under jul och nyår, och vi ses igen i januari.

Anförande nr 431
Regionrådet S w i g o n (SD): Herr ordförande! Jag vill först och främst för SD:s räkning tacka för de här jättebra debatterna under de två dagarna.
Jag tycker att det har varit väldigt lärorikt att höra hur andra partier resonerar i frågor då vi kanske inte håller med, men ibland håller vi delvis med. Det har ibland varit högt i tak, senaste debatten kanske det var lite väl högt i tak, kan jag personligen tycka.

Det är väldigt lärorikt och givande att höra hur partierna resonerar i frågor kring Region Stockholms politik och Region Stockholms framtid på så pass viktiga områden som just sjukvård och kollektivtrafik. I de frågorna hoppas jag att man framöver hittar samsyn, det är viktiga frågor, och att man arbetar för regioninvånarnas bästa.

Med detta vill jag också tacka presidiet som har kämpat väl med alla dessa svåra ämnen, och jag ingår bland annat i det lägret. Jag vill även tacka tjänstemännen som har jobbat i bakgrunden här och som trots alla tekniska problem har försökt lösa det med så kort varsel som möjligt.

Med detta sagt ser jag fram emot det år som kommer. Det kommer att sitta många nya representanter i nämnderna, och det ska bli intressant att få höra hur man resonerar från deras håll kring viktiga ståndpunkter och så vidare.

Jag hoppas också att vårt budgetförslag är det som kommer att vinna omröstningen, men det lär inte bli fallet. I övrigt ser jag fram emot det kommande arbetsåret inom nämnderna. Tack!

Anförande nr 432
Regionrådet P e t h r u s (KD): Ett stort tack för den här debatten!

Det är en ny tid i regionen. Efter 16 år, som jag har uppfattat som en väldigt stabil period för ekonomi, utveckling, minskade köer i vården och så vidare, kommer vi naturligtvis att jaga majoriteten – det är ju delvis vår uppgift – utifrån våra ideologiska värderingar men också det som vi tror är bra för vården, för patienterna och även för personalen.

Vårt förslag är en budget i balans som vi är stolta över och som vi förstås hoppas att fullmäktige ska rösta på här i dag. Det är kanske inte helt troligt att vi får majoritet för det. Det är en stram budget men den innehåller väldigt många olika satsningar på barn och äldre.

Tack så hemskt mycket säger jag till presidiet och till tjänstemännen, som sagt var. Ni gör jättestora insatser!

Sedan vill jag faktiskt säga ett ord om stenograferna. Vad jag har förstått kommer de att försvinna, vilket jag tycker är lite sorgligt. Nu får man sitta och leta på nätet, titta på videor, försöka hitta vad den ena och andra personen sade. Jag tycker att stenograferna gör en fantastisk insats! Jag mötte ju flera av de här personerna 1991 då jag var fullmäktigeledamot här. Sedan har jag mött dem i riksdagen och nu även då jag är tillbaka. Ett stort tack även till dem! Jag tycker att de är värda en applåd!

Anförande nr 433
Regionrådet T a s c h y s I n g r e (L): Herr ordförande, ledamöter och åhörare! Det har varit två ganska långa dagar, men i mitt tycke intressanta dagar.
Skiljelinjerna mellan vänsterstyret och Liberalerna var stora redan inför budgetdebatten och har nu tydliggjorts ännu mer. Skillnaderna visar sig särskilt på det ekonomiska området där vänsterstyret har budgeterat med miljardunderskott medan Liberalernas budgetförslag är en budget i balans. Skillnaderna visade sig även på sjukvårdsområdet där vänsterstyret går fram med motstridiga satsningar medan Liberalerna håller rak kurs och prioriterar primärvården.

Men trots dessa skiljelinjer – som även visar sig i förhållande till Sverigedemokraterna, inte minst när det gäller kulturfrågor, och Vänsterpartiet dock inte gällande Spårväg City – stort tack för det – vill jag tacka alla ledamöter för väl utförd debatt, inte minst vill jag tacka er som är nya i denna församling. Tack även till ordföranden, övriga presidiet och alla som har gjort detta fullmäktigesammanträde möjligt. Och tack till alla er som har lyssnat!

Anförande nr 434
Regionrådet H e m m i n g (C): Tack för en tvådagarsdebatt som jag faktiskt tycker har haft en, trots allt, ovanligt god ton. Jag tror faktiskt att det var ovanligt få övertramp, ovanligt få gyttjebrottningar.

På det hela taget tycker jag också att budgetdebatten präglades av en ny dynamik som kanske just har att göra med det som nämndes av någon tidigare talare, nämligen att det är många som har nya roller, partier och personer som har nya roller. Det är även två partier som fortsätter att styra regionen precis som de gjorde det före valet, och de får också skärpa sig på ett annat vis när de har nya kamrater och granskas av en ny opposition.

Jag tycker också att det har funnits betydande inslag av samförstånd, men det finns också områden där skillnaderna har blivit tydligare, ökats, inte minst menar jag att det gäller trafikmålen RUFS:en där man ser att det inte är riktigt samma uppslutning som år 2018 när vi beslutade om dem. Det är kanske bra, det blir en bättre och mer dynamisk diskussion.

Jag tycker absolut – till skillnad från Amelie som nämnde att en stor del av diskussionen har handlat om estetik och inte substans – att det är ett faktum att våra budgetförslag är mycket mer lika än vad som återspeglas på slutraden i resultatet. Detta handlar om val av bokföringsmetod och inte om soliditet, men den frågan kanske vi återkommer till i rimkrönikorna snart.

Med detta vill jag verkligen tacka! Särskilt vill jag förstås tacka Centerpartiets många duktiga företrädare, några av dem nya, som jag tycker verkligen har varit en källa till stolthet!

Tack presidiet, tack stenografer, tack oppositionspartier, tack koalitionskamrater och samarbetspartier! Tack!

Anförande nr 435
Regionrådet F e n d e r t (MP): Ordförande! Budgetdebatten är tillsammans med valdagen en av de finaste högtidsdagar som vi har i vår demokrati. Jag vill därför å Miljöpartiets vägnar tacka alla här i salen för att ni har möjliggjort just denna högtidsdag – alla ledamöter, alla debattörer, stenografer, presidiet, tekniker och många, många fler. Det är ni som tillsammans möjliggör demokratin och det tycker inte jag att ni alltid får ett tillräckligt stort erkännande för.

Ett stort, stort tack till er alla för det! Ett stort tack för den fantastiska debatt som vi har fått ta del av både i går och i dag. Jag ser fram emot att få fortsätta att arbeta vidare med er alla under den kommande mandatperioden.

§ 166
Arvodesreglemente för Region Stockholm (förslag 2022:63)
RS 2022-0767

Anförande nr 436
Regionrådet H a d ž i a l i ć (S): Ordförande, ledamöter! Jag vill inleda med att yrka bifall till regionstyrelsens förslag till beslut, som i sin tur kommer från arvodesberedningen. Låt mig säga några ord om bakgrunden till detta ärende och förslag.

Jag har ju talat mycket om det tuffa ekonomiska läge som vi står inför såväl vad gäller ekonomin och vad gäller förutsättningarna för våra verksamheter, framför allt inom sjukvården och kollektivtrafiken. Det kommer att vara tufft, och alla kommer att behöva ta ansvar i den kris som vi nu står inför. Det är naturligtvis också väldigt viktigt att vi funderar över vår egna arvoden som förtroendevalda som en del av denna helhet, och det har förts en diskussion mellan olika partier om detta. Ambitionen har ju varit att presentera en lösning som så långt det går når över blockgränserna.

Det förslag som nu läggs fram har landat i att arvodena för regionråden och övriga förtroendevalda ska frysas under ett år. Vi behöver också fundera på om detta kommer att behöva justeras under resten av mandatperioden. Jag är glad över att det finns en bred samsyn kring denna frysning och att den handlar om att vi också ska ta vår del av ansvaret i den ekonomiska kris som Region Stockholm nu står inför.

Anförande nr 437
Regionrådet S v e n o n i u s (M): Herr ordförande! Jag vill bara upprepa det som Moderaterna sade i regionstyrelsen vid behandlingen av ärendet, nämligen att vi inte deltar i det här beslutet.

Anförande nr 438
Regionrådet S w i g o n (SD): Herr ordförande! Jag yrkar bifall till regionstyrelsens förslag. Jag håller faktiskt med vad föregående talare har sagt angående den tuffa situationen, och därför tycker jag också att detta är ett bra beslut.

Anförande nr 439
Regionrådet P e t h r u s (KD): Herr ordförande! Kristdemokraterna deltar inte i beslutet om arvodesreglemente för Region Stockholm. Vi är inte emot förslaget om frysning i sak, men det vi är emot är det sätt på vilket vänsterstyret har baxat igenom det. För det första innebär förslaget att partiöverenskommelsen bryts upp. Det är en överenskommelse som samtliga fullmäktigepartiers gruppledare skrev under så sent som den 15 november och som antogs samma dag av regionfullmäktige.

För det andra har ingen gruppledaröverläggning skett om att bryta upp partiöverenskommelsen. Inga företrädare för vänsterstyret har samtalat vare sig med mig eller med min kanslichef om de här förändringarna. Det nya förslaget skickades till vår företrädare i arvodesberedningen så sent som i fredags eftermiddag. Vi frågar oss då: Kan man bryta upp en partiöverenskommelse mellan samtliga partier med ett majoritetsbeslut i regionstyrelsen? Frågan är vad som kommer att hända härnäst. Vad är det mer man ska ändra i den partiöverenskommelse som alla vi gruppledare har skrivit under — vad är en underskrift av Aida Hadžialić värd, och hur ska vi kunna lita på att den gäller? Den praxis som har gällt i Region Stockholm är alltså bruten, och det beklagar jag. Vi kan alltså inte delta i beslutet, även om vi inte har något emot en frysning. Jag har själv sagt att jag inte tycker att vi ska höja våra arvoden. Men för att göra detta borde man ha ändrat i partiöverenskommelsen och låtit gruppledarna skriva under den.

Anförande nr 440
Regionrådet S e h l i n (V): Herr ordförande, ledamöter! Vi i Vänsterpartiet har alltid varit tydliga med att vi tycker att vi har för höga arvoden och att skillnaden mellan en politikerlön och en vanlig väljares lön är alltför stor. Vi har försökt sänka våra arvoden, men vi har aldrig uppfattat i den här församlingen att det finns stöd för sänkningar, utan det är förslag som vi själva har lagt fram. Men eftersom det verkar finnas stöd för en frysning så har vi sagt att vi kan stödja en frysning. Det är ändå bättre än inget, så att säga.
Vi har också en del synpunkter på hur processen har gått, i alla fall på slutet, så vi väljer att inte delta i beslutet utan lägger i stället fram ett särskilt uttalande. Det uttalandet lade vi fram i regionstyrelsen. Vi kan skicka in det till fullmäktige också, men det är alltså samma särskilda yttrande.

Anförande nr 441
Regionrådet T a r s c h y s I n g r e (L): Herr ordförande, fullmäktigeledamöter och åhörare! Inte heller Liberalerna deltar i det här beslutet, och inte heller vi är emot det i sak. Men jag skulle vilja understryka vikten av att avtal ska hållas. Om ändringar görs kort efter en överenskommelse, som även den kom väldigt sent, tycker vi från Liberalernas sida att det är viktigt med en dialog och inte bara en monolog från styret. Därför hoppas jag för framtiden att detta är en engångshändelse och att vi i stället kan ha mer dialog inför olika beslut, framför allt om de bryter mot redan ingångna avtal.

Anförande nr 442
Regionrådet H e m m i n g (C): Jag känner mig manad att gå upp i den här debatten. Det här är ju ett förslag som har utvecklats på det sätt som kan väntas enligt den formella gången, nämligen i arvodesberedningen. Det får väl jag och Centerpartiet ta på oss ansvaret för, för det var vår person i arvodesberedningen, Hans Lenkert, som tyckte att det var en rimlig åtgärd att frysa arvodena, och han argumenterade för detta antingen i arvodesberedningen eller i arvodesberedningens koalitionsgrupp — jag är inte säker på exakt var. Vi fångade upp detta och tyckte att det var en bra signal i det här läget.

Det är klart att vi måste ta på allvar att detta inte lyftes till gruppledarnivå på det sätt som hade varit önskvärt. Vi har väl missat att göra reflektionen att man kan uppfatta partiöverenskommelsen som vägledande i denna del och sett själva arvodesbeloppen som en särskild fråga som kunde hanteras av arvodesberedningen. Jag tycker att det är bra att vi ska ha gruppledarsamtal på inbjudan av fullmäktiges presidium för att diskutera hur vi rätar ut de frågetecken som kan ha funnits från olika håll när det gäller hur denna fråga har hanterats. Det finns ingen prestige i detta, utan det finns anledning att vara självkritisk från alla håll. Jag tror att jag kan tala för hela mittenkoalitionen och säga att vi vill ha transparens och bra dialoger med samtliga partier i den här typen av frågor.

Vi tycker ändå att detta är ett bra och rimligt förslag, och vi noterar att det i sak inte är några starka invändningar som har framförts, så vi vill nog ändå gå vidare med det. Skulle det finnas en mycket stark uppfattning från oppositionens sida kan jag väl för Centerpartiets del säga att vi kan lyfta den frågan inför nästa budget eller senare under nästa år, om vi ska upphäva det beslut vi fattar i dag. Men när det hela nu har kommit så långt tror jag ändå att det finns en förväntan hos allmänhet och väljare att vi ska fullfölja beslutet. Men jag tycker att vi har anledning att vara självkritiska, och vi behöver etablera gruppledaröverläggningar om hur vi vårdar samarbetet över koalitions- och partigränser här i huset.

Anförande nr 443
C e c i l i a E l v i n g (L): Jag vill tacka för det inlägget. Jag tycker att det var väldigt bra och konstruktivt. Det kommer att vara en tuff mandatperiod med väldigt tuffa beslut och viktiga debatter.
Det känns viktigt att vi debatterar rätt saker och att det handlar om sak och inte om form. Här finns det ju en kritik från oppositionen just i formfrågan, och den är det viktigt att ni tar till er. Nu är det viktigt att den utlovade dialogen verkligen kommer på plats. Vi får alla anstränga oss för att debattera rätt saker och med rätt ton. Det är viktigt för demokratin och för medborgarnas förtroende för oss i en tid när det verkligen behövs.

§ 167
Reglemente för partistöd mandatperioden 2022-2026 (förslag 2022:64)
RS 2022-0761

Anförande nr 444
Regionrådet H a d ž i a l i ć (S): Herr ordförande! Detta ärende har ju sina rötter i den politiska överenskommelse som fullmäktige biföll den 15 november i år. Jag vill helt enkelt yrka bifall till förslaget till beslut.

§ 168
Entledigande av styrelseledamöter i Landstingshuset i Stockholm AB, Locum AB, AB Storstockholms Lokaltrafik, SL Nya Tunnelbanan AB och Waxholms Ångfartygs AB (förslag 2022:65)
RS 2022-0843

Anförande nr 445
Regionrådet H a d ž i a l i ć (S): Herr ordförande! Jag vill yrka bifall till regionstyrelsens förslag till beslut. Låt mig ge en kort bakgrund. På motsvarande sätt som skedde under förra mandatperioden föreslås att ledamöterna i de bolag som har politiker i sina styrelser entledigas från och med årsskiftet, så att de därmed kan ersättas samtidigt som man byter ut ledamöterna i andra organ som våra nämnder.

§ 173
Val till nämnderna för Stockholms läns sjukvårdsområde och Karolinska Universitetssjukhuset (förslag 2022:70)
RS 2022-0813

Anförande nr 446
Regionrådet H a d ž i a l i ć (S): Herr ordförande! Det har varit många ärenden och många förslag, och timmen är sen. Som ordföranden nämnde handlar det här om val till Karolinska universitetssjukhuset och SLSO, och jag vill förtydliga att det gäller perioden den 1 januari 2023 till den 31 december samma år. Jag vill även yrka bifall till regionstyrelsens förslag till beslut.

§ 174
Valberedningens ordförandes skrivelse (förslag 2022:71)
RS 2022-0813, 2022-0874, 2022-0083, 2022-0082, 2022-0848, 2022-0858, 2022-0874, 2022-0127, 2022-0726

Anförande nr 447
T o v e S a n d e r (S): Herr ordförande! På s. 9 i protokollet har vi lämnat förslag till val till övervakningsnämnden Stockholm Centrums första. Där vill Socialdemokraterna göra en justering. Vi vill bordlägga valet av ersättare till det organet. Det står i protokollet att vi skulle välja Jeanette Frenkman. Jag tror också, herr ordförande, att Moderaterna skulle vilja ha ordet på den här punkten.

Anförande nr 448
D a n i e l K ä l l e n f o r s (M): Det finns två skrivfel som jag vill korrigera. I hälso- och sjukvårdsnämnden ska den första ersättaren heta Maria Elgstrand, inte Maria Engstrand. I trafiknämnden ska Moderaternas tredje ersättare heta Dan Engstrand, inte Daniel Engstrand.

Avslutning

Anförande nr 449
Regionrådet H a d ž i a l i ć (S): Ordförande, presidium, ärade fullmäktigeledamöter! Vi ska nu se vad rimstugorna har hittat på i år. Jag kan lova att det inte blir något rap från min sida i alla fall. Jag sparar det till Vänsterpartiet.

Så har det blivit dags för att tacka varandra för denna debatt.
Risken är då att utomstående tror att flera av oss fått lite fnatt.
För det här är en församling med fina traditioner
där de flesta nu framför nydanande poetiska kreationer.

Irene! Vi har bytt plats sedan vi stod här sist
och fort har det gått, visst?
Varje styre behöver en vass opposition,
det minskar risken för politikens stagnation.
Jag hoppas vi kan ha en diskussion inte om politiskt spel utan om sak.
Jag tror nämligen det är mer i vår gemensamma smak.

Amelie! Att vara liberal sägs att vara kluven, det är klart det är så.
Men tydligt är att du älskar närakuter, stora som små.
Jag hoppas att du vet att i mitten finns det gott om plats
vare sig du vill prata om storpolitik eller någon liten att-sats.

Désirée! Du och jag är på många sätt på samma våglängd.
Jag tror breda överenskommelser är att vänta i stor mängd.
Att färdtjänsten är viktig det tycker vi båda,
men med en auktoriseringsmodell kan vi nog snart en ljusning skåda.

Att Msciwoj älskar bilen går ingen förbi,
att cykeln ska värnas är despoti.
Ni har i riksdag och regering nya vänner,
men här är det lite oklart hur de känner.

Anna! Vänsterpartiet är lite i opposition och lite i majoritet.
Politiken vi är överens om, den är konkret.
Det finns nu ett papper alla har fått se,
en överenskommelse mellan S, MP, C och V.

Anton! Du står i fronten för vår gröna våg,
och jag hoppas att plattformen bara är vår prolog.
Kollektivtrafiken förenar vårt län — båt, buss och tåg,
men tänk på att satsningarna ska vägas på guldvåg.

Gustav! Hur jag än bär mig åt
kommer jag inte på rim om en pendelbåt.
Jag är glad att våra partier fann varandra.
Tillsammans våra partier har en lång väg att vandra.

Vi ska alla gemensamt se till att bussar och tåg rullar,
att Stockholmsregionen växer i stad, skog, öar och kullar,
att sjukvården fungerar bra och undviker strul.
Med det vill jag önska er alla en hjärtligt god jul.

Anförande nr 450
Regionrådet S v e n o n i u s (M): Herr ordförande och kära fullmäktige! Så var det dags igen — och utan tomteluva dessutom.

En budget som inte är i balans
det saknar väl ändå varje mått av sans,
men inte om fullmäktige får bestämma
för synnerliga skäl kan inte en opposition hämma.

Nya siffror och ord
ibland de dukas på vårt bord.
Det kan vara svårt att hänga med.
Är det en minoritet så bred?

Nytt år och nya vänner,
nu färger ni bekänner.
Likt tomten ska jag unna mig en rejäl julefrid,
detta utan vare sig samtal, bråk eller strid.

I stället blir det Aida som nu tagit över ratten.
Vänta du bara tills du för hundrade gången
fått leta efter Gustav Hemming
när han försvunnit snabbt som katten.

Från mig ett par råd på vägen:
Aida, fastna inte bara på Sveavägen.

Gustav, *stay strong*,
i primärvården behöver inte införas tvång.

Anton, man ska vakta varje blomma och blad,
det blir lätt minst en miljard.

Anna, ska man få igenom löftet om inga varsel
då kan det vara klokt att ställa till lite trassel.

God jul till alla på både höger- och vänsterkanten!
Nu måste jag ge plats och stålsätta mig för hiphoptanten.

Anförande nr 451
C a t a r i n a W a h l g r e n (V): Gud, vad alla kommer att bli besvikna nu! Jag tänkte göra en lite mer traditionell kulturinsats. Vi får väl se om det går hem.

(Sjunger) Ja se de satsar, ja se de satsar,
nu är det budget, hurra!
Nu kommer pengar, nu kommer pengar
som vi har önskat, hurra!
Nu ska vi bräcka varandra
och ge mer *cash* än de andra
och hej — vad det ska gå!

Lite förvirrat har det nog varit för våra nya ledamöter
när de inte vet om det är ett vänsterstyre eller en mittenkoalition
som de möter.
Vi är också lite oense om vem som kan kalla sig opposition.
Med det sagt har jag för detta inlägg tagit ton:

Moderaterna, de har minsann en budget i balans
medan S släpar på ett evigt underskott,
som antagligen är kvar sedan Moderaternas Ralph Lédel utan sans
slösade resten av Sveriges pengar med stora mått.

Irene tycker dock att det nya styrets budget är för svag.
Hon säger: Det borde ha varit jag.
Med mycket prat från M om röda siffror och röda bussar som går,
man kan undra om inte Kristoffer Tamsons hellre i Vänsterpartiets
hörna ville stå.

Liberalerna har en ambition att vita fläckar radera,
men tycker inte att det gör något om man behöver åka.
Företagsfrihet är väl ändå värt mera
än att om varje förort bråka.

Närakuter stavas svaret som Amelie vill höra.
Bra för unga, bra för gamla, håller sjukhusen fria från stök.
Désirées budget värnar dem som är sköra,
och hon oroar sig för mätningen av patienternas akutbesök.
Under deras ledning fick alla vänta snällt på sin tid,
på brits, på golv och hos privata initiativ.

SD kämpar för kameror och vakter och kallar trygghetsvärdar kriminella,
men när presidiet spontant välkomnar nya talare börjar deras känslor
att svälla.
Under kulturdebatten går de i gång på alla cylindrar.
Det finns inget som deras vision om att få censurera kulturen hindrar.

Det nya mittenstyret har under dagarna två fått stå i heta stolen
och försvara politik, organisation och siffror — inget nytt under solen.
Jo, ett nytt styre för Region Stockholm har tillträtt.
Nya tankar ska på pengarna sätta sprätt.

Om Aidas budget håller över tid får framtiden utvisa.
För vårdpersonalen hoppas Vänsterpartiet att det blir en lisa.
Varsel och indragna bussar vill ingen se,
och det är väl det vi är mest överens om att ta med.
För en solidarisk vård efter behov i hela regionen — centrum och periferi
kommer Vänsterpartiet att stå som ett stadigt samarbetsparti.

(Sjunger) Ja se vi satsar, ja se vi satsar,
nu har vi budget, hurra!
Och vi är många som vill förändring,
det har vi önskat, hurra!
Nu prioriteras behov
och Doktor Kry blir till bov
i ett sjukvårdssystem som sätter hälso- och sjukvårdslagen i zoom.

Anförande nr 452
Regionrådet S w i g o n (SD): Herr ordförande, kära ledamöter och åhörare!

Skämt oss emellan
ser man alldeles för sällan.
Humor är själva källan,
för dysterkvistar rena fällan.

Ett gott skratt förlänger ändå livet,
och vem vill ta något så allvarligt för givet?

Så till alla ledamöter och åhörare:
Här kommer ett julskämt på kul.
Jag vill så gärna att ni ska leva över jul.

Nu ska ni få höra
lite skoj för ert öra
Msciwoj Swigon ska säga några ord
så sitt nu still vid ert bord.

Till Miljöpartiet:
Billig i drift och bra för kroppen
att välja cykeln tycker Miljöpartiet är toppen.

Till Socialdemokraterna:
Ni vill inte att vi våra pengar ska slösa.
Trots detta väljer ni att ösa.
Spara dina pengar och din rygg
för med Sossarna är du aldrig trygg.

Till Vänsterpartiet:
Nu har Vänstern sin chans,
men se till att ha balans,
annars får du åka ambulans.

Till Liberalerna:
Fånga inte dagen utan släpp den fri.
En liberal är alltid neutral.
Här skulle jämlikt vara
spelar ingen roll om det är med eller utan mascara.

Till Moderaterna:
Ni ger sken av att vara bra på ekonomi,
men efter jul får ni fylla på ert batteri.
Till Kristdemokraterna:
Här blir det svårt med rim,
men tillsammans kör vi alltid paradigm.

Till Centerpartiet:
Ni väljer alltså att stå i C,
men ni sitter i knät på V.

Med det vill jag önska alla en god jul, och så ses vi framöver!

Anförande nr 453
Regionrådet P e t h r u s (KD): Herr ordförande! Jag brukar köra lite nödrim här. Ni får stå ut med det.

I september var det val
efter många valtal.
Det var många löften
som ibland sköts från höften.

Aida talade om varsel.
Att hon talade om sin egen kommande budget
var det ingen som förstod.
Men nu har det blivit klart
att vänsterstyret har fått sin start
med buller och bång
och underskott dagen lång.

Gustav och Christine har fått sina poster
medan allianssamarbetet ”roster”.
Hur kan ni lämna den trygga hamnen?
En ekonomi i obalans är inte trygga famnen.

Miljöpartiet och Anton har fått sin politik för hoj,
det är något som inte gillas av Msciwoj.
Han tycker hojpolitiken inte ska vara central.
Han tycker budgeten är riktigt skral.

Anna hon kräver att sjukhusen ska få allt de vill
annars kommer de att ställa till,
och det rejält, för MP, C och S.
Där har de faktiskt ett ess
i skjortärmen, som de kan komma att använda,
och Sossarna kommer ofta få kovända.

Irene hon dundrar över underskott och obalans,
hoppas att det nya styret ska komma till sans
och förstå att man inte kan styra
och ständigt nya kostnader avfyra.
Nu krävs ordning och reda.
Pengarna på freda’!

Amelie hon är liberal,
säger att den rådande politiken är skral.
På Lidingö har man visst pengar i kassan att använda.
Kanske tycker hon det gäller detsamma i regionen måhända.

M, KD och L är eniga, det är en orolig tid vi går till mötes,
vården och trafiken, hur kommer den att ”skötes”?
Något som ändå är beständigt det är
att julen snart är här.
Och Jesusbarnet i den enkla krubban
längtar inte efter regionklubban.
Men så snart ordföranden svingat klubban efter ett sista tal
så infinner sig snart julefriden i denna sal.

God jul och gott nytt år till er alla!

Anförande nr 454
Regionrådet T a r s c h y s I n g r e (L): Varmt tack, herr ordförande! Ärade kollegor!

Du har tappat dina många års budgetbalans
nu lyser rött på nedersta raden.
Är det julstämningen som tappat all sans?
Nej, det är vänstern som styr över länet och staden.

Aida och Gustav och Anton med
är i behov av Jonas och Anna.
Och valfriheten lär tuktas ned
om vänsterns drömmar blir sanna.

Ingen ny närakut lär komma i gång,
det blir längre till, och trångt på, akuten.
Annars är samlade önskelistan lång!
Så blev denna budget gjuten.

S, C och MP har bildat ny kör.
Men det är vänstern som håller takten?
Budgetpsalmen klingar för alla som hör,
för viktigast är ändå makten.

Jag hoppas att ni alla får en riktigt skön och härlig jul med många böcker och trevligt umgänge eller annan helg för er som firar andra högtider.

God Jul!

Anförande nr 455
Regionrådet H e m m i n g (C): Ode till landstingskronan

Oh, stackars landstingskrona! Med dig vill alla dona
så att du räcker till båd' sköterska och buss
Ack, kunde vi bara dig klona,
så ginge vi med plus.

I Stockholms läns murriga fullmäktigehall
fem magiker slår ring kring din glänsande metall.
Irene, som fordom skött dig i torrt och vått
i sin hatt vill trolla undan vårt budgetunderskott.

Och Désirée i illusionistens bubbla
vill våra statliga bidrag fördubbla.
Amelie! Kom över i vårt mittengäng,
men ta med dig ditt magiska pengaregn!

Oh, mäktige Msciwoj, med ditt indiska snöre
eleverar vårdbudgeten med 700 miljarder öre.
Och Anna, över sejdens ångor nästan får fnatt
när den inte substansieras i ökad skatt.

Aida och Anton, Christine och ja'
kan tyvärr inte leva i Narnia
Därför kommer vi puts och bona
varenda millimeter av vår stackars krona.

God Jul och Gott Nytt år!

Anförande nr 456
Regionrådet F e n d e r t (MP):
Miljöpartiet är det parti som kanske allra främst står upp för återbruk, så till den milda grad att vi till och med valt att fortsätta med framgångsreceptet att välja blonda män till regionråd.

Utöver att förälskelsen i återbruk påverkar Miljöpartiets interna valprocesser så verkar det också som att det här har föranlett tomten att, som för fyra år sedan, har letat upp oss för att lämna över svaren på alla de önskelistor som lämnades in i valrörelsen. Så nu har tomten bett mig att läsa upp svaren på önskelistorna här i salen så att besvikelsen inte infinner sig på självaste julafton.

Socialdemokraterna Sveriges rikaste region ville styra.
Demokratisk kontroll av vården de sig bedyra.
Att styra visade sig dock inte vara så lätt.
Gröna partier och inflation på pengarna snabbt satte sprätt.

Moderaterna en stadsnära flygplats på önskelistan hade högst i topp
Med regeringsmakten skulle de för nedläggningen snabbt sätta stopp.
Och tomten hade önskat att han kunde leverera,
men med vänstermajoritet i staden blir bostäderna i Bromma snart långt många flera.

Sverigedemokraterna inga klappar ville få,
men att stoppa Roslagsbanan till city hoppades de på.
Men Roslagsbanan fortsätter trots allt sin tysta ban
för snart blir det förlängning hela vägen in till stan.

Vänsterpartiets önskan, den blev svår.
Arbetet i tomteverksta'n krävde större kreativitet än på många år.
Men till slut en lysande idé jag fick:
stödparti till ett styre utan Moderaterna blev mitt allra bästa trick.

Kristdemokraterna på östlig förbindelse ville köra,
men med ett styre med MP gick det inte att genomföra.
Nu hoppas de på sin nya infrastrukturminister,
för han ska bli som Messias för alla bilister

Centerpartiets önskelista, den var lång.
Jag fick utöka budget ramen gång på gång.
Det blev en väldig massa pyssel
Men till slut fick jag fram extra utvecklingsstöd från Bryssel.

Liberalerna till Alliansens glansdagar ville tillbaka,
men i det nya landskapet var det svårt att bejaka.
Nu blir det i stället fyra år i opposition
men eventuellt också någon ytterligare Spårväg City-station.

Miljöpartiet för fyra år sedan önskade att styra.
Med Moderaterna vid sin sida blev de åren minst sagt dyra.
Nu är den enkla önskan att opinionen ska vända opp.
Med ansvar för trafiken ska partiet nå sin allra högsta topp.

För övrigt vill tomten meddela att han önskar att reduktionsplikten ska återinföras!

God Jul och Gott Nytt År!

O r d f ö r a n d e n : Stort tack för alla de här julhälsningarna!

Jag vill på hela presidiets vägnar också tacka fullmäktiges alla ledamöter för gott samarbete under de här två dagarnas budgetdebatt. Jag vill också instämma i tacket till alla som har bidragit till att arbetet har fungerat så väl som det har gjort. Vi har nu till slut har fått ett budgetbeslut. Jag tänker på alla som arbetar på de politiska kanslierna, jag tänker på alla duktiga tjänstemän som finns både här inne i salen och även utanför, som har servat oss med underlag och på alla möjliga andra sätt för att göra de här två dagarna så lätta som möjligt för oss.

Med det vill jag bara passa på att önska er alla en god jul och gott nytt år! Passa på att vila och njut en stunds ledighet, om ni nu får det så småningom.

Vi ska ses igen nästa år, i början på februari ses vi igen.

Med dessa ord förklarar jag dagens sammanträde avslutat.